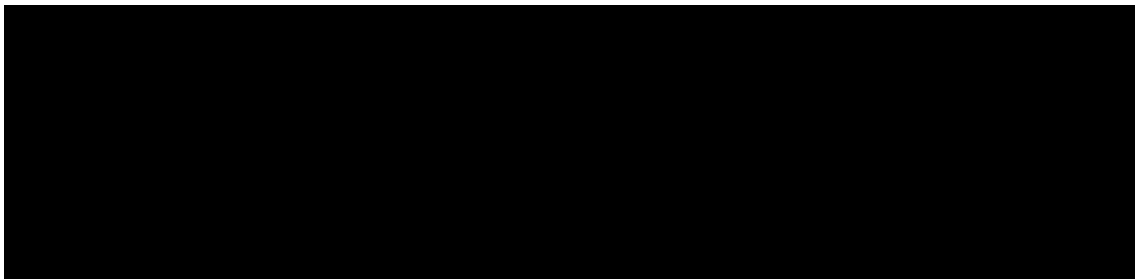

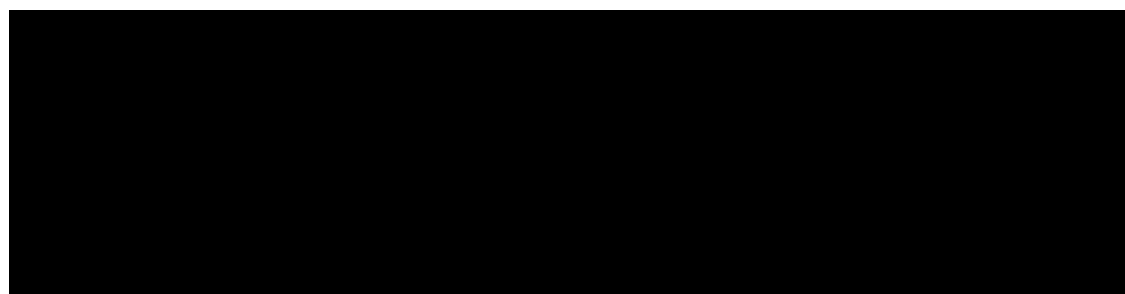
RESTAURÁTORSKÝ PRŮZKUM A ZÁMĚR

11 / 2017

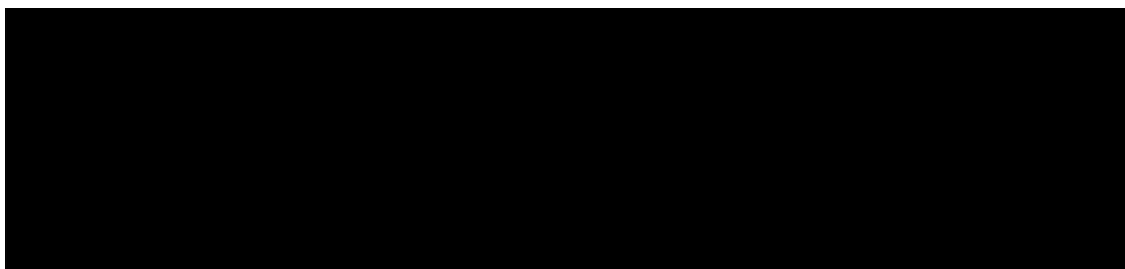
Soubor sedmnácti kachlových kamen na SH Šternberk

1/ ST - 01775   2/ ST - 01776   3/ ST - 01789   4/ ST - 01777   5/ ST - 01778   6/ ST - 01779

7/ ST - 01780   8/ ST - 01781   9/ ST - 01782   10/ ST - 01783   11/ ST - 01784   12/ ST - 01785

13/ ST - 01786   14/ ST - 01787   15/ ST - 01788   16/ ST - 01737   17/ bez inv.č.

ATELIER RESTAUROVÁNÍ KACHLOVÝCH KAMEN
KOMOŘANSKÁ 87/13, PRAHA 4, 143 00
██████████, Licence MKČR číslo: 15731/2005
tel: ██████████, e-mail: ██████████
██████████

Památka: Soubor sedmnácti kachlových kamen na SH Šternberk

Časové určení: 16. – 20. století

Lokalizace: SH Šternberk, Horní náměstí 6, 78501, Šternberk

Restaurátorský průzkum kamen proběhl: v březnu a září 2017

Zpracování průzkumu:

██████████ - restaurátorka
licence MKČR č. 15731/2005, e-mail: ██████████,
tel: + 420 ██████████
Atelier restaurování kachlových kamen
Komořanská 87/13, Praha 4, 143 00

Zpracování restaurátorského průzkumu

Restaurátorský průzkum stojících a rozložených kamen proběhl v březnu a září roku 2017. U dvou rozložených kamen – tahových a klasicistních, bylo provedeno přiřazení zlomků k jednotlivým kachlům a předběžná rekonstrukce řad.

Názvy kamen, určení provenience a odborné popisy s výjimkou dvou rozložených kamen č. 16/ a 17/, jsou převzaty z již dříve provedeného, kvalitně zpracovaného průzkumu paní Vladislavy Říhové z listopadu 2006, ve kterém je kladen důraz hlavně na odborný popis. (pouze u kamen 1/ byla změněna datace a u kamen 7/ provenience). Další nově zjištěné skutečnosti a odlišné nebo doplňující informace jsou uvedeny v poznámce pod odborným popisem nebo v popisu stavu kamen.

Současný restaurátorský průzkum se zaměřuje zejména na aktuální stav a poškození kamen. Ty jsou popsány tak, jak byly zjištěny při prohlídce v roce 2017. Rozměry kamen jsou uvedeny nyní naměřené. V odborném popisu kamen ale zůstávají navíc ponechány i rozměry, jak je zaměřila paní V.Říhová.

Navrhovaný postup restaurátorských zásahů je popsán u jednotlivých kamen s příkladem vhodných restaurátorských materiálů. Každý restaurátor má své vlastní preferované postupy. Je však třeba dbát na to, aby použité materiály byly reverzibilní a dlouhodobě šetrné k historické keramice. Také materiálové pojetí větších chybějících zlomků kachlů záleží na možnostech a schopnostech konkrétního restaurátora. Ne každý restaurátor může vytvářet keramické repliky, byť je tento materiál bezesporu nejtrvanlivější, což ukazují samotná šternberská kamna jak je popsáno níže. Také je třeba vzít v úvahu ekonomickou náročnost výroby keramické repliky. Pokud se např. jedná pouze o chybějící část jednoho kachle na celých kamnech, je výroba tohoto kusu z keramiky zbytečně nákladná vzhledem k množství zkušebních výpalů pro nalezení odpovídající barvy glazury. Naopak pokud chybí celé kachle nebo více větších zlomků, stojí za to zvolit náročnější postup a vytvořit tyto chybějící části v pálené glazované keramice. Postup je třeba posoudit pro každá kamna zvlášť. U několika kamen jsou navrhovány dvě varianty řešení. V tom případě je to zohledněno i v příložené rozpočtové tabulce.

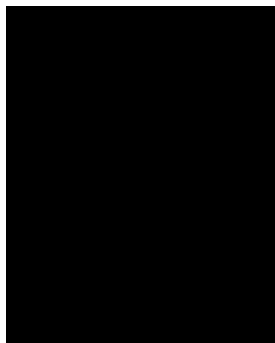
Minulé přestavby a úpravy kamen

Všechna popisovaná stojící kamna byla na Šternberk dovezena a postavena mezi lety 1886 – 1920, kdy probíhala velká rekonstrukce hradu. Stojí zde tedy od počátku v podobě, v jaké je zde vidíme. Většina kamen s výjimkou dvou mladších zelených kamen z počátku 20. století (inv.č. ST – 01789 a ST – 01780) se jedná o kamna dymníkového typu, konstruovaná pro přisazení ke stěně a vytápění z přilehlé místnosti nebo chodby. Takové řešení však na Šternberku nebylo možné. Do kamen tedy byla vsazena dvířka pro přikládání z místnosti. Ta byla později v 50. letech u všech kamen zaslepena cihlami. Ve většině případů byl také nově do nástavcové části kamen osazen kouřovod a spaliny byly odváděny v horní části kamen, nikoli v soklu jako tomu bylo původně.

Většina ze zde osazených kamen byla minulosti doplněna mladšími kachli. Některé z těchto náhradních kachlí se nachází v depozitáři objektu. Ty byly vyrobeny jako velmi zdařilé a řemeslně kvalitně provedené keramické repliky, často jen stěží rozeznatelné od originálů. Nemusí jít ve všech případech o kachle o mnoho mladší. Liší se materiálem, užitou technologií výroby (typ glazury a dekorace), někdy velikostí. Může se jednat o náhrady i jen o pár desítek let starší nežli původní kachle, nelze však vyloučit ani mnohem mladší dobu vzniku např. před osazením kamen ve šternberském hradě. Díky těmto kvalitně provedeným replikám, které věrně respektují tvar i dekor původních kachlí, stojí kamna dosud jako jeden celek. Mladší kachle jsou tedy nedílnou součástí kamen s nimiž byla na Šternberku od počátku postavena, a zasluhují stejnou péči a ochranu jako původní keramický materiál.

Kromě věrných replik byla některá z kamen doplněna i o jiné mladší odlišné kachle původně z jiných kamen (např. dozdnění prostoru mezi nožkami kamen ve Velké jídelně). I tyto na první pohled odlišné kachle jsou stejně jako druhotně dodaná dvířka součástí kamen a dokládají jejich proměnu pro potřeby osazení v tomto objektu.

1/ Inventární číslo: ST – 01775

Název předmětu: Zelená kachlová kamna (Rytířský sál)

Rozměry: výška kamen - 222 cm, rozměr základny - 114 x 142 cm, výška dřevěné lavice - 45 cm

Podrobný odborný popis: Kachlová kamna jsou osazena na železném plotně, umístěné na vyzděném omítaném podstavci, prolomeném segmentovými otvory (v podstavce = cca 40 cm). Jsou přisazena zadní stranou ke zdi a ze tří stran je obíhá dřevěná lakovaná lavice na dřevěných nožkách. Kamna na obdélném půdorysu jsou složena ze zeleně polévaných kachlí stejné velikosti (33 x 42 cm) s hladkými čelními stěnami. Sokl na obdélném půdorysu (v = 115 cm; půdorys 140 x 100 cm) je seskádán ze dvou řad kachlí nad sebou, oddělených oblou kordonovou římsou. Na levé straně je opatřen litinovými dvířky (zevnitř zazděnými), které mají z vnitřní strany přisazenu šamotovou destičku

s nápisem: „DIDIER 20/9; 2197 – 30.12.1.5“. Rohové kachle mají zkosená vpadlá nároží. Nad soklem pokračuje prostorově výrazná profilovaná římsa a nad ní nástavec (v = 68 cm, půdorys 100 x 85 cm) z jedné řady kachlů, završený profilovanou římsou.

Materiál: světle červený stěp na lícové straně krytý světlou engobou a polévaný transparentní zelenou glazurou.

Technika: Ruční výroba bedněním z hliněných plátů

Provenience:

Časové určení: V. Říhová uvádí počátek 20. století, nicméně do tohoto období spadají pouze kachle záklopu topeniště, kouřovod a záklopy čistících otvorů, které jsou zde vsazeny druhotně. Zpracování samotných kachlů ukazuje spíše na 17. století.

Autor, signatura, původ: šamotová destička zasazená do dvířek s rytým nápisem: „DIDIER 20/9; 2197 – 30.12.1.5“ Nejedná se o výrobce ani stavitele kamen.

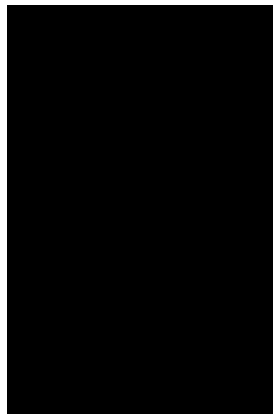
Stav: Kamna byla přestavěna ve 20. století, kdy byla doplněna o litinová dvířka, plechovou mřížku, keramický kouřovod a záklopy čistících otvorů umístěné vzadu v nástavcové části. Později byla topná dvířka zaslepena cihlami. Vrch kamen je otevřený, zakrytý pouze papírem. Kachle vykazují běžné znečištění spíše na zadní straně a v hlubších místech profilace říms. Ve třetí řadě soklové části je rozlomený a uvolněný rohový kachel, u nějž hrozí vypadnutí. Na zadní straně chybí jeden kachel řady nad střední římsou. Glazura a stěp jsou na některých místech otlučené, zejména v základně, kde chybí i větší kus stěpu. V plochách kachlů je glazura poškrábána, místy chybí i v rozsahu 3 – 5 cm. Kachle soklové části jsou narušené prasklinami. Ty se však jeví stabilní a není potřeba kamna demontovat.

Spárování: okrová hlína, místy patrné ztmavení zelenou hlínkou a sazemi.

Kovové prvky: Litinová hladká dvířka v dobrém stavu, pouze mírná koroze na vnitřní straně. Výdechová mřížka – znečištěná, zasažená korozí

Návrh na preventivní konzervaci / návrh restaurování: Kamna jsou staticky stabilní, lze restaurovat na místě. Očištění od povrchových nečistot (*parním čističem nebo s použitím neutrálního detergentu, na závěr omytí destilovanou vodou*), dotmelení prasklin, domodelování odražených míst v reverzibilním materiálu, barevná retuš doplňků. Namodelování odpovídající profilace u chybějícího římsového kachle na zadní straně kamen. Lze pojednat v náhradním materiálu (*např. hlína*) s barevnou povrchovou úpravou. Zaleštění doplňků nebo jiná forma dodání lesku (*např. Paraloid B 72*) lokálně na doplňky bez přesahu na okolní glazuru. Oprava spárování - okrovou hlínou ztmavenou sazemi nebo zelenou hlínkou jako tomu bylo původně. **Kovové prvky:** Očištění a konzervace.

2/ Inventární číslo: ST – 01776

Název předmětu: Zelená kamna s erbem a datací 1603 (Vizitkový sál)

Rozměry: výška kamen – 247 cm, základna – 101 x 103 cm

Podrobný odborný popis: Kachlová kamna jsou osazena na železné plotně, kterou nesou kovové nožky, skryté v keramických tělech sedících lvů (v = 42 cm). Kamna na obdélném půdorysu (100 x 90 cm) jsou složena ze zeleně polévaných kachlů různé výzdoby, ale stejné velikosti (18 x 18 cm). Kachly ve spodní soklové části (v = 110 cm) tvoří tzv. tapetový dekor. Jednotlivé čelní stěny jsou dekorovány centrálním medailonem s motivem svatebního páru v renesančním oděvu – figury se drží za ruce, žena drží věneček a scéna je doplněna iniciálou D. Centrální medailon rámuje vavřínové věnce a čtyři kulaté puklice s hladkým povrchem. Druhá varianta kachle uplatňuje na místě figur dudáka a pištce (autor kadlubu vycházel z grafické předlohy německého rytce Hanse Sebalda Behama). Rohové kachle jsou opatřeny figurou samostatně stojící ženy s věnečkem, nebo muže. Zadní strana soklu je přisazena ke stěně. Volný nástavec (v = 95 cm) na obdélném půdorysu je osazen nad profilovanou římsou a je opatřen na spodním i horním okraji římsovými kachly s palmetovým dekorem. Na bocích i z části i na čelní straně je opatřen kachly s motivem rozety v kruhovém medailonu. Čelní strana kamen je osazena pěti jinými kachly: dva mají totožnou heraldickou výzdobu – čtvrcený znak se štítkem v kruhovém vavřínovém věnci, dataci 1603 a okřídlené andílčí hlavičky ve cviklech; kachel s Kalvárií v kruhovém medailonu a motivy srdcí ve cviklech; kachel s Kristem na Olivetské hoře (reliéf po celé ploše kachle, bez rámování); kachel s motivem Poslední večeře v kruhovém medailonu s andílčími hlavičkami ve cviklech.

Pravá strana soklu je ve spodní části opatřena historizujícími dvoukřídlými železnými dvířky s vnitřní prosekávanou mřížkou (podobná mají i ostatní kamna šternberského souboru) a dole pod spodní římsou je přisazen železný popelník.

Materiál: originály: červený střep s bílou engobou a transparentní zelenou glazurou. Kopie: o něco světlejší střep s příměsí písku, bílá engoba, o něco světlejší zelená transparentní glazura

Technika: glazovaná keramika - ruční výroba do forem

Provenience: Německo ?

Časové určení: Na reliéfu dvou kachlů je datace 1603

Autor, signatura, původ:

Stav: Kamna byla v minulosti doplněna o nové kachle vytvořené velmi věrně podle originálů. Povrch kachlů je hladší, s ostřeji prořezávaným dekorem a drobnými odlišnostmi v detailech výjevů, např. u svatebního páru chybí iniciála D. Z nových kachlů je vytvořena téměř celá základna a střední římsa a velká část kachlů s reliéfními motivy. Kachle jsou poškozeny četnými drobnými otlučenými dekory, zejména u starších kachlů. Místy chybí větší kusy keramického střepu a kachle jsou narušeny prasklinami. Poškozeno ve větší či menší míře je 90% kachlů. Soudržnost glazury se střepem je dobrá, praskliny kachlů se jeví stabilní.

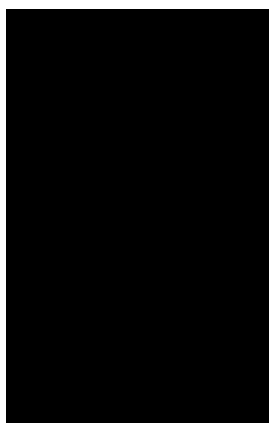
Spárování: hliněné, místy vydrolené. Patrné pozůstatky ztmavení spár sazemi.

Kovové prvky: Druhotně dodaný plechový kouřovod i litinové prvky (topná dvířka, mezidvířka a popelník) jsou zasažené korozi.

Návrh na preventivní konzervaci / návrh restaurování: Kamna jsou staticky stabilní, lze restaurovat na místě. Očištění od povrchových nečistot (*parním čističem nebo s použitím neutrálního detergentu, na závěr omytí destilovanou vodou*), dotmelení prasklin, domodelování odražených míst v reverzibilním materiálu, barevná retuš doplňků. Zaleštění doplňků nebo jiná forma dodání lesku (*např. Paraloid B 72*) - lokálně na doplňky bez přesahu na okolní glazuru. Oprava spárování - hlinou povrchově ztmavenou sazemi.

Kovové prvky: Očištění a konzervace.

3/ Inventární číslo: ST – 01789

Název předmětu: Historizující kamna s tmavě zelenou polevou (Dámská ložnice)

Rozměry: výška kamen - 220cm, rozměry základny - 57,5 x 68,5 cm.

Podrobný odborný popis: Kachlová kamna na obdélném půdorysu jsou umístěna volně v prostoru a v zadní části u vrcholu mají kovový odvod kouře. Jsou složena z řádkových kachlů (21 x 21 cm) s puklicemi – jeden kachel má vždy čtyři pole se čtyřmi puklicemi, oddělené hlubokými rýhami. Rohové kachle mají na nároží motiv provazce. Podstavec je osazen na soklu (v = 34 cm; 68 x 57 cm) s s provazcovou římsou. Na čelní stěně je sokl přerušen litinovými dvířky popelníku. Samotný podstavec (v = 64 cm; 46 x 57 cm) má také na čelní stěně litinová dvířka do topeniště. Je zakončen palmetovou římsou, nad kterou se zvedá vysoký užší nástavec (v = 85 cm; 35 x 47 cm) ze stejných kachlů. Zakončuje jej kordonová profilovaná římsa, plastický pás s motivy diamantů a korunní římsa se zubořezem a palmetou. Na vrcholu jsou položeny dvě ploché desky, které mají glazuru jen na bocích. Obě jsou označeny vyrytým číslem 610 a (patrně firemním) kolkem, překrývající se velkými písmeny J a A.

Materiál: světlý střepek, zeleně glazované vypalované kachle ze světlé hlíny

Technika: glazovaná keramika

Provenience: Morava, Rakousko?

Časové určení: první pol. 20. století

Autor, signatura, původ: ručně ryté číslo „610“ a vtačené razítko s ozdobně provedenými do sebe vpletenými písmeny „J“ a „A“

Stav: Kamna jsou v poměrně zachovalém stavu. Výraznější znečištění je pouze na zadní straně kamen a na kachlích základny v členitých plochách tečkovaného reliéfu. Na zadní straně bylo jedno z čtvercových polí kachle vyříznuto a použito jako záklopka čistícího otvoru. Okolí ke omazáno hlínou a část kachle nad touto záklopkou chybí. Kachle vykazují na několika místech otlučení glazury a střepe v hranách. Nejvýrazněji je poškozena základna, kde je stržena glazura jak v hranách tak na četných místech hustě tečkovaného reliéfu.

Spárování: Kachle byly sesazeny natěsno tzv. „na spáru“. Tenké spáry byly vyplněny pouze hlínou, širší spáry byly ztmaveny.

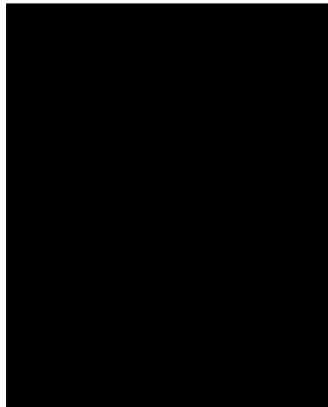
Kovové prvky: mladší hladká litinová popelníková a topná dvířka s mezidvířky. Z čelní strany dobře zchovalá, zevnitř zasažená korozi. Mezidvířka zkroucená.

Návrh na preventivní konzervaci / návrh restaurování: Stav dobrý, lze restaurovat na místě. Očištění od povrchových nečistot (*parním čističem nebo s použitím neutrálního detergentu, na závěr omytí destilovanou vodou*) zejména v základně a na zadní straně kamen, dotmelení prasklin, domodelování odražených míst v reverzibilním materiálu, barevná retuš doplňků. Na zadní straně doplnit modelaci chybějících částí kachlů u čistící

záklopy. Zaleštění doplňků nebo jiná forma dodání lesku (např. Paraloid B 72) - lokálně na doplňky bez přesahu na okolní glazuru. Nové spárování v barvě glazury.

Kovové prvky: Očištění a konzervace. Mezidvířka ponechat ve stávajícím zkrouceném stavu, pouze očistit a konzervovat.

4 / Inventární číslo: ST – 01777

Název předmětu: Kamna s christologickými motivy (1. Berkovský sál)

Rozměry: výška kamen - 223 cm, rozměry kamenné desky – 107 x 138 cm, keramická základna – š.95 x h. 89 cm.

Podrobný odborný popis: Kachlová kamna jsou osazena na železné plotně, umístěné na masivních kamenných balustrách, které nesou profilovaný kamenný rámec a tvoří tak podstavec (v = 52 cm). Jsou přisazena zadní stranou soklu do rohu místnosti. Sokl má základní obdélný půdorys (cca 100 x 100 cm; v = 75 cm) a na něm je postaven nástavec s mírně rozevřeným úhlem rohových kachlů – jeho půdorys je tedy dvanáctiboký (v = 85 cm). Hlavní výzdobou celé plochy kamen je tzv. „tapetový dekor“, ve kterém se proplétají šestiúhelníky se čtverci. Řádkové kachle mají rozměry 17,5 x 17,5 cm. Rohové kachle mají na nároží přisazen monochromně bílý reliéf s hlavou v roušce. Římsové kachle mají u paty soklu palmetový a rollwerkový průběžný motiv. Kachle kordonové římsy jsou opatřeny palmetovým dekorem a malou plastickou hlavičkou na nárožích. Vrcholová římsa nese reliéf palmet a akroteriové kachle nad ní (bez komor) jsou zdobeny průběžnou rozvilinou. Speciální kachle najdeme ve spodních řadách – na čelní straně soklu jsou použity rohové kachle s hlavami v rollwerkové kartuši a mezi nimi podlouhlý kachel s kartuší s poprsím žehnajícím Krista mezi rozvilinami. Nástavec ve spodní části obíhají kachle s kompozicí dvou andělů, kteří mezi sebou drží nápis IHS.

Pozn. [redacted] 11/2006:

Ve sbírce kachlů se zachoval zeleně polévaný rohový kachel na čele s poprsím šlechtice a připojenou kratší stranou s reliéfem hlavy v roušce, která se do detailů shoduje s bíle glazovanými reliéfy stejného námětu na kamnech. Poprsí šlechtice má svůj protějšek v nepolévaném kachli se ženským poprsím ze sbírek Bayerisches Nationalmuseum v Mnichově (Rosemarie Franz, *Der Kachelofen*, Graz 1969, obr. 261), datovaném do roku 1588 (tato datace je i na šternberském kachli s mužským poprsím, ale zalitá glazurou).

V literatuře najdeme také vyobrazení kamen (Rosemarie Franz, *Der Kachelofen*, Graz 1969, obr. 299), na kterých se uplatňují totožné reliéfy jako na šternberských kamnech – podlouhlé kachle s žehnajícím Kristem, rohové s hlavičkami v rollwerkové kartuši. Nacházejí se v muzeu v Trentu.

Materiál: červený střep, světlá engoba, transparentní barevné glazury – žlutá, modrá, zelená.

Technika: glazovaná keramika - ruční výroba do forem

Provenience: Švýcarsko, jižní Německo?

Časové určení: 80. léta 16. století

Autor, signatura, původ:

Stav: Prasklinami je narušeno 90% kachlů. Nicméně praskliny se jeví stabilní bez dalšího rozestupování a kamna jsou staticky stabilní, takže demontáž není nutná. Kachle jsou místy znečištěné kamnářskou hlinou zanesenou v dekoru. Většina kachlů je poškozena četným drobným otlučením reliéfu nebo sedřením vrstvy glazury a engoby. Místy chybí celé plochy glazury i větší kusy střepu. Také tato kamna byla v minulosti doplněna novými kachli – replikami podle originálů. Ty jsou dobře patrné ve střední a horní římsě a v koruně kamen. Jsou světlejší bez výrazného podglazurního znečištění a poškrábání. Podglazurní ztmavení v krakelích a silné poškrábání horní plochy kachlů je patrné ve střední římsě, zejména u starších originálů. Pravý čelní rohový kachel střední římsy je rozlomený a uvolněný. Je nutné jeho zpevnění. Záklop kamen v místě přisazení soklové části ke stěně je pojednán patrně zednický nebo v režné keramice. Jeho horní plocha je omítaná. Zadní strana nástavce je silněji znečištěná s vertikální prasklinou po celé výšce nástavce. Některé horní akroterie jsou uvolněné a olámané.

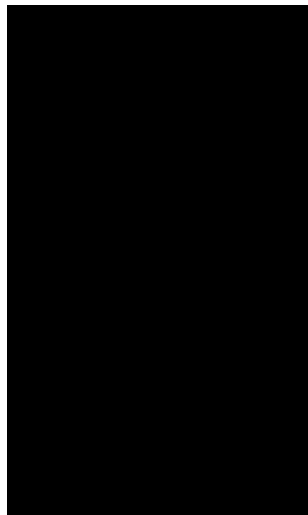
Spárování: Hliněné na povrchu křídové. V místech u zeleně glazovaných kachlů bylo ztmavené sazemi.

Kovové prvky: Mladší dvoukřídlá dvířka ze silného plechu a ozdobně prořezávaná mezidvířka jsou zasažena korozi. Prostor za nimi je zednický zaslepen cihlami.

Návrh na preventivní konzervaci / návrh restaurování: Staticky v dobrém stavu, lze restaurovat na místě. Očištění od povrchových nečistot a hlíny (*parním čističem nebo s použitím neutrálního detergentu, na závěr omytí destilovanou vodou*). Nové připevnění uvolněné části rohového kachle římsy (*slepení, případně zpevnění uvnitř střepu nerezovým trnem*), dotmelení prasklin, domodelování odražených míst v reverzibilním materiálu, barevná retuš doplňků. Zalesťnění doplňků nebo jiná forma dodání lesku (např. Paraloid B 72) - lokálně na doplňky bez přesahu na okolní glazuru. Doplnění odlámaných částí akroterií – v náhradním materiálu s povrchovou barevnou úpravou nebo lépe, v trvanlivějším keramickém glazovaném materiálu. Záklop očistit a zjistit z jakého je materiálu. Pokud se jedná nikoli o glazovanou keramiku ale o zednickou úpravu nebo režnou desku, povrchově upravit v základní světlé barvě glazury. Oprava spárování - hlinou povrchově ztmavenou sazemi v místech zelených kachlů.

Kovové prvky: Očištění a konzervace.

5 / Inventární číslo: ST – 01778

Název předmětu: Zeleno-bílá kamna s figurálními medailony (2. Berkovský sál)

Rozměry: výška kamen 271 cm, rozměry základny – cca š. 90 x h. 101 cm

Podrobný odborný popis: Kachlová kamna jsou osazena na železné plotně, umístěné na architektonických nožkách s dekorem palmet v čele. Nožky (v = 33 cm) stojí na nízkém (v = 8 cm) pódiu s profilovaným okrajem a dlažbou ze zelených dlaždic (19 x 19 cm), které přecházejí jako obklad i na stěnu. Kamna jsou přisazena do rohu místnosti, takže mají šestibokou spodní část (v = 120 cm) – čelo je zalomeno. Nástavec (v = 112 cm, r = cca 70 cm) je také šestiboký. Tělo kamen tvoří zeleně polévané kachle, které mají ve střední části vpadlé zrcadlo. Na hranách polygonů je oddělují úzké bílé polévané kachle s malovanou dekorativní výzdobou, kombinující propletené pásy. Centrální část nese hlavní motivy (venkovské, lovecké a kupecké scény), zakomponované do oválných medailonů. Např.: Muž s „naloženým“ oslem, muž s dalekohledem, rybář, ženy nad účty u stolu, muž a žena malující na stěnu a další.

Materiál: originály: světle načervenalý ostřený střep olovnato-cínčitou glazurou a barvami „vysokého žáru“. Mladší kachle: bílá engoba, transparentní glazura s malbou, zelené kachle: transparentní zelená glazura

Technika: fajáns

Provenience: Švýcarsko (Winterthur?)

Časové určení: počátek 18. století

Autor, signatura, původ:

Stav: Kamna byla v minulosti přestavěna, opatřena železnými dvířky a novými kachli. Patrné jsou i další opravy, kdy byl bohužel použit tvrdý cement, kterým jsou zatřeny jak praskliny tak spáry kamen. Někde přesahuje i na glazuru. Místy byla použita tvrzená sádra povrchově domalovaná. Uplatněna byla jak pro retuše poškození tak v některých spárách. Sádrou jsou připevněny také nožky. V horní části nožek sádra místy přesahuje keramiku. Znečištění kachlů je výraznější ve spodních partiích, v základně a na nožkách. I přes předchozí opravy jsou na kachlích patrná četná otlučení, zejména v hranách. Odražená místa jsou znečištěná. Na zadní straně je jeden z kachlů nástavce částečně nahrazen a velmi neuměle omazán šedým cementem.

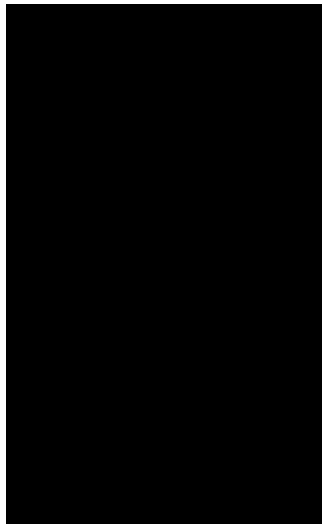
Spárování: šedý cement

Kovové prvky: Dvoukřídlá topná dvířka osazená v železném rámečku, pod nimi popelníková dvířka. Dvířka byla v minulosti vyjmuta pantů a čištěna. Oproti tomu železný rámeček je výrazněji znečištěný, zasažený korozi a proto barevně odlišný.

Návrh na preventivní konzervaci / návrh restaurování: Staticky v dobrém stavu, lze restaurovat na místě. Očištění od povrchových nečistot (*parním čističem nebo s použitím neutrálního detergentu, na závěr omytí destilovanou vodou*). Tvrdý cement, kterým jsou zatmeleny spáry a praskliny pevně lpí na keramice a při jeho odstraňování hrozí poškození kachlů. Lze provést zkoušku opatrného odstranění ostrým skalpelem v místech, kde přesahuje na glazuru. Pokud to nebude možné, bude ponechán ve stávajícím stavu. Spáry a tmelení prasklin budou pouze povrchově barevně retušovány. Tvarově neodpovídající sádrové tmely a doplňky budou odstraněny nebo upraveny dle modelace originálů. Tvarově kvalitní předchozí doplňky lze ponechat a povrchově upravit. Odražená místa glazury a střepu budou domodelována a zatmelena v reverzibilním materiálu s povrchovou barevnou retuší. Ruční zaleštění doplňků nebo jiná forma dodání lesku (např. Paraloid B 72) - lokálně na doplňky bez přesahu na okolní glazuru.

Kovové prvky: Očištění a konzervace. Sjednotit vzhled rámečku a dvířek černěním.

6 / Inventární číslo: ST – 01779

Název předmětu: Kamna s tapetovým dekorem a knížecím erbem na nároží (Pánská ložnice)

Rozměry: výška kamen -274 cm, základna kamen – 99 x 101 cm

Podrobný odborný popis: Kachlová kamna jsou osazena ke stěně místnosti na omítaném podstavci (v = 46 cm) zděném z cihel. Masivní sokl na čtvercovém půdorysu (100 x 100 cm) nese subtilnější válcový nástavec (r = cca 60 cm). Po celém tělese kamen jsou uplatněny čtvercové kachle (20 x 20 cm) s výlučně tapetovým dekorem, který kombinuje na modrém pozadí žluté pásy a bílé květy. Na římsách se uplatňuje bílá palmeta na zeleném pozadí. Sokl je v horní čtvrtině přerušen kordonovou římsou. Rohové kachle mají na nároží motivy kuželek. Horní hrana soklu je opatřena do místnosti volně přidrátovanou keramickou destičkou s knížecím znakem v oválném vavřínovém věnci. Čtvrcený erb je završen knížecí korunkou a obklopen řetězem řádu zlatého rouna.

Pozn. [redacted] 11/ 2017 : Velkou část kamen tvoří pěkně a kvalitně zpracované mladší repliky osazené buď při poslední přestavbě kamen nebo již dříve. Patrně ve stejné době do nich byla vsazena také dvoukřídlá plechová dvířka a popelník. Z nových kachlů je sestavena větší část základny, většina čelní stěny soklové části, celé tři římsové řady soklu, z velké části horní římsa a část kachlů nástavce. Mladší výroby je rovněž kouřovod a desky zakrývající horní plochu soklové části a přísazení kamen ke stěně. Repliky se liší rozměrem (řádkový kachel originál 20 x 21, replika 19,5 x 20,5 cm), použitou hlínou a glazurou. V depozitáři hradu jsou uloženy některé z těchto náhradních kachlů.

Materiál: originály: červený střep, olovnato-cínčitá bílá a žlutá glazura, transparentní zelená a hnědá, modrá je polokrycí, místy více transparentní, tmavší nežli u replik.

Mladší kachle: světlejší okrová hlína, polokrycí bílá modrá a žlutá, transparentní zelená a hnědá

Technika: keramika – ruční výroba do forem

Provenience: Německo?

Časové určení: 17. století

Autor, signatura, původ: nenalezeny

Stav: Cca 10% kachlů poškozeno prasklinami. Spárování je místy vydrolené. Horní římsa je uvolněná a vyžaduje kamnářské zajištění. Mladší, o něco menší kachle základny jsou ve spodní části nastaveny hlínou, ta je místy rozpraskaná a uvolněná. Největším poškozením je uvolnění a odpadání glazury v dekoru kachlů. Místy glazura chybí ve

větších plochách. Tento problém se týká zejména bílé a žluté olovnato cíničité glazury. Více či méně poškozeno je odpadáním nebo otlučením glazury cca 90% kachlů.

Spárování: Ve spárách je patrná hlína použitá při stavbě kamen. Na povrchu byla přetřena hlinkou do barvy kachlů.

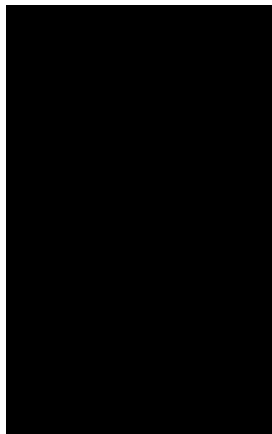
Kovové prvky: Dvoukřídlá topná dvířka ze silného plechu osazená v železném rámečku jsou zasažena korozí. Popelník umístěný ve zděném soklu byl na čelní stěně opatřený lakem. Ten je nyní oprýskaný. Vnitřní část popelníku je znečištěná rovněž s patrnou korozí.

Návrh na preventivní konzervaci / návrh restaurování: Staticky v dobrém stavu, lze restaurovat na místě. Nutné kamnářské zajištění uvolněné horní římsy (*zpevnění nebo demontáž a nové osazení*). Očištění od povrchových nečistot (*parním čističem nebo s použitím neutrálního detergentu, na závěr omytí destilovanou vodou*). Místa s uvolněnou glazurou předtím nutno petrifikovat (*5% roztok Paraloidu B72 v acetonu nebo 10% roztok Dispercollu D2 v destilované vodě*), poté dočistit.

Odražená místa glazury a střepe budou domodelována a zatmelena do úrovně s glazurou originálu reverzibilním materiálem, s povrchovou barevnou retuší odpovídající odstínům okolní glazury. Zaleštění doplňků nebo jiná forma dodání lesku (*např. Paraloid B 72*) - lokálně na doplňky bez přesahu na okolní glazuru. Oprava spárování hlínou barevně přetřenou hlinkami dle barevnosti kachlů.

Kovové prvky: Očištění a konzervace. Sjednotit vzhled dvířek a popelníku – z popelníku odstranit zbytky laku.

7/ Inventární číslo: ST – 01780

Název předmětu: Zeleně polévaná historizující kamna (Biskupská ložnice)

Rozměry: v = cca 275 cm (další rozměry v textu)

Podrobný odborný popis: Kachlová kamna jsou přisazena soklem ke stěně místnosti jen pohledově. Horní část soklu je prolomena mřížkou, pod kterou je patrné, že i sokl má zadní stranu, odsazenou od stěny, která ohřívala vzduch a ten pak proudil pomocí mřížky do prostoru. Podstavec (142 x 130 cm, v = 50 cm) na obdélném půdorysu je obložen dlaždicemi, které napodobují bosáž. Je ze stran prolomen polokruhovými otvory. Podstavec nese železný plát (bývalé dveře?, zespodu opatřený kurentním hlinkovým nápisem *Gehört zu der 5 Kisten 12345...*), na kterém je osazeno těleso kamen, sestávající ze soklu (116 x 130 cm, v = 115 cm), nástavce (93 x 93 cm, v = 110 cm). Vrchol je zdoben věžovým nástavcem (v = cca 30 cm). Všechny použité kachle (23 x 23 cm) jsou zeleně polévané a mají dekor plastických soustředných puklic. Jednotlivé řady jsou od sebe odděleny horizontálními kordonovými římsami s oblym profilem. V zadní části nástavce

jsou osazeny dvě puklice, udávající jméno výrobce kamen *TONÖFENFABRIK FRANZ ROLLEPAZ MÄHR-SCHÖNBERG*. Kamna mají jednoduchá dvířka na pravé straně.

Pozn. [REDAKCE] 11/2017: Kamna pochází z Továrny na výrobu kachlových kamen a keramického zboží v Šumperku, která své založení datuje už do roku 1834. Majitel Franz Rollepaz, později Karl Rollepaz, pod kterým továrna působila od 20. let 20. století do roku 1945. Mähr – Schönberg je označení pro Šumperk na Moravě.

Materiál: světle cihlově červená hlína s ostřivem a zelenou glazurou

Technika: glazovaná keramika

Provenience: Morava, Šumperk

Časové určení: první pol. 20. století

Autor, signatura, původ: TONÖFENFABRIK FRANZ ROLLEPAZ MÄHR-SCHÖNBERG

Stav: Kamna jsou dobře zachovalá, statika kamen je dobrá. Prasklý je keramický kouřovod a několik kachlů. Praskliny nevykazují známky dalšího rozšiřování. Na zadní straně nástavce a v přisazení ke stěně jsou kamna místy znečištěna bílou omítkou. Drobná odrazení glazury v hranách kachlů a dekoru, cca na šesti místech je odražen i větší kus střepe. Na dvou kachlích základny v místě prolomeného oblouku chybí větší zlomky kachlů o ploše cca 20 cm².

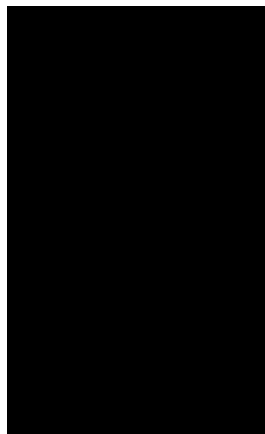
Spárování: spárování je hliněné s pozůstatky ztmavení sazemi nebo černým barvivem, místy vydrolené.

Kovové prvky: Topná dvířka a výdechová mřížka jsou znečištěné a zasažené korozí.

Návrh na preventivní konzervaci / návrh restaurování: Staticky v dobrém stavu, restaurování na místě. Povrchové očištění (*parním čističem nebo s použitím neutrálního detergentu, na závěr omytí destilovanou vodou*), oprava spárování – hlína povrchově ztmavená sazemi nebo zelenou hlinkou. Dotmelení prasklin a odražených částí střepe v reverzibilním náhradním materiálu s povrchovou úpravou v odstínu glazury. Zaleštění doplňků nebo jiná forma dodání lesku (*např. Paraloid B 72 - lokálně na doplňky bez přesahu na okolní glazuru*). Větší chybějící kusy základny doplnit v náhradním materiálu nebo keramickou glazovanou replikou.

Kovové prvky: očištění a konzervace

8/ Inventární číslo: ST – 01781

Název předmětu: Rokoková kamna s růžovou výmalbou (Velká jídelna)

Rozměry: výška kamen - 290 cm, rozměry základny – š. 109 x h 135 cm

Podrobný odborný popis: Kachlová kamna jsou přisazena soklem ke stěně místnosti. Podstavec (135 x 105 cm, v = 35 cm) na obdélném půdorysu je obložen bílými dlaždicemi,

před které jsou umístěny původní volutové nohy, členěné malovanými zrcadly. Těleso kamen sestává z kubického soklu (v = 110 cm) a nástavce (65 x 60 cm, v = 90 cm) na okrajích s volutami. Vrchol je zdoben věžovým volutovým nástavcem (v = cca 30 cm) završeným rokajovou vázou (v = 25 cm). Architektura kamen je složena na stranách vždy z velkoformátových kachlů s vpadlými zrcadly, zdobenými pastorálními scénami a pohledy na římské ruiny. Velké kachle oddělují úzké pilastry s povrchem napodobujícím mramorování. Navíc ve vrcholu soklu a ve spodní části nástavce jsou vloženy další užší formáty kachlů s podélnými vedutami venkovského prostředí. Věžový nástavec ve vrcholu je opět zdoben vedutami nad poli s mřížkovým ornamentem.

Materiál: cihlově červený ostřený střep polévaný olovnato-cínčitou glazurou s manganovou malbou

Technika: fajáns

Provenience: Německo?

Časové určení: druhá pol. 18. století

Autor, signatura, původ: nenalezena

Stav: Kamna byla v minulosti přestavěna pro přikládání z místnosti. Za tím účelem byl zazděn prostor pod kamny a do zadního kachle v nástavci se scénou architekta měřícího římské ruiny proražen otvor a vsazen černý plechový kouřovod. Z pravé strany soklu v byla namísto bočního kachle s malovaným výjevem osazena topná dvířka, v nově dozděném prostoru pod základnou popelníková dvířka a ve střední římse dvoje úzká malá dvířka bez pantů, potažená mosazným plechem. Ta mohla sloužit možná jako výdechy teplého vzduchu nebo jako dvířka čistící. Nyní jsou napevno zalepena maltou. Při přestavbě byla kamna doplněna o nové kachle v soklové části a podstavci. Z levé strany: jsou osazeny bílé krakelované velkoformátové kachle. Oproti základní barvě originálů jsou světlejší a hladké. Nad základnou vlevo je osazen profilovaný kachel, který profilací odpovídá originálu, ale je bez manganového dekoru, pouze s náznakem malby za studena na glazuru. Zadní levá noha kamen je patrně vyřezána z cihly na níž je vyražené značení „G.F (P?) & Co“ se dvěma zkříženými kladivy pod písmeny, a je pouze bíle omítnutá. Z pravé strany: kachle u topných dvířek jsou hladké, bělošedé. Tentýž materiál je použit pro oblý okraj základny. Ve spodní části okolo popelníkových dvířek jsou použity kachle patrně výrobce Hardtmuth. Ve střední římse jsou na pravé straně použity kachle s motivem vejcovce, zpracováním odpovídající druhotným kachlům z kamen s christologickými motivy inv. č. ST – 01777. Použity jsou pouze jejich horní části. Spodní část je tvořena režnou, 1 cm silnou destičkou, profilace rantlu je ze sádry.

V minulosti byla kamna opravována sádrou přetřenou lakem. Ten překrývá i okolní glazuru. Časem zežloutl a nyní působí velmi rušivě. Sádrou byly doplněny velké chybějící kusy okrajů kachlů a vystouplých částí dekoru. Tyto sádrové doplňky jsou často tvarově nepřesné nebo již odpadlé. Patrná jsou i nová poškození, četná otlučení glazury a střepu v hranách, zejména v soklové části a nohách. Kamna jsou znečištěná jak zežloutlými laky tak hnědočernou nečistotou. Na střední římse je patrné poškrábání glazury. Kachle jsou silně rozpraskané jak v soklové tak nástavcové části. V soklu se praskliny jeví stabilní bez dalšího rozestupování. Nástavec je ale rozvolněný a vyžaduje kamnářský zásah. Chybí nožka a ukončovací prvek vázy.

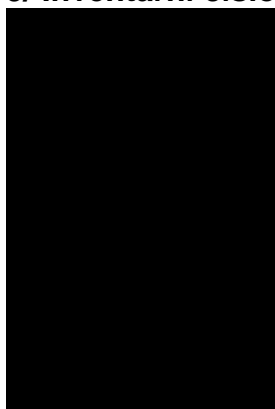
Spárování: spáry jsou vyplněny křídovým spárováním, místy sádrou. Jsou znečištěné, místy vydrolené.

Kovové prvky: Topná a popelníková dvířka v rámečku jsou vytvořena ze silného plechu, – zasažené korozi. Je vidět, že dvířka byla v minulosti snímána z pantů a čistěna. Jsou černější a čistší nežli rámeček napevno zabudovaný v kamnech. Kouřovod je černěný v dobrém stavu. Malá dvířka ve střední římse z plechu potaženého na pohledové straně tenkým plechem mosazným – mosaz je zašlá, povrch omazaný od malty.

Návrh na preventivní konzervaci / návrh restaurování: Statika nástavcové části není dobrá, patrné jsou nové praskliny. Je potřebná minimálně částečná demontáž uvolněných kachlů, jejich zajištění a opětné osazení. Soklová část se jeví staticky stabilní, její rozebrání není nezbytné. Na kamnech budou ponechány všechny druhotně dodané kachle včetně barevně odlišných. Kamna budou povrchově očištěna (*parním čistěčem nebo s použitím neutrálního detergentu, na závěr omytí destilovanou vodou*), zbavena laků a sádrových oprav. Demontované prasklé kachle nástavce budou očištěny i z vnitřní strany od sazí a hlinitých výplní, bude provedeno očištění zlomků v lomech a jejich opětné slepení reverzibilním lepidlem (*např. Dispercoll D2*). Z vnitřní nepohledové strany budou kachle zajištěny keramickými plombami (*keramické pálené destičky, pojivo- kamnářský tmel měkčený přídavkem písku a lupku*). Zajištěné kachle budou opět kamnářsky osazeny na kamna (*s použitím tradičních materiálů – kamnářská hlína, drátěné svorky*). Drobná otlučená místa a chybějící části dekoru budou domodelovány a praskliny budou zatmeleny reverzibilním materiálem s odpovídající barevnou úpravou (*např. tepelně odolná reverzibilní hmota na bázi kaolinu, barvicí pigmenty, pojivo*). K retuši nově domodelovaných částí by neměly být použity laky, které časem žloutnou, včetně Paraloidu. Vhodné je ruční zaletění doplňků. Větší chybějící části keramického střepe – části obloučkových rantlů, nožka a vrchní ukončení vázy – budou doplněny náhradním nebo v trvanlivějším keramickém glazovaném materiálu. Spáry budou vyčištěny a nově vyspárovány křídovým spárováním.

Kovové prvky: Očištění a konzervace, sjednocení vzhledu rámečku a dvířek. Mosazná malá dvířka – očištění a rozleštění mosazného povrchu.

9/ Inventární číslo: ST – 01782

Název předmětu: Fragment winterthurských kamen (Netopýří sál)

Rozměry: výška kamen 203 cm, základna kamen v nejširším místě 124 x 126 cm.

Podrobný odborný popis: Kachlová kamna jsou přisazena soklem ke stěně místnosti. Mají pětiboký půdorys s nepravidelně dlouhými stranami. Kachle různé velikosti jsou hladké, bez reliéfního pojednání, opatřené malbami v barvách vysokého žáru (žlutá, zelená, modrá a fialová) na bílém pozadí. Na pódiu (v = 25 cm) s profilovanou patkou zdobenou nápodobou mramorování, rozvilinovým motivem a akantem a dlážděného modře „mramorovanými“ dlaždicemi stojí šest fajánsových plně plastických lvů (v = 35 cm), ve kterých jsou zabudovány dřevěné nohy. Nad jejich hlavami je na železném plátu vybudován sokl kamen z velkých kachlů (33 x 46 cm) v plochách a užších, tvořících vystupující „pilastry“ mezi nimi. Ve spodní i horní čtvrtině jsou řady nižších kachlů, oddělené oblými kordonovými římsami. Sokl završuje prolamovaná balustráda (v = 25 cm). Velkoformátové kachle jsou zdobeny motivy ze života Ježíše Krista (Útěk do Egypta,

Kristus mezi dětmi, 5 pošetilých a 5 moudrých panen, Klanění tří králů, Zmrtvýchvstání). Užší kachle mezi nimi ženskými personifikacemi ctností a neřestí (Svoboda, Přátelství, Naděje..). Spodní řada kachlů je opatřena nápisy v němčině, horní řada krajinnými motivy a hospodskými a loveckými výjevy v oválných kartuších. Nápisy jsou citáty z nového zákona a rýmovaná přísloví. Desky jsou při novém sesazování kamen zpřeházeny – například ke scéně Útěku do Egypta patří citát pod výjevem Krista s moudrými a pošetilými pannami.

Pozn. [REDAKCE] 11/2017: typově a tvaroslovím odpovídající kamna s analogickým zpracováním noh ve tvaru lvů stojí v Muzeu Allerheiligen v Schaffhausenu ve Švýcarsku.

Materiál: Originály: světle okrový ostřený střep, olovnato-cínčitá glazura a barvy vysokého žáru

Repliky: Načervenalý ostřený střep, bílá engoba, transparentní glazura s barevnou malbou

Technika: fajáns

Provenience: Švýcarsko, Winterthur, dílna rodiny Pfau.

Časové určení: poslední čtvrtina 17. století

Autor, signatura, původ:

Stav: Kamna byla přestavěna nebo postavena již jako torzo bez nástavce. Při přestavbě byla do jednoho z kachlů druhotně vsazena topná dvířka a byl osazen popelník. Vrch kamen je zakryt kamnářsky a pouze omazán hlínou. Na kachlích jsou četná drobná otlučení a sedření glazury v ploše i hranách kachlů. Takto jsou poškozeny téměř všechny kachle. Poškozená místa jsou zanesena nečistotou. Cca 5 kachlů je prasklých, praskliny jsou stabilní bez známek rozestupování. V minulosti provedené opravy a retuše jsou pečlivě a pěkně zpracované. Chybí odlámané části převislého okraje základny u popelníkových dvířek a zlomky několika obloučkových rantlů kachlů.

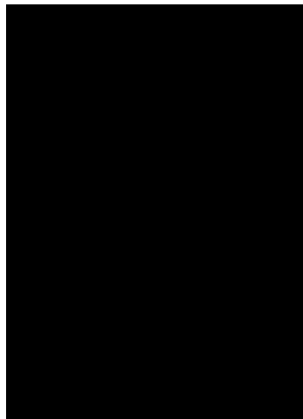
Spárování: kamnářská hlína na povrchu přetažená křídovým spárováním. To je místy setřené.

Kovové prvky: Topná dvířka jsou vytvořena ze silného plechu potaženého na pohledové straně tenkým plechem mosazným. Čelo popelníku je se silnějšího mosazného plechu. Mosaz je zašlá. Vnitřní plech je zasažen korozi.

Návrh na preventivní konzervaci / návrh restaurování: Statika kamen je dobrá, lze restaurovat na místě. Kamna budou povrchově očištěna (*parním čističem nebo s použitím neutrálního detergentu, na závěr omytí destilovanou vodou*) a zbavena špatně držícího spárování. Předchozí opravy a barevné retuše jsou velmi pěkně provedené. Lze doporučit jejich zachování, případně jen s lokálním přiopravením, jako doklad starších restaurátorských postupů. Místa s nově odraženou glazurou a střepem budou domodelována reverzibilní doplňkovou hmotou a barevně retušována do barvy okolní glazury. Vzhledem ke světlé barvě kamen nelze doporučit ošetření doplňků lakem ani Paraloidem B 72, které, byť s UV filtrem, časem žloutnou. Větší chybějící části rantlů kachlů a odlomených převislých částí základny budou doplněny v náhradním materiálu s povrchovou úpravou odpovídající vzhledově originálu, nebo lépe v keramickém glazovaném materiálu. Kamna budou nově vyspárována křídovým spárováním

Kovové prvky: Očištění a konzervace, rozleštění mosazných částí.

10/ Inventurní číslo: ST – 01783

Název předmětu: Zelená rustikalizovaná renesanční kamna s akroterii (Lipník)

Rozměry: výška kamen – 281 cm, rozměry základny – 127 x 87 cm

Podrobný odborný popis: Kachlová kamna na obdélném půdorysu jsou soklovou částí přisazena ke stěně. Jsou osazena na omítaném podstavci (v = cca 40 cm), vyzděném z cihel, prolomeném v čele otvorem se segmentovým záklenkem. Sokl i nástavec jsou složeny ze zeleně polévaných obdélných kachlů (23 x 26 cm) s jednotným motivem: okraje jsou vrubované, uvnitř jsou vloženy dvě vázy s květinou, rámuje centrální vázu s kyticí, zasazenou do segmentově zakončeného zrcadla, kolem záklenku probíhá rozvilina na okrajích s piniovými šiškami. Sokl (83 x 118 cm; v = 100 cm) je zakončen palmetovou římsou, nad ní je osazen volný nástavec (60 x 95 cm; v = 105 cm), opět s palmetovou římsou a nad ní s plochým pásem mřížkového ornamentu (v = 5 cm). Na rozích římsy jsou přisazeny rohové akroterie s hlavami v rouškách, připojené k vrcholu kamen hliněnou omázkou. Na kratších stranách kamen se zachovaly také akroterie v podobě štítonošů (v = cca 22 cm), nesoucích prázdný štít, rámovaných stočenými těly jednorozců s rybími ocasy. Další akroterie – piniové šišky – jsou osazeny v rozích nástavce.

Pozn. [redacted] 11/2006:

Akroterie se štítonoši se shoduje barevně i v detailech reliéfu s akroterii ze sbírek Národního muzea v Praze, která je datována do 2. pol. 16. století. Vzhledem k rustikalizaci reliéfu řádkových kachlů není tato datace pravděpodobná a musíme počítat s pozdějším vznikem kachlů. (Vladimír Brych, *Kachle doby gotické, renesanční a raně barokní*, kat. Národního muzea v Praze, Praha 2004, s. 200)

Ještě rustikalizovanější derivát výzdoby kamen bychom našli na kachli, publikované v knize: Konrad Strauss, *Kacheln und Öfen der Steirmark*, Graz 1940, tab. 30 a datované do 17. století.

Materiál: červený stěp, transparentní zelená glazura

Technika: glazovaná keramika – ruční výroba do forem

Provenience: Štýrsko?

Časové určení: první pol. 17. století

Autor, signatura, původ:

Stav: Kamna byla v minulosti přestavována a doplněna o kouřovod a pět záklopek čistících otvorů – dvě na pravé straně, tři vlevo. Na záklopkách je nápis *TONÖFENFABRIK FRANZ ROLLEPAZ MÁHR-SCHÖNBERG* svědčící o jejich původu z továrny Franze Rollepaze ze Šumperku. Z téže dílny pochází kamna z Biskupské ložnice s inv. č. ST – 01780. Je pravděpodobné, že přestavbu kamen provedli kamnáři, kteří stavěli i celá kamna v Biskupské ložnici. Při přestavbě byl do kachlů vysekán otvor pro topná dvířka a do zděného soklu byla osazena popelníková dvířka. Na zadní straně

kamen je naplocho vsazena mřížka pro výdech vzduchu, který byl nasáván pod kamny, proudil kolem jejich zadní stěny a ohřátý vycházel mřížkou ven. V současné době je prostor za dvířky zazděn cihlami.

Kachle jsou na zadní straně a v okolí dvířek znečištěné hlinou a omítkami. Levý rohový kachel střední římsy se dochoval pouze fragmentárně. V minulosti byl nahrubo doplněn sádrou přetřenou hnědou barvou. Chybí pravá horní rohová akroterie - piniová šiška a po stranách dvě akroterie v podobě štítonošů. Vzadu chybí téměř po celé délce pásek mřížkového ornamentu. Kouřovod je rozpraskaný, shora obílený.

Na dekoru a hranách kachlů jsou četná drobná i větší otlučení. Poškozená místa jsou znečištěná.

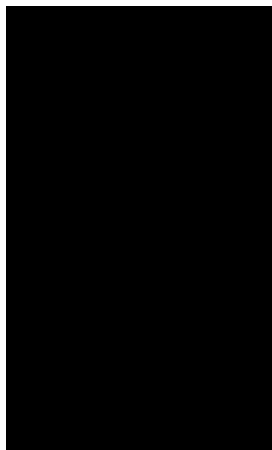
Spárování: spárování je hliněné povrchově přetřené patrně zeleně probarvenou hlinkou

Kovové prvky: Topná a popelníková dvířka a výdechová mřížka jsou vyrobeny ze silného železného plechu. Dvířka jsou zasažena korozi, mřížka je znečištěná a zašlá.

Návrh na preventivní konzervaci / návrh restaurování: Statika kamen je dobrá, lze restaurovat na místě. Kamna budou povrchově očištěna (*parním čističem nebo s použitím neutrálního detergentu, na závěr omytí destilovanou vodou*) a zbavena špatně držícího spárování. Odstraněna bude hrubá modelace chybějícího rohového kachle střední římsy a kachel bude znovu vymodelován v odpovídajícím tvaru (*např. sádra / pálená keramika / jiný materiál reverzibilním způsobem spojený s originálem*). Praskliny budou zatmeleny, místa s odraženou glazurou a střepem budou domodelována reverzibilní doplňkovou hmotou. Všechny doplňky budou barevně retušovány do odstínu okolní glazury. Lesk doplňků bude dosažen zaleštěním, nebo může být použita jiná forma dodání lesku (*např. Paraloid B 72 - lokálně na doplňky bez přesahu na okolní glazuru*). Kamna budou nově vyspárována hliněným spárováním povrchově upraveným zeleně probarvenou hlinkou. Chybějící velké části kachlů a celé kachle - pravá horní rohová akroterie - piniová šiška, dvě akroterie v podobě štítonošů, pásek mřížkového ornamentu – budou nově zhotoveny jako keramické glazované repliky.

Kovové prvky: Očištění a konzervace, rozleštění mosazných částí.

11/ Inventární číslo: ST – 01784

Název předmětu: Winterthurská kamna s alegoriemi měsíců (Rohový)

Rozměry: výška kamen - 230 cm, základna kamen – 130 x 98 cm.

Podrobný odborný popis: Kachlová kamna jsou přisazena soklem do rohu místnosti. Mají pětiboký půdorys s nepravidelně dlouhými stranami a zalomeným čelem. Kachle různé velikosti jsou hladké, bez reliéfního pojednání, opatřené malbami v barvách vysokého žáru (žlutá, zelená, modrá a fialová) na bílém pozadí. Na pódiu (v = 7 cm) s profilovanou patkou zdobenou malovaným akantem, dlážděném modrými a bílými

dlaždicemi stojí šest volutových nohou ($v = 30$ cm), které skrývají nosné nohy. Na nich je osazen železný rošt, pokladený cihlami, který nese sokl kamen z velkých kachlů (35 x 46 cm) v plochách a užších, tvořících vystupující „pilastry“ mezi nimi. Samostatný nástavec je oddělen profilovanou římsou s malovaným akantem a jen je o málo užší než sokl. Opakuje stejné schéma výzdoby. Velkoformátové kachle jsou zdobeny loveckými motivy, seřazenými od shora dolů a zleva doprava v časové následnosti (od ranního svolávání lovců polnicí přes samostatný lov po vyvrhnutí uloveného kusu). Pod každý výjev patří kurentní nápis v kachli s vpadlým zrcadlem, osvětlující význam scény. Užší kachle („pilastrové“) jsou zdobeny personifikacemi měsíců (a také ročních období), opět opatřenými doprovodnými kachlíky s německými nápisy, přibližujícími daný úsek roku období a charakteristické činnosti, které se v něm vykonávají. Kamna završují nad vysoce plastickou akantovou římsou zalamané akroterie, kombinující motivy figur a vegetabilních závěsů. Uprostřed čelní strany je volně (drátem) připojen rollwerkový erbovní štítek se znakem (paže s mečem nad zeleným trojvrším), monogramem HW a datací 1685.

Pozn. [REDAKCE] 11/2017: Kamna byla přestavována a doplněna mladšími kachli, které vychází z originálů, v záklopu také hladkými béžovými obkladačkami a pod kamny visle na stěně jsou použity kachle patrně z produkce firmy Hardtmuth.

Odpadlý rollwerkový erbovní štítek se znakem, monogramem HW a datací 1685 je v současné době uložen u paní kastelánky.

Materiál: Originály: světle červeno hnědý jemnozrný stěp, olovnato-cínčitá glazura dekorovaná barvami vysokého žáru.

Mladší kachle: stěp krytý bílou engobou a transparentní glazurou s malovaným barevným dekorem.

Technika: fajáns

Provenience: Švýcarsko, Winterthur, dílna rodiny Pfau.

Časové určení: 1685

Autor, signatura, původ:

Stav: Kamna byla v minulosti doplněna o mladší kachle a byla do nich vsazena topná dvířka, popelník a hranatý plechový kouřovod. Topná dvířka byla osazena namísto jednoho celého velkoformátového kachle, ale pro kouřovod byl proražen otvor zasahující do malovaného výjevu ve dvou kachlích. V prostoru nad kouřovodem chybí keramika do výšky cca 10 cm – nahrazena cihlou. Na kamnech byly v minulosti provedeny opravy sádrou s povrchovou barevnou retuší. Některé jsou pěkně provedené, na některých místech je omazání sádrou hrubé – např. vedle popelníku. Kromě starších oprav, z nichž některé jsou již setřelé, jsou na kamnech patrná četná nová poškození. Drobná otlučení i větší odlomené části stěpu – zejména na nožkách. V ploše nejméně dvou kachlů s výjevy je patrné rozsáhlejší opadání glazury.

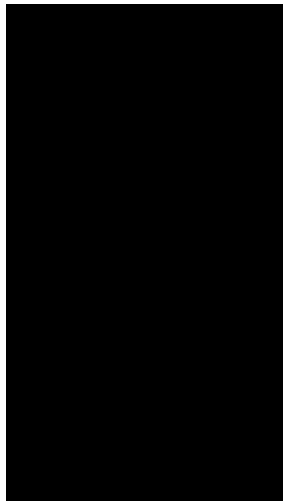
Spárování: křídové, místy vydrolené a znečištěné

Kovové prvky: Topná dvířka s mezidvířka a popelník jsou vytvořena ze silného železného plechu. Jsou znečištěná a zasažená korozi.

Návrh na preventivní konzervaci / návrh restaurování: Staticky v dobrém stavu, lze restaurovat na místě. Kamna budou očištěna (*parním čističem nebo s použitím neutrálního detergentu, na závěr omytí destilovanou vodou*), tvarově neodpovídající sádrové omazávky a retuše budou odstraněny. Naproti tomu pěkně provedené straší opravy s domalovaným vzorem stojí za zvážení ponechat jako doklad starých restaurátorských zásahů a postupů. Lze např. jen lokálně poopravit. Místa s uvolněnou glazurou budou petrifikována (*5% roztok Paraloidu B 72 v acetonu nebo 10% roztok Dispercollu D2 v destilované vodě*). Otlučená a chybějící místa glazury a stěpu budou nově domodelována v reverzibilním materiálu s povrchovou úpravou do odstínu glazury. Pro

Domalování chybějícího dekoru je třeba vycházet u analogií jiných kamen z dílny rodiny Pfau. Staré spárování bude odstraněno a kamna budou nově vyspárována křídovým spárováním. Kovové prvky: Topná dvířka a popelník budou očištěny, zbaveny koroze a konzervovány. Povrch dvířek a rámečku bude sjednocen - černění.

12/ Inventární číslo: ST – 01785

Název předmětu: Rokoková kachlová kamna s pastorálními scénami (Potštát)

Rozměry: výška kamen - 345 cm, základna – 90 x 170 cm

Podrobný odborný popis: Kachlová kamna na obdélném půdorysu jsou soklovou částí přisazena do rohu místnosti. Jsou vybudována na pískovcové plotně s profilovanou hranou, nesené pískovcovými balustrami (v = 40 cm). Sokl i nástavec jsou složeny z bíle polévaných kachlů s modrým malovaným dekorem. Sokl (v = 110 cm; cca 135 x 85 cm) je složen v horní a spodní řadě z menších kachlů s vegetabilními závěsy. Ty jsou odděleny oblými kordonovými římsami od střední části, ve které jsou umístěny velkoformátové kachle s pastorálními motivy a pohledy na římské ruiny. Velkoformátové kachle předstupují užší („pilastrové“) kachle s vertikálními zrcadly, vyplněnými květinovým dekorem. Nad římsou s akantovým motivem a oblým páskem se zvedá čtyřboký volný nástavec (v = 120 cm; 65 x 65 cm), doplněný na hranách volutami. Použité kachle jsou menší, ale opakují stejná výzdobná schémata jako sokl. Jsou umístěny ve třech řadách nad sebou, oddělené kordonovými římsami. Nad korunní římsou zakončuje architekturu kamen zvonovitý nástavec (v = 70 cm) zdobený akantovými motivy s vázou ve vrcholu.

Pozn. [redacted] 11/2006:

Podobná kamna (shodují se v architektonickém pojetí i druhu Postaveny Leonardem Locherem podle návrhů Davida Morfa, malovány Danielem Dürringerem ze Steckbornu, kolem 1760, uloženy v Zürichu v cechovním domě „Zur Meisen“ (Rosemarie Franz, *Der Kachelofen*, Graz 1969, obr. 545

Pozn. [redacted] 11/2017:

Architektonickým členěním obdobná kamna stojí ve švýcarském muzeu Das Haus zum Kirschgarten – Museum für Wohnkultur v Basileji. (Viz. fotodokumentace)

Materiál: jemnozrnný tmavě okrový střepek, olovnato-cínčitá glazura, modrý kobaltový dekor

Technika: fajáns

Provenience: Německo?

Časové určení: druhá pol. 18. století

Autor, signatura, původ:

Stav: Kamna byla v minulosti doplněna novými kachli, které velmi věrně napodobují originál. Materiálově se ale liší – základní bílá barva je namodralá a odstín kobaltového dekoru je chladnější. Nově osazeno bylo kolem 35 kachlů. Při přestavbě kamen byla do soklové části nově osazena topná a popelníková dvířka a do zadní strany nástavce hranatý plechový kouřovod.

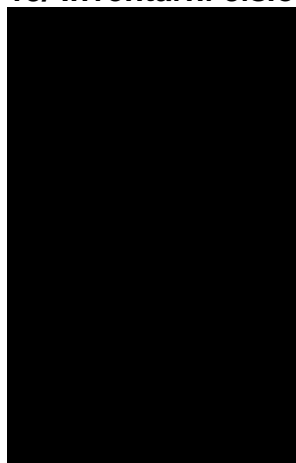
Cca 90% kachlů je narušeno prasklinami. Ty se ale jeví stabilní bez známek rozestupování. Chybí odlomené větší části kachlů – rohy a rantly. Některé byly v minulosti opravovány sádrou. Tyto retuše však nejsou kvalitně provedené. Patrná jsou četná nová otlučení glazury v hranách a místy i v ploše kachlů. Výrobní vady – shrnutí glazury při pálení - byly v minulosti retušovány bílým lakem. Ten však zežloutl a nyní působí velmi rušivě. Kachle jsou místy znečištěné černou nečistotou a barevně změněnými laky. Předchozí retuše jsou většinou setřené.

Spárování: okrová hlína na povrchu s křídovým spárováním. To je však na většině míst vypadané nebo znečištěné.

Kovové prvky: Topná dvoukřídlá dvířka s mezidvířky a popelník jsou vyrobeny ze silnostěnného plechu. Kouřovod je rovněž plechový, čtyřhranný, nýtovaný. Kovové prvky jsou zasažené korozi a zašlé.

Návrh na preventivní konzervaci / návrh restaurování: Staticky stabilní, lze restaurovat na místě. Kamna budou očištěna (*parním čističem nebo s použitím neutrálního detergentu, na závěr omytí destilovanou vodou*), tvarově neodpovídající sádrové omazávky a retuše budou odstraněny. Staré laky budou sejmuty. Otlučená a chybějící místa glazury a střepu budou nově domodelována v reverzibilním materiálu s povrchovou úpravou do odstínu glazury. Pro domalování chybějícího dekoru bude vycházeno z ostatních originálů. Vzhledem ke světlé barvě kamen nelze doporučit ošetření doplňků lakem ani Paraloidem B 72, které, byť s UV filtrem, časem žloutnou. Vhodné je ruční zaleštění. Staré spárování bude odstraněno a kamna budou nově vyspárována křídovým spárováním. **Kovové prvky:** Topná a popelníková dvířka i kouřovod budou očištěny, zbaveny koroze a konzervovány. Povrch dvířek a rámečku bude sjednocen.

13/ Inventární číslo: ST – 01786

Název předmětu: Kachlová kamna s černou polevou (Velký sál)

Rozměry: výška kamen – 287 cm, rozměry základny – 120 x 120 cm

Podrobný odborný popis: Kachlová kamna na obdélném půdorysu jsou soklovou částí přisazena ke stěně. Jsou vybudována na železné plotně s železnými nožičkami, zabudovanými do plně plastických těl lvů-štítonošů (v = 40 cm). Všechny části kamen

mají plastickou výzdobu. Kachle jsou opatřeny vysoce lesklou černou polevou. Sokl (v = 130 cm) je rámován akantovými římsami. V horní a spodní řadě jsou umístěny menší kachle s motivy okřídlených andílčích hlav a rozvilinami. Střední pole jsou vyplněna velkoformátovými kachli (59 x 59 cm) s vázou, korunovanou orlicí a říšským orlem. Velké kachle rámuje rohové kachle se srdcovými motivy v ploše a karyatidou na nároží. Nástavec (v = 85 cm) má jen velkoformátové kachle (s korunovanou orlicí, půleným znakem ve vavřínovém věnci a vázou) a rohové kachle s kariatydami. Kamna završuje vysoce plastická vrubovaná korunní římsa, nad kterou jsou umístěny akroterie (v = 30 cm), komponované do segmentového oblouku. Jsou složeny ze dvou okřídlených putti sedících na mořských koních a z rozvilin.

Pozn. [REDAKCE] 11/2006:

Akroterie kamen se shoduje do detailů reliéfu s barevně glazovanou akroterií ze sbírek mnichovského Bayerisches Nationalmuzea (Rosemarie Franz, *Der Kachelofen*, Graz 1969, obr. 347). Ta je lokalizována do Salzburgu do let 1560 – 70 a připisována mistru HR (Hansi Reschovi z Kitzbühelu).

Pozn. [REDAKCE] 11/2017:

Kamna byla v minulosti přestavěna a doplněna novými kachli vytvořenými jako věrné repliky originálů. Tyto mladší kachle tvoří minimálně polovinu celých kamen. Repliky jsou tak mistrovsky zpracované, že na první pohled není patrný rozdíl od originálů. Při bližším zkoumání je znát odlišnost v hladkosti povrchu kachlů a ve struktuře a barvě střepu v místech lomu nebo odražení glazury.

Materiál: Originály: světle okrový střednězrný střep, černá glazura s kovovým leskem. Povrch kachlů hrubší, se stopami ostřiva pod glazurou

Mladší repliky: světlý jemnozrný střep, černá glazura s kovovým leskem. Povrch kachlů je hladší, modelace přesnější, bez zrnok ostřiva pod glazurou.

Technika: glazovaná keramika

Provenience: Provenience: Rakousko?,

Časové určení: druhá pol. 16. století?

Autor, signatura, původ:

Stav: Při minulé přestavbě byla do kachlů z pravé strany soklové části vsazena topná dvířka a pod základnu kamen popelník. Druhotný kouřovod nebyl u těchto kamen proražen, a odvod spalin byl nadále řešen v prostoru soklu v přisazení ke stěně. Železný rám kamen je mladší, zpracování odpovídá 20. století. Rám je nižší nežli je potřebné pro výšku keramických noh ve tvaru lvů. Nohy tedy nejdou osadit pod rám jak byly původně zamýšleny, ale musí být předsazeny. K této situaci mohlo dojít také poklesem kamen (patrně prohnutím podlahy), který se projevil na levé straně v přisazení ke stěně. Zde následkem tohoto posunu došlo k utržení rohu kachle střední římsy, který je do stěny zazděn. Železné nohy rámu jsou vytvořeny z poměrně tenké kulatiny. Dvě přední byly zpevněny silnějším hranolem. V minulost byly některé z noh vzadu přisekány.

Kamna jsou na zadní straně znečištěná od omítek. Kachle v soklu i nástavci jsou popraskané, praskliny jsou v lomech posunuté a rozevřené. Chybí odražené větší části střepu, na pravé straně je v akroterii odlomena a chybí část s rozvilinou. Na téměř všech kachlích jsou drobné četné oděrky. Místa s odraženou glazurou jsou znečištěná.

Spárování: Hliněné ztmavené sazemi, místy vydrolené a popraskané

Kovové prvky: Dvoukřídlá topná dvířka s mezidvířky, rám a popelník, jsou vytvořeny ze silného železného plechu. Kovové části jsou zasaženy korozií.

Návrh na preventivní konzervaci / návrh restaurování: Vzhledem k poklesnutí kamen, jejich odtržení od stěny a k množství rozestoupených prasklin lze důrazně doporučit demontáž kamen, zajištění rozlomených a prasklých kachlů a jejich opětné kamnářské sestavení. V tom případě by se dala i upravit výška železného rámu tak aby mohly být keramické nohy osazeny více pod kamna jak tomu mělo původně být.

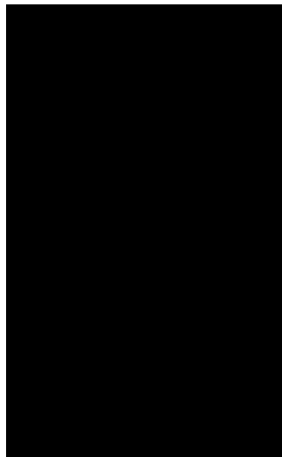
Pokud by bylo z časových nebo rozpočtových důvodů restaurování prováděno na místě bez demontáže, je nutné stav kamen dlouhodobě sledovat a pokud se projeví opětné rozestupování nově zatmelených prasklin, bude nezbytná i kompletní kamnářská rekonstrukce. V takovém případě je ale nutné počítat i s dalšími náklady na nové restaurování.

Varianta I – kompletní demontáž kamen:

Kamna budou šetrně rozebrána, jednotlivé kachle označeny dle místa osazení v korpusu kamen. Bude provedena kresebná a fotografická dokumentace. Kachle budou zabaleny a převezeny k restaurování. Bude provedeno očištění kachlů od sazí a hliněných kamnářských výplní z vnitřní strany. Na povrchu budou kachle očištěny čistícím prostředkem s neutrálním PH a omyty destilovanou vodou s použitím parního čištění. Bude provedeno očištění lomů a nové slepení rozlomených kachlů (reverzibilní disperzní lepidlo *Dispercoll D2*). Ty budou ze zadní strany zajištěny keramickými plombami. Stejně budou zajištěny i kachle naprasklé (*např. keramické destičky, pojivo- kamnářský tmel měkčený přísádkem písku a lupku*). Drobná otlučení a poškození glazury a střepe budou tmelena a domodelována v náhradním reverzibilním materiálu povrchově upraveném do barvy glazury. (*Např. reverzibilní tepelně odolná hmota na bázi kaolinu, barvicí pigmenty, pojivo*) Povrch doplňků bude zaleštěn. Vzhledem k tomu, že kamna jsou tmavá, lze k dosažení lesku doplňků použít i např. Paraloid B 72. Pouze však lokálně na nově doplněná místa, bez přesahu na okolní glazuru. Větší chybějící kusy kachlů budou nově vytvořeny v keramickém glazovaném materiálu tak, aby se maximálně přiblížily originálům. Kachle budou převezeny zpět a kamnářsky osazeny s použitím tradičních kamnářských materiálů (cihly, kamnářská hlína, tašky drátěné svorky) Železný rám bude zvýšen tak, aby se pod něj vešly keramické nohy. Kamna budou vyspárována hlinou povrchově ztmavenou sazemi. Kovové prvky budou očištěny a konzervovány.

Varianta II – restaurování na místě bez demontáže: Kamna budou na povrchu očištěna. Bude provedena oprava spárování – opět hliněné ztmavené na povrchu sazemi. Otlučená místa dekoru a drobnější zlomky střepe budou domodelovány v reverzibilním materiálu a povrchově retušovány do barvy glazury. Větší chybějící části střepe budou doplněny glazovanou keramickou replikou nebo také v náhradním materiálu s barevně odpovídající povrchovou úpravou. Náhradní materiál musí být s originálem spojen reverzibilním způsobem. Prasklé a rozlomené kachle budou bez vnitřního zajištění pouze dotmeleny a povrchově retušovány. Praskliny budou dlouhodobě sledovány, zda nedochází k jejich rozevírání. Kamna zůstanou v současné pokleslé pozici, odtržený roh kachle u stěny bude povrchově retušován a keramické nohy zůstanou předsazené před kamny. Kovové prvky budou očištěny a konzervovány.

14/ Inventurní číslo: ST – 01787

Název předmětu: Rokoková kamna (Lovecký pokoj)

Rozměry: výška kamen cca 390 cm, rozměr základny 140 x 105 cm

Podrobný odborný popis: Tříetážová plastická kamna zdobená rokajemi. Jsou složena s větších keramických desek různých tvarů. Spodní část je osazena na dřevěné desce s dřevěnými balustrami (v = 35 cm). Základna kamen má podobu obdélníka s konvex-konkávě prohnutými delšími stranami a vykouslými rohy. Sokl je rámován profilovanou římsou a na okrajích doplněn volutami. Celé tělo kamen je pokryto jemně zpracovanou asymetrickou rokajovou ornamentikou. Nástavec (v = 130 cm) odděluje zvlhěná římsa, která se nad střední částí segmentově vypíná. Následuje spodní část nástavce s centrální rokají, nad ní pak hruškovitá střední část a kamna završuje dekorativní horní nástavec (v = 85 cm) prolomený otvorem v podobě kasulového okna.

Pozn. [redacted] 11/2006:

Kamna jsou v některých detailech (kasulová lucerna, tvar a subtilnost volut soklu) shodná s kamny z paláce Attems v Grazu, dnes umístěnými ve sbírkách Johannea (Rosemarie Franz, *Der Kachelofen*, Graz 1969, obr. 516), která jsou datována do poloviny 18. století.

Materiál: cihlově červený středně zrný střep, bílá engoba, transparentní glazura

Technika: glazovaná keramika

Provenience: Rakousko?

Časové určení: po polovině 18. století

Autor, signatura, původ:

Stav: Kamna byla na místo postavena již jako nekompletní, bez zadních kachlů soklové části, které by měly přiléhat ke stěně. Kachle byly při stavbě spojovány sádrou, kterou jsou vyplněny i spáry. Celá zadní část kamen je uzavřena sádrou. Do čelního kachle soklu je druhotně proražen otvor a vsazena topná dvířka potažená tenkým mosazným plechem. Popelník na kamnech osazen není. Kachle jsou znečištěné, poškozené četnými drobnými oděrkami. Chybí velké odlomené kusy vystupujícího rokajového dekoru. Otlučená místa jsou znečištěná. Kachle v soklu i nástavci jsou rozlámané nebo naprasklé, praskliny jsou tmelené sádrou. Lze předpokládat, že sádrou byly před stavbou vyplněny celé prasklé nebo rozlomené kachle. Na kamnech nebyly prováděny žádné povrchové retuše, pouze základní tmelení sádrou bez domodelování chybějících částí.

Spárování: sádrové

Kovové prvky: Topná dvířka ze silného plechu potaženého mosazným tenkým plechem – mosaz znečištěná a zašlá, chybí úchytky.

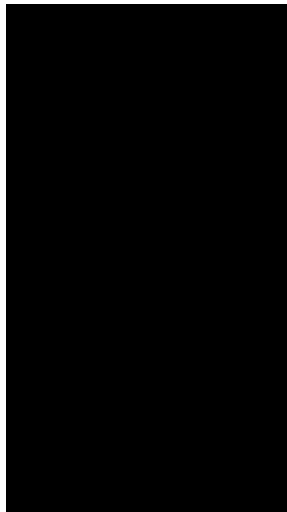
Dřevěný rám: v dobrém stavu

Návrh na preventivní konzervaci / návrh restaurování: Staticky stabilní, lze restaurovat na místě. Kamna budou ponechána tvarově ve stávajícím stavu bez kachlů zadní části

nástavce. Povrchově budou očištěna (*parním čističem nebo s použitím neutrálního detergentu, na závěr omytí destilovanou vodou*),. Vzhledem k tomu, že celá kamna jsou postavena na sádku, lze sádku použít i k doplnění chybějících částí a rovněž k opravě spár, které jsou již nyní sádkou vyplněné. Spáry budou povrchově přetřeny hlinkou a přiblíženy k barvě glazury aby celek kamen působil jednotně. Doplnky budou povrchově upraveny do barvy glazury. Vhodné je ruční zaleštění doplňků. Jakékoli laky se časem barevně změní a působí pak rušivě.

Kovové prvky: Topná dvířka - očištění, rozleštění mosazných částí a konzervace.

15/ Inventární číslo: ST – 01788

Název předmětu: Válcová empírová kamna

Rozměry: výška kamen - 220 cm, průměr základny - 80 cm

Podrobný odborný popis: Kamna, složená z reliéfních keramických desek, jsou přisazena soklem ke stěně místnosti. Mají kruhový půdorys ($r = 70$ cm) a jsou osazena na železné plotně, rámované mosaznou obručí, nesené mosaznými nožkami. Podstavec ($v = 85$ cm) má výrazný sokl a nad ním vpadlá pole s výplní klasicistních festonů. Je zakončen složitou římsou s jedním oblým profilem, dále s vavřínovým věncem a masivní palmetou. Nástavec ($v = 85$ cm) užšího průměru je stažen na třech místech mosaznými obručemi. Ve spodní části jej zdobí festony, následuje kanelované tělo, završené horní zvonovitou částí ($v = 30$ cm) a piniovou šiškou.

Materiál: cihlově červený stěp s bílou olovnato-cínčitou glazurou

Technika: glazovaná keramika – ruční výroba bedněním

Provenience: Rakousko, Čechy?

Časové určení: první pol. 19. století

Autor, signatura, původ:

Stav: Kamna byla v průběhu času přestavována, do pravé bočnice byla vsazena topná dvířka (v minulosti nahrazena kachlem odlišné bílé barvy) a do kachle základny byla osazena popelníková dvířka. Ta se dochovala. Záklop přisazení ke stěně tvoří kachel z jiných, mladších kamen. Kamna jsou v nástavci stažena třemi mosaznými obručemi, které, spíše nežli pro ozdobu, měly sloužit k zabezpečení prasklin procházejících vertikálně kachli nástavce. Ukončovací prvek kamen – piniová šiška, je odlišné bílé barvy. Může se jednat o repliku nebo mohla být použita z jiných dobových kamen. Kachle jsou v poměrně dobrém stavu, drobné otlučení, na jednom místě větší odražení stěpu, u jedné z obručí odprýskaná glazura. Prasklé kachle v soklové části se jeví stabilní, v nástavci jsou

staženy obručemi. V minulosti byly provedeny lokální opravy sádrou bez povrchové úpravy.

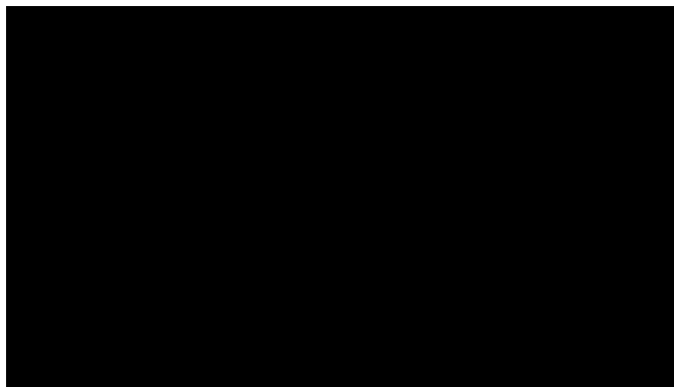
Spárování: okrová hlína na povrchu s křídovým spárováním, u spodního rámu tvrzená sádra s pískem.

Kovové prvky: železný rám se čtyřmi nohama – jedna středová železná, obvodové mosazné. Pohledový okraj rámu je potažen mosazným plechem. V nástavci tři obruče ze silného mosazného plechu. Mosaz je zašlá. Popelníková dvířka jsou vytvořena ze silnějšího železného plechu – znečištěná a zasažená korozi.

Návrh na preventivní konzervaci / návrh restaurování: Staticky stabilní, lze restaurovat na místě.

Kamna budou očištěna (*parním čističem nebo s použitím neutrálního detergentu, na závěr omytí destilovanou vodou*), otlučená a chybějící místa glazury a střepu budou nově domodelována v reverzibilním materiálu s povrchovou úpravou do odstínu glazury (*např. reverzibilní tepelně odolná hmota na bázi kaolinu, barvicí pigmenty, pojivo*). Uvolněná glazura u mosazné obruče bude petrifikována (*5% roztok Paraloidu B72 v acetonu nebo 10% roztok Dispercollu D2 v destilované vodě*). Vzhledem ke světlé barvě kamen nelze doporučit ošetření doplňků lakem ani Paraloidem B 72, které, byť s UV filtrem, časem žloutnou. Vhodné je ruční zaleštění doplňků. Staré spárování bude odstraněno a kamna budou nově vyspárována křídovým nebo kaolinovo-křídovým spárováním v odstínu glazury. Řešení prostoru, kde byla při stavbě kamen osazena topná dvířka – nyní nedochovaná a nahrazená kachlem s výrazně bělejší glazurou: Nabízí se dvě řešení 1/ zachovat stávající stav s odlišným kachlem. 2/ druhotný kachel vyjmout, opět osadit plechová dvířka – nová replika dle vzoru popelníkových dvířek. Chybějící část originálního kachle doplnit v náhradním materiálu s barevnou úpravou odpovídající glazuře, nebo vytvořit keramickou glazovanou repliku. **Kovové prvky:** Popelníková dvířka budou očištěna, zbavena koroze a konzervována.

16/ Inventární číslo: ST - 01737

Název předmětu: Válcová empírová kamna temně hnědé barvy

Rozměry: Předpokládaná celková výška kamen včetně nožek a vázy (nedochované) – cca 290 cm. Výška všech dochovaných kachlů – 220 cm

Podrobný odborný popis: Hnědě glazovaná kamna byla původně válcového tvaru. Nástavec s kanelovaným povrchem je v pásu na okraji zdoben akantovou rozvilinou a festony z vavřínových listů. Další zachované součásti jsou profilované římsy a pásy s pletencem, vejcovcem a vavřínovým věncem.

Materiál: světle narůžovělý střednězrný střep, transparentní tmavě hnědá glazura.

Technika: glazovaná keramika - ruční výroba bedněním

Provenience: střední Evropa

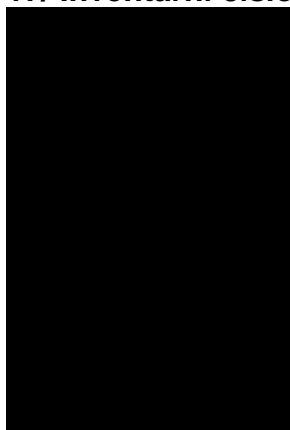
Časové určení: první pol. 19. století

Autor, signatura, původ: na žebrech všech kachlů je při výrobě ručně vyryté výrobní číslo „N 6“

Stav: Kamna jsou v současné době rozložena na jednotlivé kachle, uložena v půdních prostorách SH Šternberk. Dle absence výraznějšího znečištění základny lze soudit, že kamna byla osazena na železném rámu na nožkách. Keramické nožky se nedochovaly, rám mohl mít jen železné nohy. Chybí váza kamen, jedna bočnice základny, část bočnice střední římsy a záklopový kachel topeniště. Kamna jsou vytvořena pro přisazení ke stěně místnosti, přes kterou v soklové části kamen probíhalo přikládání i odvod spalin. Kachle jsou povrchově znečištěné prachovými depozity, bočnice velkých kachlů také malířskými nátěry a omítkou. Některé z kachlů jsou naprasklé, nejvýrazněji velký nástavcový kachel. V hranách a dekoru drobná otlučená glazury a střepe. Soudržnost glazury se střepem je dobrá.

Návrh na preventivní konzervaci / návrh restaurování: Kachle budou pečlivě zabaleny a převezeny k restaurátorským zásahům. Bude provedeno očištění kachlů od zbytků sazí a hliněných kamnářských výplní z vnitřní strany. Na povrchu budou kachle očištěny čistícím prostředkem s neutrálním PH a omyty destilovanou vodou. Praskliny budou ze zadní strany zajištěny keramickými plombami (*keramické destičky, pojivo- kamnářský tmel měkčený přísádkem písku a lupku*). Z pohledové strany budou zatmeleny reverzibilní doplňkovou hmotou a barevně zaretušovány (*např. reverzibilní tepelně odolná hmota na bázi kaolinu, barvicí pigmenty, pojivo*). Drobná otlučená a poškozená glazura a střepe budou tmelena a domodelována v náhradním reverzibilním materiálu povrchově upraveném do barvy glazury. Povrch doplňků bude zaleštěn. Vzhledem k tomu, že kamna jsou tmavá, lze k dosažení lesku doplňků použít i např. Paraloid B 72. Pouze však lokálně na nově doplněná místa, bez přesahu na okolní glazuru. Chybějící kachle (váza kamen, jedna bočnice základny, část bočnice střední římsy a záklopový kachel topeniště) budou nově vytvořeny v keramickém glazovaném materiálu tak, aby se maximálně přiblížily originálům. Kachle budou převezeny zpět a kamnářsky osazeny s použitím tradičních kamnářských materiálů (*cihly, kamnářská hlína, písek, tašky, drátěné svorky*) **Kovové prvky:** Nově bude vytvořen železný rám pod kamna na kovových nohách – nohy dole rozkované. Kamna budou vyspárována hlinou povrchově ztmavenou sazemi.

17/ Inventární číslo: bez inventárního čísla

Název předmětu: Tahová kamna šedo-modré barvy – „J . 17“

Rozměry: Výška kamen – 215 cm, rozměry základny – 78 x 60 cm.

Podrobný odborný popis: Tahová kamna šedo-modré barvy sestávající z pěti řad velkoformátových kachlů. Na hladkou základnu o obdélném půdorysu 78 x 60 cm (v.40 cm) jsou osazeny mírně ustoupené kachle topeniště (v.59,5 cm). Ty mají na čelní straně

ve spodních dvou třetinách prolomená zrcadla, v horní třetině kanelury a horní okraj je rozšířen profilací. Na ně pak navazují vysoké (v.74 cm) sloupkovitě konstruované kachle opět na čele s motivem zrcadel a kanelur, s rozšířeným horním okrajem. V této řadě je v celé výšce jedna kaplička zasahující do poloviny hloubky celé řady. Dno a zadní stěnu kapličky tvoří hladké glazované kachle. Následuje horní rozšířená římsa (v.86,5 x 66,5 cm), která obloukem uzavírá kapličku. Horní okraj římsy je rovný. Kamna jsou ukončena nízkým (v. 8 cm) záklopem tvořeným dvěma kachli, s horní stranou režnou, glazovanými jen na pohledových okrajích. Zadní kachle 3. a 4. řady jsou průběžné, přesahují z jedné řady do druhé. Ve spodních dvou řadách (4. a 5. řada) jsou na čele kamen umístěna topná a popelníková dvířka. V horní římsě na zadní straně je keramický kouřovod (15 x 16 x 36 cm).

Materiál: jemnozrný červený stěp s krycí šedo-modrou glazurou s jemnými bílými tečkami – stříkání bílou glazurou

Technika: Glazovaná keramika – ruční výroba bedněním

Provenience: Morava?

Časové určení: po pol. 19. století

Autor, signatura, původ: Na žebrech kachlů ručně ryté výrobní značení „J.17“, na záklopovém kachli : „J. W. N 17“ pod tím označení rozměru kamen „28““

Stav: Kamna jsou uložena v rozebraném stavu na půdě hradu. Kachle jsou znečištěné prachovými depozity a zacákáním od omítky. Cca 50% kachlů je rozlomených nebo naprasklých. Některé jsou rozlomeny na více kusů. Chybí celý rohový kachel základny, velké části kachlů 3. a 4. řady, dále drobnější zlomky a žebra u kachle horní římsy.

Drobné otlučení v hranách, soudržnost glazury je dobrá.

Kovové prvky: Nedochovala se topná dvířka. Malá popelníková dvířka osazená v kachli základny jsou vytvořena z tenkého plechu potaženého z pohledové strany tenkým plechem mosazným. Dochoval se rošt.

Návrh na preventivní konzervaci / návrh restaurování:

Kachle budou pečlivě zabaleny a převezeny k restaurátorským zásahům. Bude provedeno očištění kachlů od zbytků sazí a hliněných kamnářských výplní z vnitřní strany. Na povrchu budou kachle očištěny čistícím prostředkem s neutrálním PH a omyty destilovanou vodou. Rozlomené kachle budou v lomech vyčištěny a nově slepeny reverzibilním lepidlem (např. *Dispercoll D2*). Ze zadní strany budou lomy zajištěny keramickými plombami (*keramické destičky, pojivo- kamnářský tmel měkčený přísávkem písku a lupku*). Praskliny budou vyčištěny, ze zadní strany zajištěny keramickými plombami a z pohledové strany budou zatmeleny reverzibilní doplňkovou hmotou a barevně zaretušovány. Drobná otlučení a poškození glazury a stěpu budou tmelena a domodelována v náhradním reverzibilním materiálu povrchově upraveném do barvy glazury (např. *reverzibilní tepelně odolná hmota na bázi kaolínu, barvicí pigmenty, pojivo*). Povrch doplňků bude ručně zaleštěn. Chybějící celé kachle nebo větší nedochované zlomky budou nově vytvořeny v keramickém glazovaném materiálu tak, aby se maximálně přiblížily originálům. Nově vytvořené části kachlů budou k originálům připevněny reverzibilním způsobem. Kachle budou převezeny zpět a kamnářsky osazeny s použitím tradičních kamnářských materiálů (cihly, kamnářská hlína, písek, tašky, drátěné svorky). Kamna budou vyspárována hlinou povrchově přetřenou hlinkou odpovídající barvě kachlů.

Kovové prvky: Nově budou vytvořena topná dvířka, stylem odpovídající dochovaným dvířkům popelníkovým – tj. ze silnějšího železného plechu, potažovaná z lícové strany tenkým mosazným plechem.

Časové odhady restaurátorských a kamnářských prací pro jednotlivá kamna:

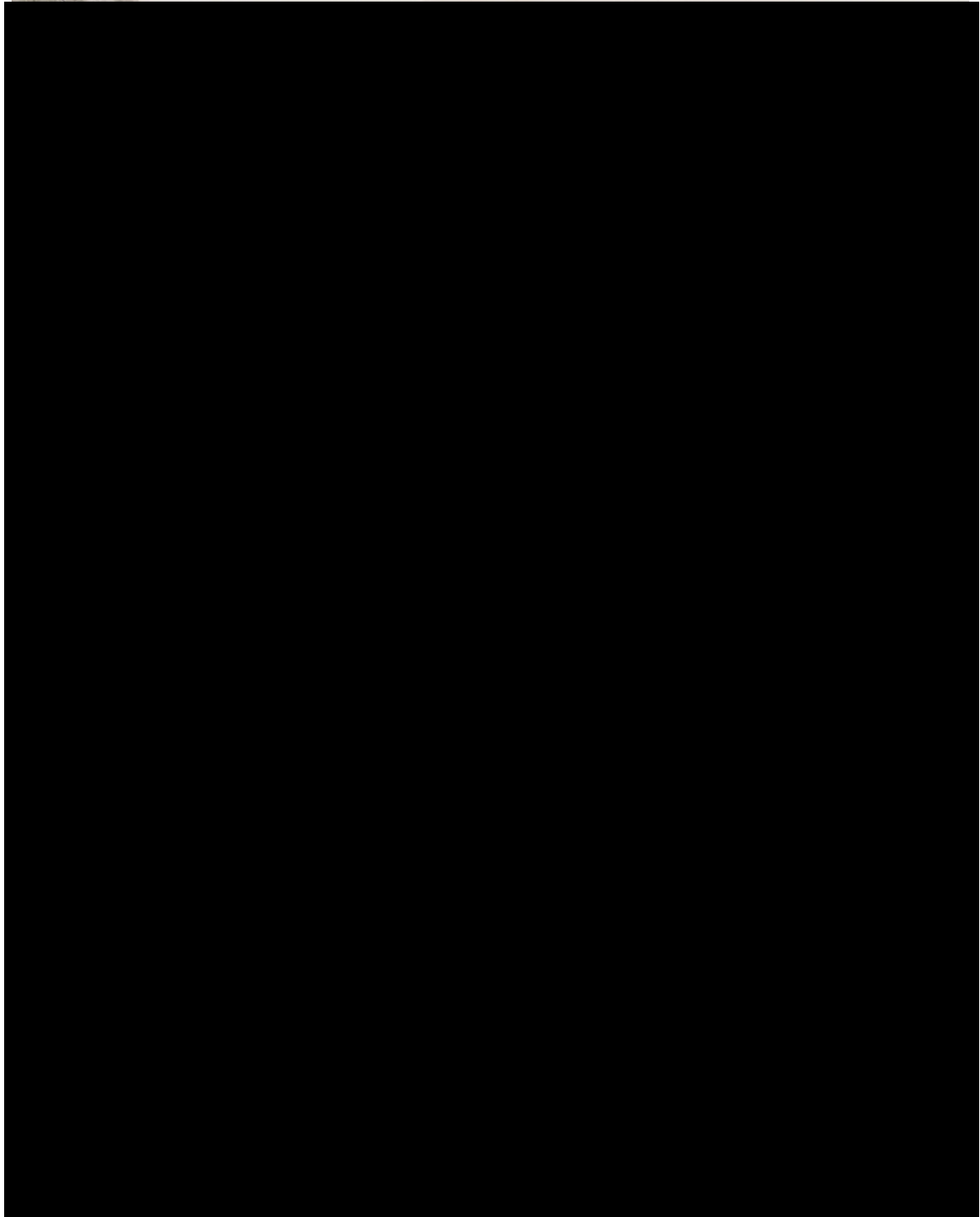
- 1/ ST – 01775:** 3 – 4 týdny
- 2/ ST – 01776:** 1,5 – 2 měsíce
- 3/ ST – 01789:** 2 – 3 týdny
- 4/ ST – 01777:** 1 – 1,5 měsíce
- 5/ ST – 01778:** 1 – 1,5 měsíce
- 6/ ST – 01779:** 2 – 2,5 měsíce
- 7/ ST – 01780:** 1 – 1,5 měsíce
- 8/ ST – 01781:** 3 – 3,5 měsíce
- 9/ ST – 01782:** 1 -1,5 měsíce
- 10/ ST – 01783:** 2,5 – 3 měsíce
- 11/ ST – 01784:** 2 – 2,5 měsíce
- 12/ ST – 01785:** 2,5 – 3 měsíce
- 13/ ST – 01786:** Varianta I - kompletní demontáž: 2,5 – 3 měsíce
Varianta II - restaurování na místě: 2 – 2,5 měsíce
- 14/ ST – 01787:** 1,5 – 2 měsíce
- 15/ ST – 01788:** 2 – 3 týdny
- 16/ ST – 01737:** 2,5 – 3 měsíce
- 17/ Tahová kamna bez inventárního čísla:** 2,5 – 3 měsíce

Přílohy restaurátorského průzkumu:

- 1/ Fotodokumentace stavu jednotlivých kamen v rozsahu 104 stran.
- 2/ Kresebná rekonstrukce původní podoby dvou rozložených kamen.
- 3/ Položkový rozpočet.
- 4/ Slepý položkový rozpočet.

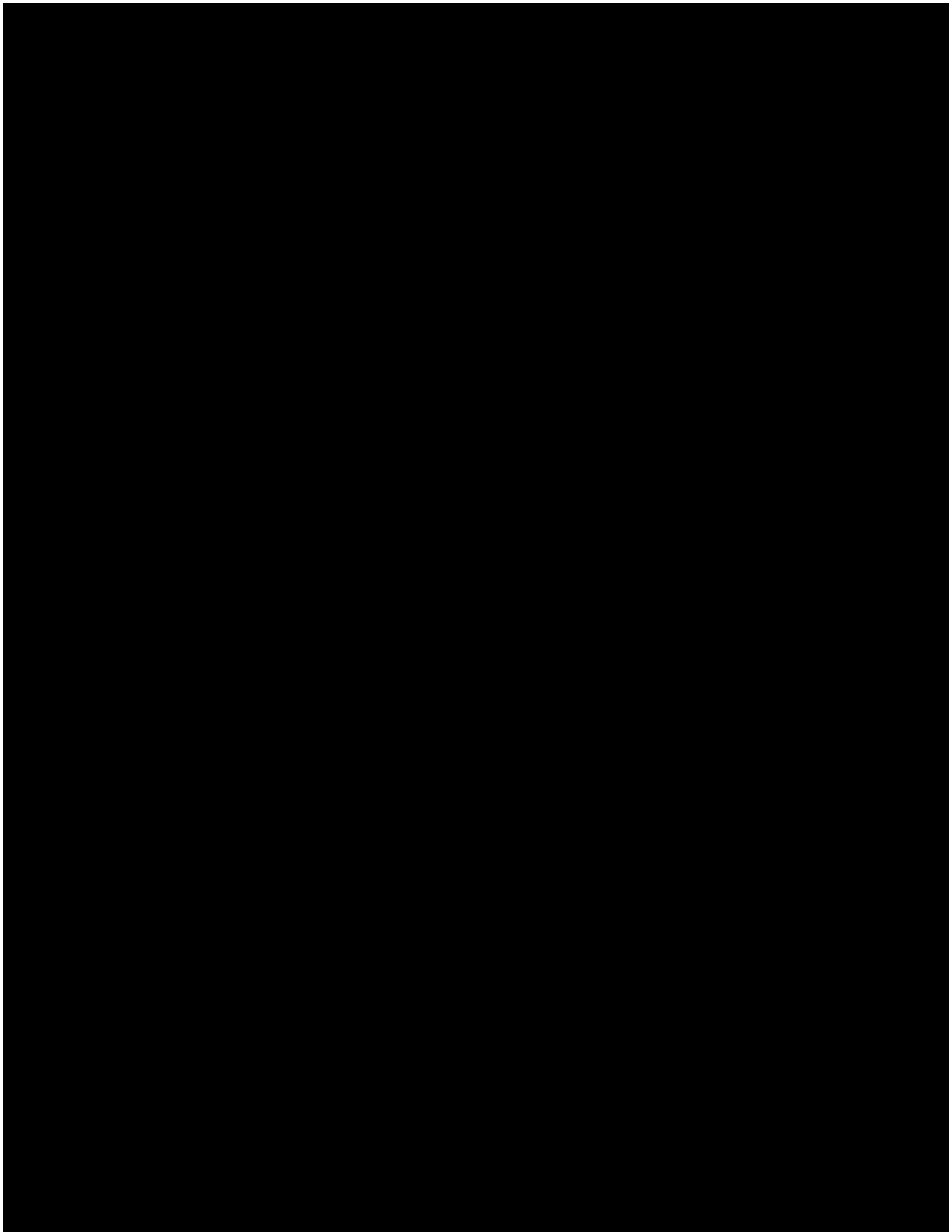
V Praze dne 15.11. 2017

██████████ – restaurátorka

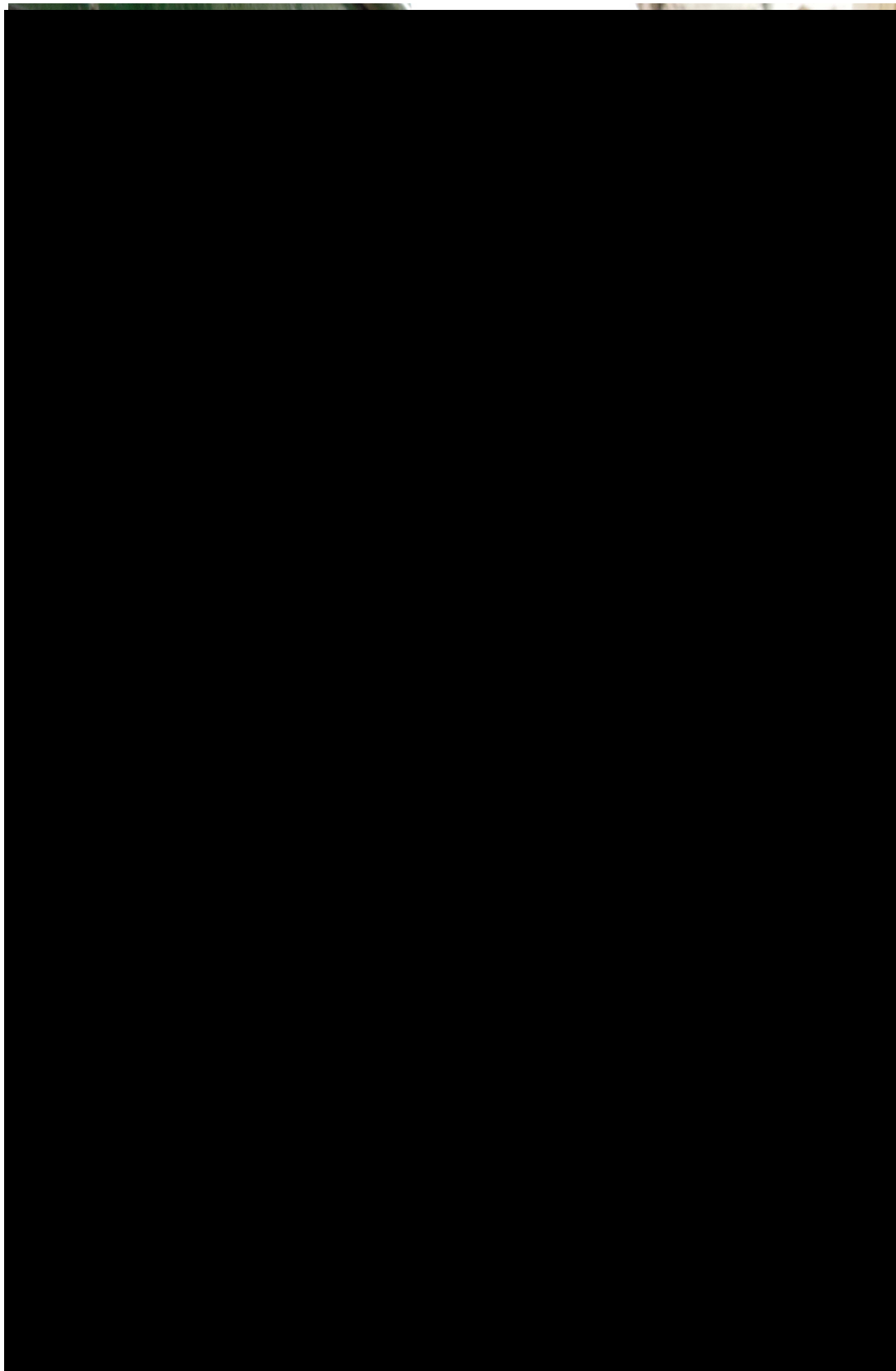
1/ ST – 01775 – Zelená kachlová kamna (Rytířský sál)

Současný stav. Dole uvolněný odlomený rohový kachel a příklad chybějícího střepe u základy.

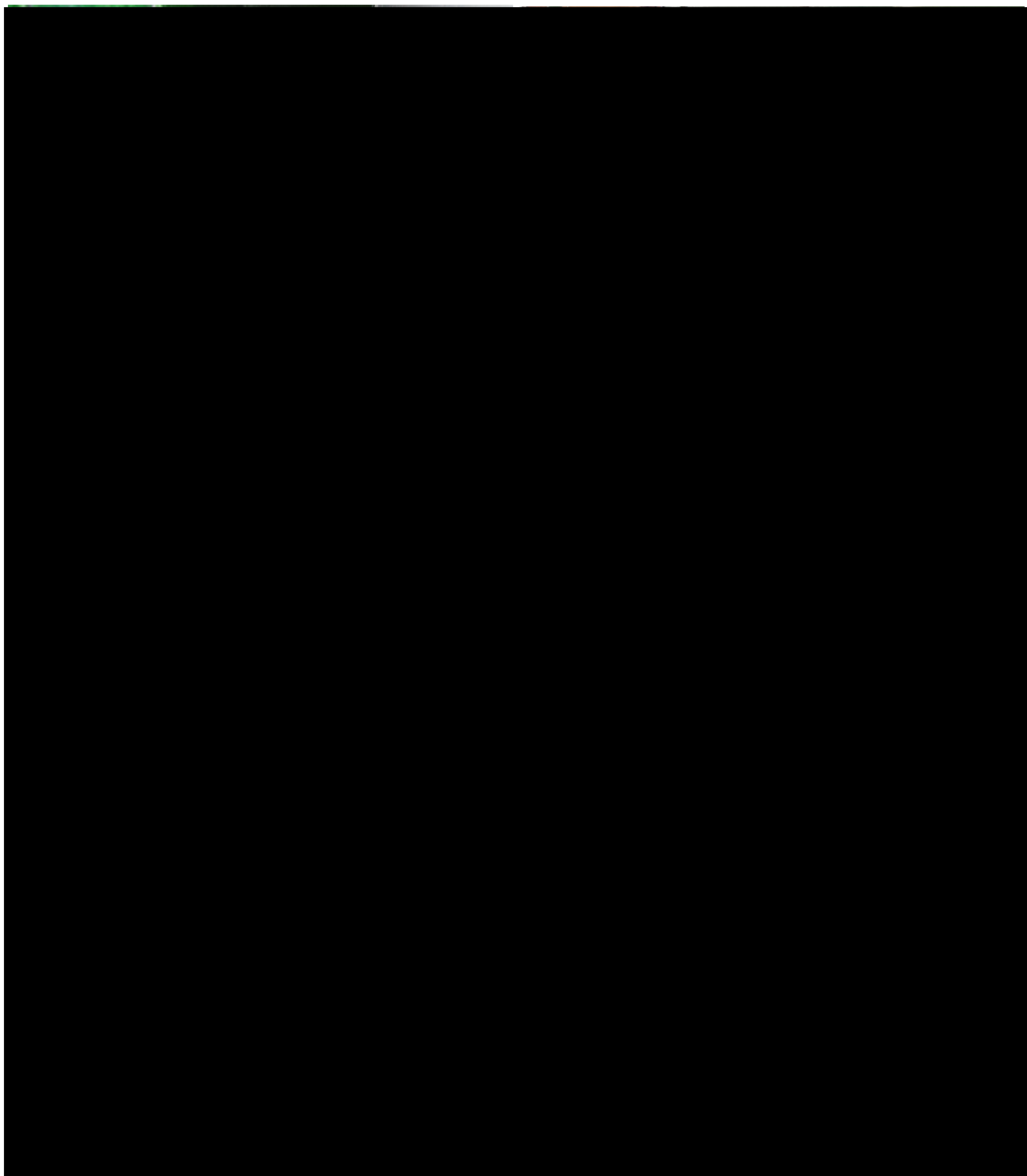
1/ ST – 01775 – Zelená kachlová kamna (Rytířský sál)

Kamna poškozena prasklinami a otloučením glazury v ploše a hranách.
Na zadní stěně nástavce osazeny mladší kachle – kouřovod a záklopy čistících otvorů.

1/ ST – 01775 – Zelená kachlová kamna (Rytířský sál)

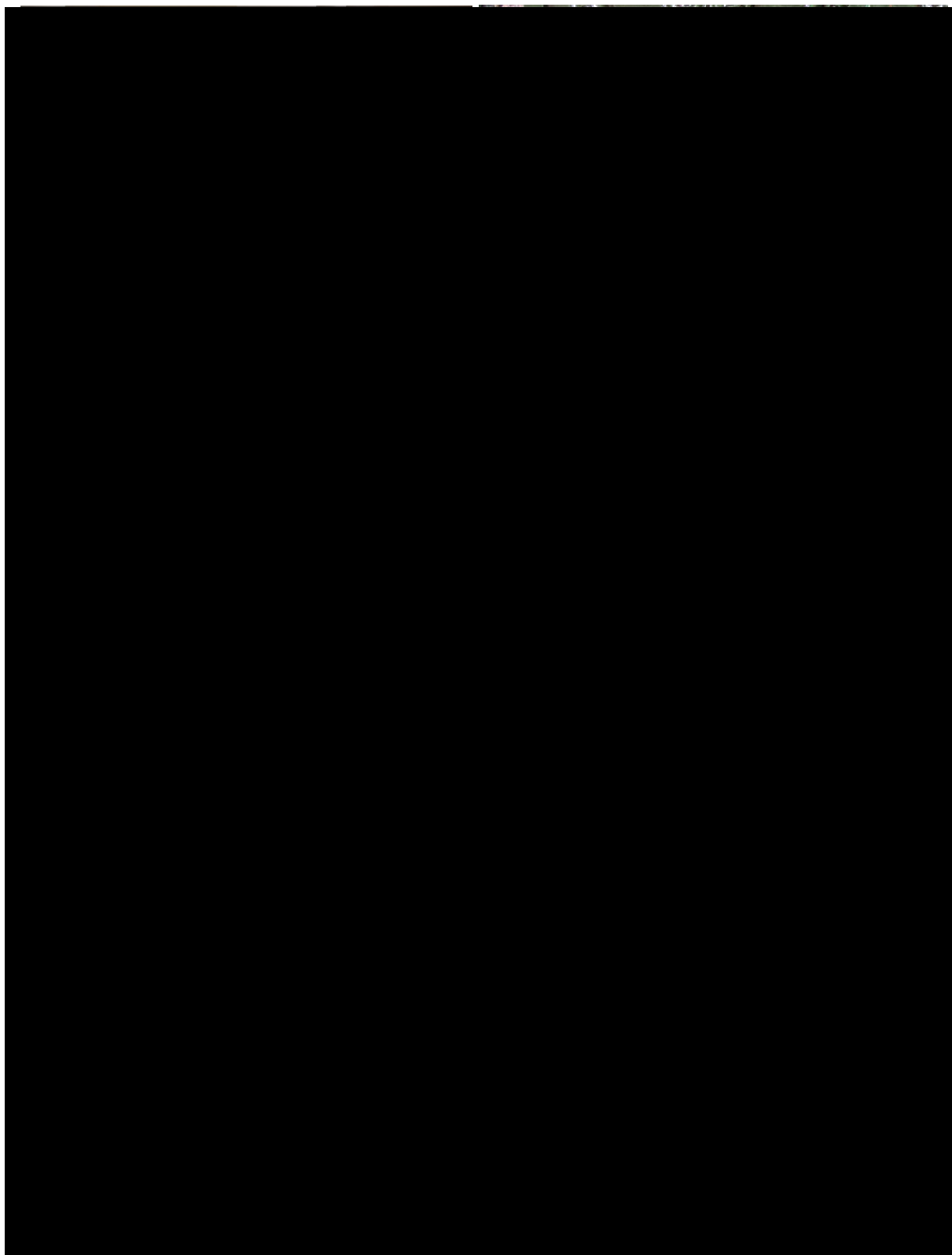
Kovové prvky

1/ ST – 01775 – Zelená kachlová kamna (Rytířský sál)

Výdechová mřížka a chybějící kachel římsy
Dole dochované spárování – hlína ztmavená na povrchu sazemi.

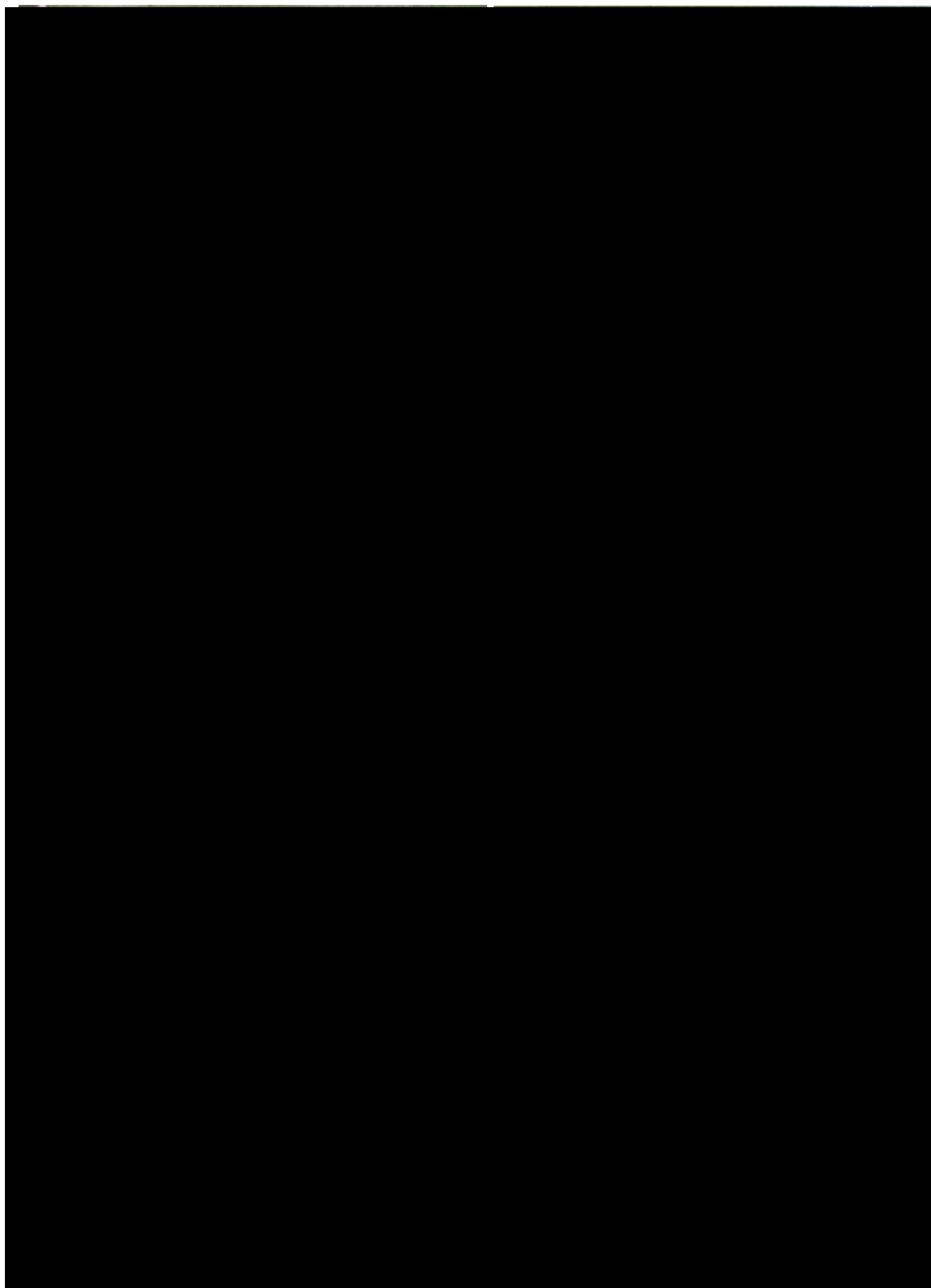

2/ ST – 01776 – Zelená kamna s erbem a datací 1603 (Vizitkový sál)

Kachle jsou popraskané a poškozené četným drobným i větším otlučením glazury a střepeu.

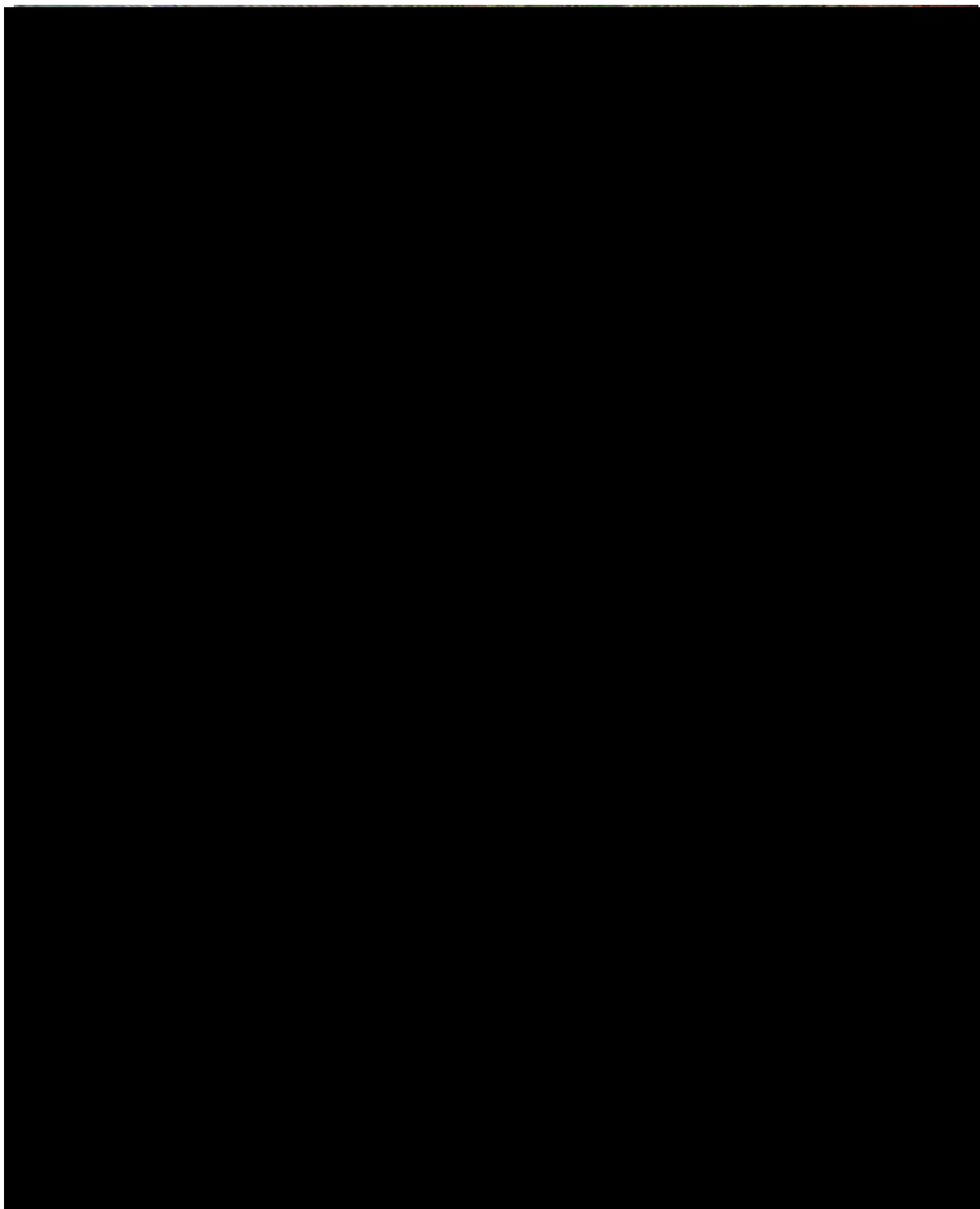
Vzadu plechový kouřovod zasažený korozí.

2/ ST – 01776 – Zelená kamna s erbem a datací 1603 (Vizitkový sál)

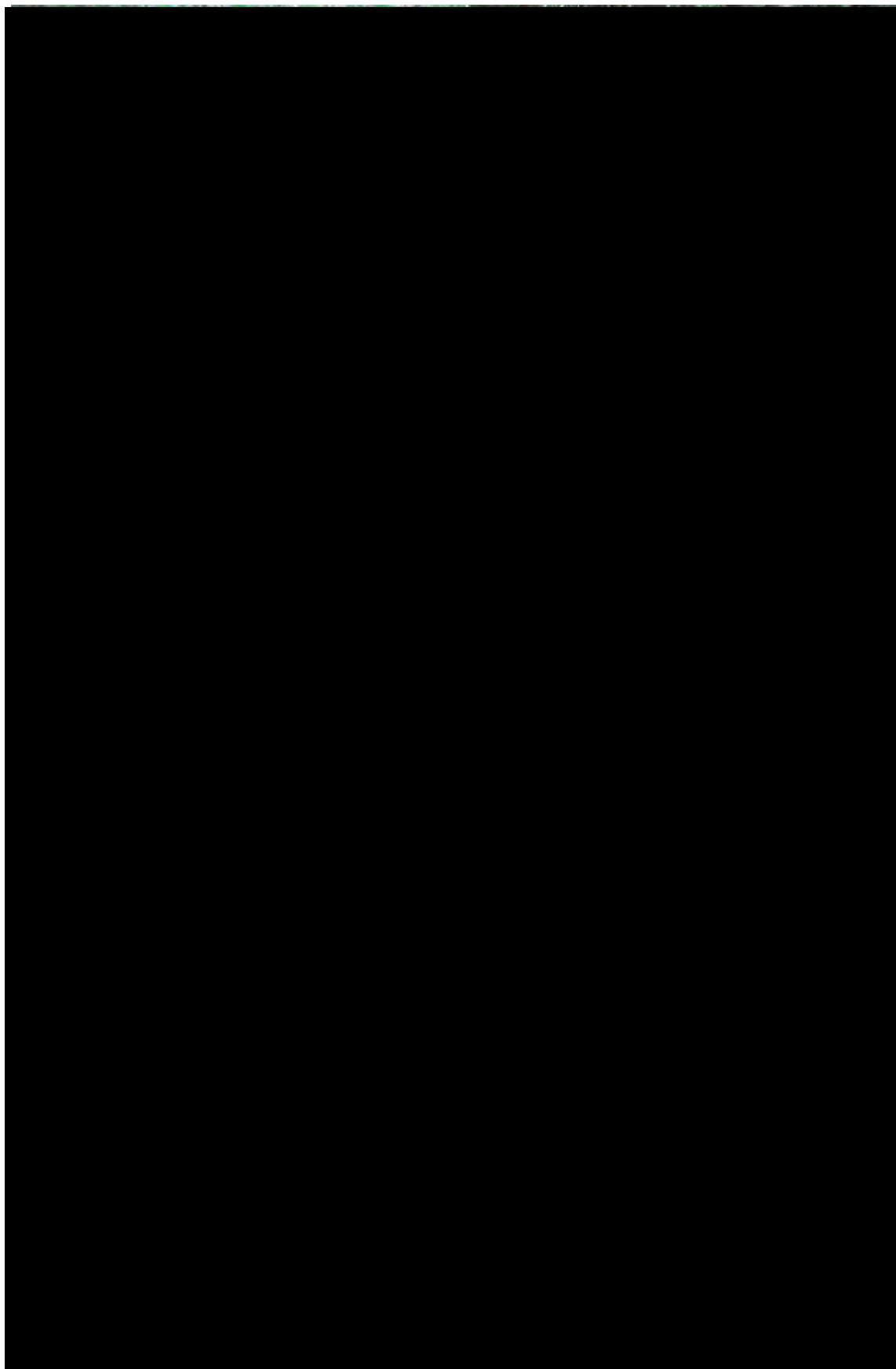
Nahoře – srovnání původních a mladších kachlů – vlevo originál kachle se svatebním párem a iniciálou D, vpravo později dodaný kachel bez iniciály D.

Dole – poškození a znečištění kachlů

2/ ST – 01776 – Zelená kamna s erbem a datací 1603 (Vizitkový sál)

Dokumentace poškození keramických noh a mladších kachlů základny.

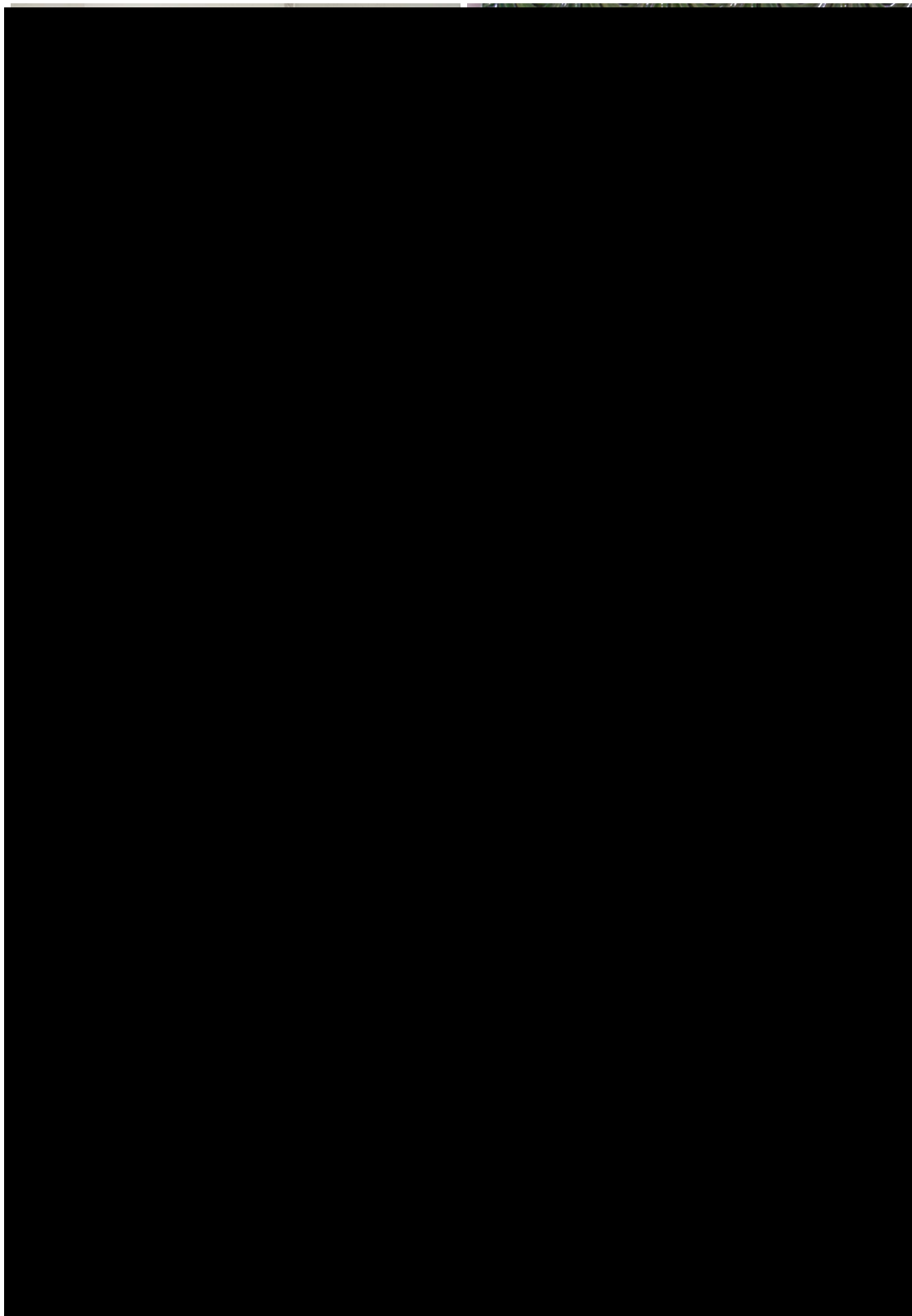

2/ ST – 01776 – Zelená kamna s erbem a datací 1603 (Vizitkový sál)

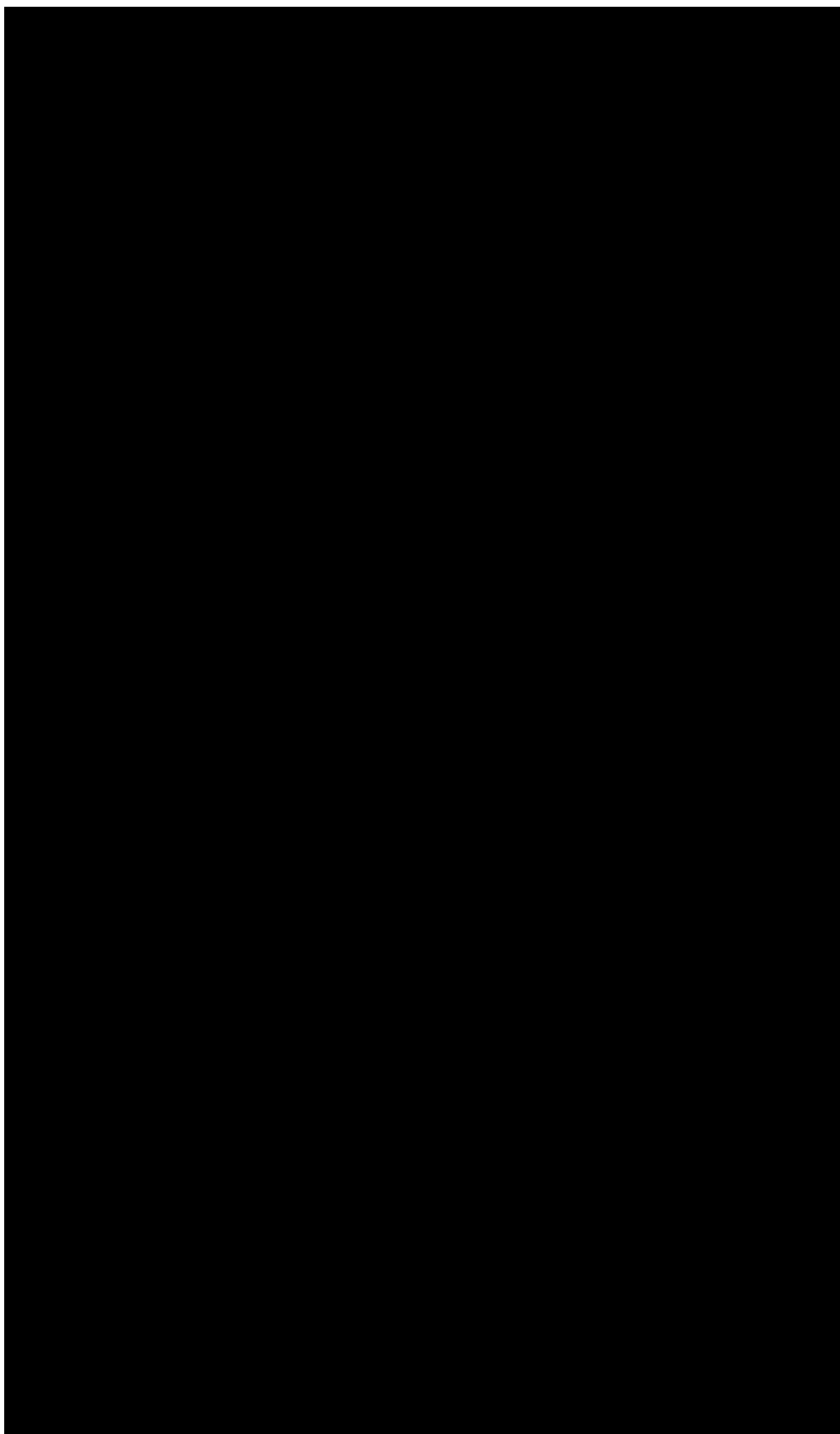

2/ ST – 01776 – Zelená kamna s erbem a datací 1603 (Vizitkový sál)

Kovové prvky

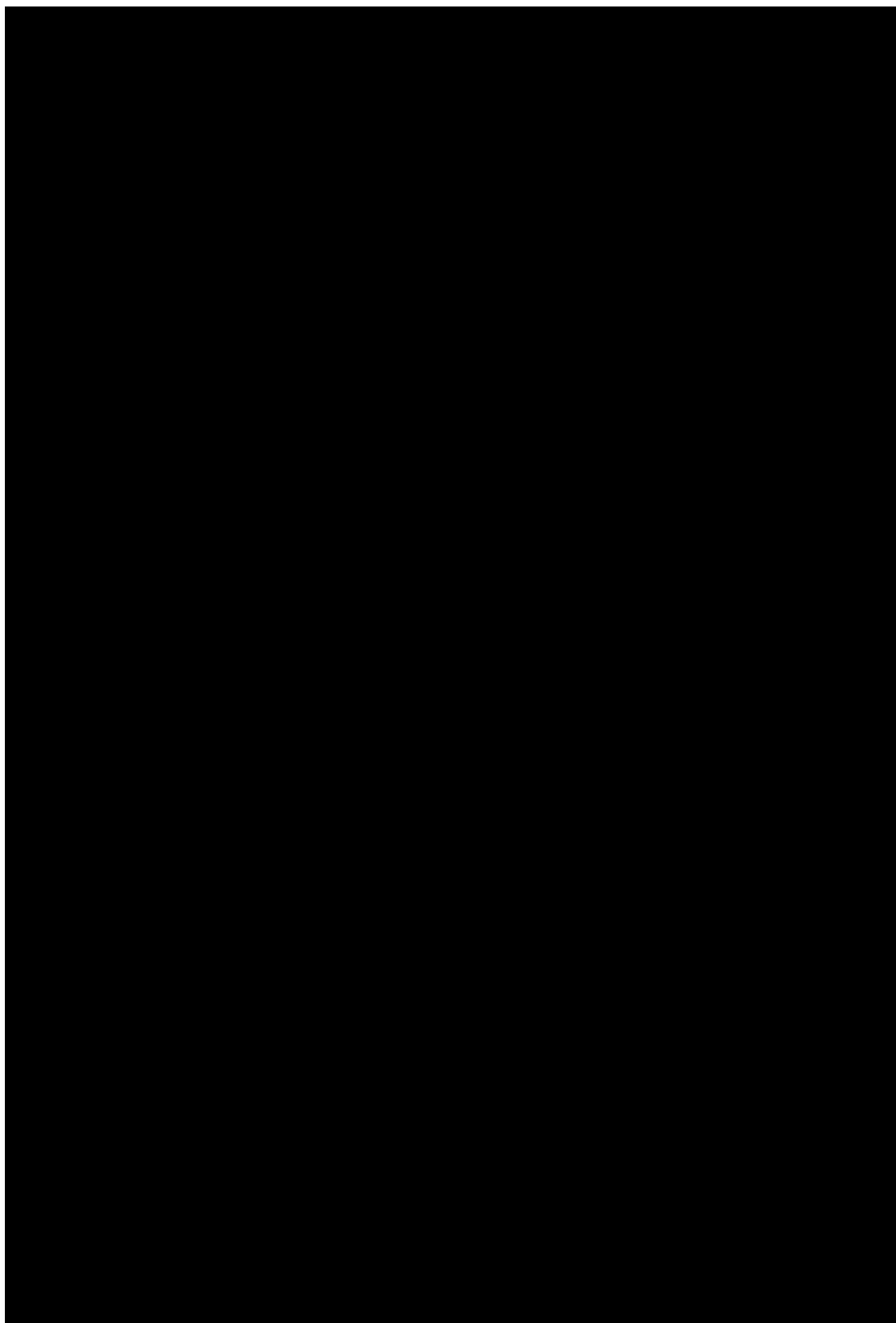

3/ ST – 01789 – Historizující kamna s tmavě zelenou polevou (Dámská ložnice)

3/ ST – 01789 – Historizující kamna s tmavě zelenou polevou (Dámská ložnice)

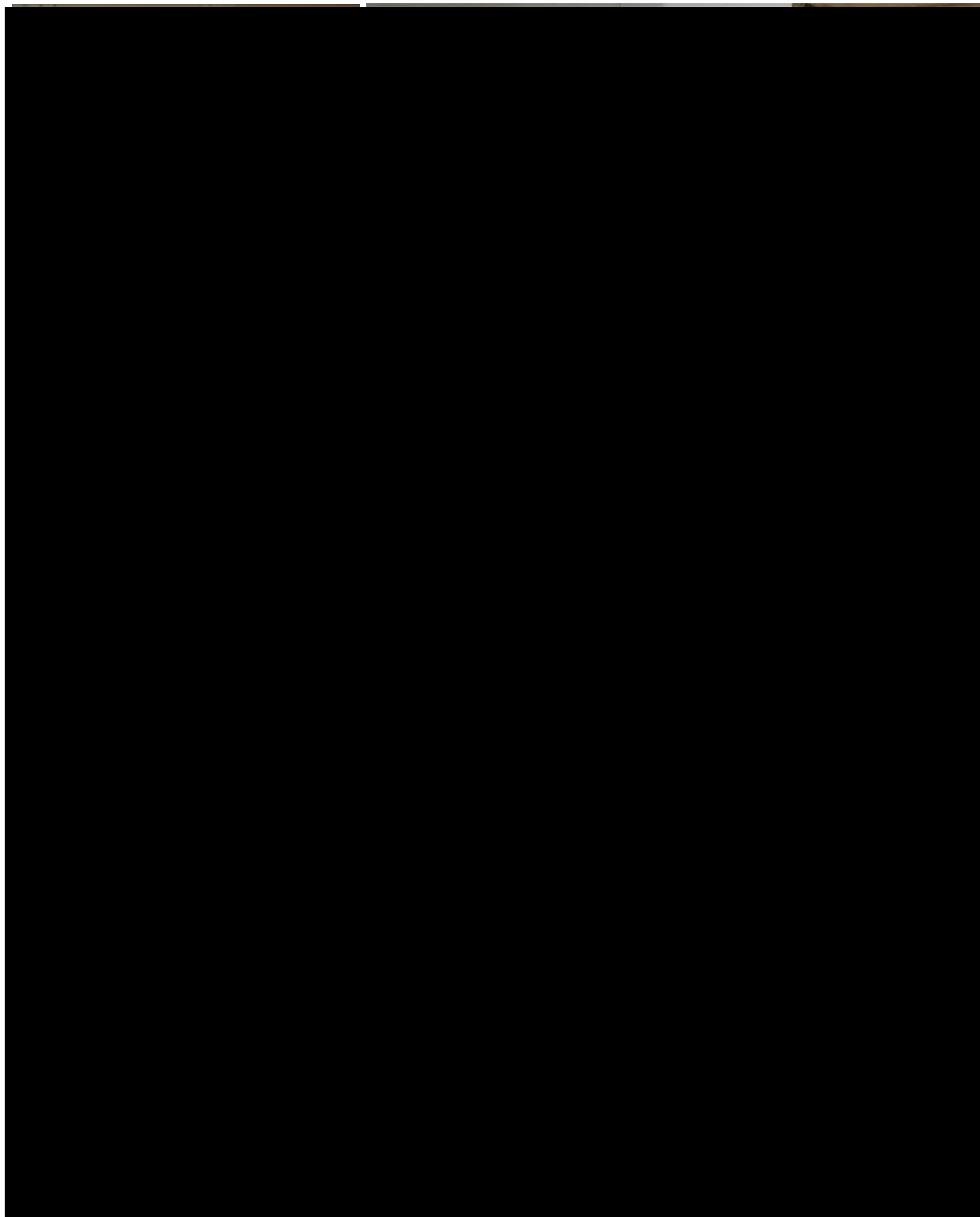
Zadní strana kamen a poškození kachlů základny.

3/ ST – 01789 – Historizující kamna s tmavě zelenou polevou (Dámská ložnice)

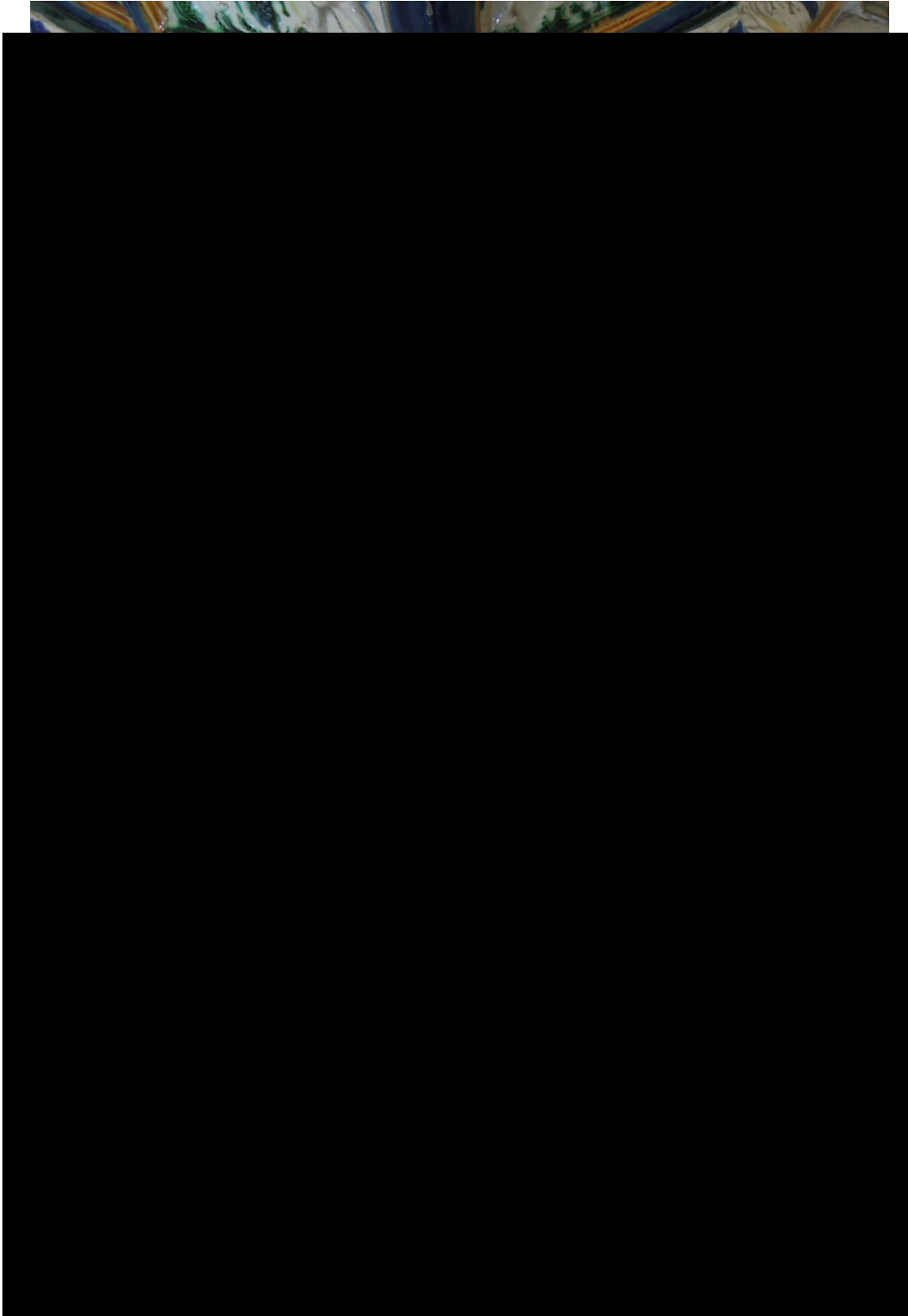
Dole značení na zákloповých kachlích : „610“ a iniciály „A J“.

4/ ST – 01777 - Kamna s christologickými motivy (1. Berkovský sál)

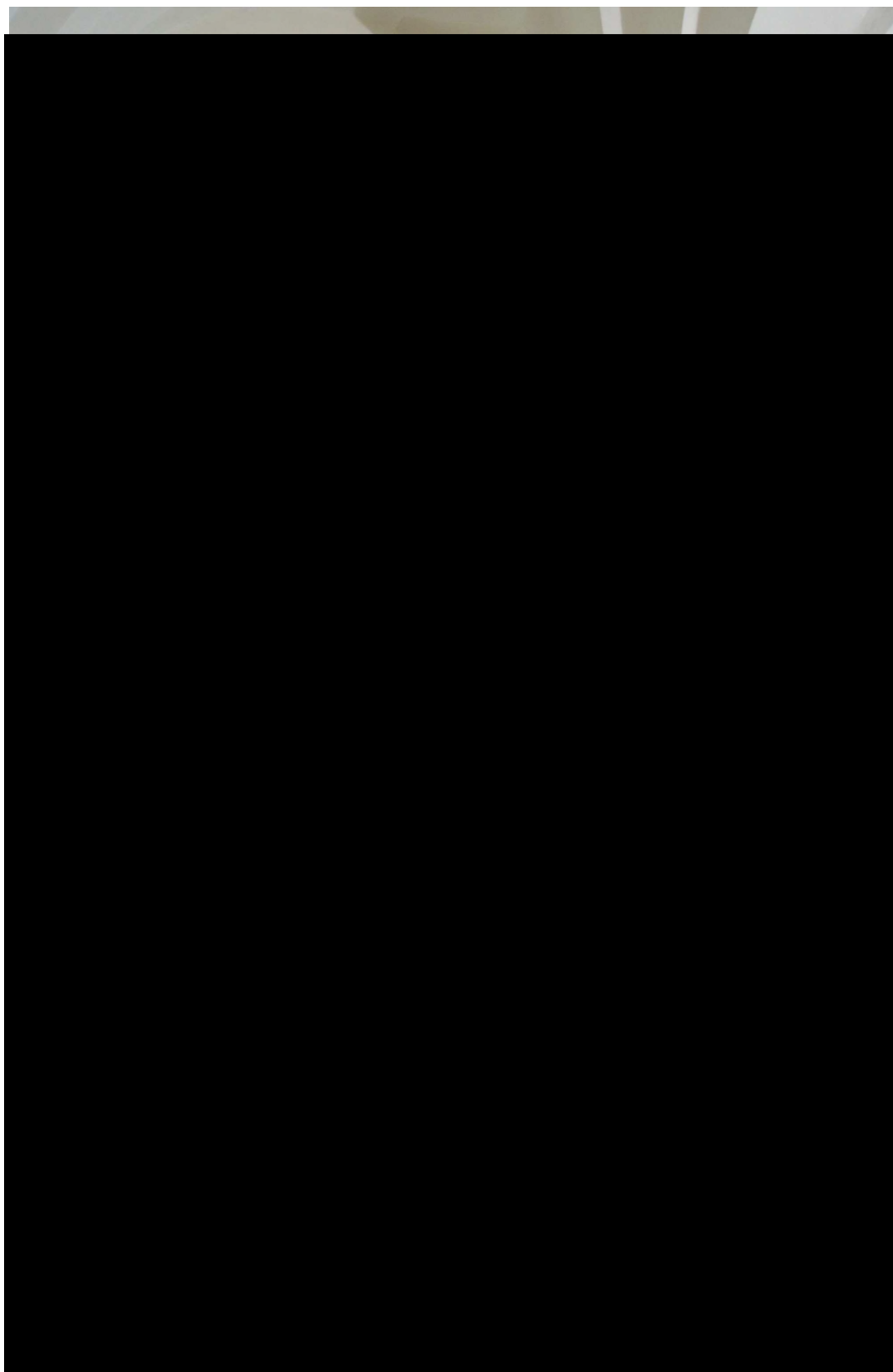
Patrně zednický pojednaný záklop přisazení ke stěně, dole topná dvířka s mezidvířky.

4/ ST – 01777 - Kamna s christologickými motivy (1. Berkovský sál)

Nahoře- uvolněný rozlomený roh střední římsy

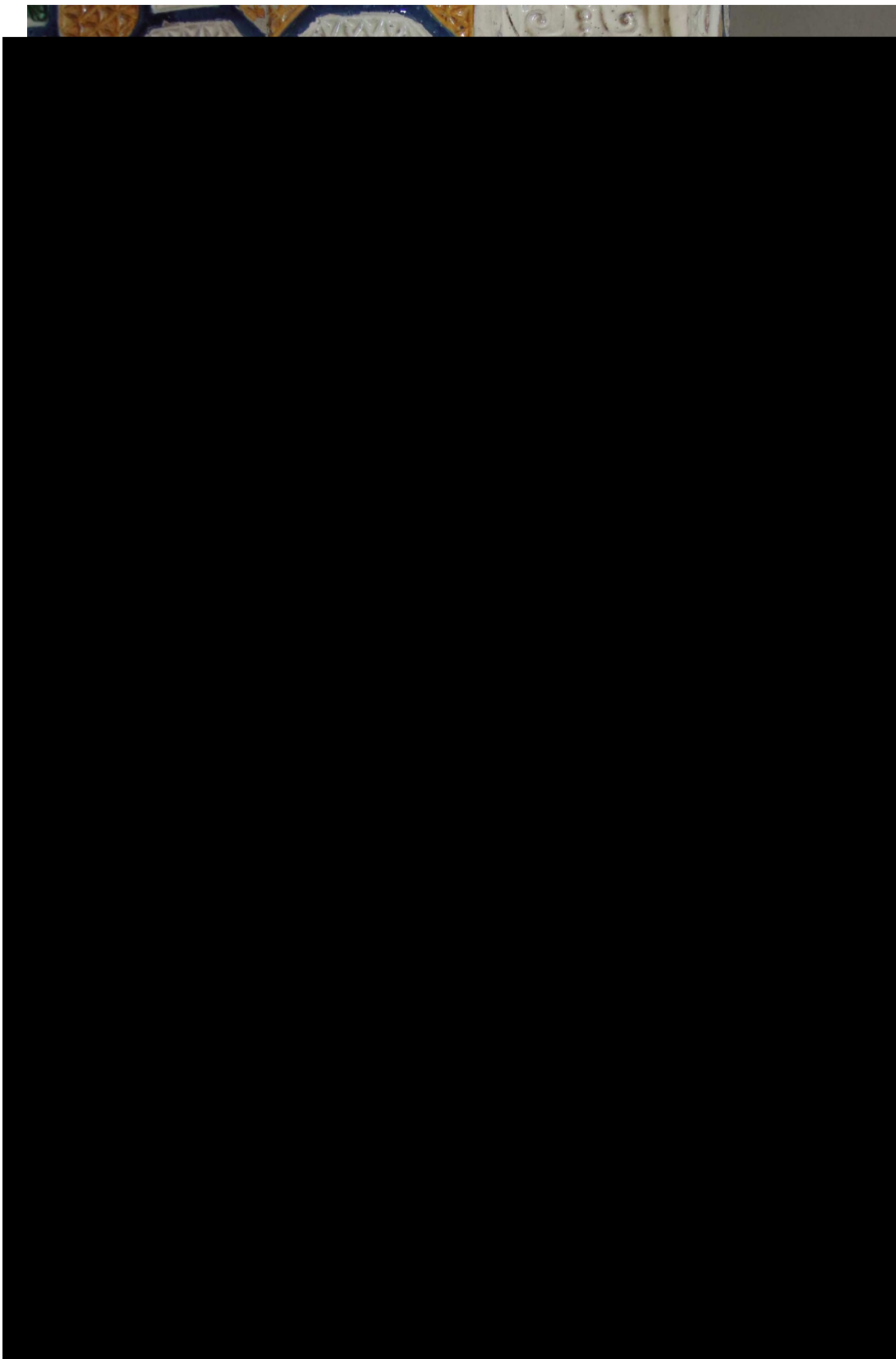
Dole – poškození dalších kachlů střední římsy – silné znečištění a poškrábání povrchu.

4/ ST – 01777 - Kamna s christologickými motivy (1. Berkovský sál)

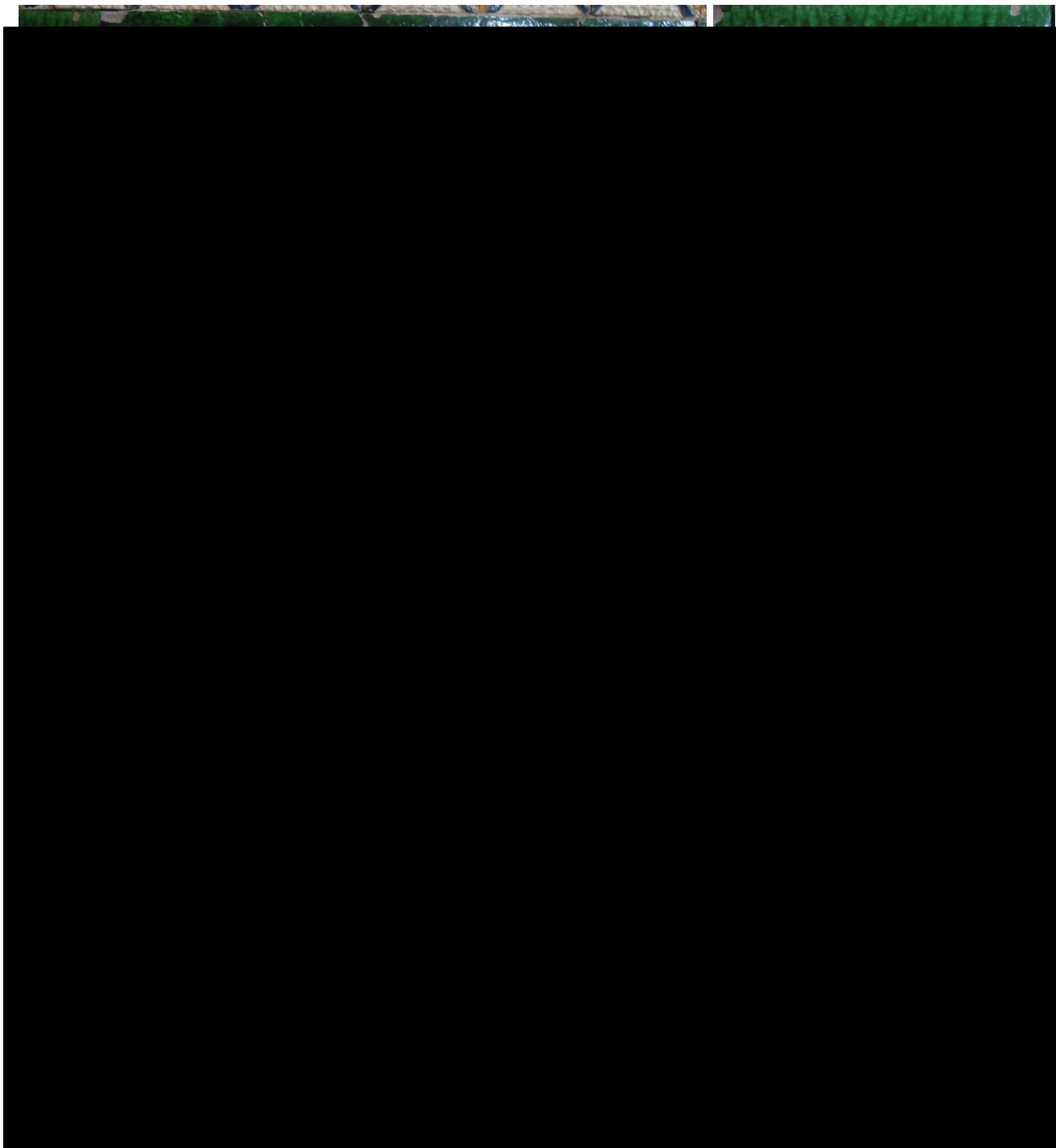
Praskliny v horní římse

Na střední římse jsou patrné světlejší mladší kachle.

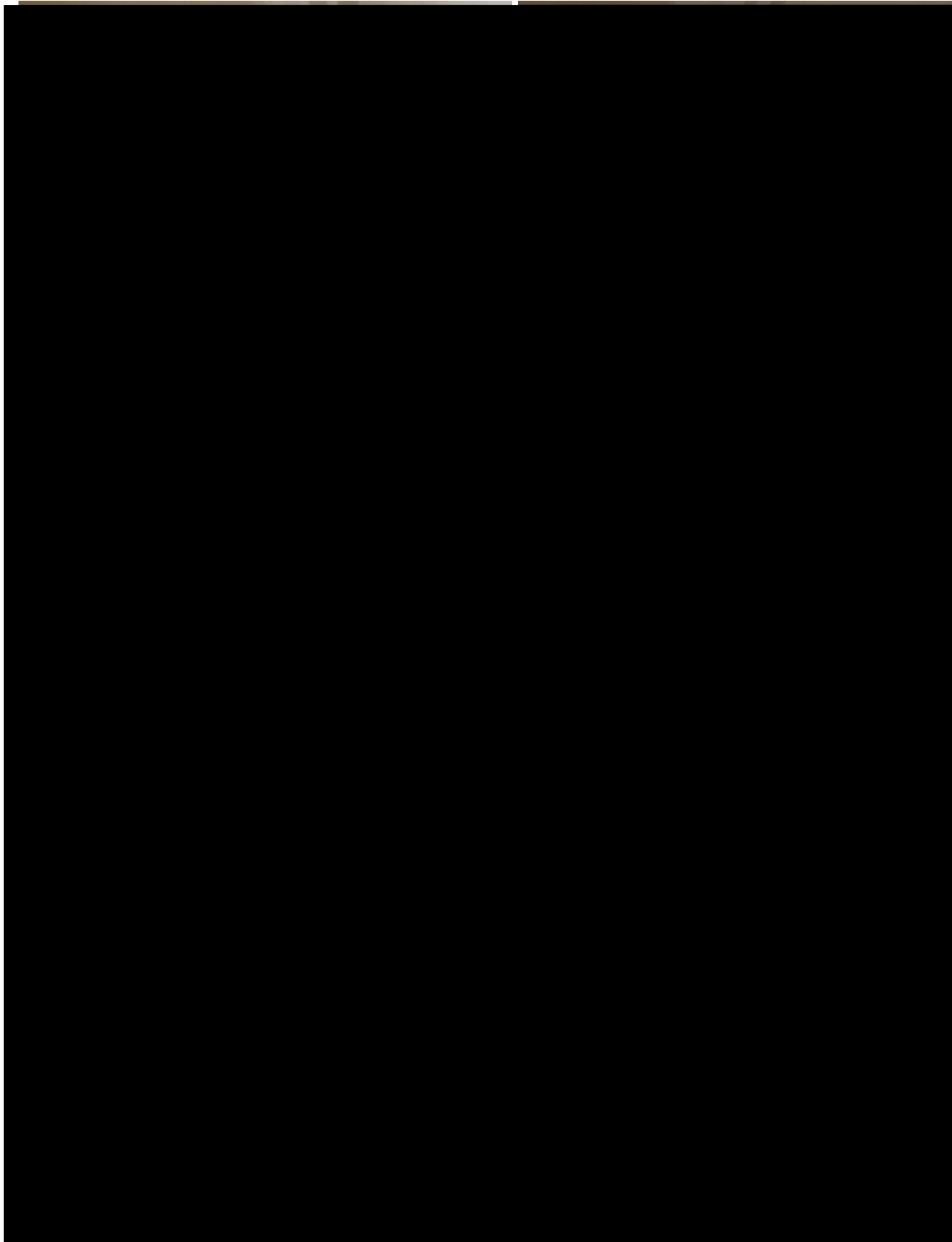
4/ ST – 01777 - Kamna s christologickými motivy (1. Berkovský sál)

Příklad prasklin a poškození kachlů.

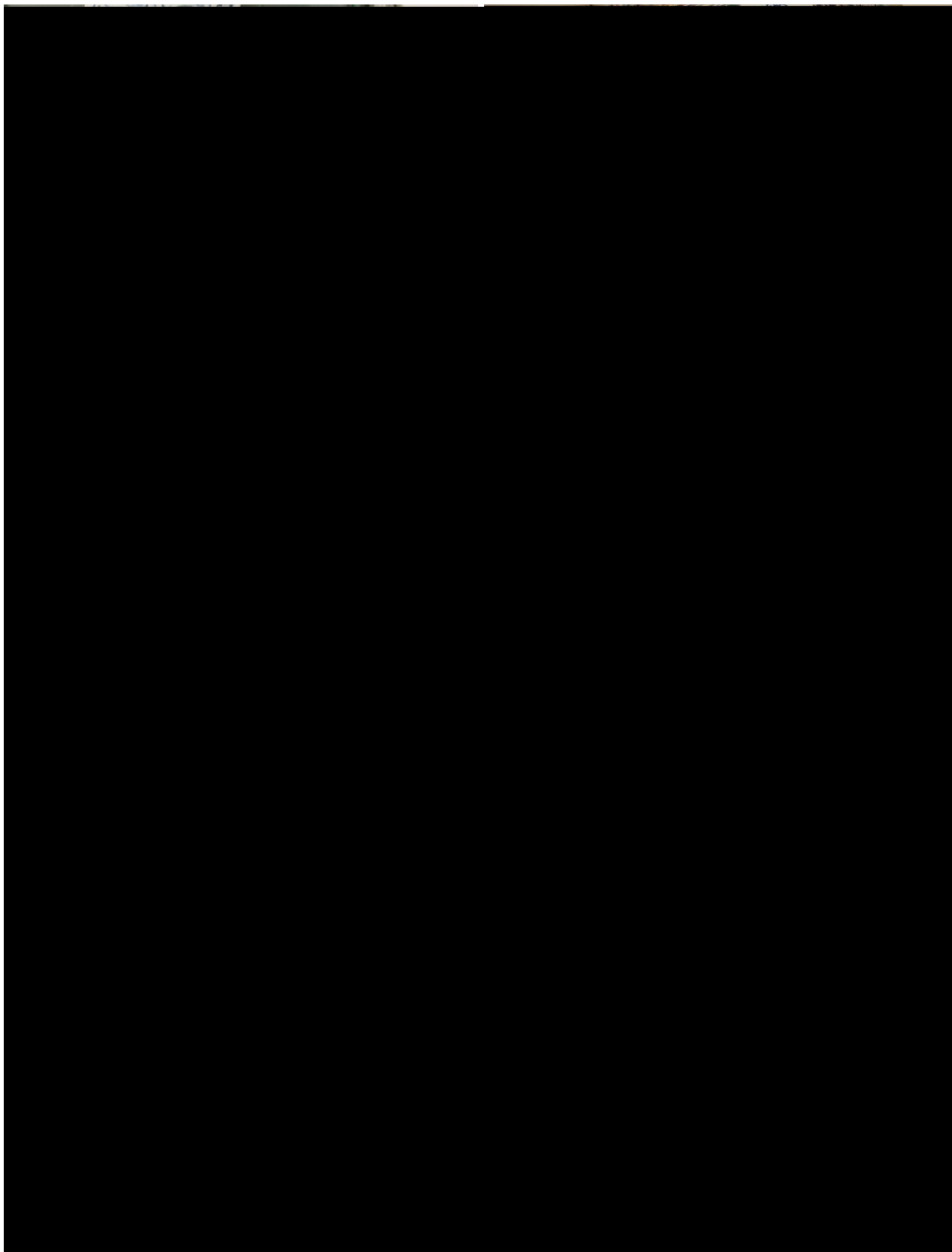

4/ ST – 01777 - Kamna s christologickými motivy (1. Berkovský sál)

Příklad prasklin a poškození kachlů.

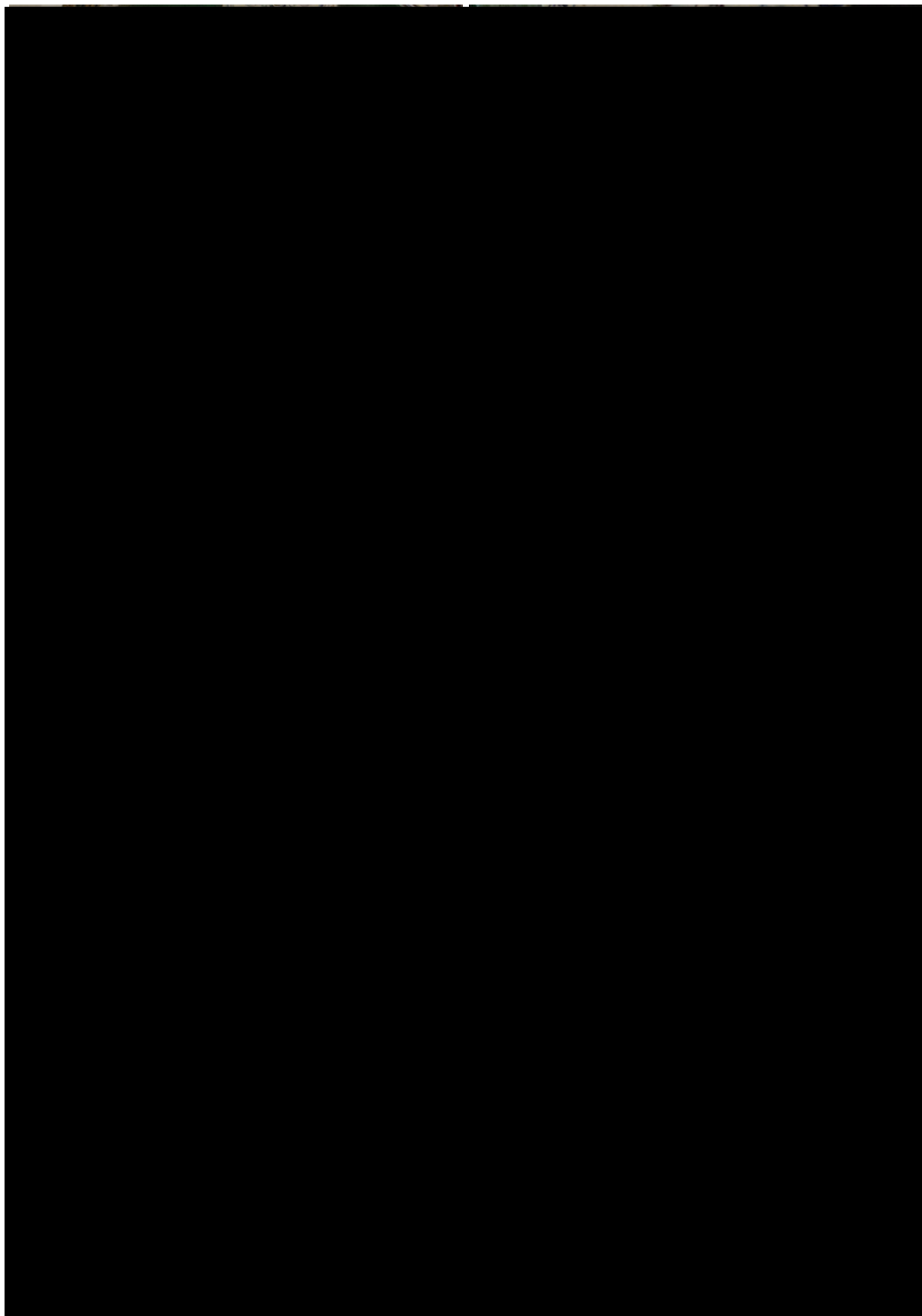

5/ ST – 01778 – Zeleno-bílá kamna s figurálními medailony (2. Berkovský sál)

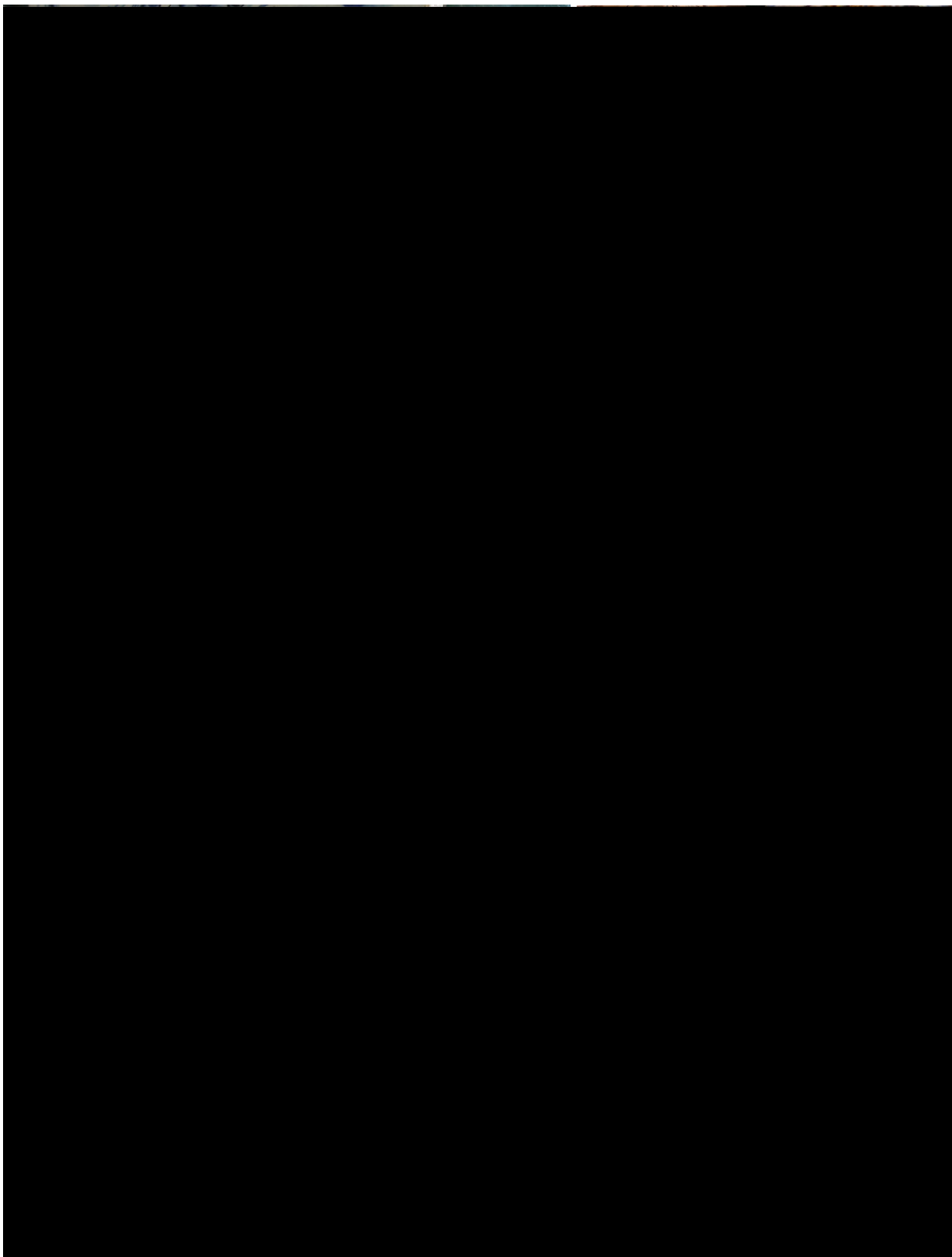
5/ ST – 01778 – Zeleno-bílá kamna s figurálními medailony (2. Berkovský sál)

Cementový tmel byl použit jak ve spárách tak pro zatmelení prasklin.

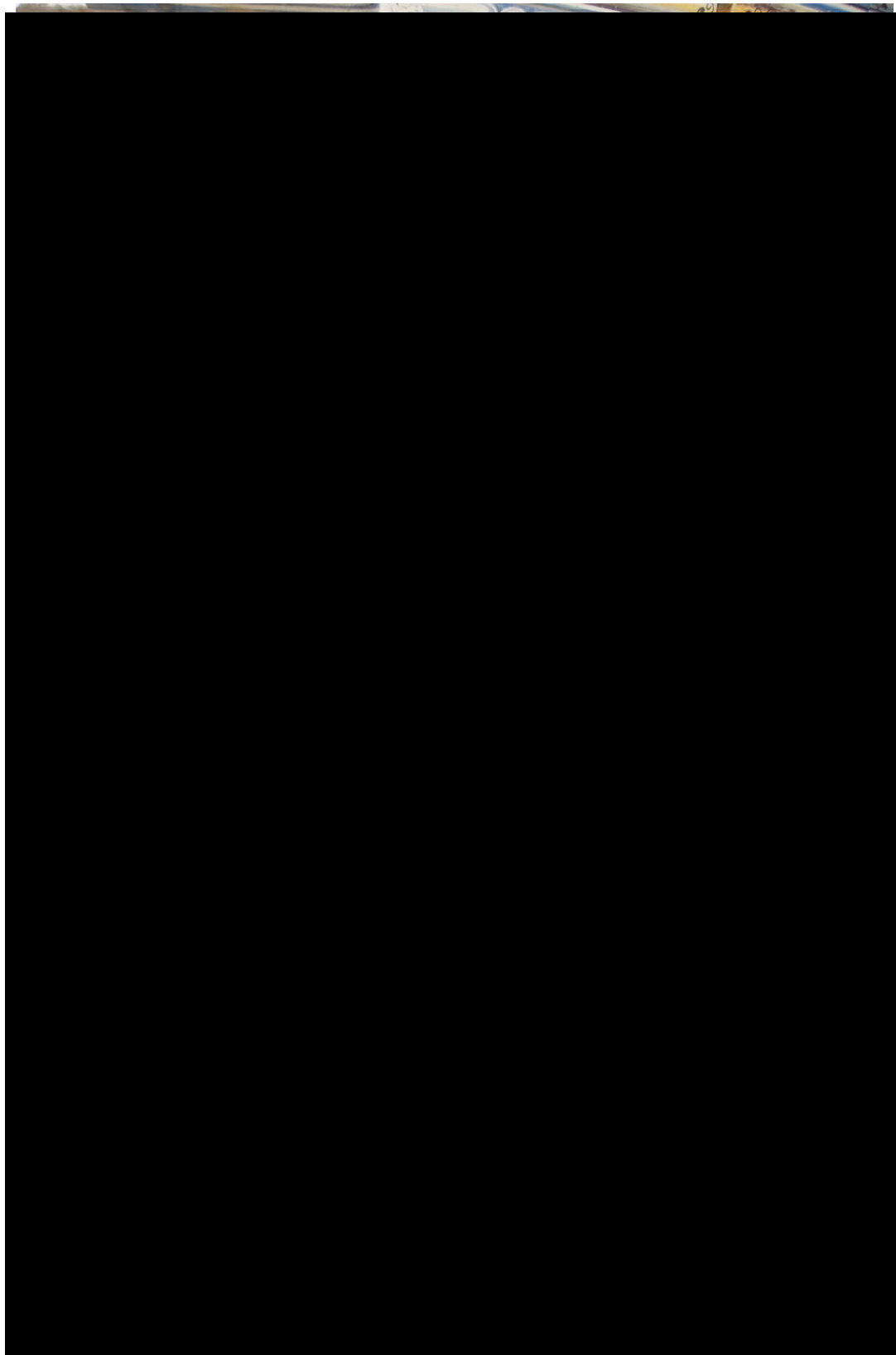
5/ ST – 01778 – Zeleno-bílá kamna s figurálními medailony (2. Berkovský sál)

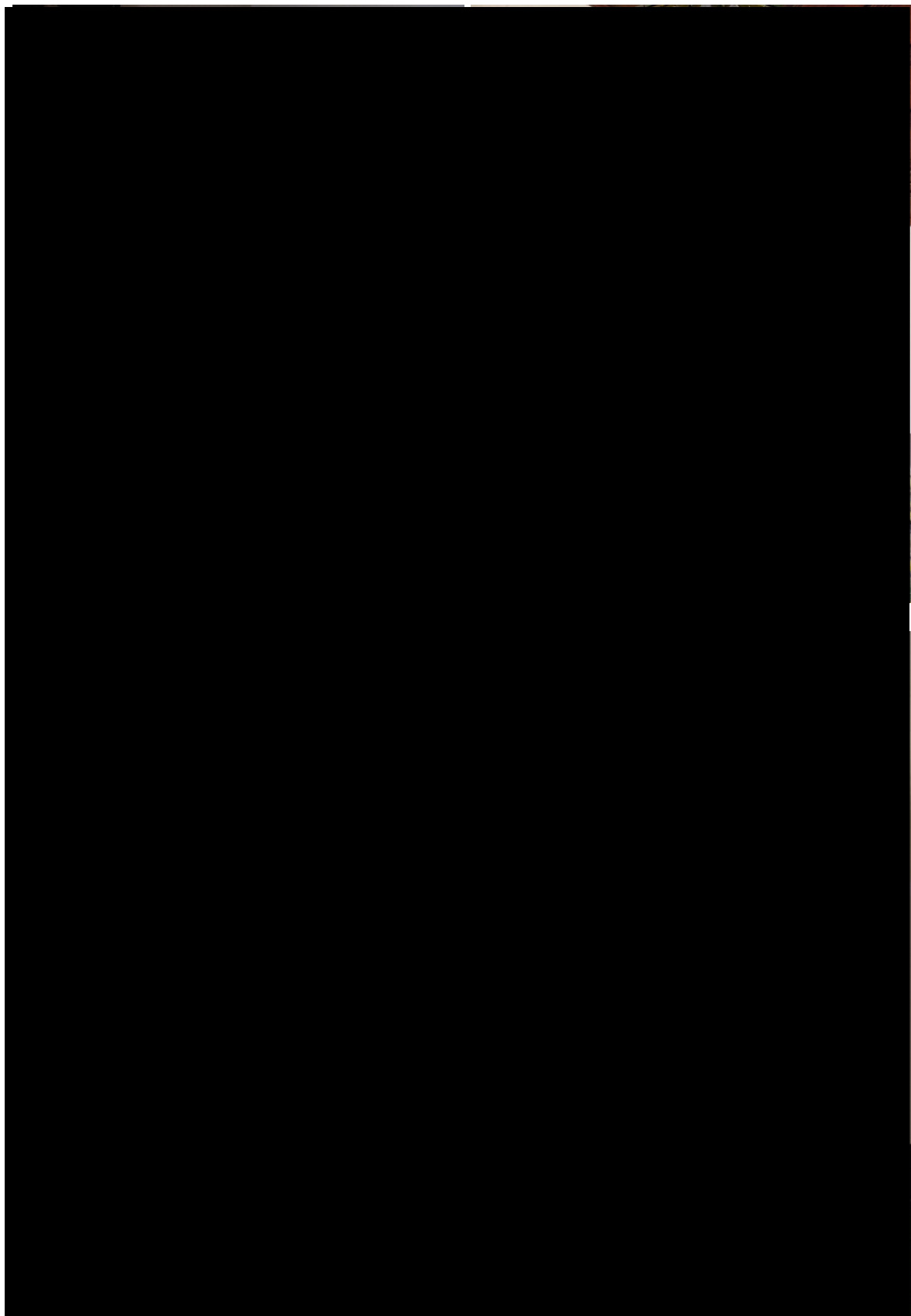

5/ ST – 01778 – Zeleno-bílá kamna s figurálními medailony (2. Berkovský sál)

Dokumentace poškození kamen a předchozích sádrových oprav.

5/ ST – 01778 – Zeleno-bílá kamna s figurálními medailony (2. Berkovský sál)

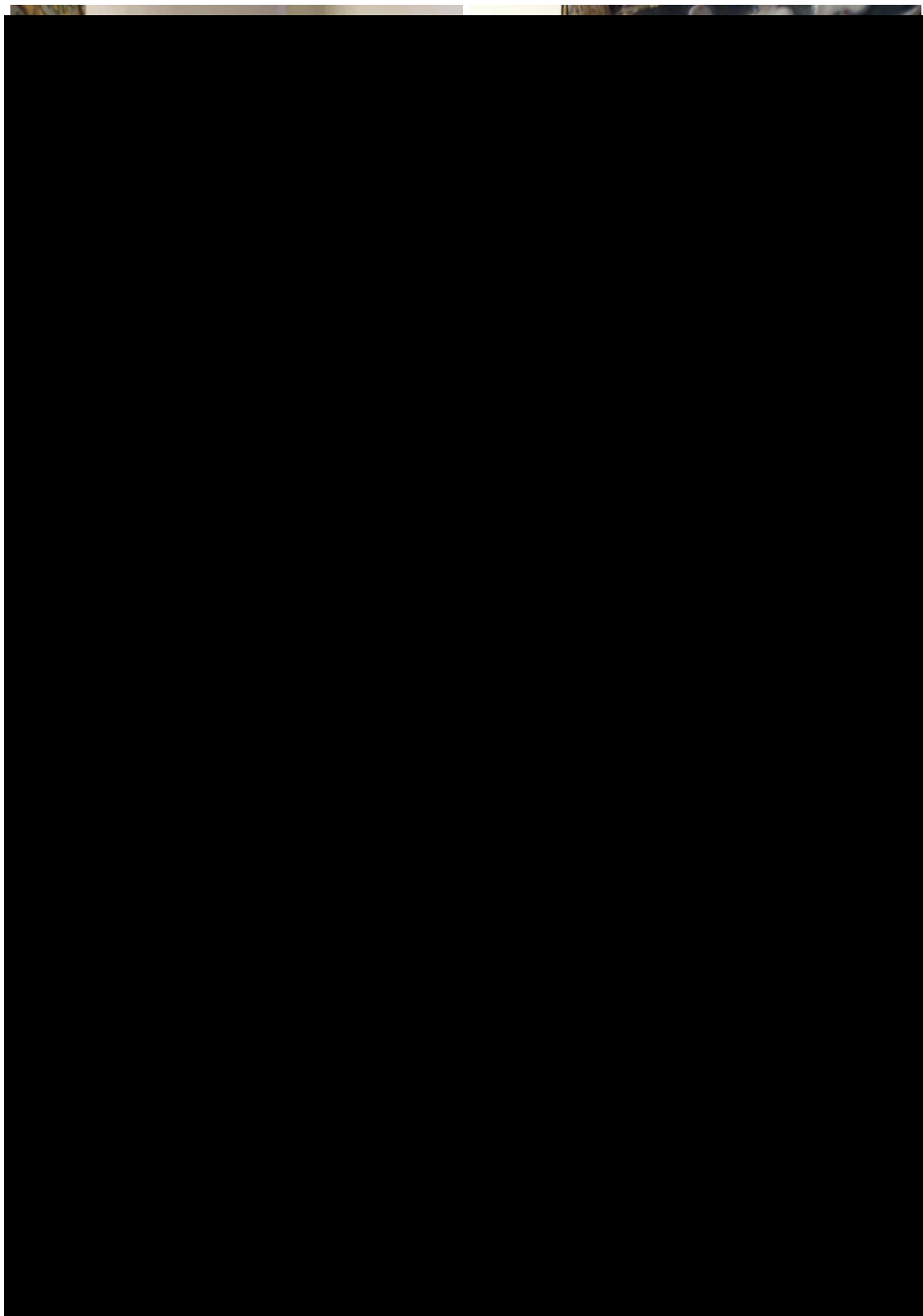

6/ ST – 01779 – Kamna s tapetovým dekorem a knížecím erbem na nároží (Pánská ložnice)

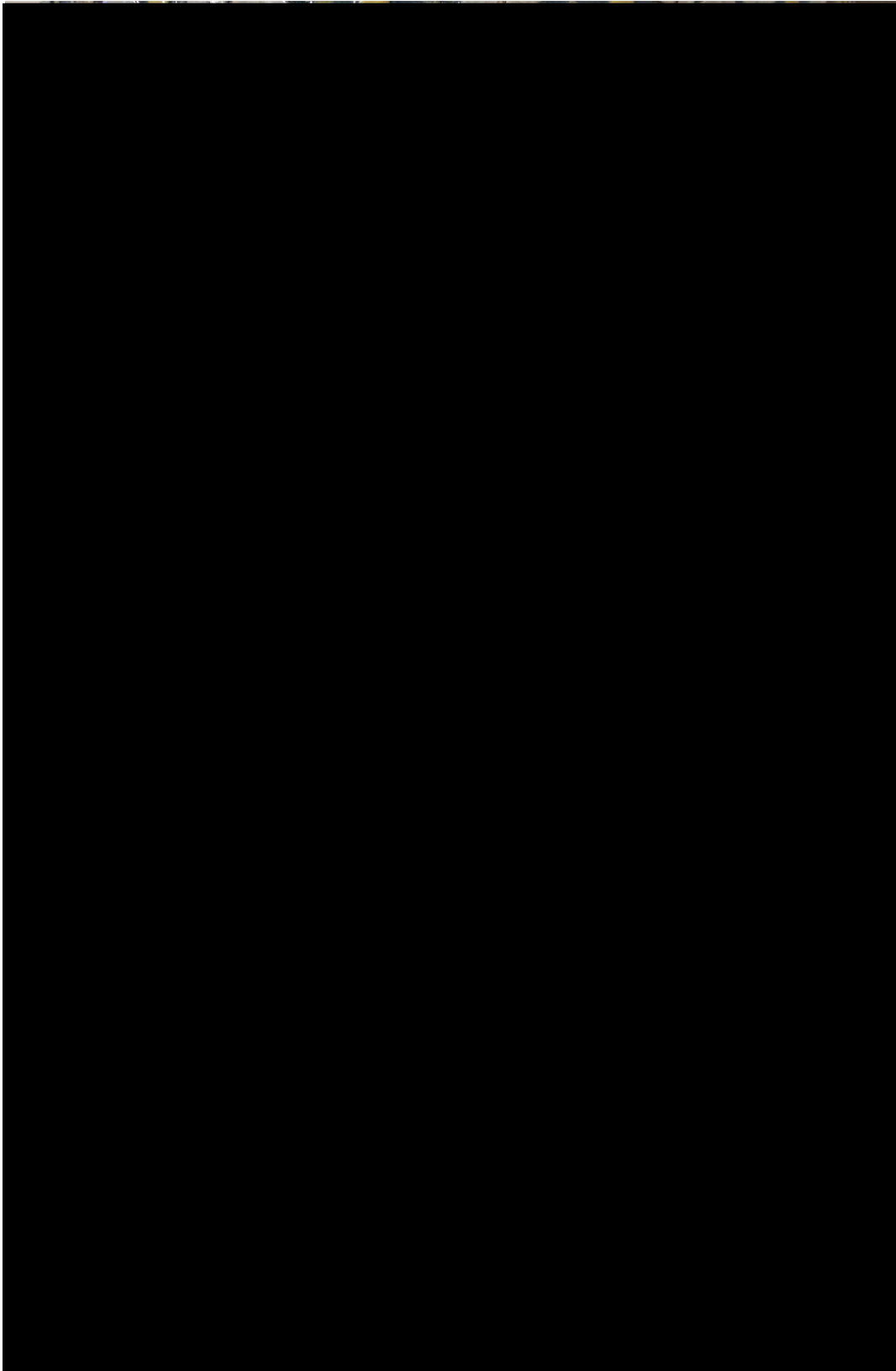
Zadní strana nástavce vytvořená z mladších kachlů. Kachle horní římsy jsou uvolněné.

6/ ST – 01779 – Kamna s tapetovým dekorem a knížecím erbem na nároží (Pánská ložnice)

6/ ST – 01779 – Kamna s tapetovým dekorem a knížecím erbem na nároží (Pánská ložnice)

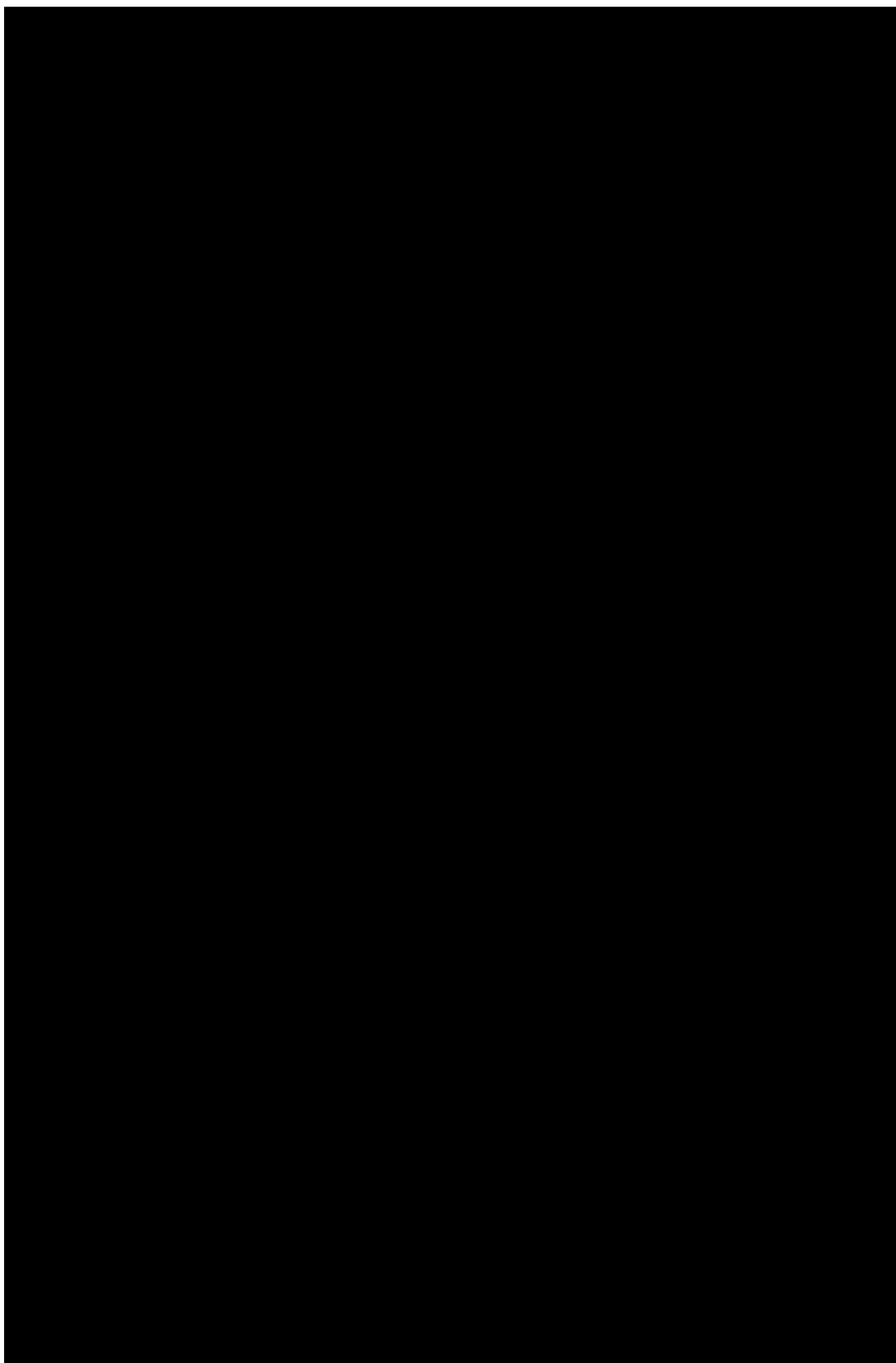

6/ ST – 01779 – Kamna s tapetovým dekorem a knížecím erbem na nároží (Pánská ložnice)

Povrch kachlů je silně poškozený strženou a opadanou glazurou. Glazura je místy uvolněná a vyžaduje petrifikaci.

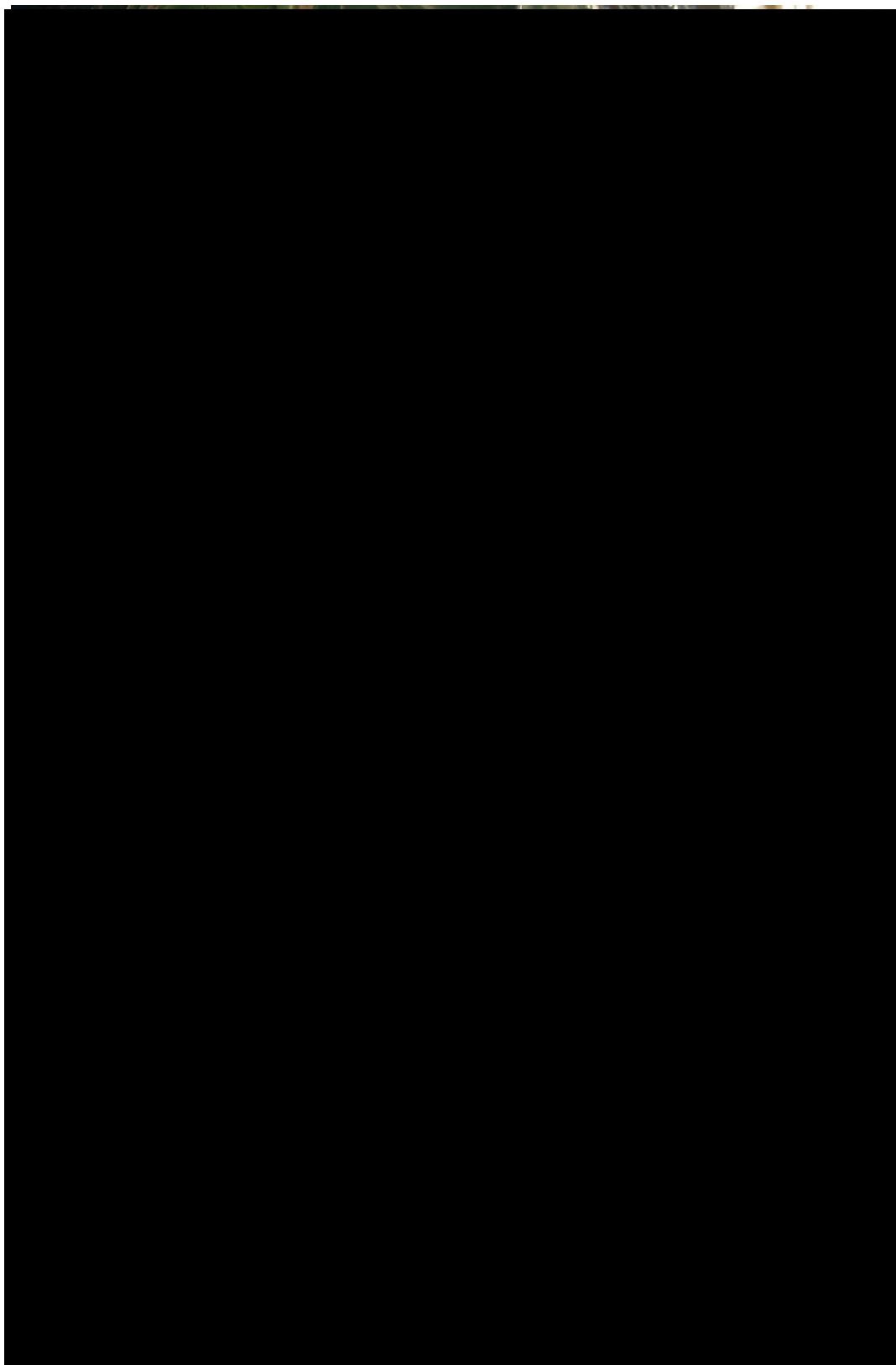
7/ ST – 01780 – Zeleně polévaná historizující kamna (Biskupská ložnice)

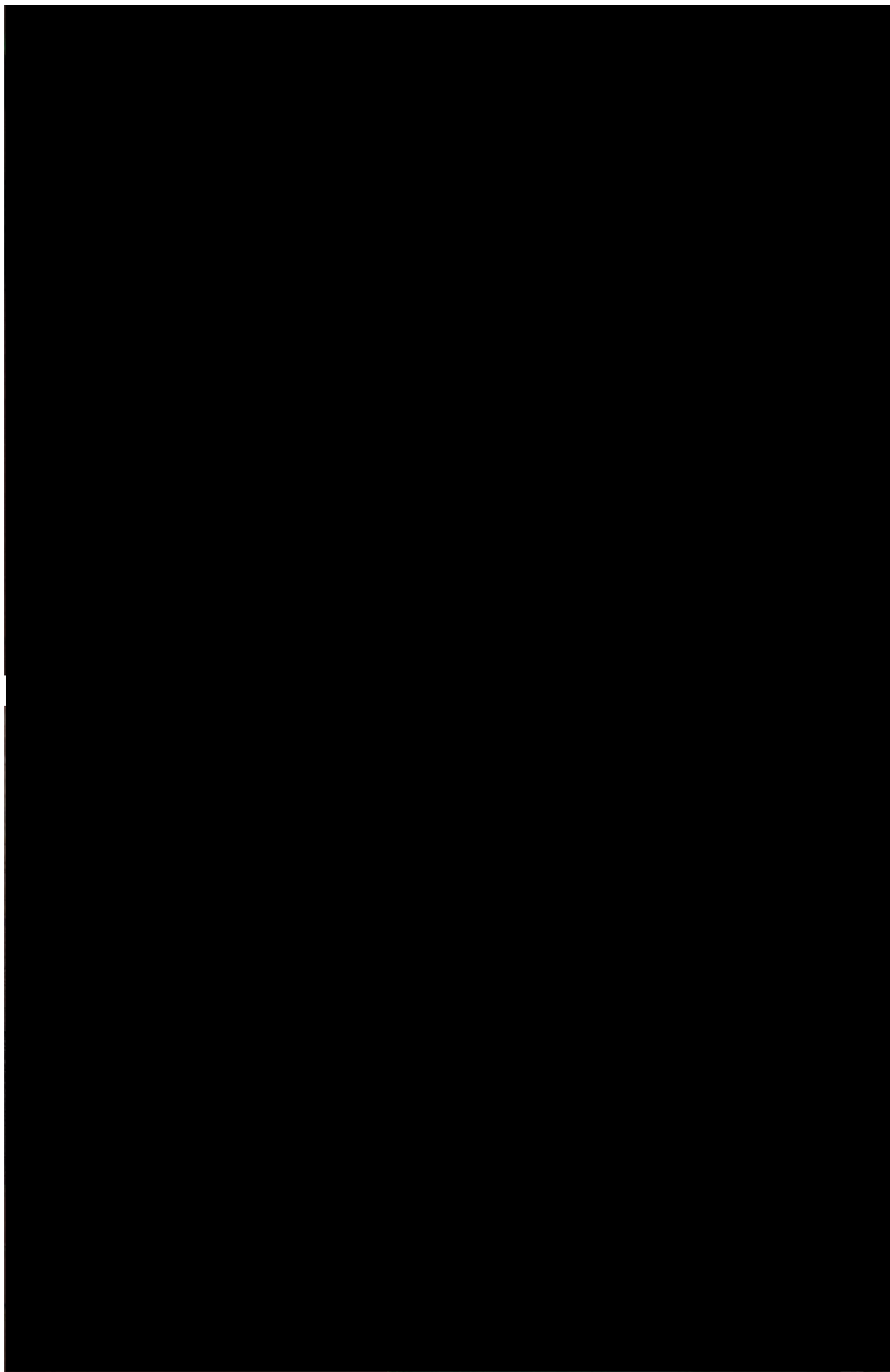
7/ ST – 01780 – Zeleně polévaná historizující kamna (Biskupská ložnice)

Příklad poškození glazury – nahoře nové, dole starší opravované sádrou.

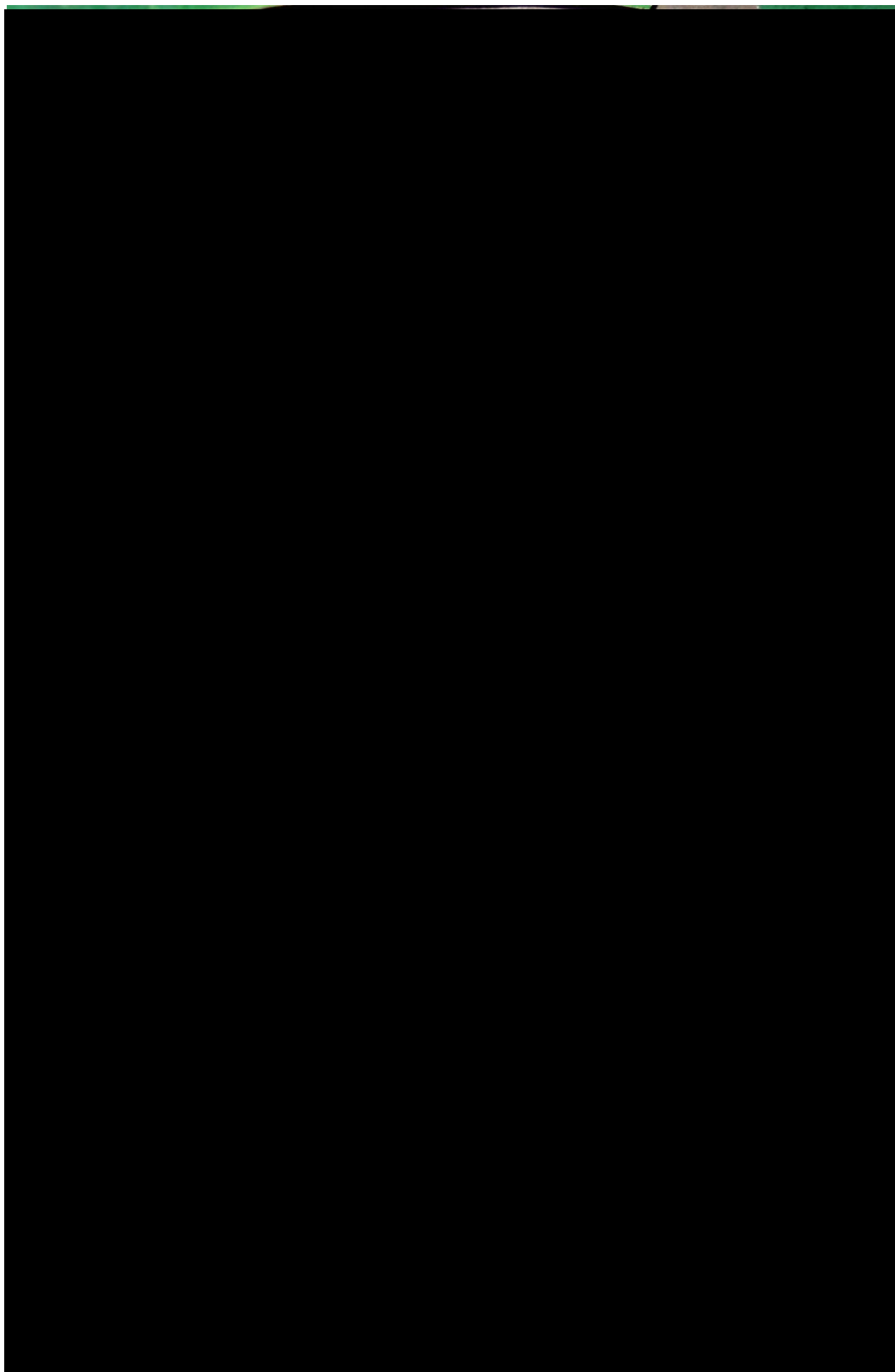

7/ ST – 01780 – Zeleně polévaná historizující kamna (Biskupská ložnice)

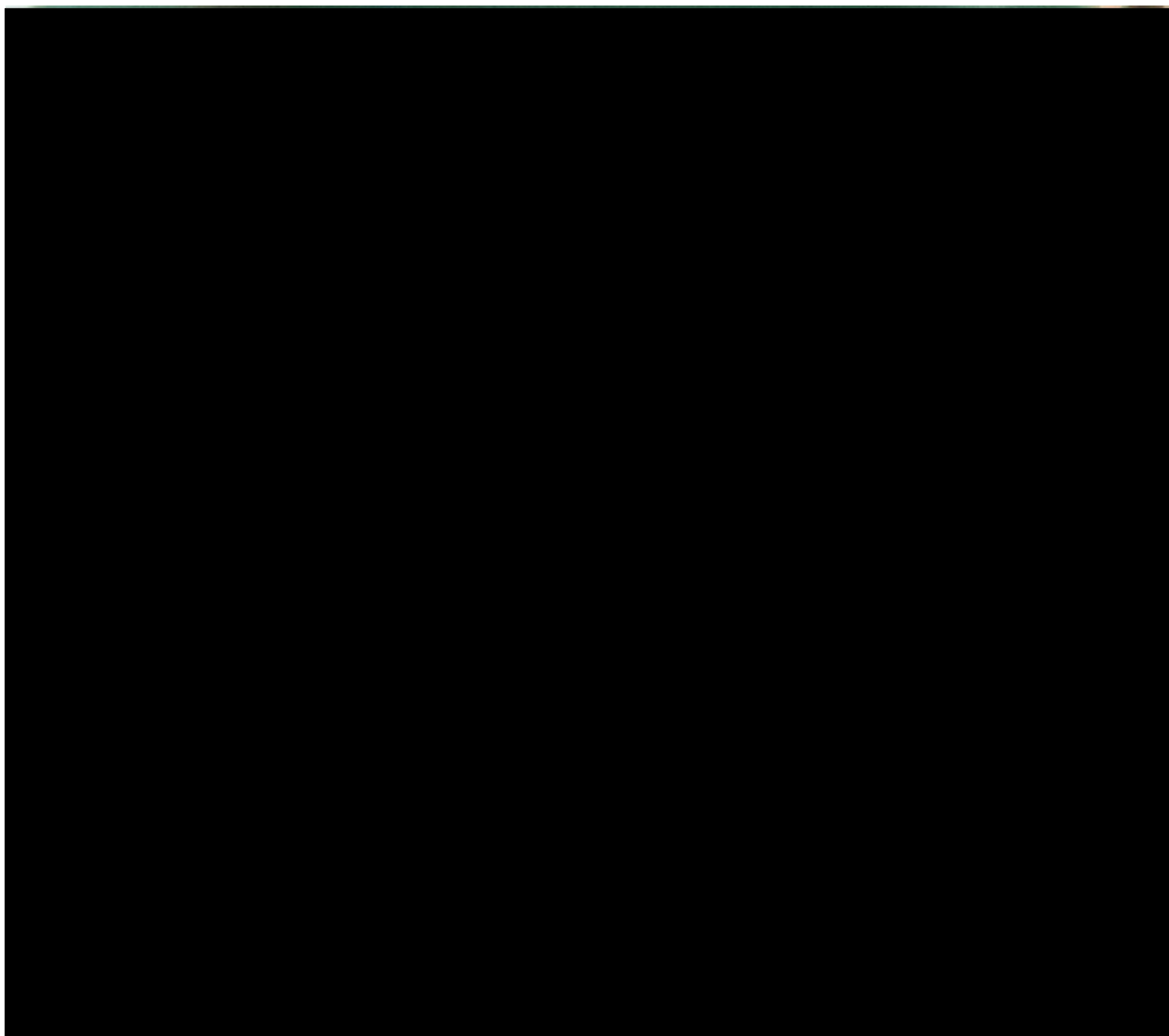
7/ ST – 01780 – Zeleně polévaná historizující kamna (Biskupská ložnice)

Dva chybějící větší zlomky v kachlích základny.

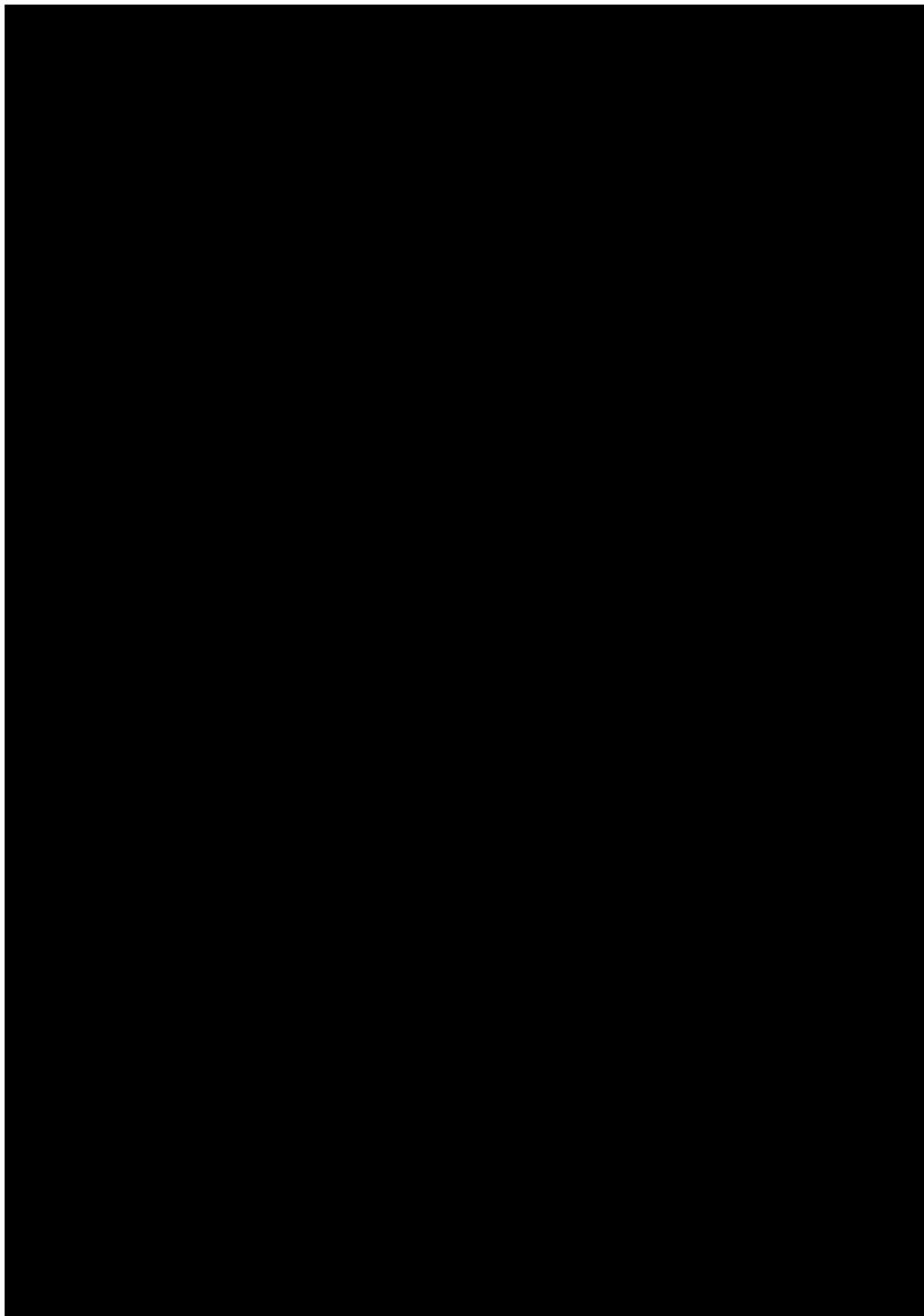
7/ ST – 01780 – Zeleně polévaná historizující kamna (Biskupská ložnice)

Stav kovových prvků.

7/ ST – 01780 – Zeleně polévaná historizující kamna (Biskupská ložnice)

Razítko výrobce kamen: „*TONÖFENFABRIK FRANZ ROLLEPAZ MÄHR-SCHÖNBERG*“

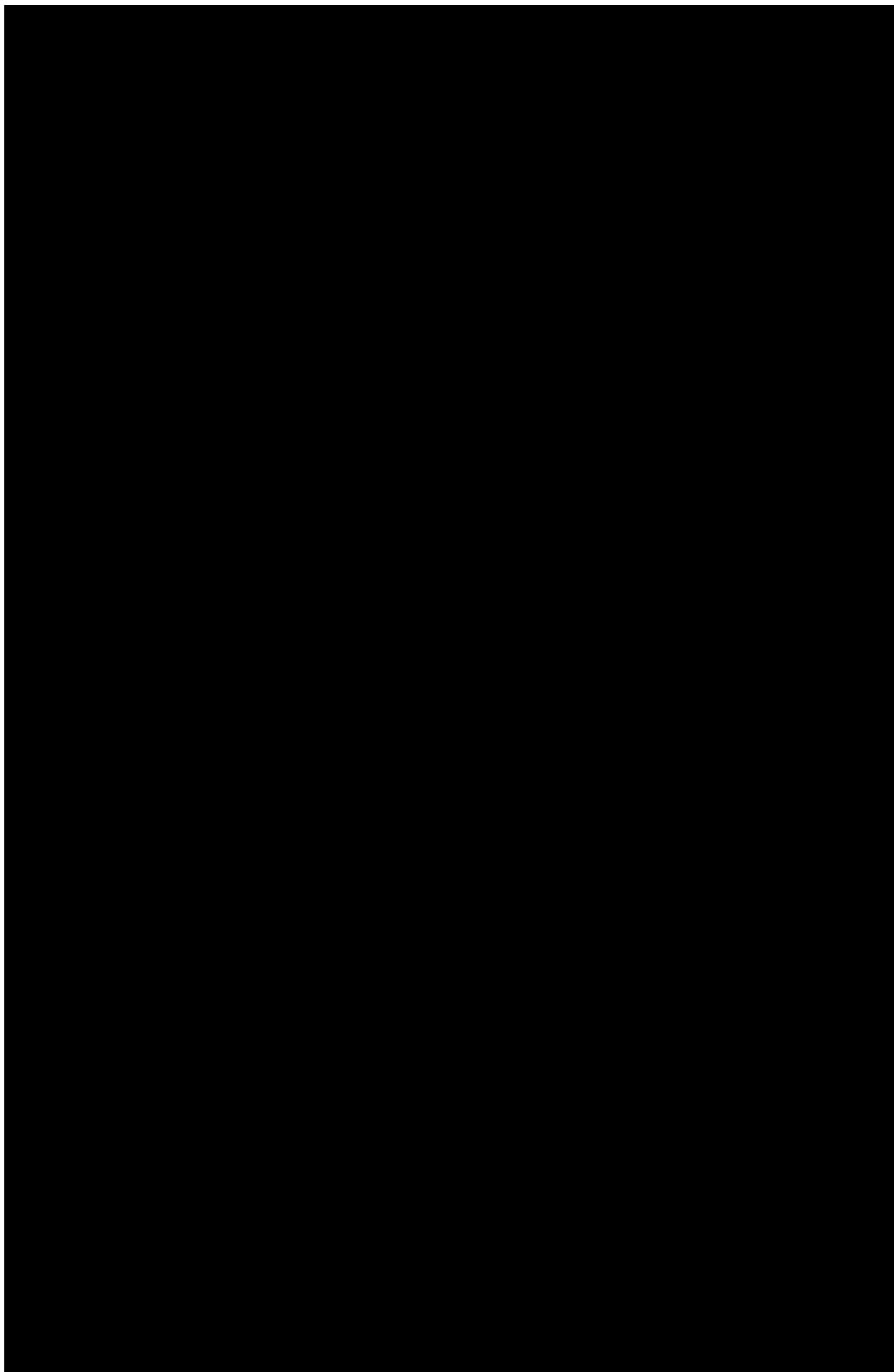
8/ ST – 01781 – Rokoková kamna s růžovou výmalbou (Velká jídelna)

Mladší obklady na záklopu topeniště a plechový kouřovod.

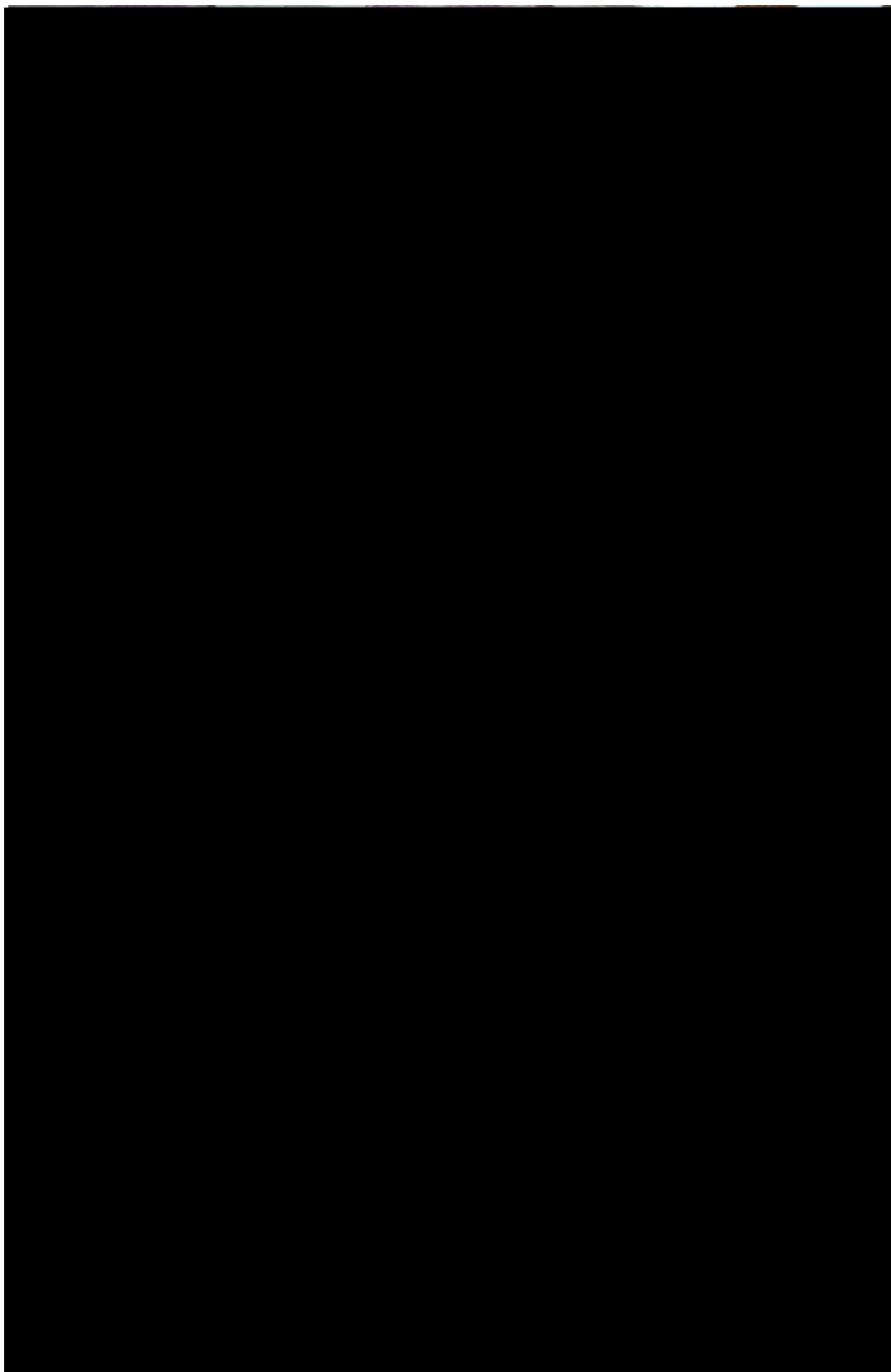
8/ ST – 01781 – Rokoková kamna s růžovou výmalbou (Velká jídelna)

Kovové prvky – dvířka byla v minulosti udržována, rámeček zazděný v kamnech nikoli.

8/ ST – 01781 – Rokoková kamna s růžovou výmalbou (Velká jídelna)

Popelníková dvířka osazená v mladších kachlích a mosazná dvířka (krytky) ve střední římse.

8/ ST – 01781 – Rokoková kamna s růžovou výmalbou (Velká jídelna)

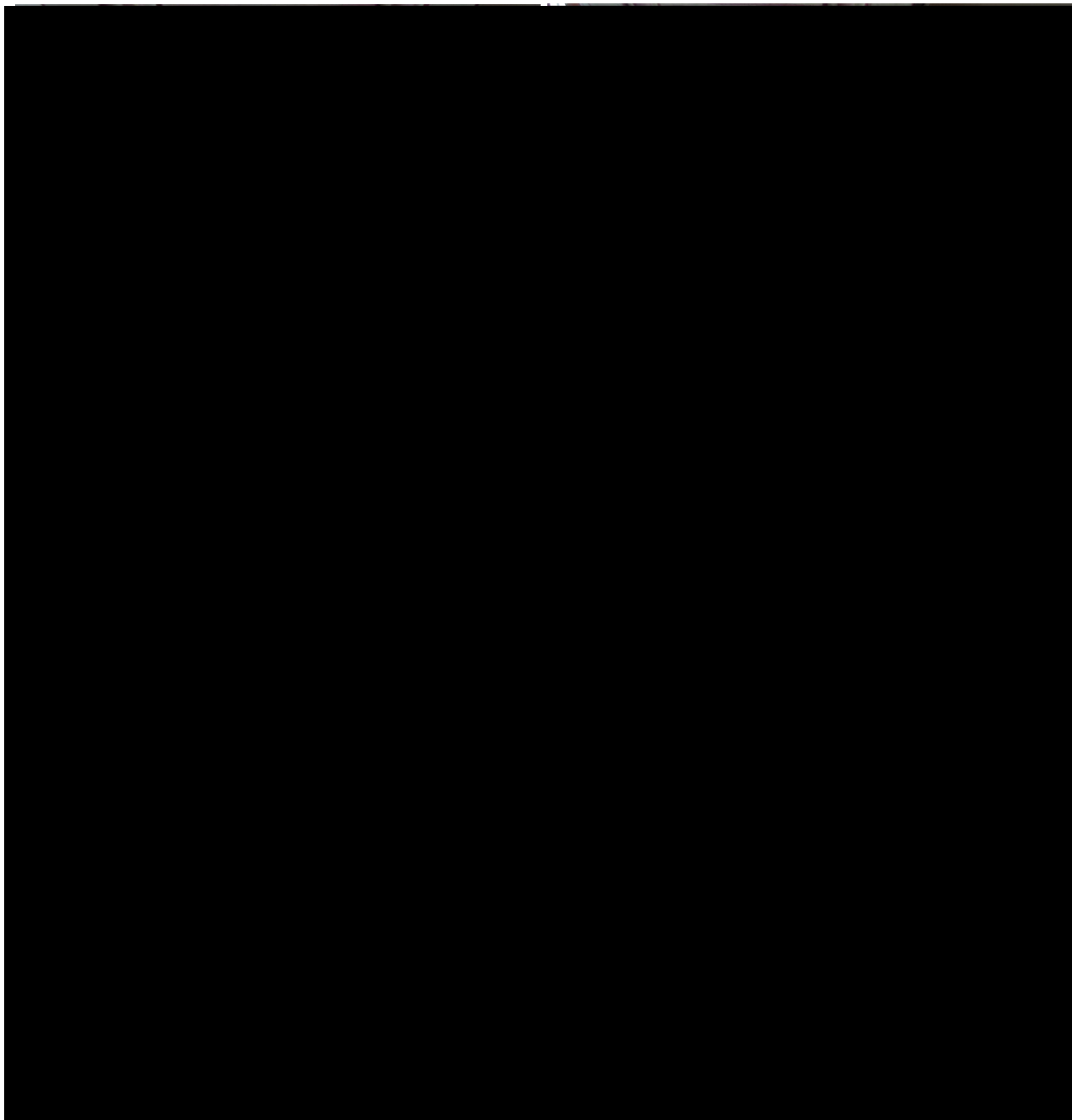
Stav horní plochy střední římsy.
Na pravé straně jsou osazené odlišné kachle.

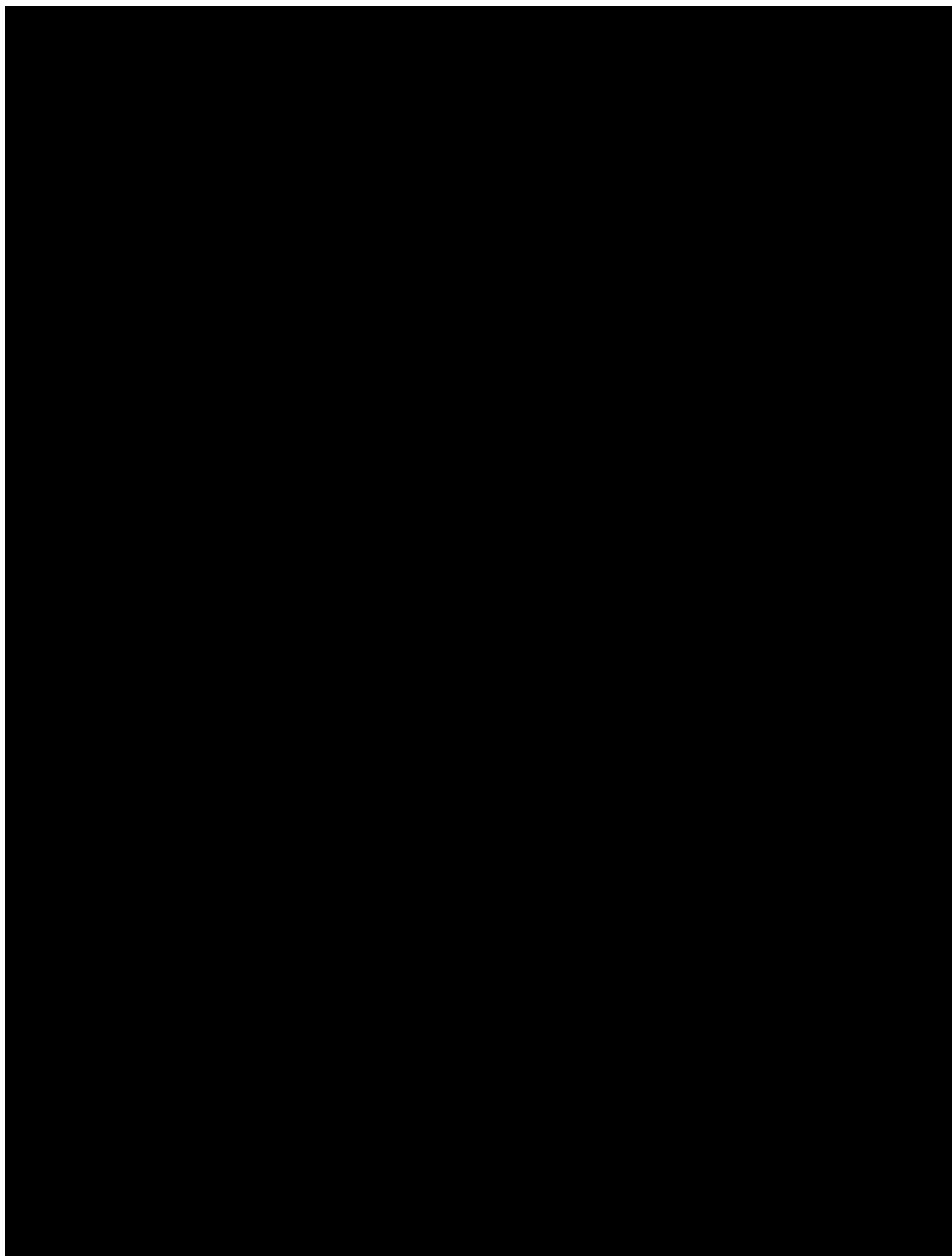
8/ ST – 01781 – Rokoková kamna s růžovou výmalbou (Velká jídelna)

Praskliny v nástavci a v soklové části kamen.

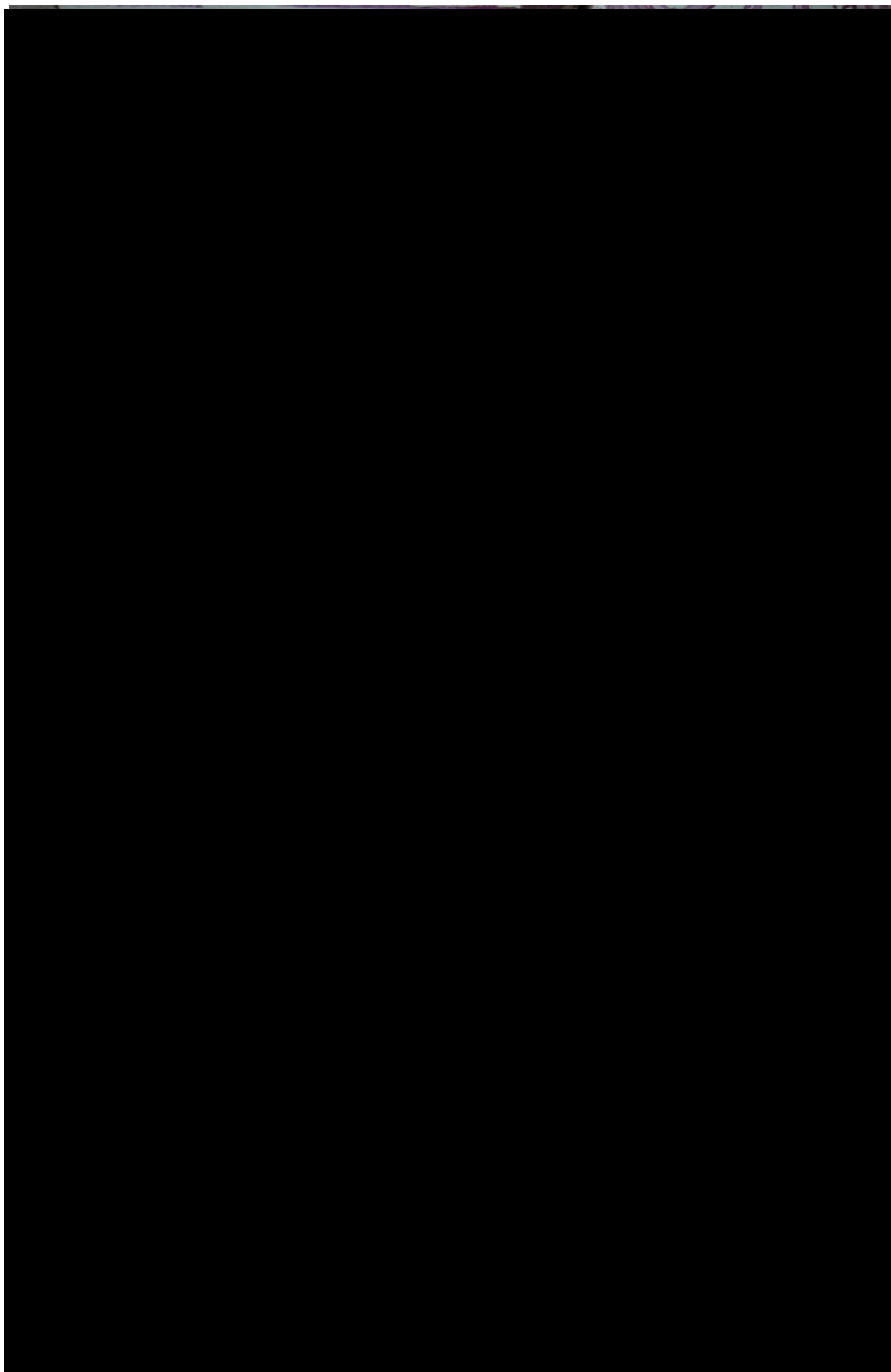
8/ ST – 01781 – Rokoková kamna s růžovou výmalbou (Velká jídelna)

Poškození nožek – v minulosti byly na kamnech prováděny opravy sádrou a lakem nyní zežloutlým.

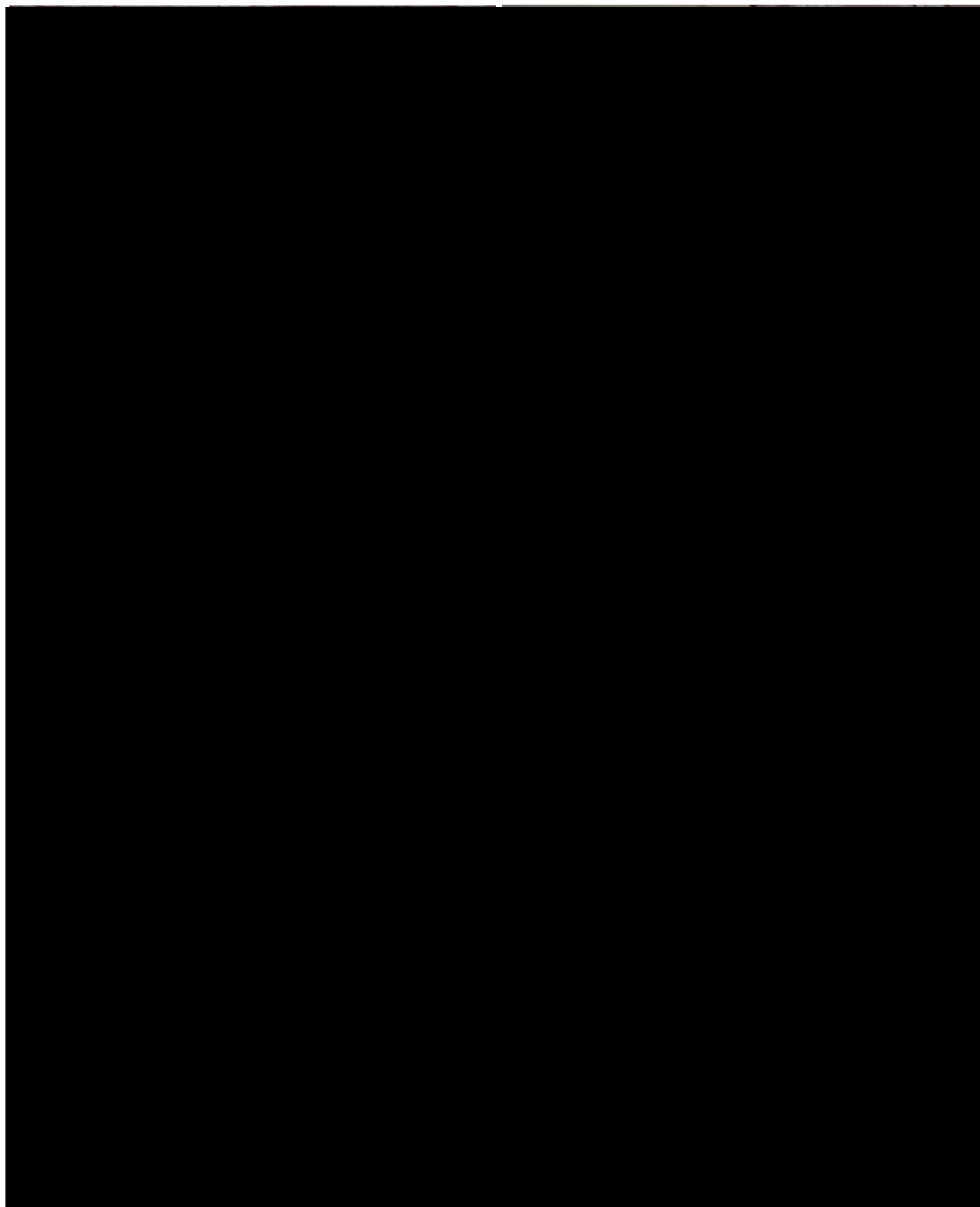

8/ ST – 01781 – Rokoková kamna s růžovou výmalbou (Velká jídelna)

Jedna z nožek je vytvořena z tvarově upravené cihly.

8/ ST – 01781 – Rokoková kamna s růžovou výmalbou (Velká jídelna)

8/ ST – 01781 – Rokoková kamna s růžovou výmalbou (Velká jídelna)

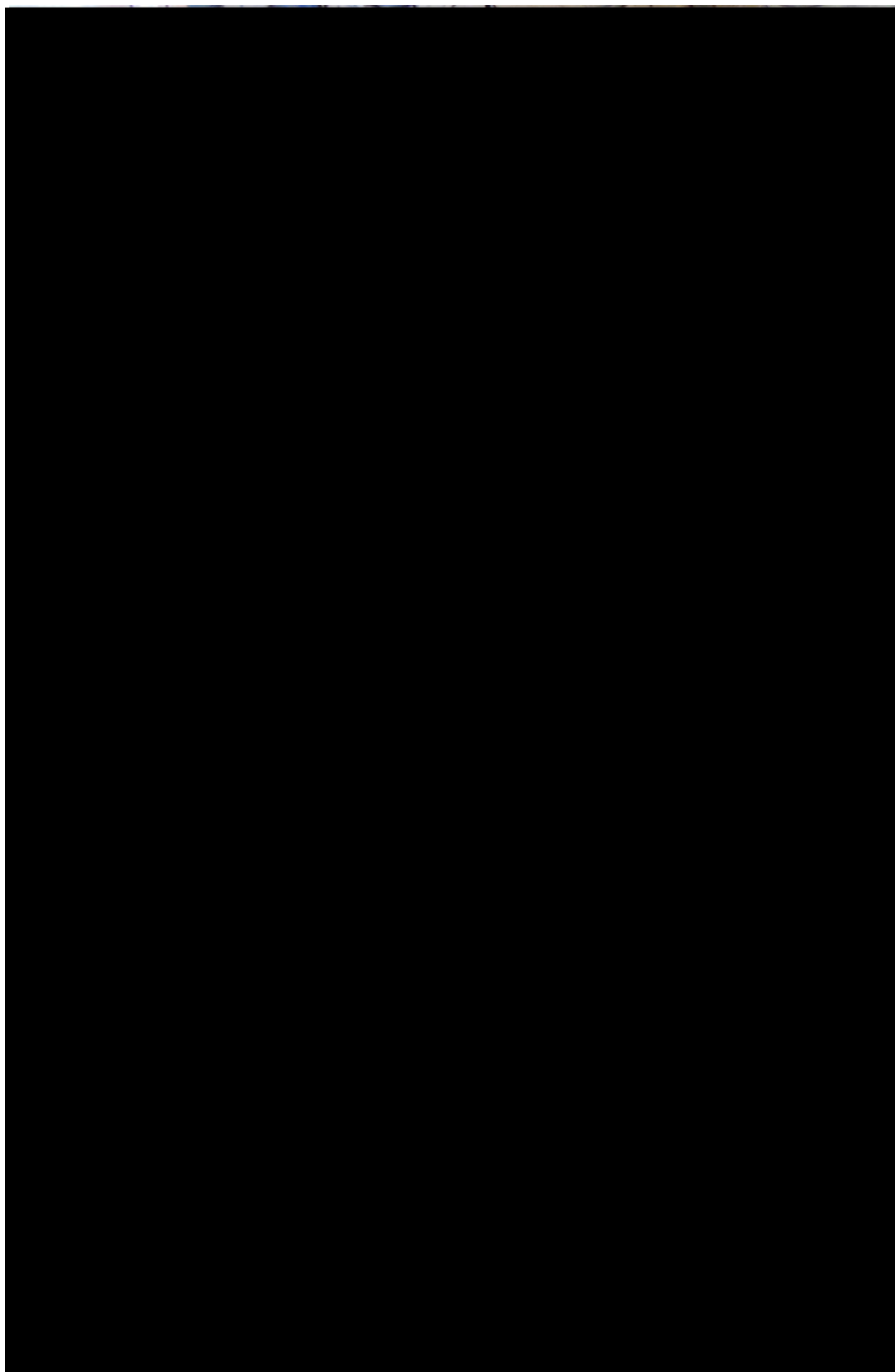
Chybějící rantly kachlů a sádrové opravy.

U vázy chybí nožka a ukončovací ozdobný prvek.

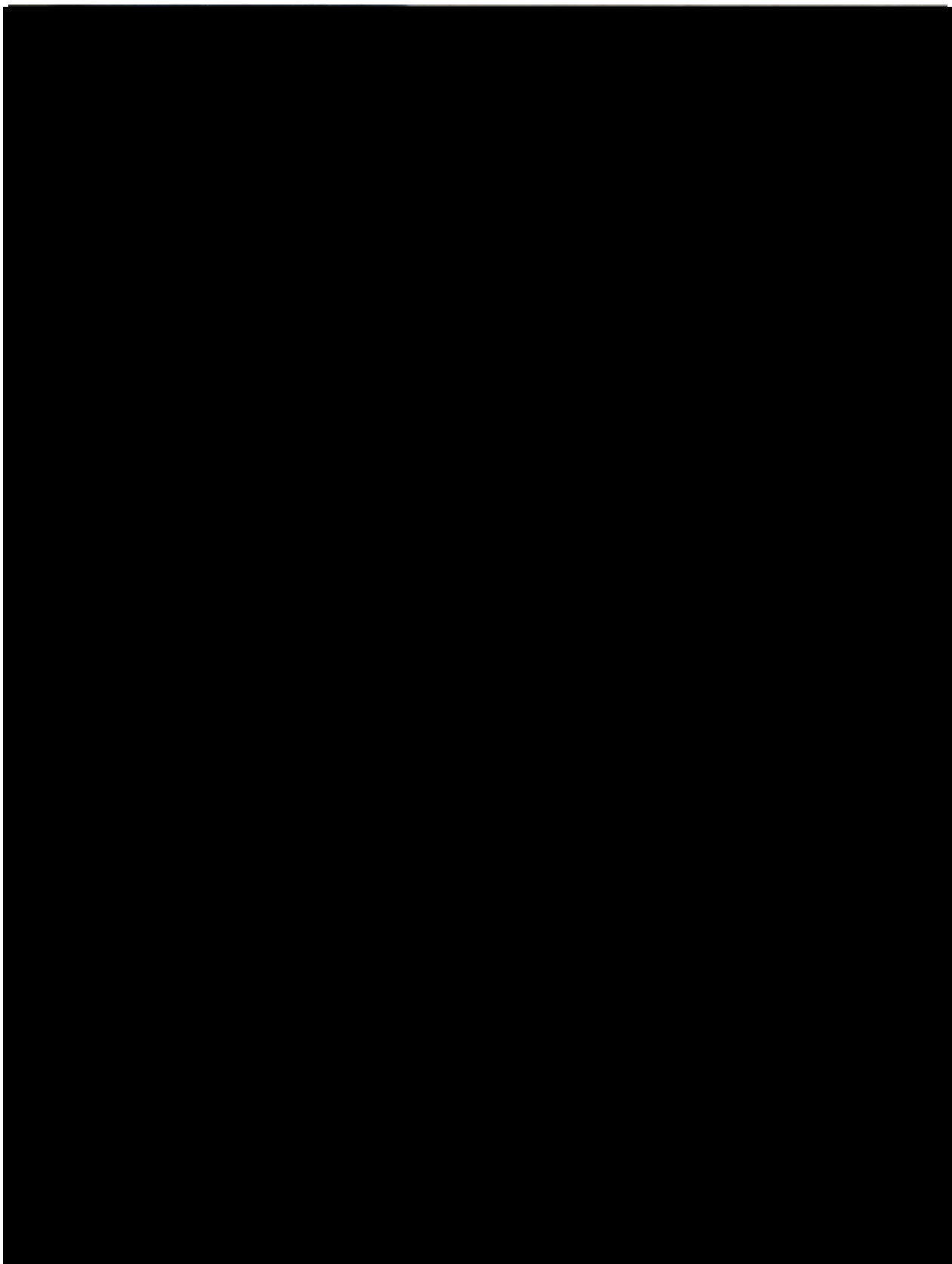

9/ ST – 01782 – Fragment winterthurských kamen (Netopýří sál)

Mosazí potahované kovové prvky a poškození nožek kamen.

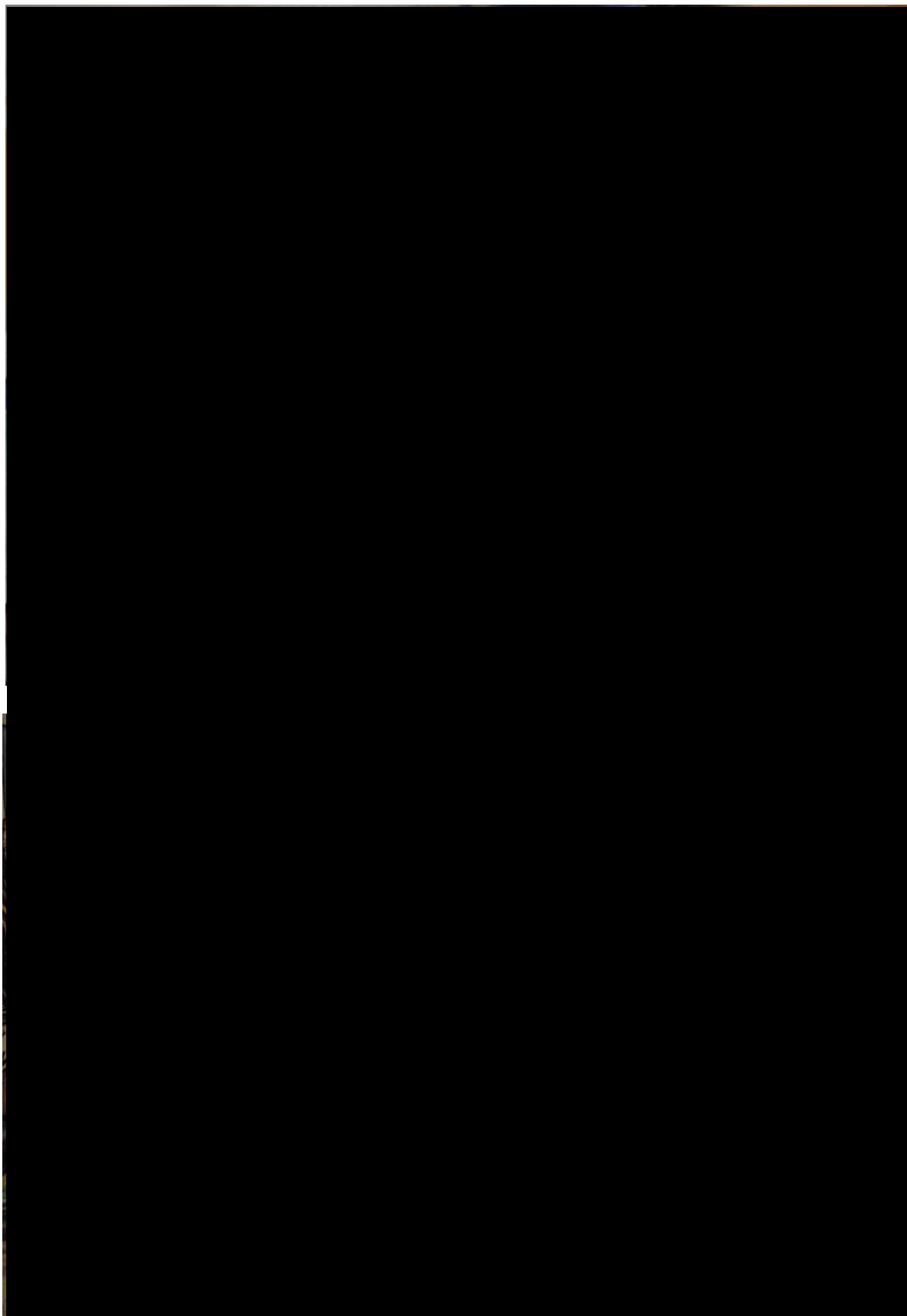
9/ ST – 01782 – Fragment winterthurských kamen (Netopýří sál)

9/ ST – 01782 – Fragment winterthurských kamen (Netopýří sál)

Příklad kvalitně a citlivě provedené předchozí opravy.

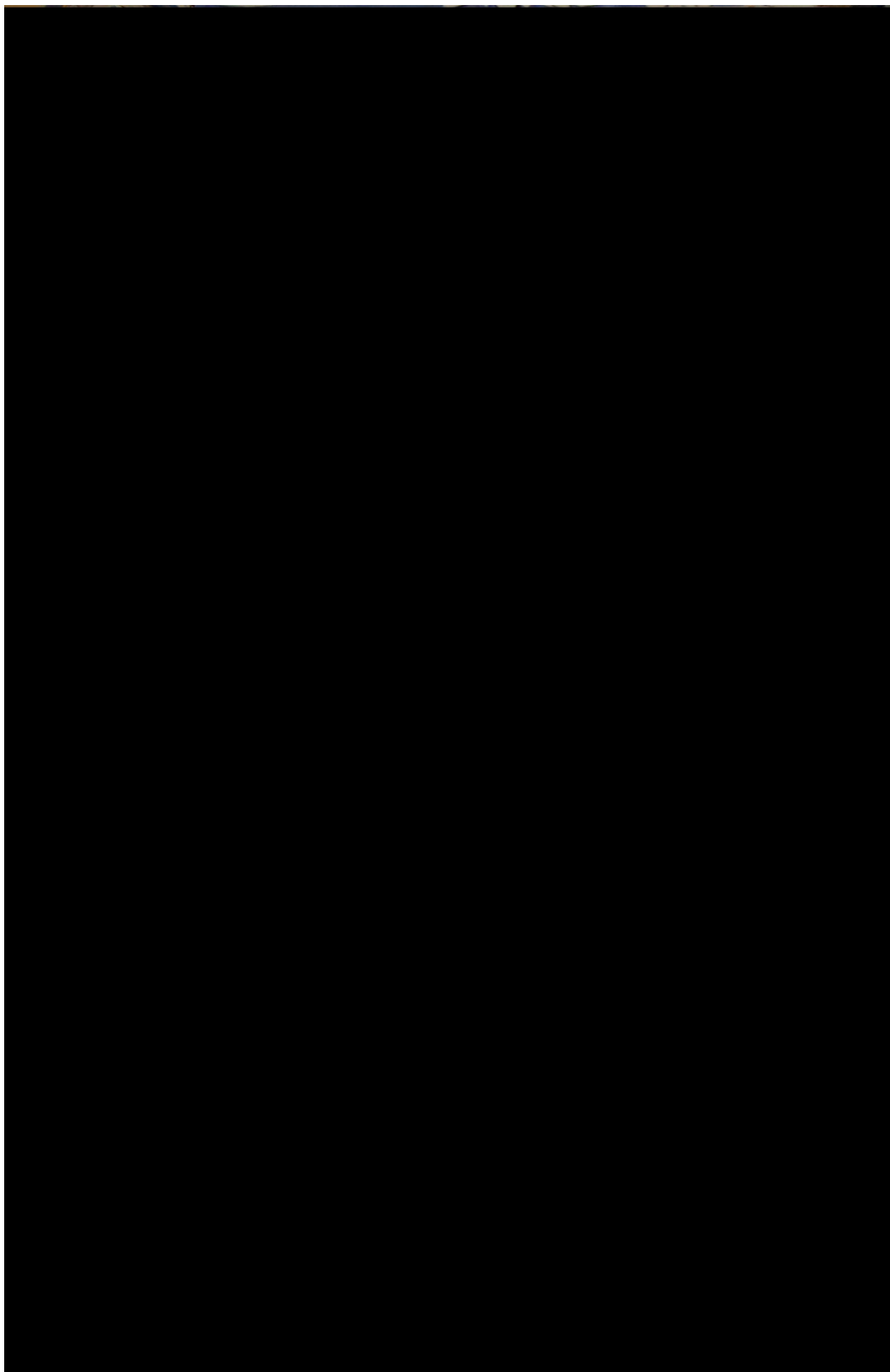
9/ ST – 01782 – Fragment winterthurských kamen (Netopýří sál)

Již poškozené předchozí retuše.

9/ ST – 01782 – Fragment winterthurských kamen (Netopýří sál)

Nové otlučení kachlů základny.

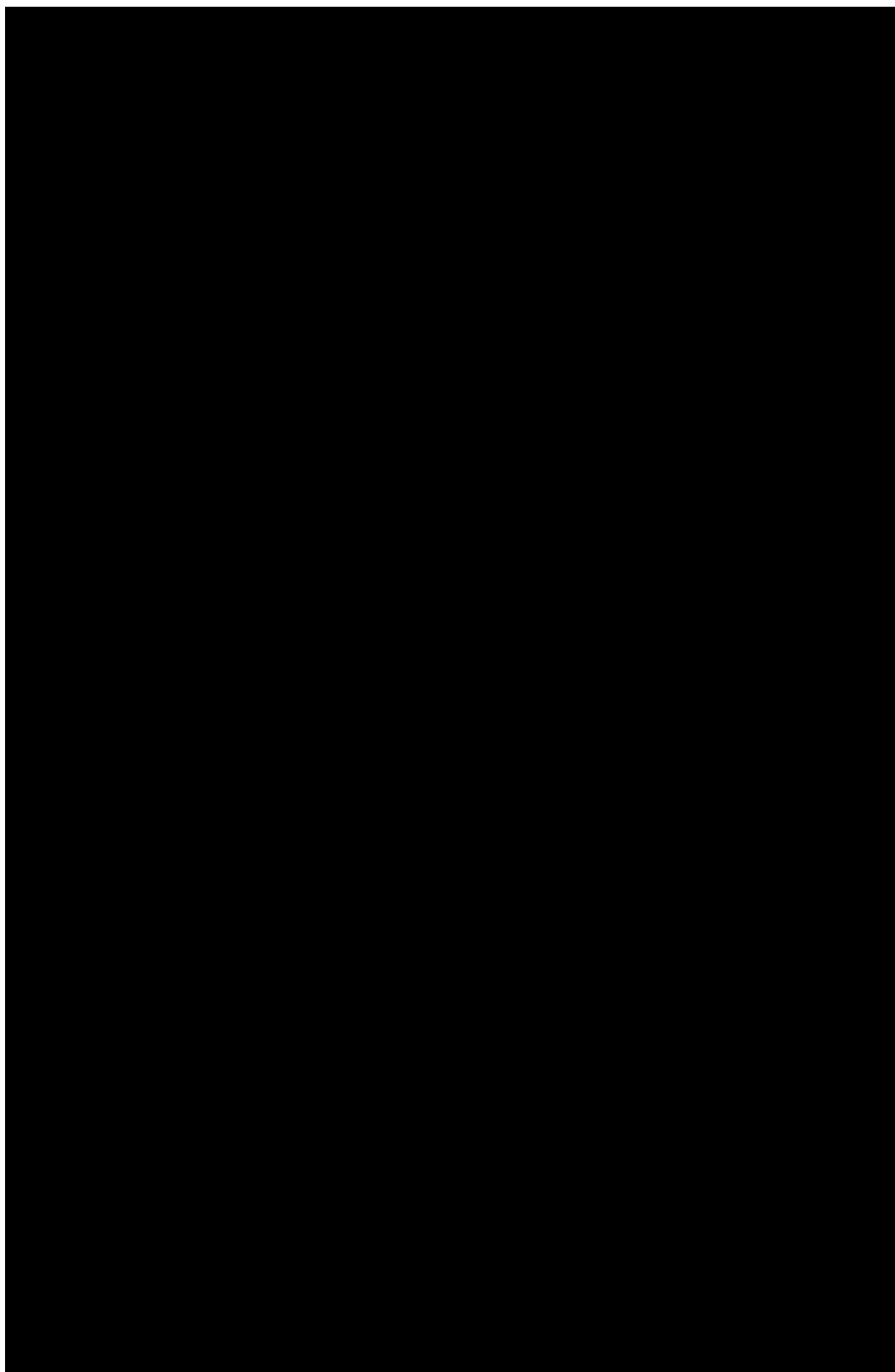
9/ ST – 01782 – Fragment winterthurských kamen (Netopýří sál)

Příklad otlučení a olámání kachlů v ploše a hranách.

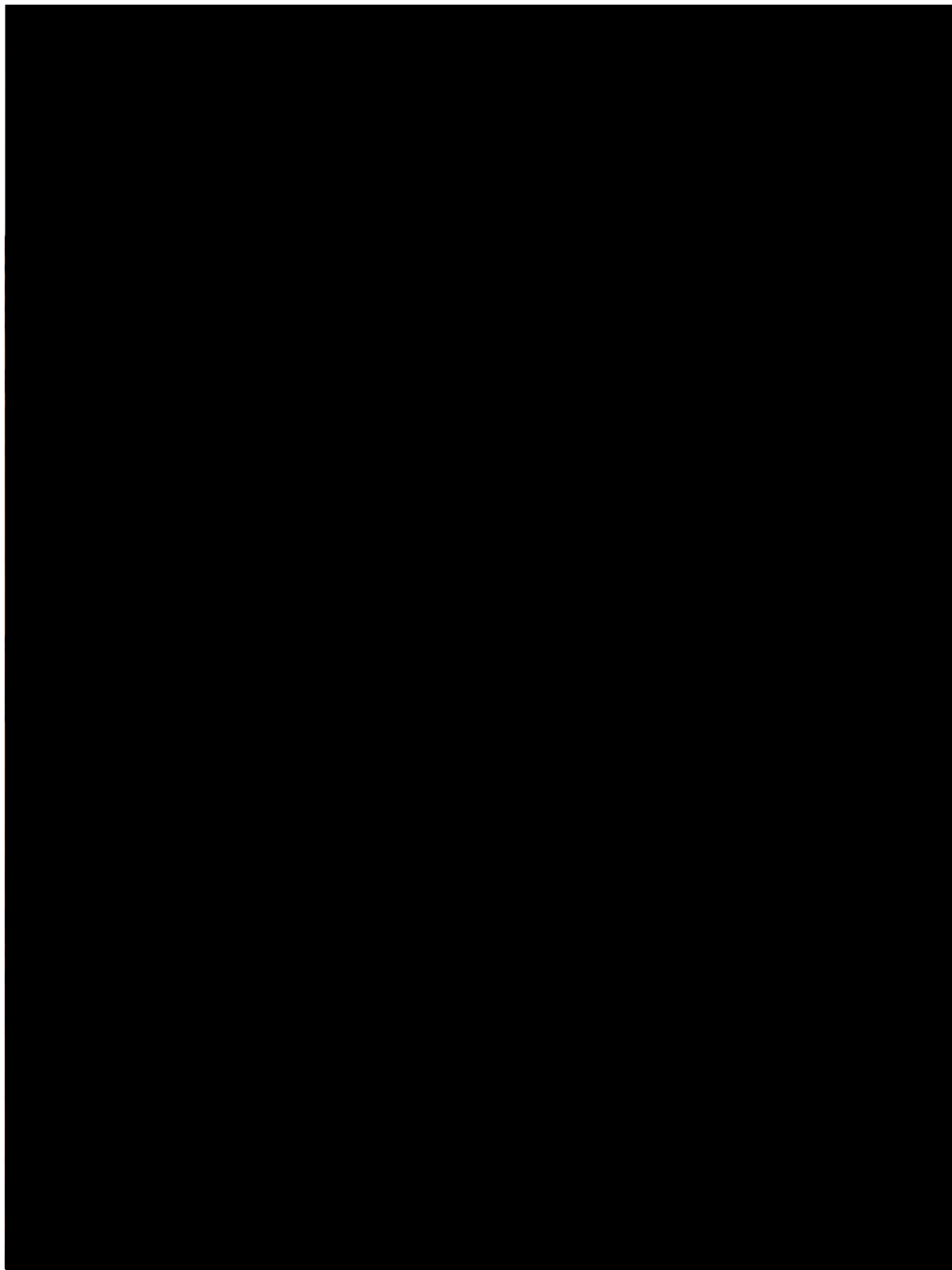
9/ ST – 01782 – Fragment winterthurských kamen (Netopýří sál)

Stav soklové části u stěny.

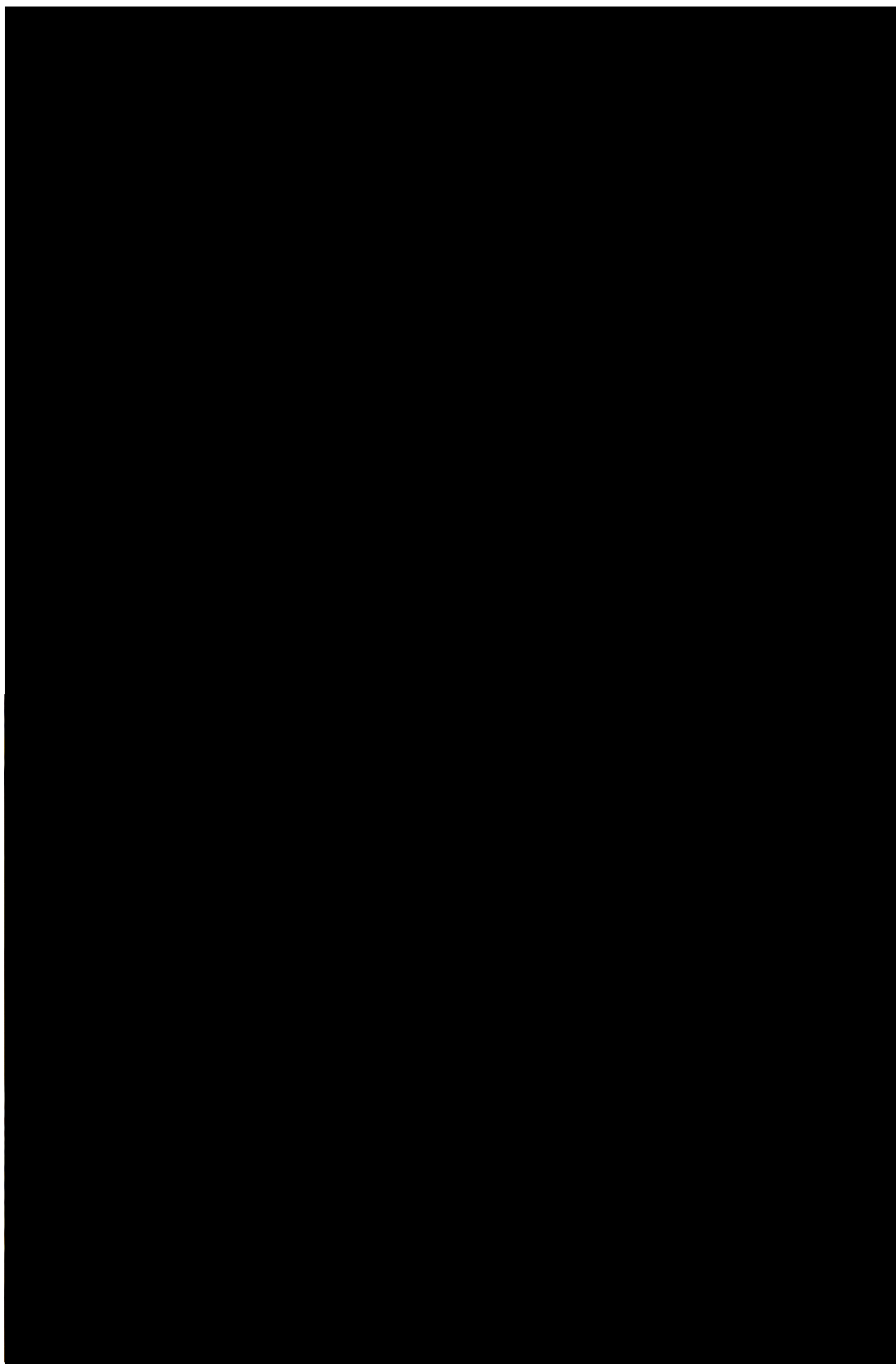
9/ ST – 01782 – Fragment winterthurských kamen (Netopýří sál)

Kachle jsou popraskané, glazura místy odpadaná.

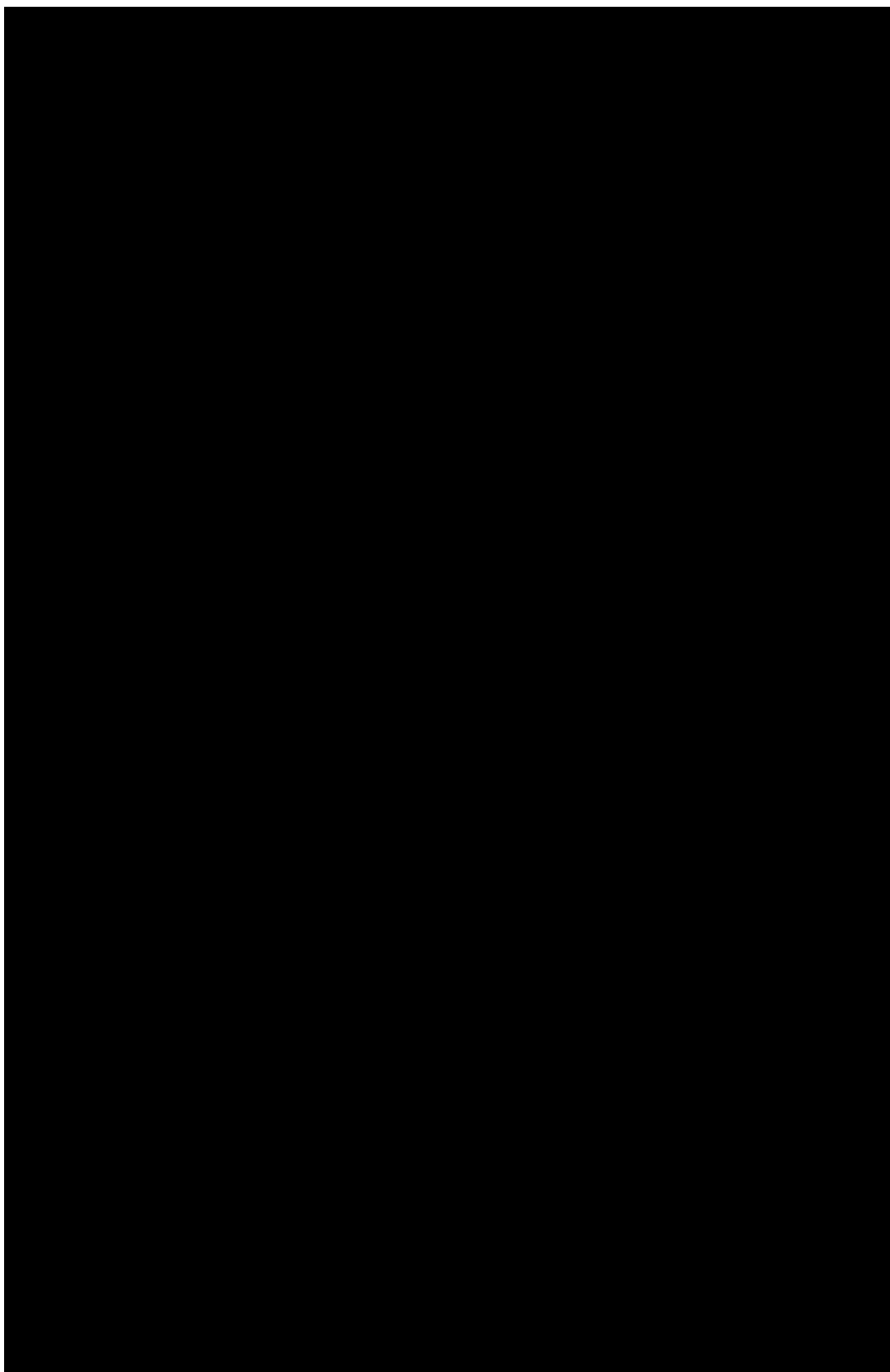
9/ Analogie pro kamna ST – 01782

Museum zu Allerheiligen – Schaffhausenu, Švýcarsko

9/ Analogie pro kamna ST – 01782

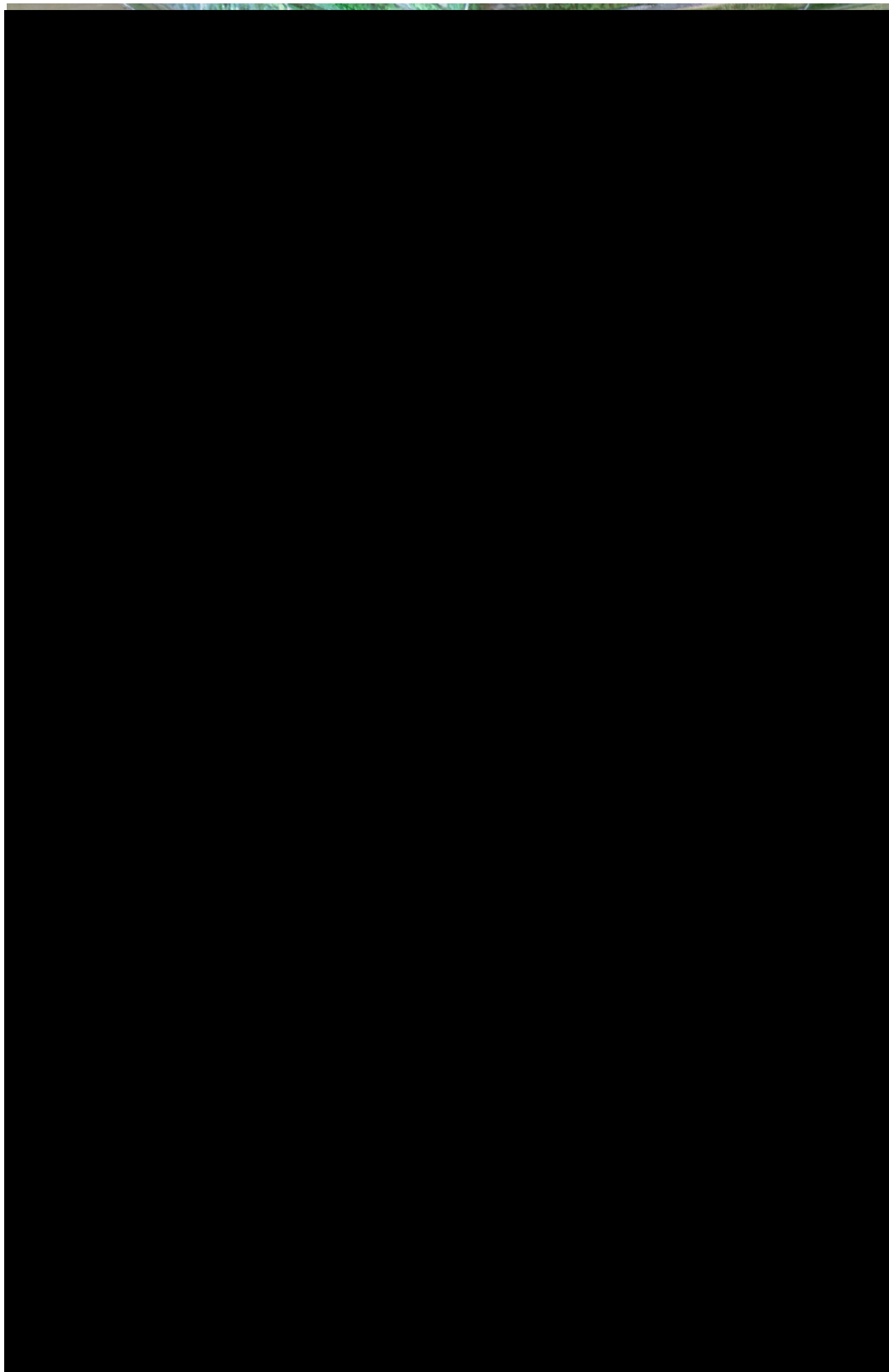
Nahoře - kamna z muzea v Schaffhausenu ve Švýcarsku
Dole - kamna ST – 01782 SH Šternberk

10/ ST – 01783 – Zelená rustikalizovaná renesanční kamna s akroteriiemi (Lipník)

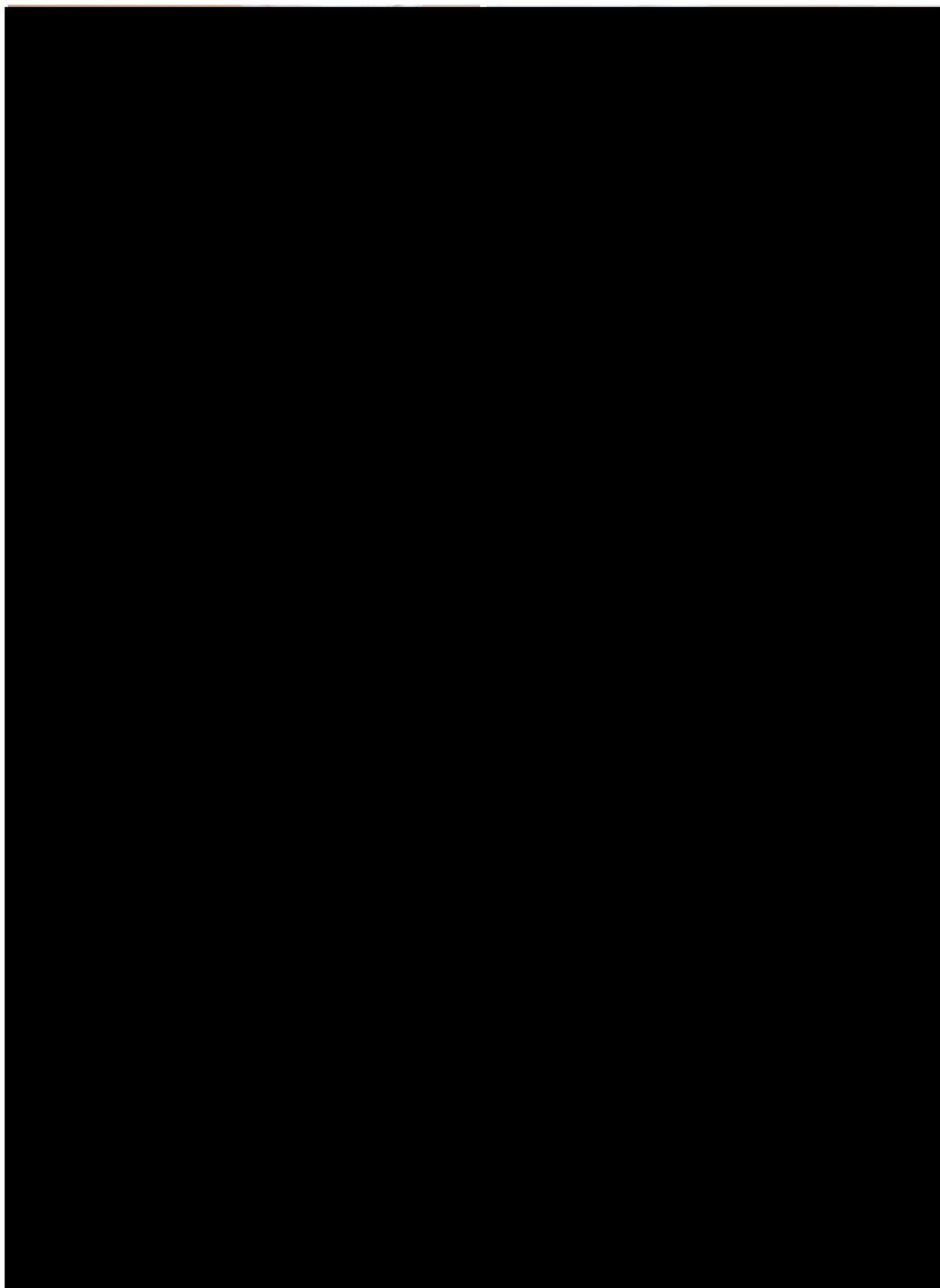
Neumělá minulá oprava odlomené části rohu střední římsy.

10/ ST – 01783 – Zelená rustikalizovaná renesanční kamna s akroteriiemi (Lipník)

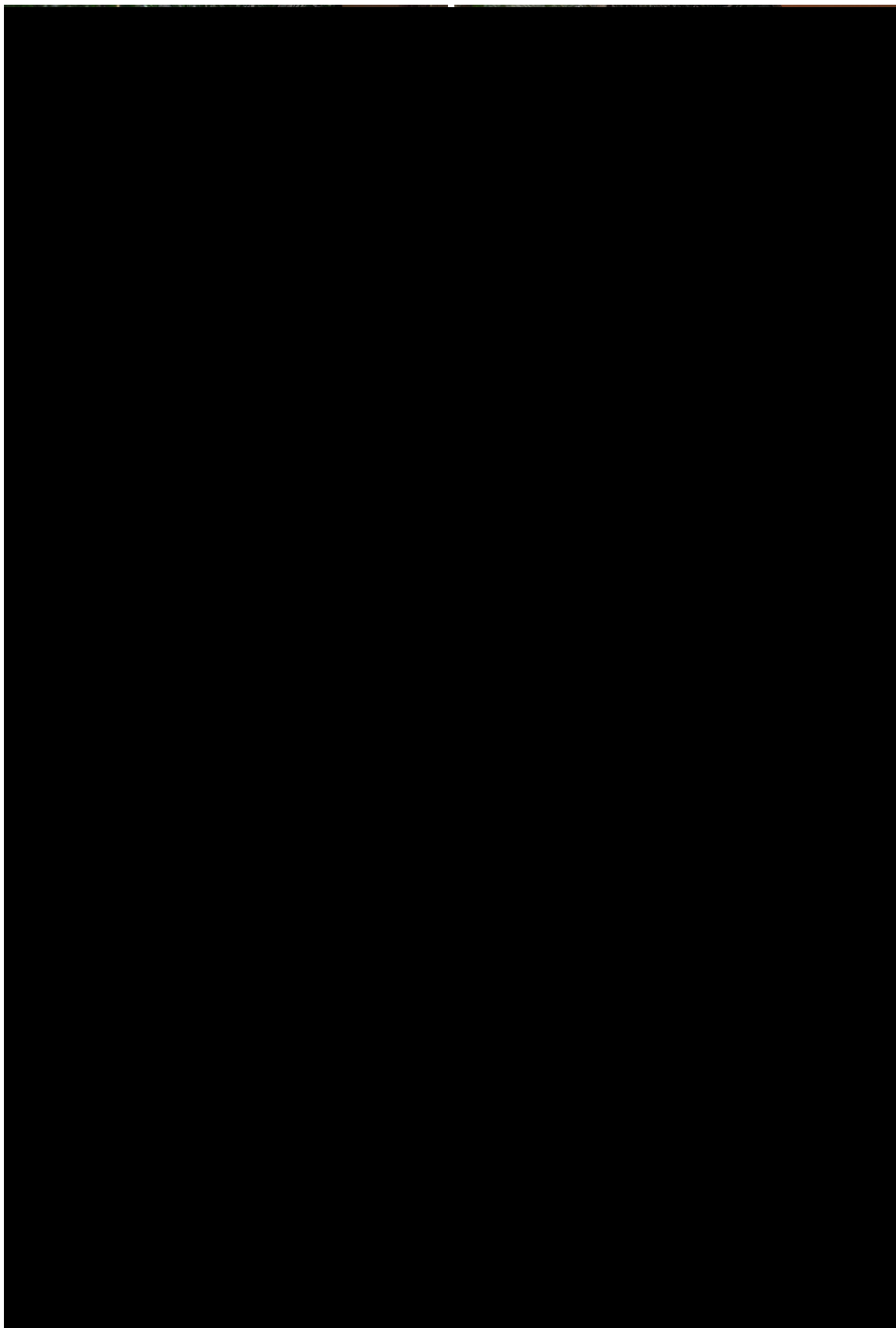
Kachle jsou poškozené četným drobným otlučením v dekoru a hranách.

10/ ST – 01783 – Zelená rustikalizovaná renesanční kamna s akroteriiemi (Lipník)

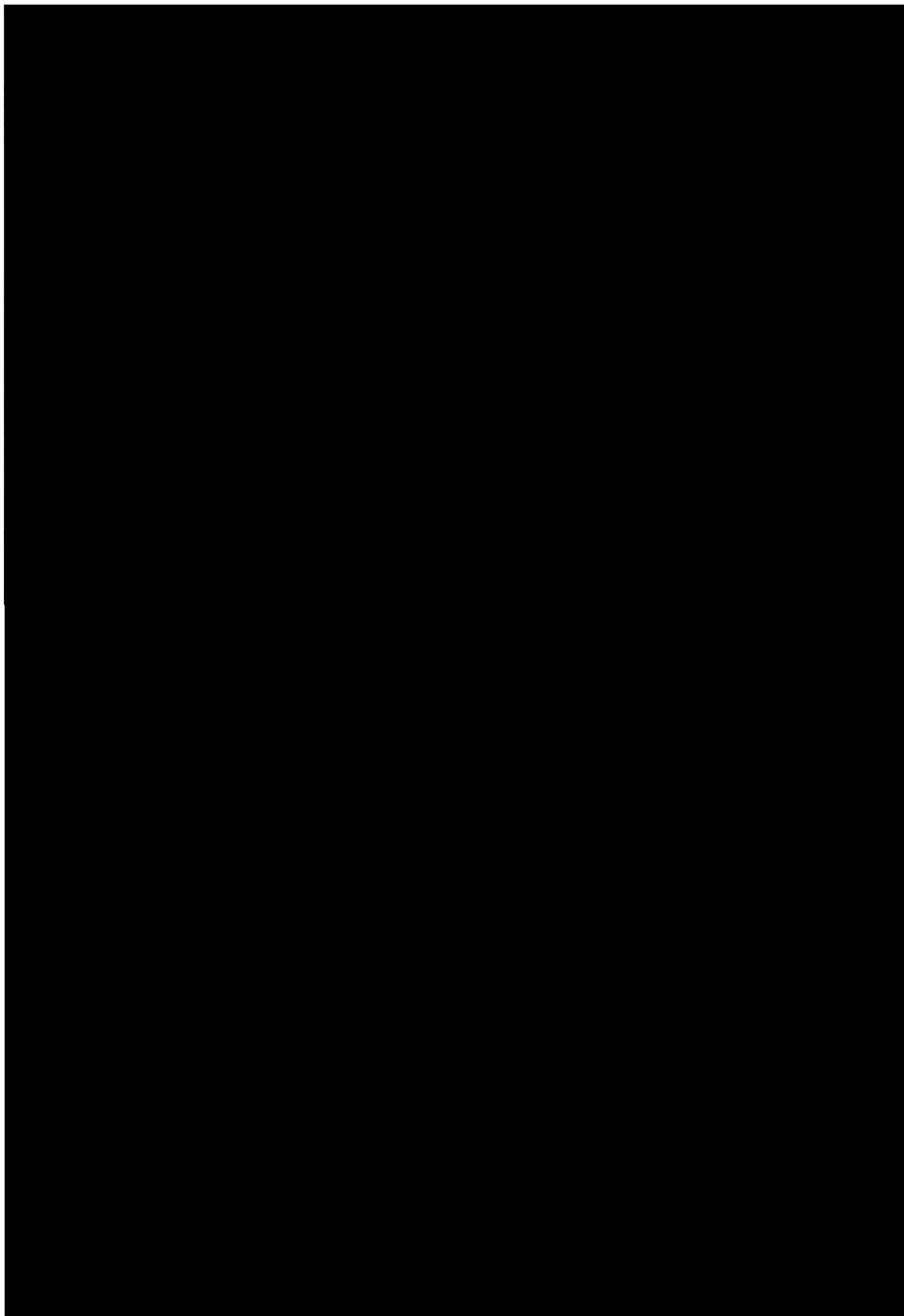
Nahoře – chybějící kachle akroterií.

Dole – výdechová mřížka.

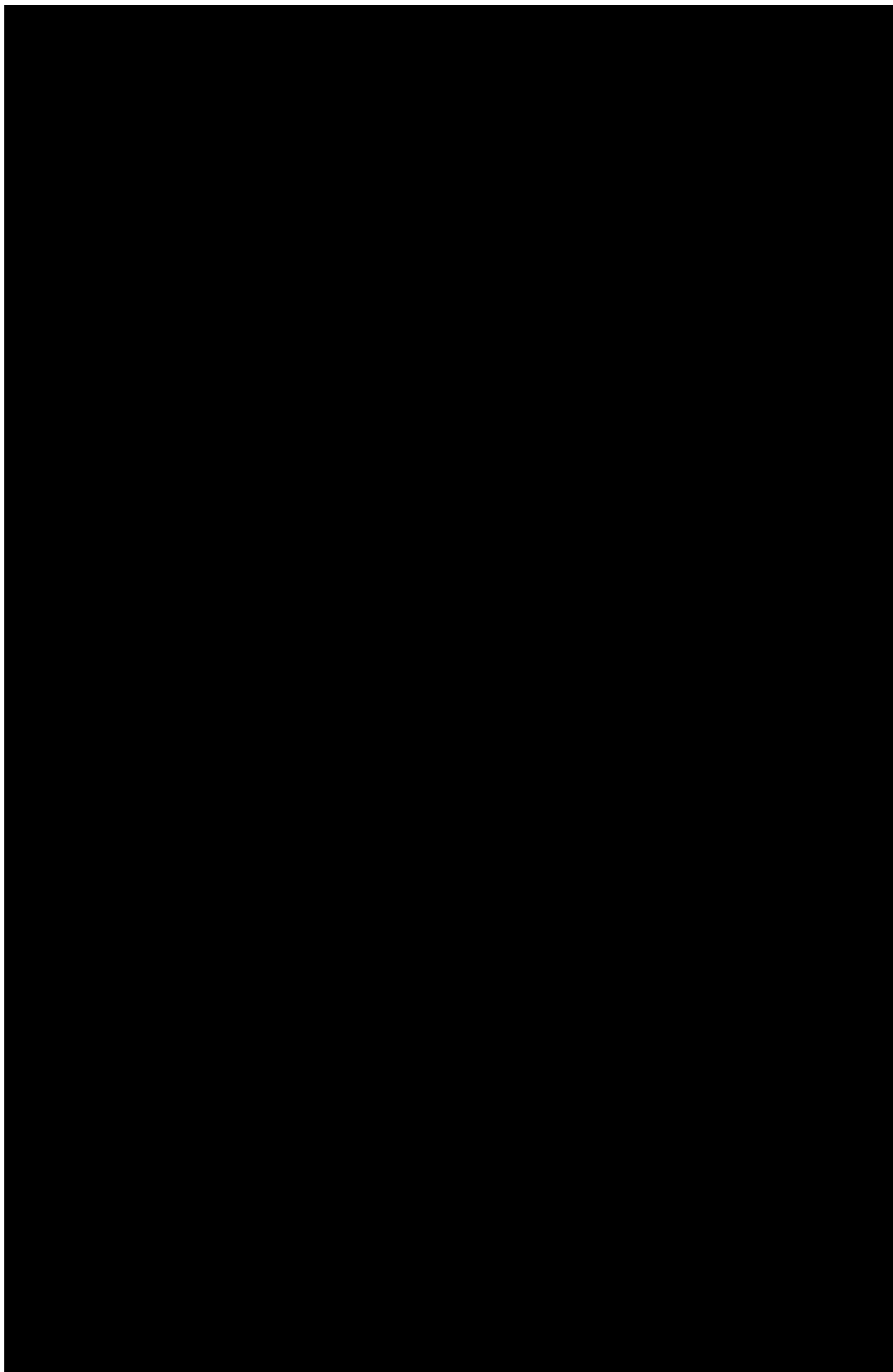

10/ ST – 01783 – Zelená rustikalizovaná renesanční kamna s akroteriiemi (Lipník)

Znečištění zadní strany, mladší záklopy a kouřovod, kovové prvky.

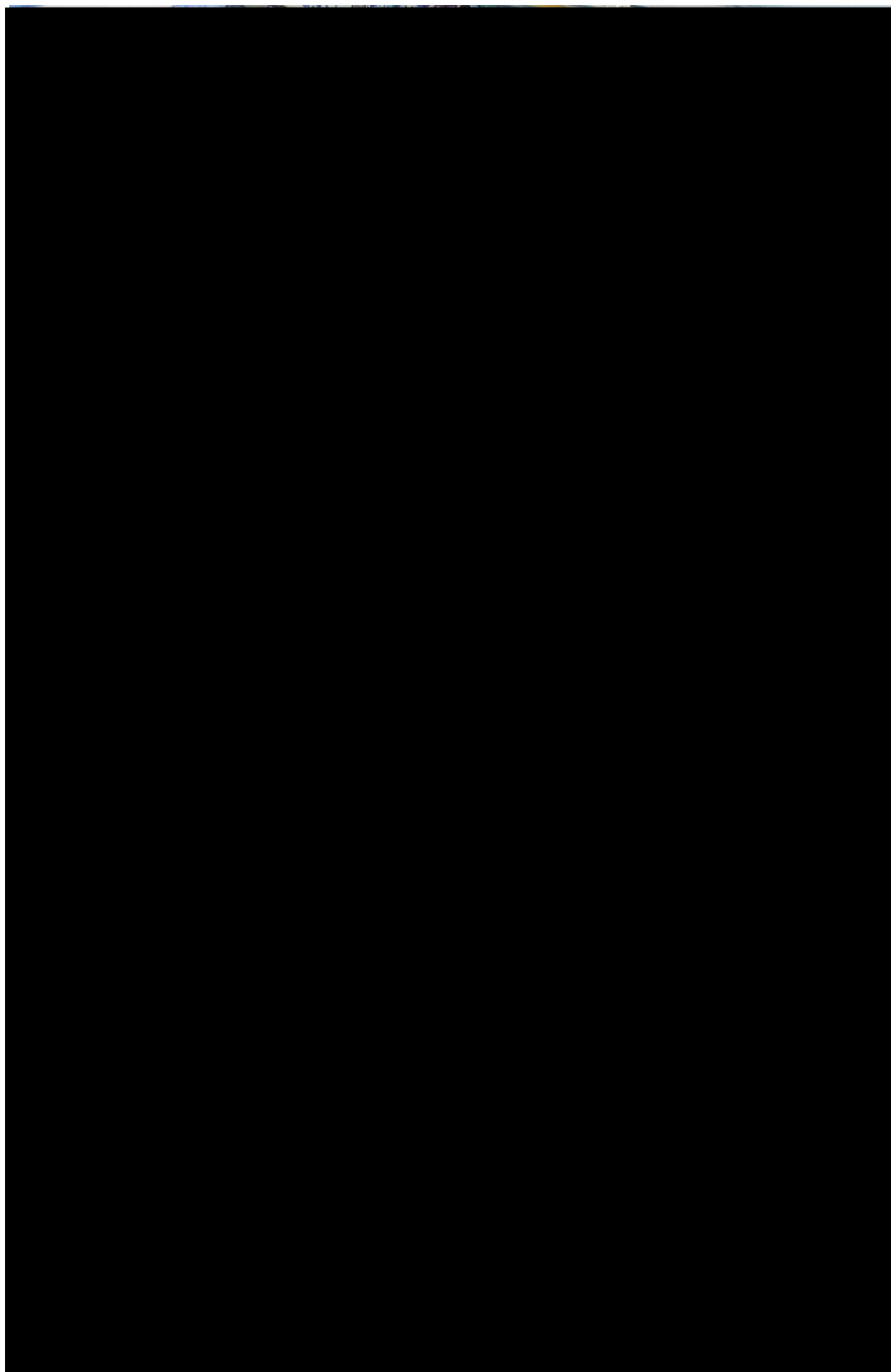

11/ ST – 01784 – Winterthurská kamna s alegoriemi měsíců (Rohový)

11/ ST – 01784 – Winterthurská kamna s alegoriemi měsíců (Rohový)

Nahoře – chybějící kachel nad druhotným kouřovodem.
Dole- mladší kachle a obklady na záklopu topeniště.

11/ ST – 01784 – Winterthurská kamna s alegoriemi měsíců (Rohový)

Kovové prvky

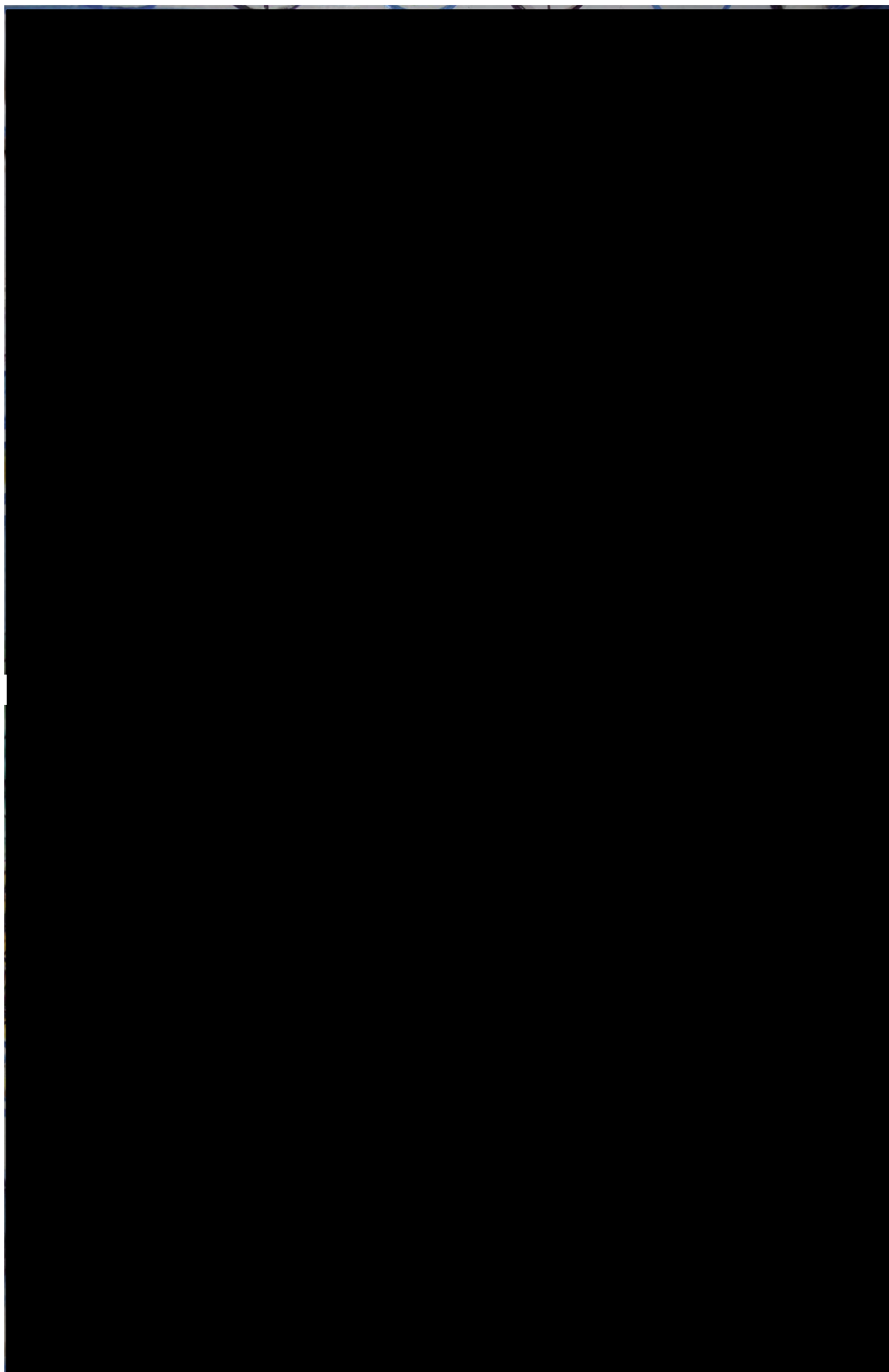
11/ ST – 01784 – Winterthurská kamna s alegoriemi měsíců (Rohový)

Poškození kachlů otlučením a omazání sádrou.

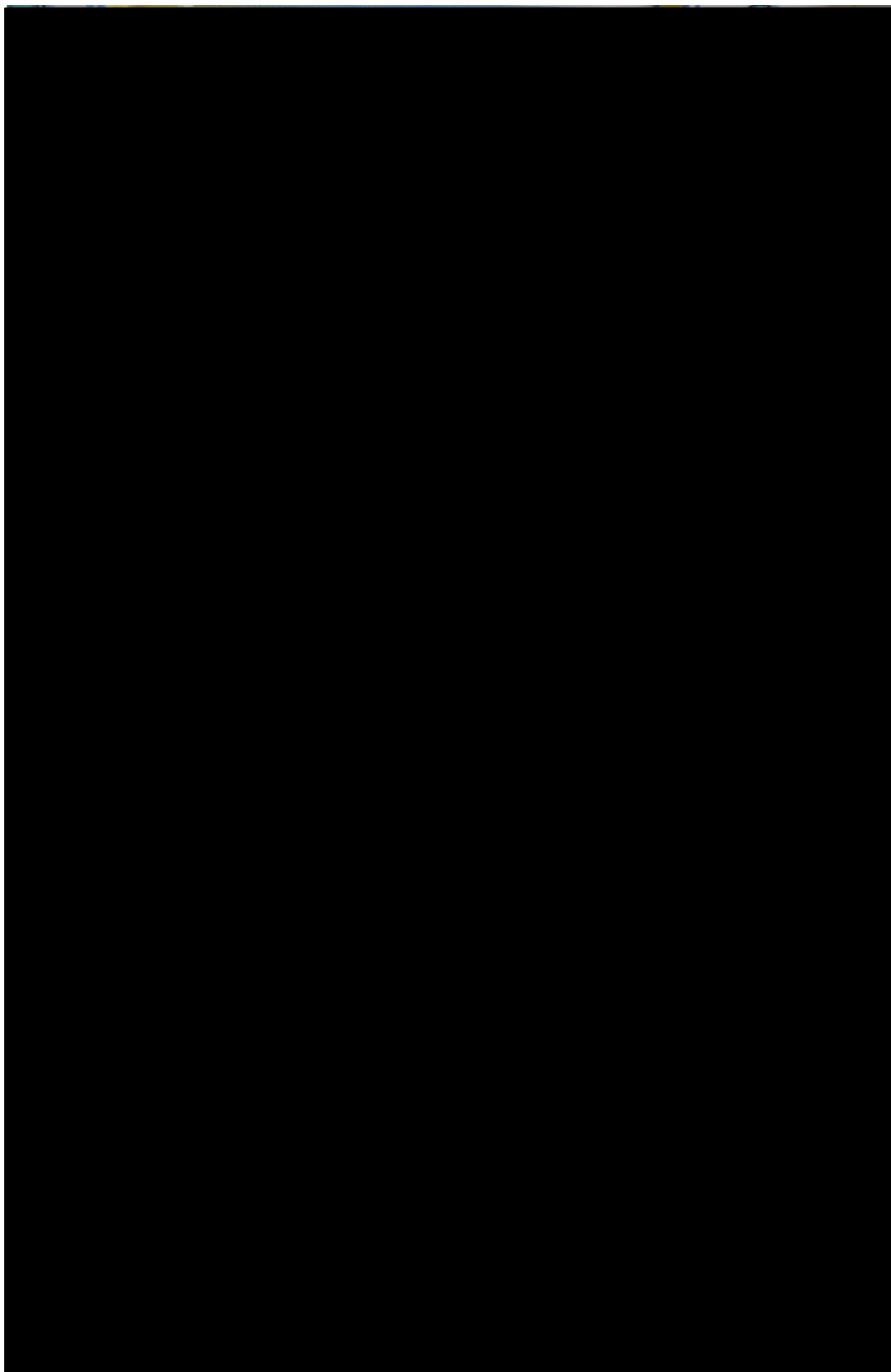
11/ ST – 01784 – Winterthurská kamna s alegoriemi měsíců (Rohový)

11/ ST – 01784 – Winterthurská kamna s alegoriemi měsíců (Rohový)

Detaily předchozích retuší.

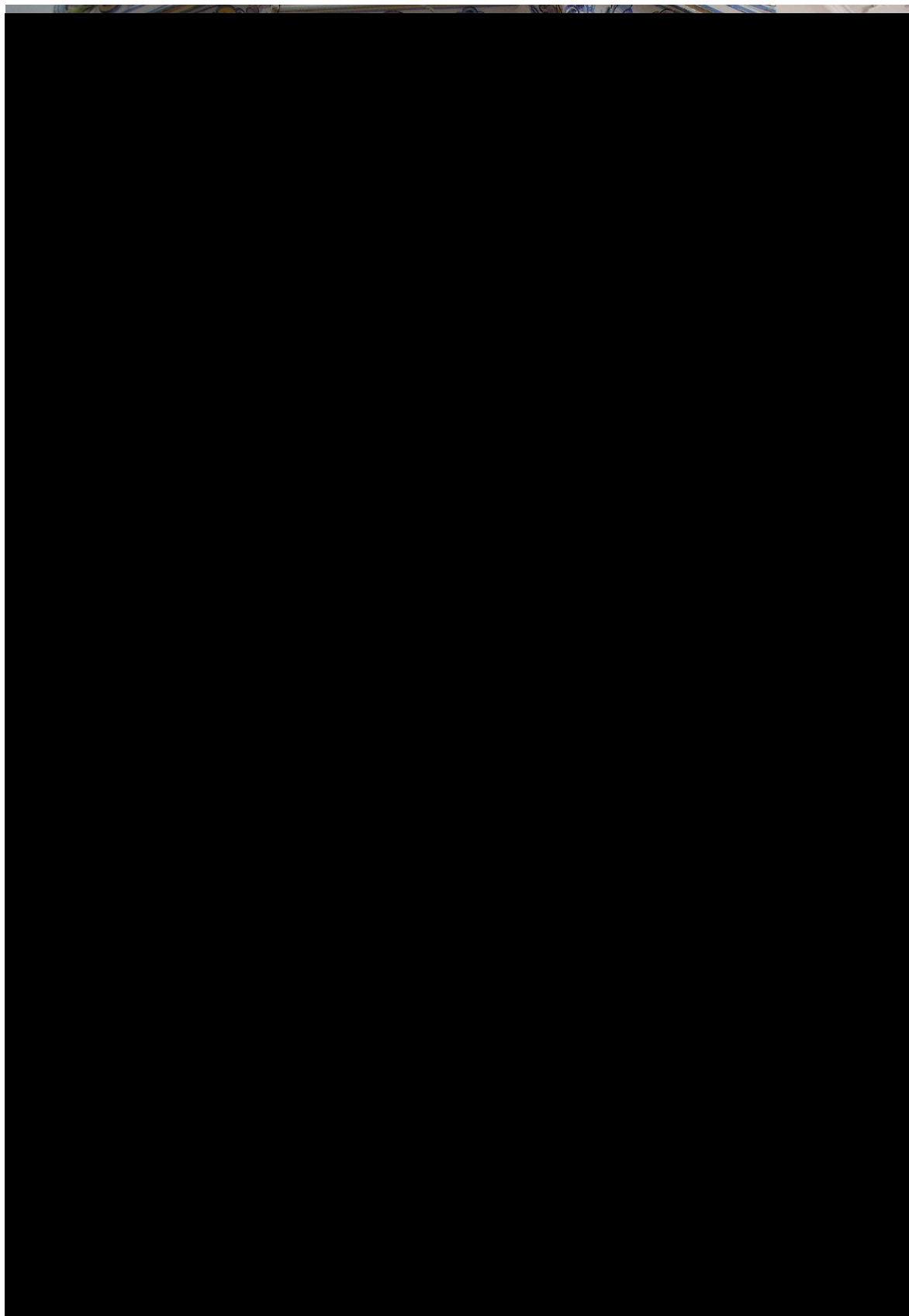

11/ ST – 01784 – Winterthurská kamna s alegoriemi měsíců (Rohový)

Odlišné a mladší kachle.
Předchozí sádrové opravy.

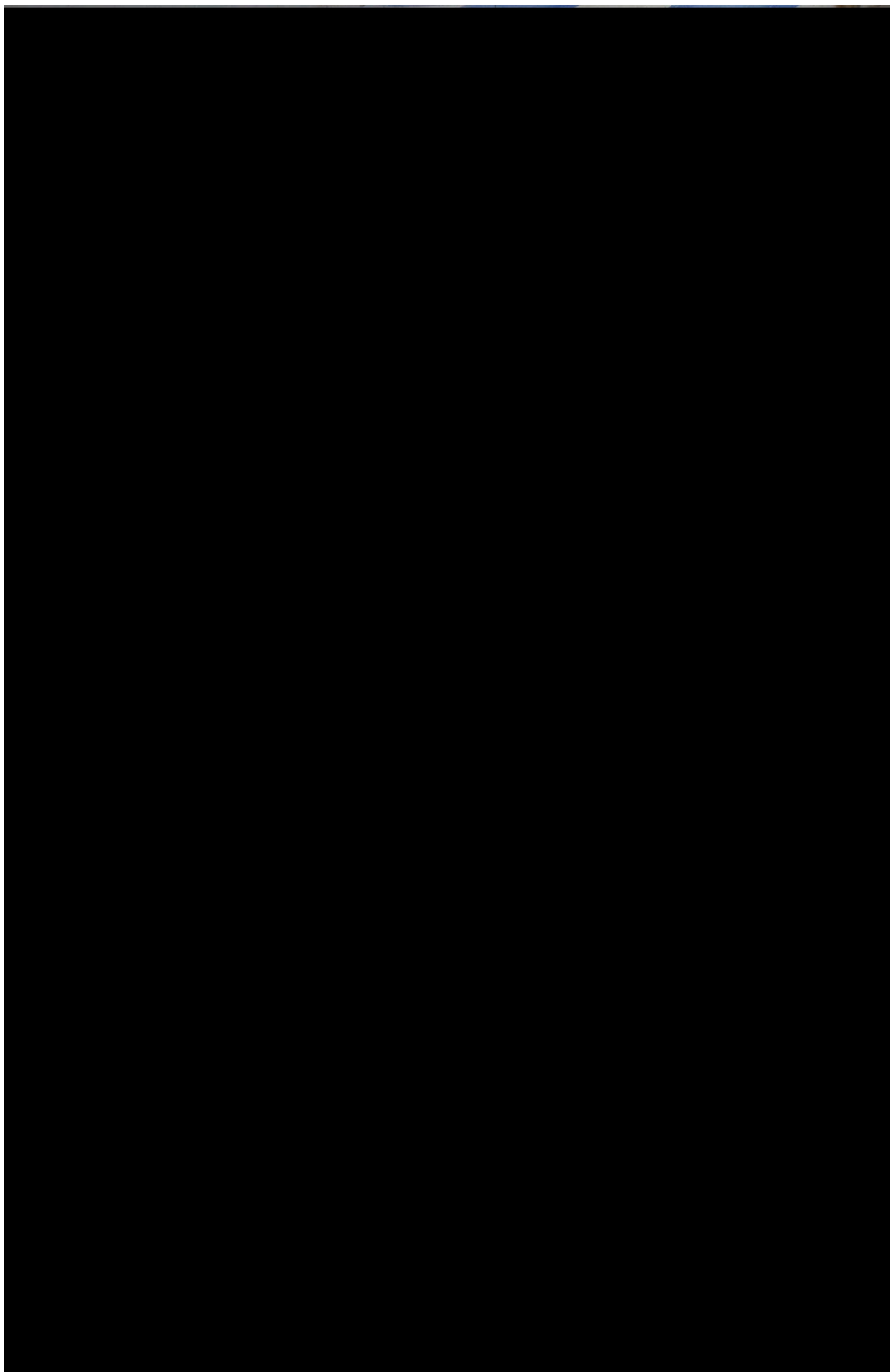

11/ ST – 01784 – Winterthurská kamna s alegoriemi měsíců (Rohový)

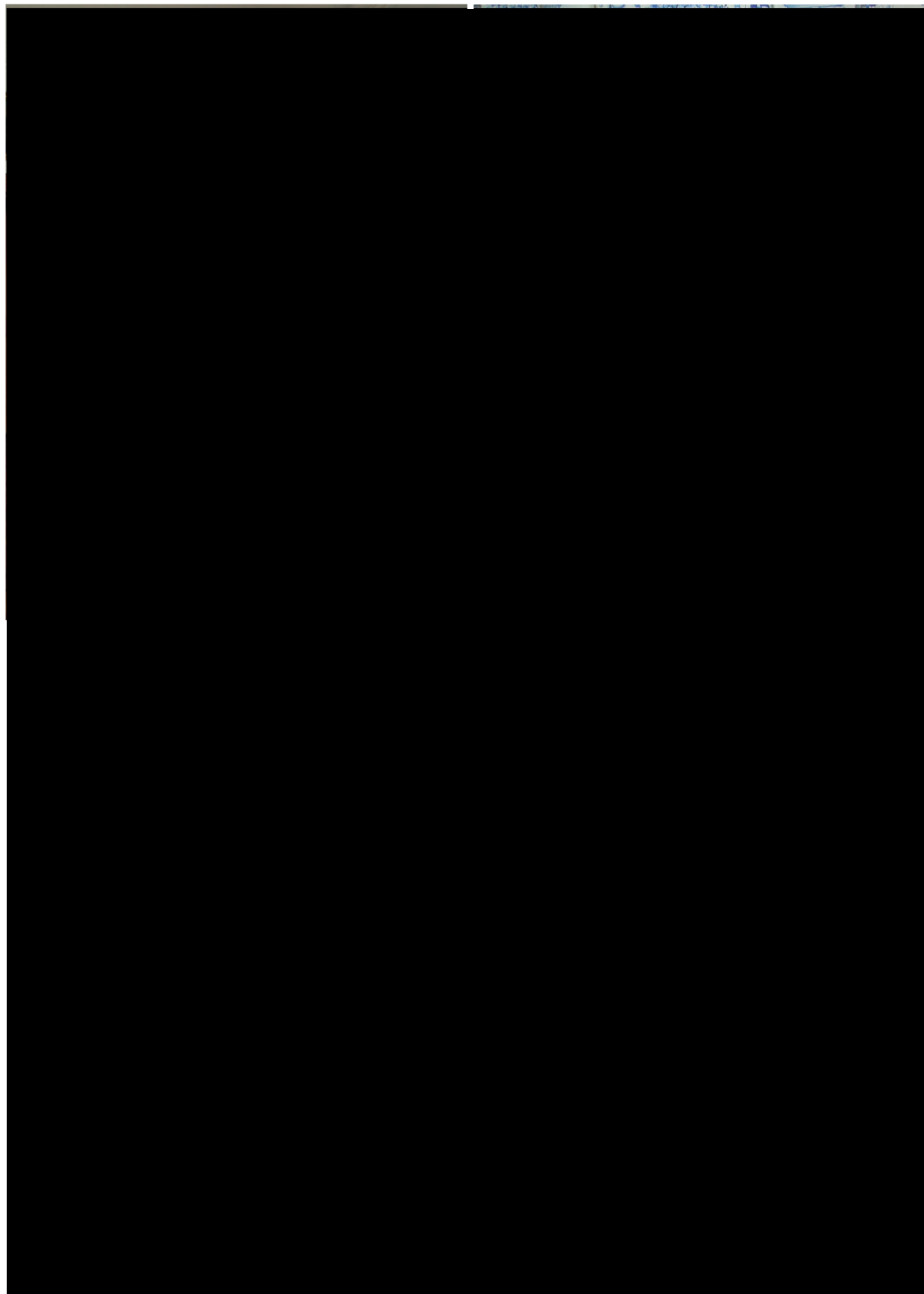
11/ ST – 01784 – Winterthurská kamna s alegoriemi měsíců (Rohový)

Uvolněná odpadávající glazura.

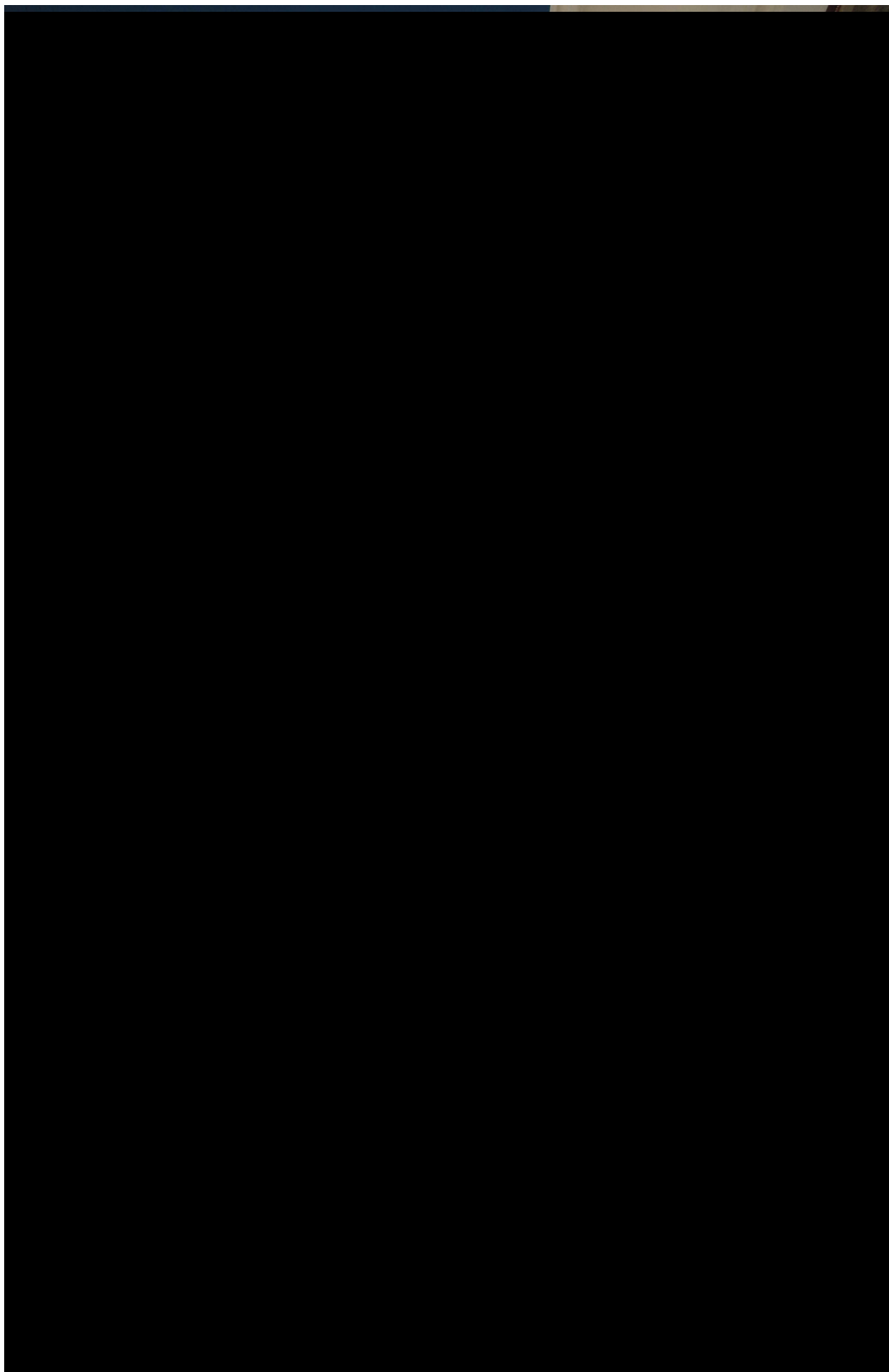

11/ ST – 01784 – Winterthurská kamna s alegoriemi měsíců (Rohový)

Příklad poškození prasklinami.

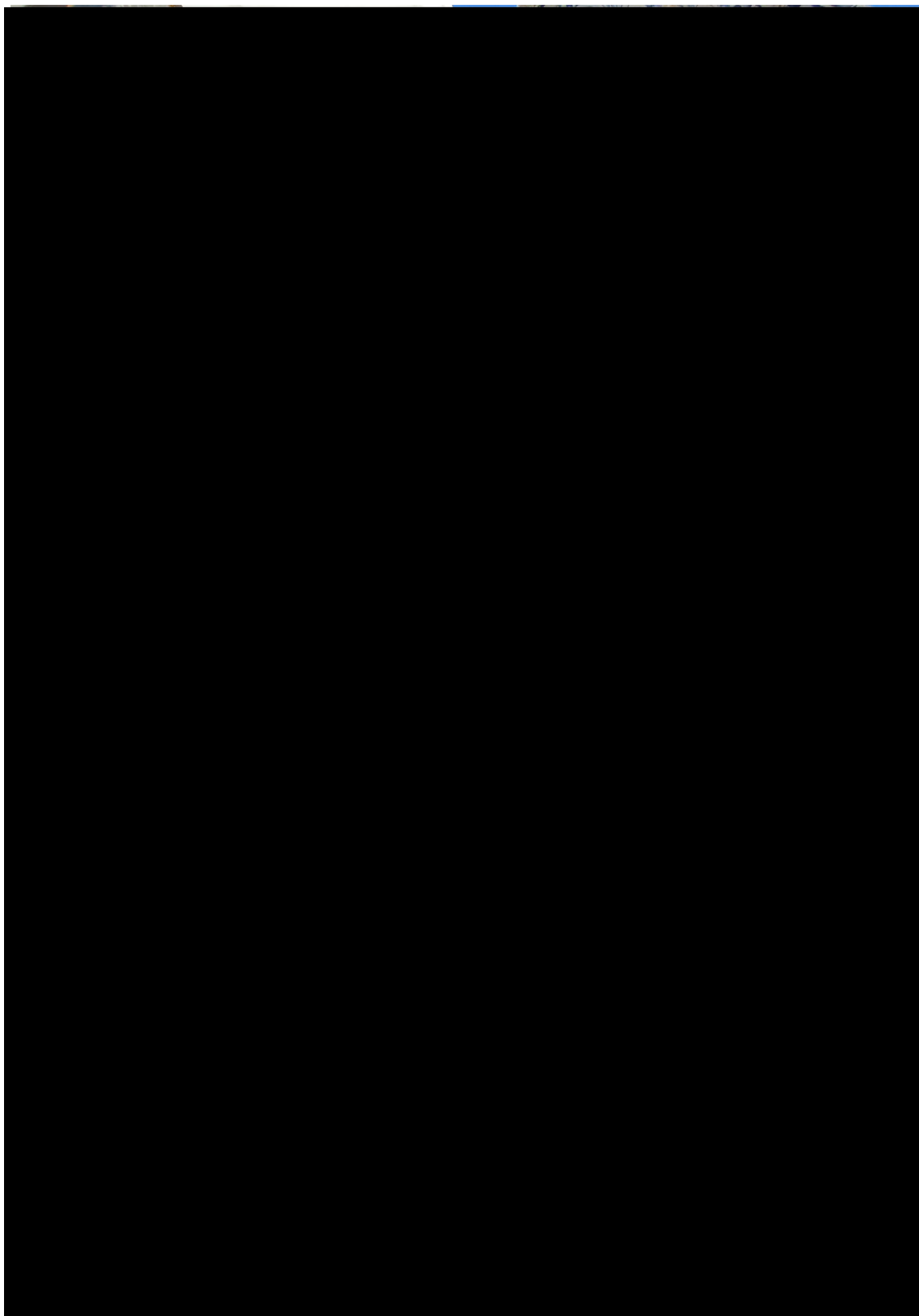

12/ ST – 01785 – Rokoková kachlová kamna s pastorálními scénami (Potštát)

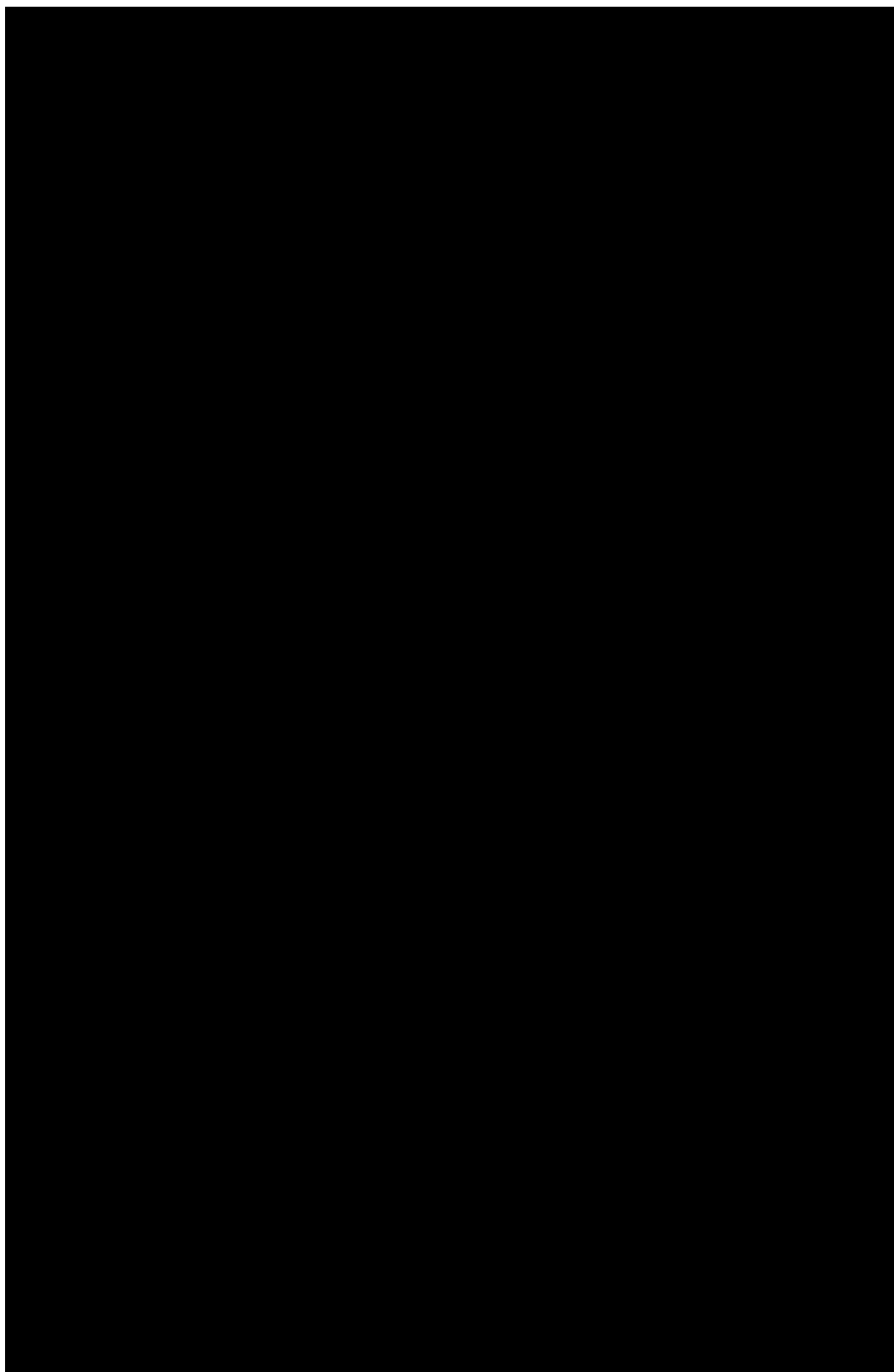
12/ ST – 01785 – Rokoková kachlová kamna s pastorálními scénami (Potštát)

Dokumentace znečištění kachlů, jejich poškození a předchozích sádrových oprav.

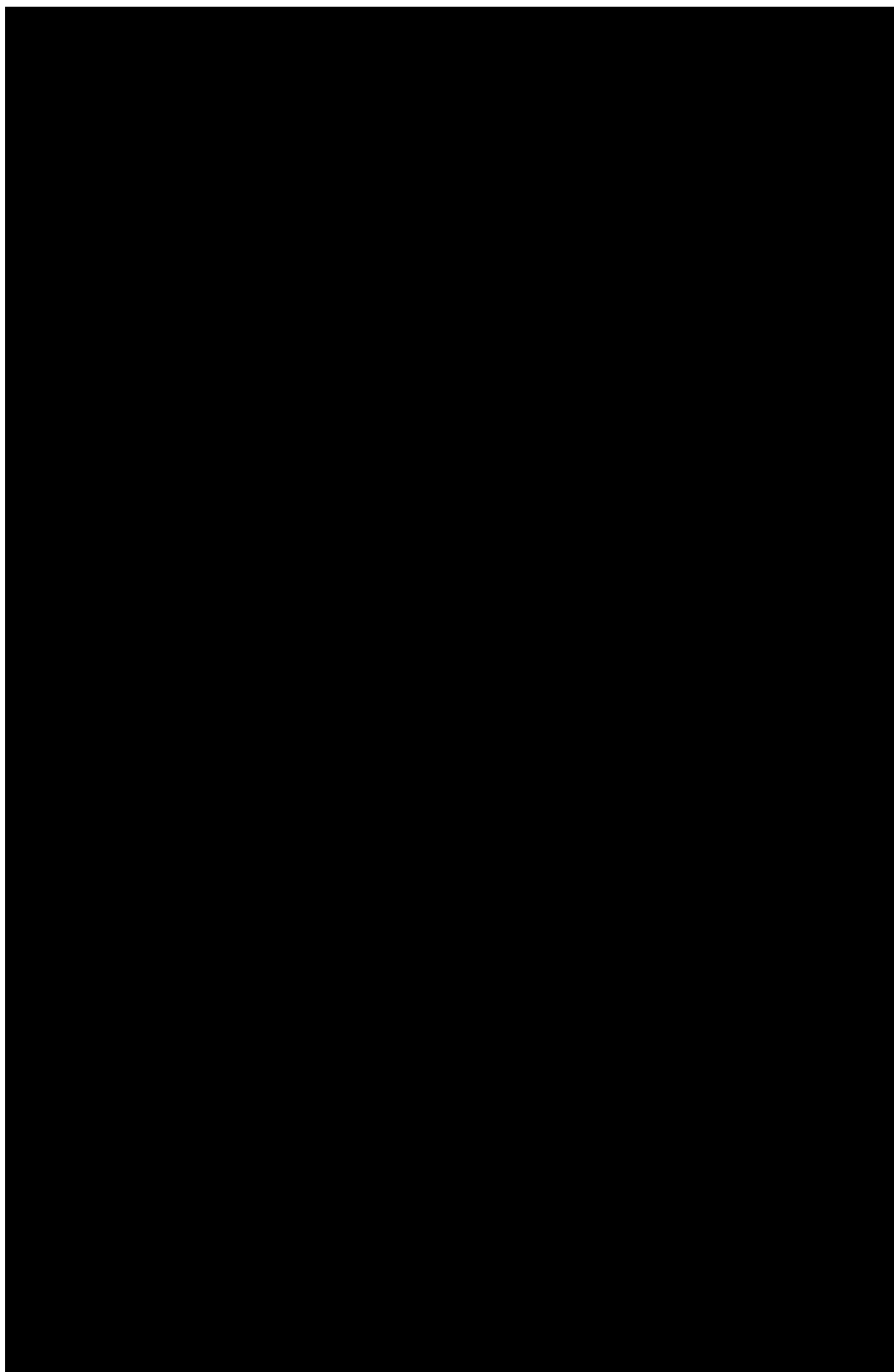

12/ ST – 01785 – Rokoková kachlová kamna s pastorálními scénami (Potštát)

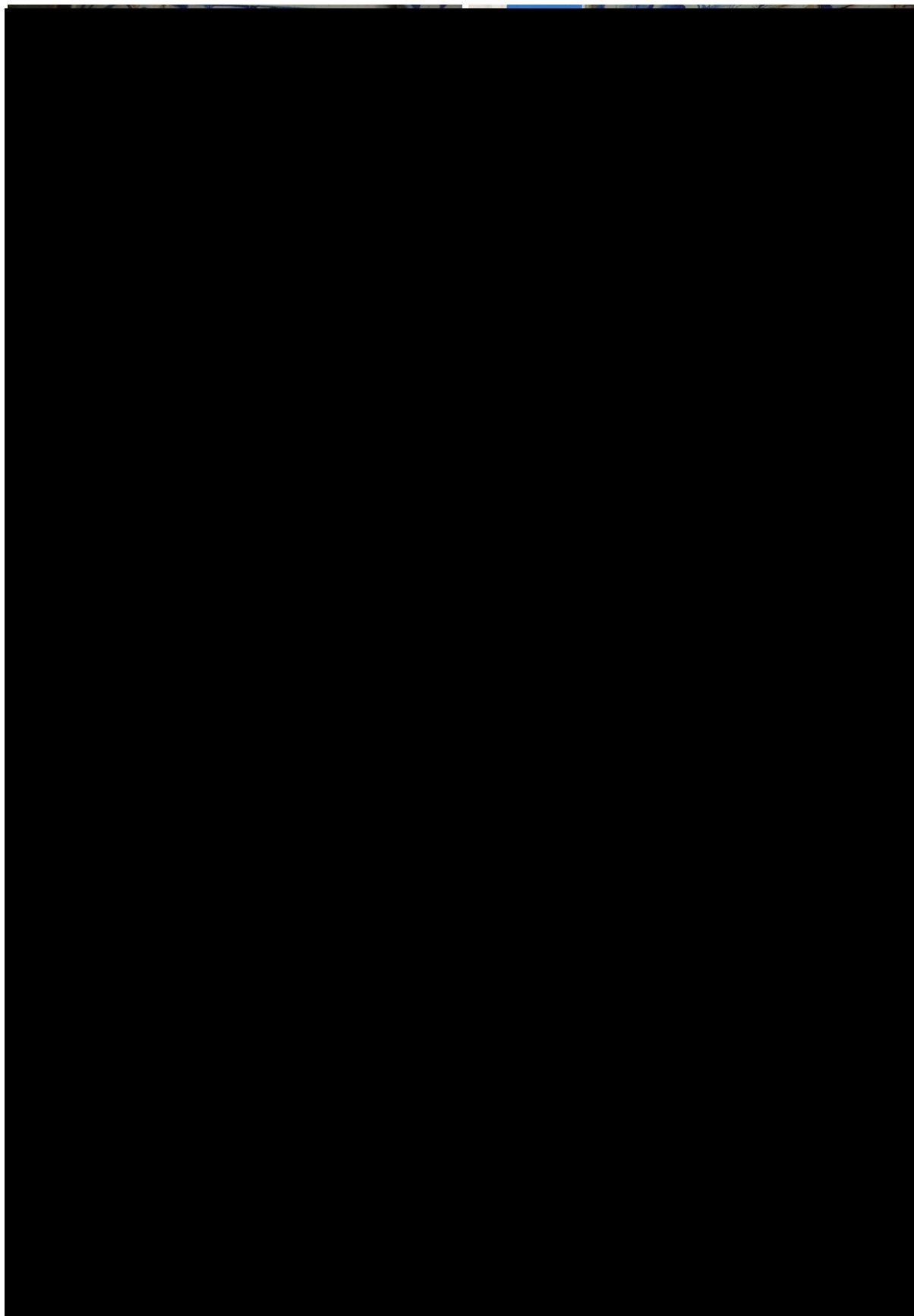

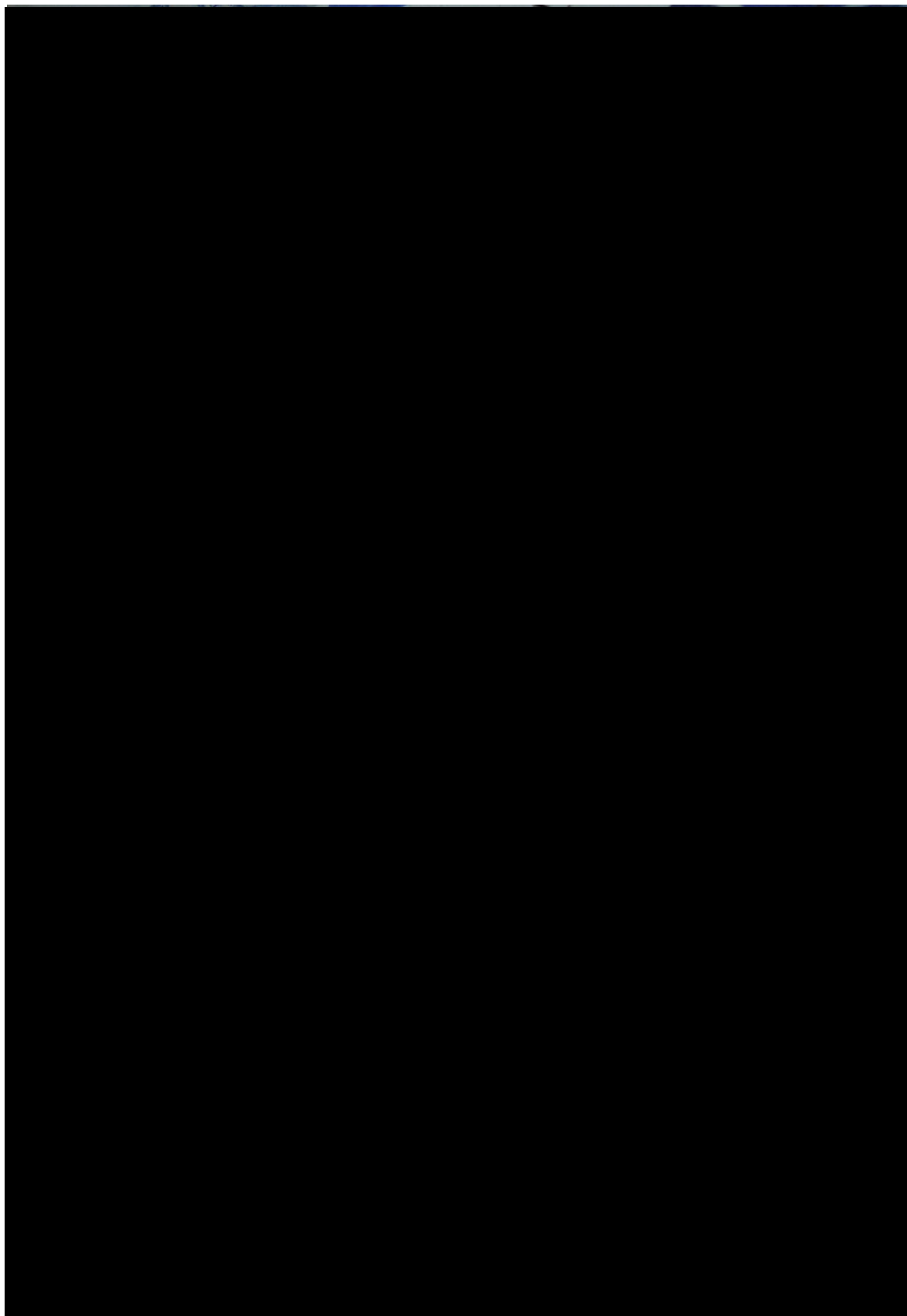
12/ ST – 01785 – Rokoková kachlová kamna s pastorálními scénami (Potštát)

12/ ST – 01785 – Rokoková kachlová kamna s pastorálními scénami (Potštát)

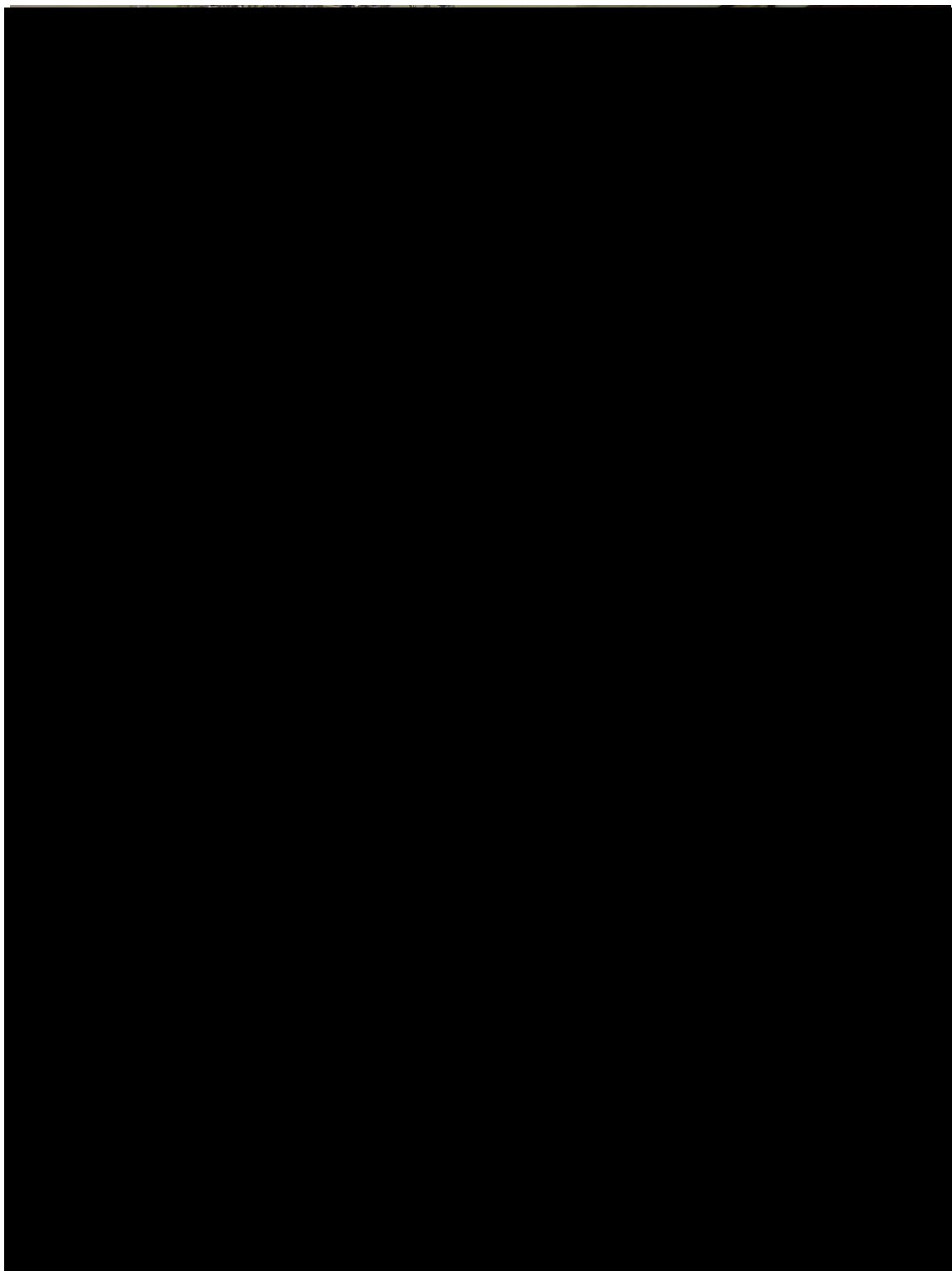

12/ ST – 01785 – Rokoková kachlová kamna s pastorálními scénami (Potštát)

12/ ST – 01785 – Rokoková kachlová kamna s pastorálními scénami (Potštát)

Zažloutlé lakové retuše.

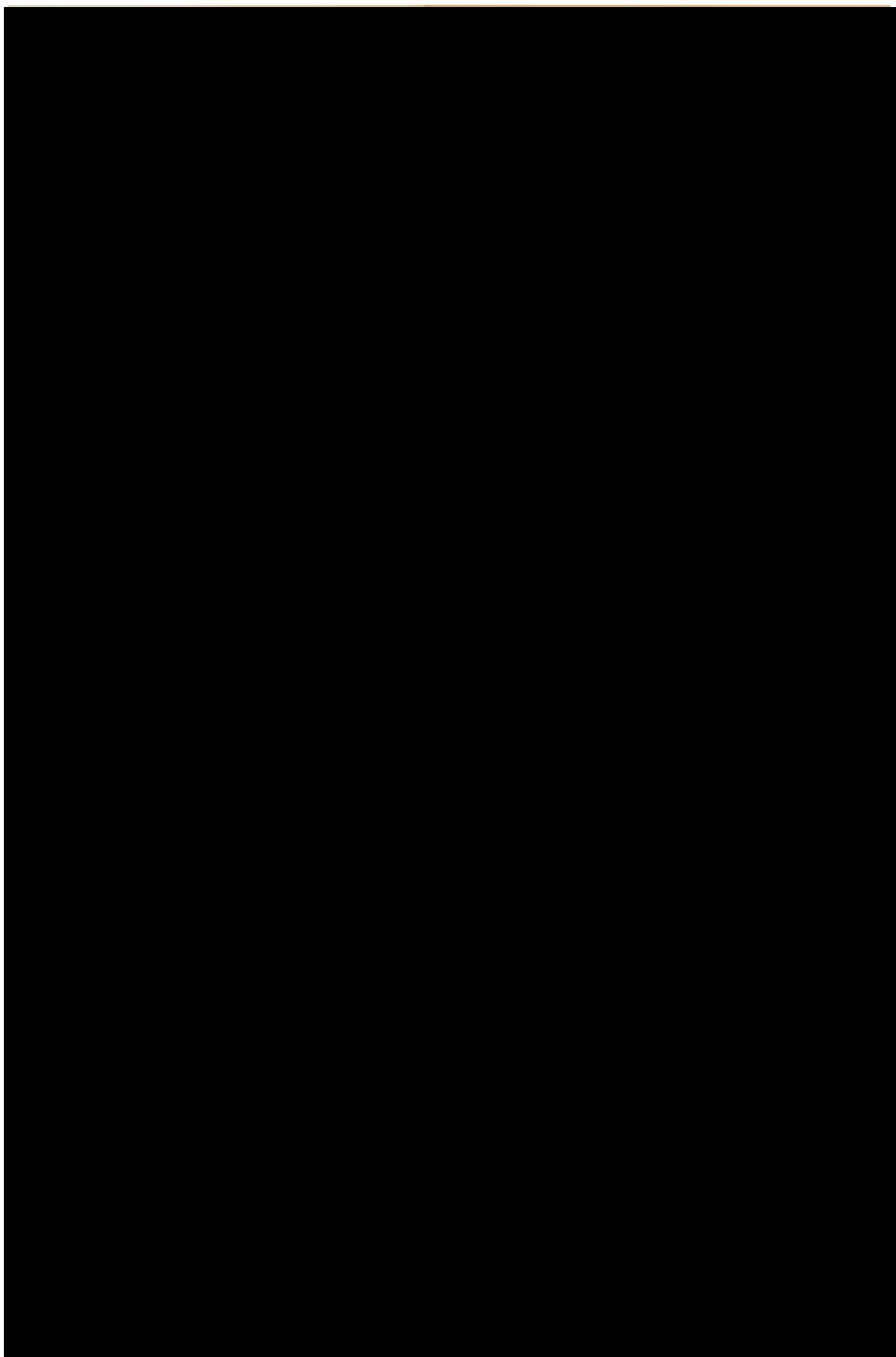

12/ Analogie pro kamna ST – 01785

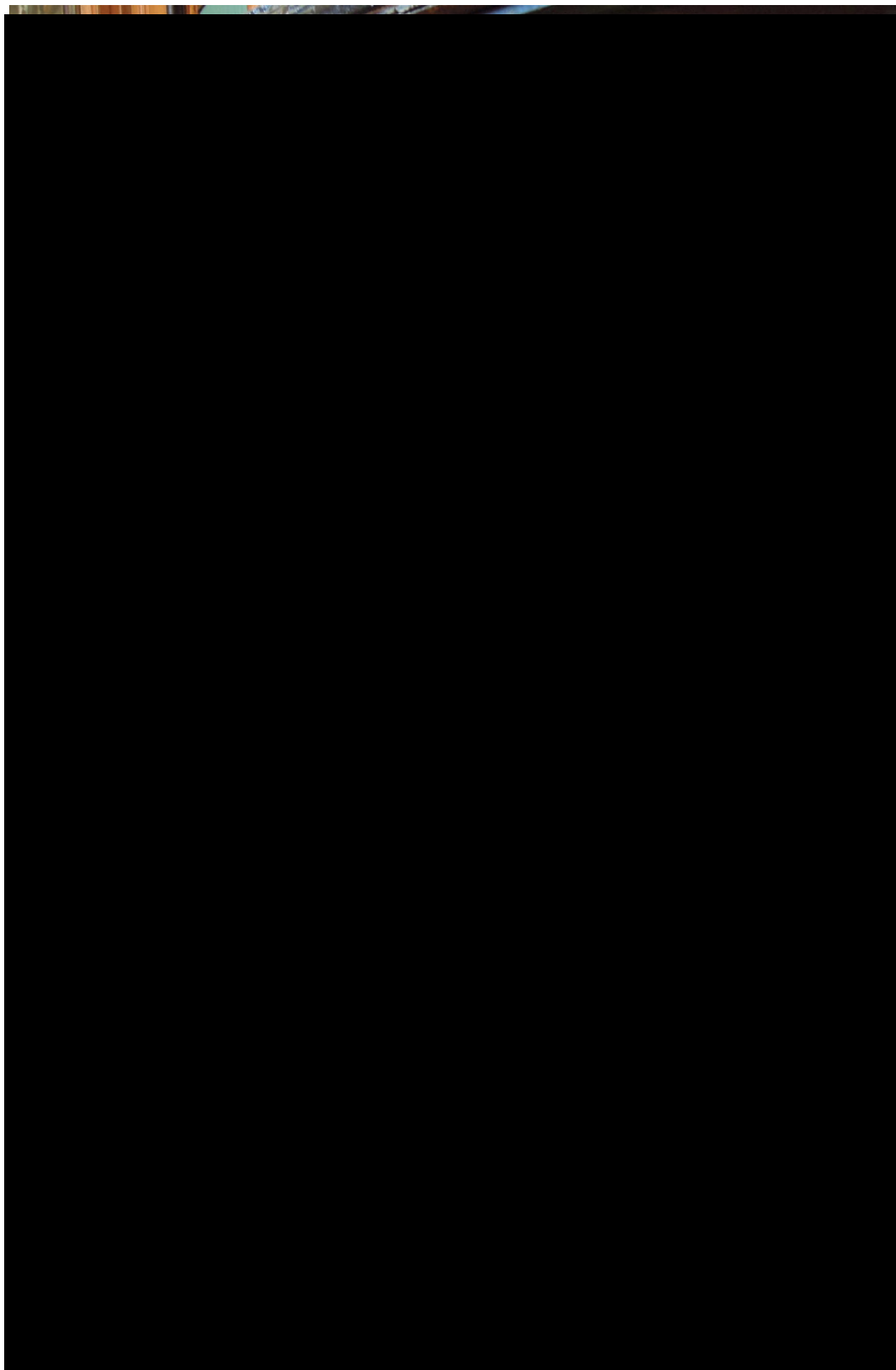
1/ Kamna ST – 01785 SH Šternberk

2/ Kamna kolem roku 1760 uložena v Zürichu (Rosemarie Franz, *Der Kachelofen*, Graz 1969, obr. 545) jak uvádí ve svém průzkumu V. Říhová 11/2006

3/ Architektonickým členěním odpovídající kamna stojící v Basileji ve Švýcarsku - Das Haus zum Kirschgarten - Museum für Wohnkultur

13/ ST – 01786 – Kachlová kamna s černou polevou (Velký sál)

13/ ST – 01786 – Kachlová kamna s černou polevou (Velký sál)

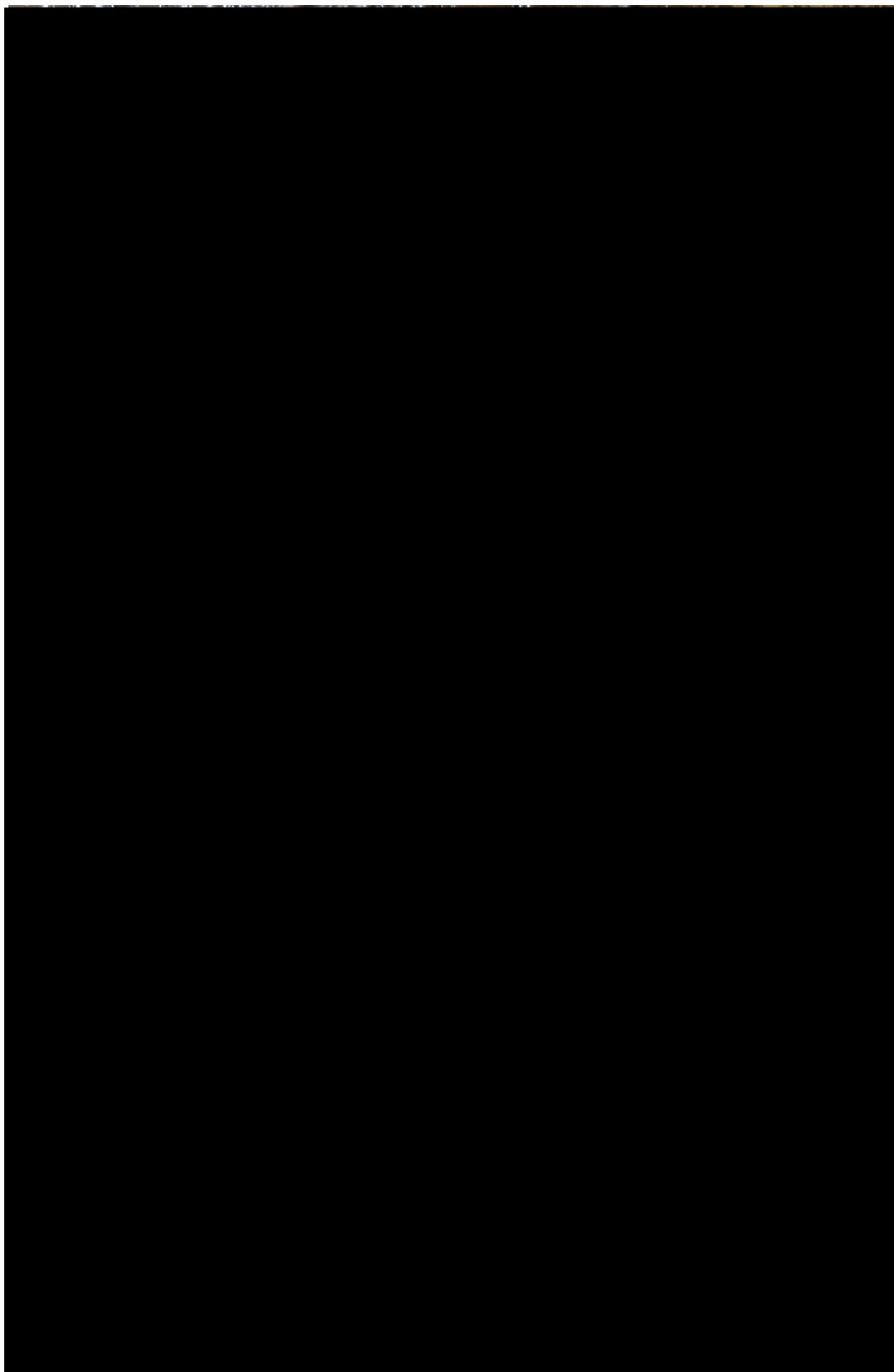
Kamna jsou pokleslá, odtržená od stěny. Keramické nohy se nevejdou pod rám.

13/ ST – 01786 – Kachlová kamna s černou polevou (Velký sál)

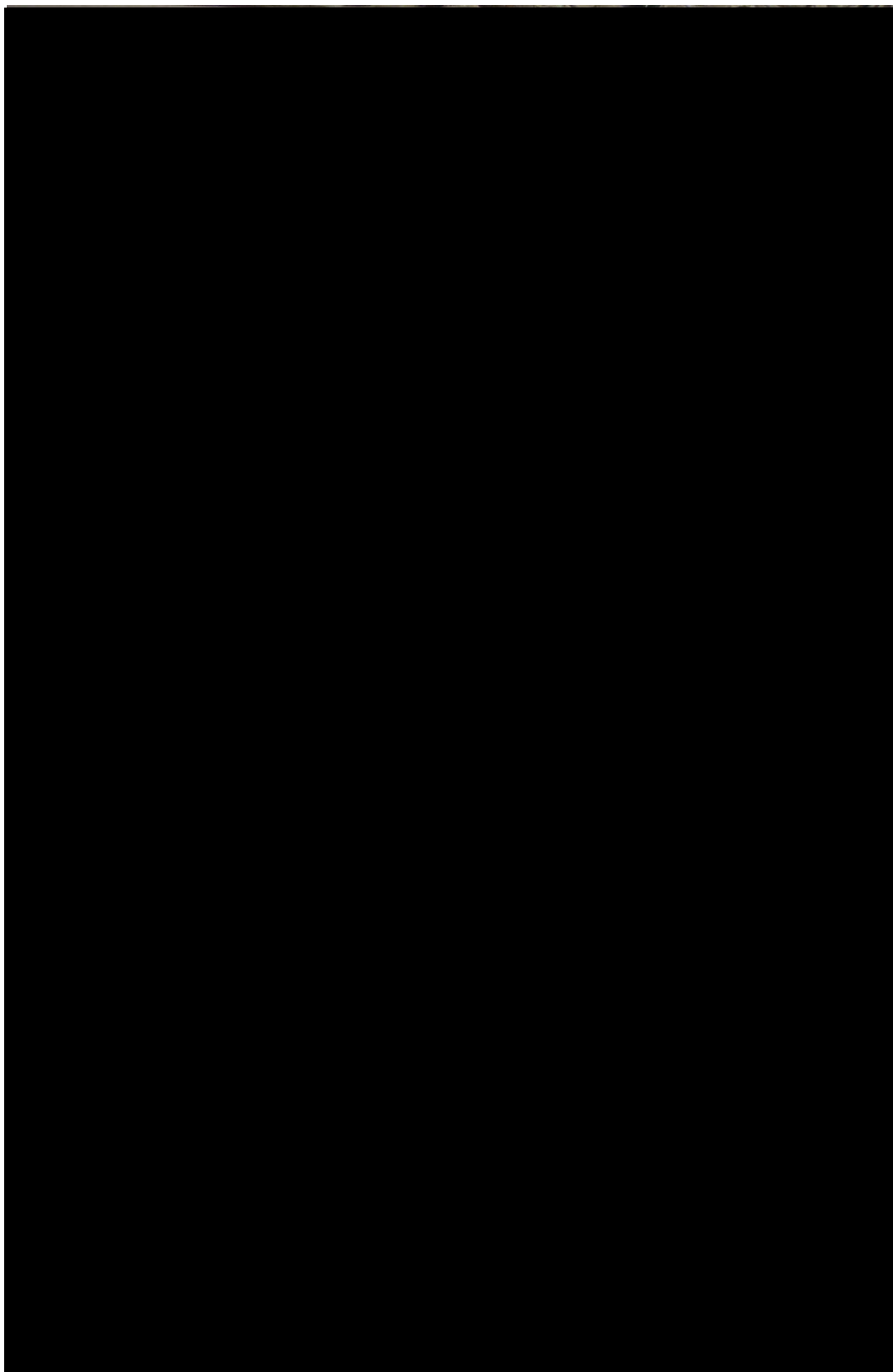
Detail odtržení kachlů od stěny.

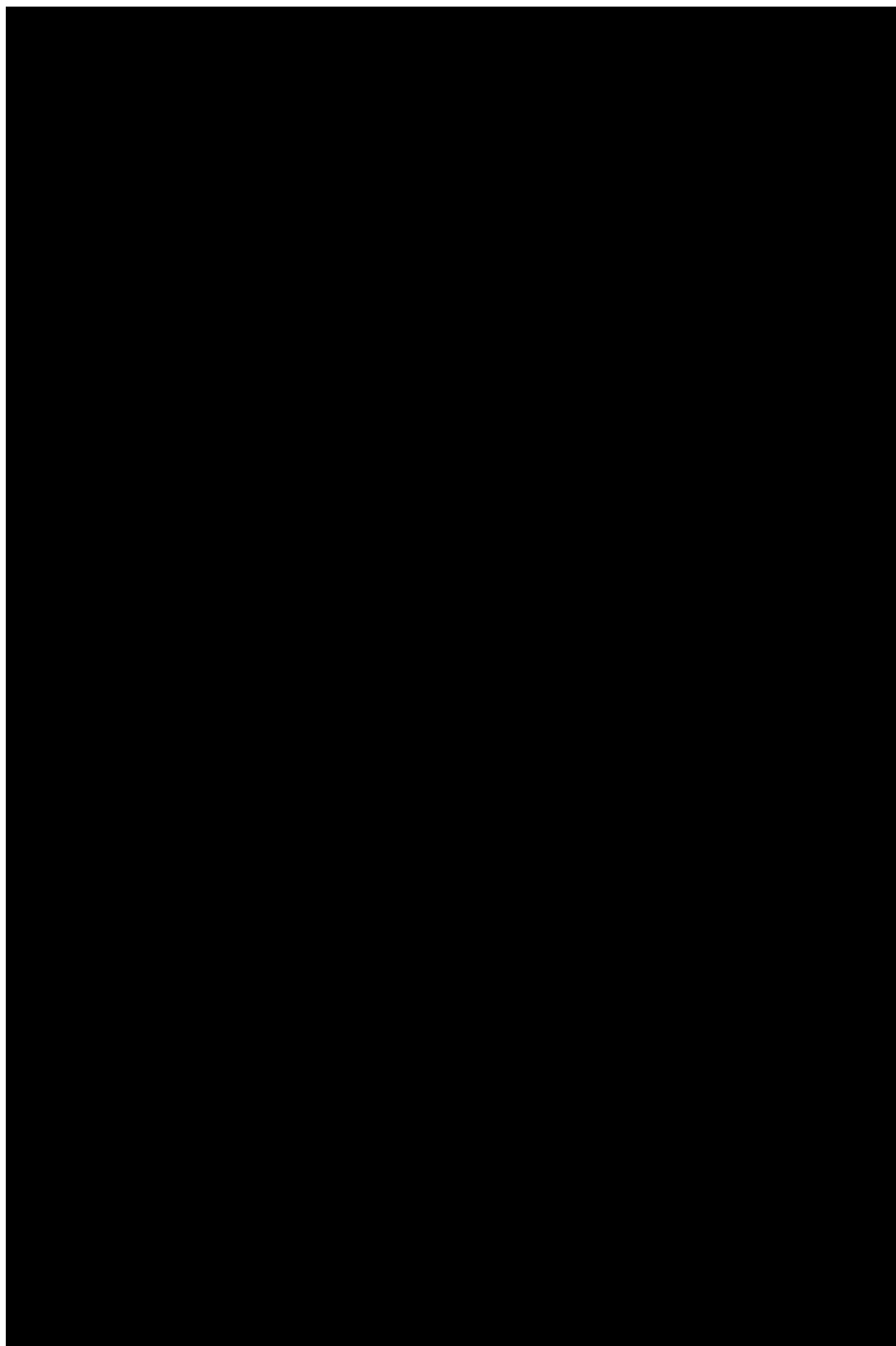
13/ ST – 01786 – Kachlová kamna s černou polevou (Velký sál)

Kamna jsou narušená četnými prasklinami. Ty jsou rozestoupené a v lomech posunutě. Demontáž a zajištění rozlomených kachlů je z dlouhodobého hlediska pro tato kamna velmi vhodná.

13/ ST – 01786 – Kachlová kamna s černou polevou (Velký sál)

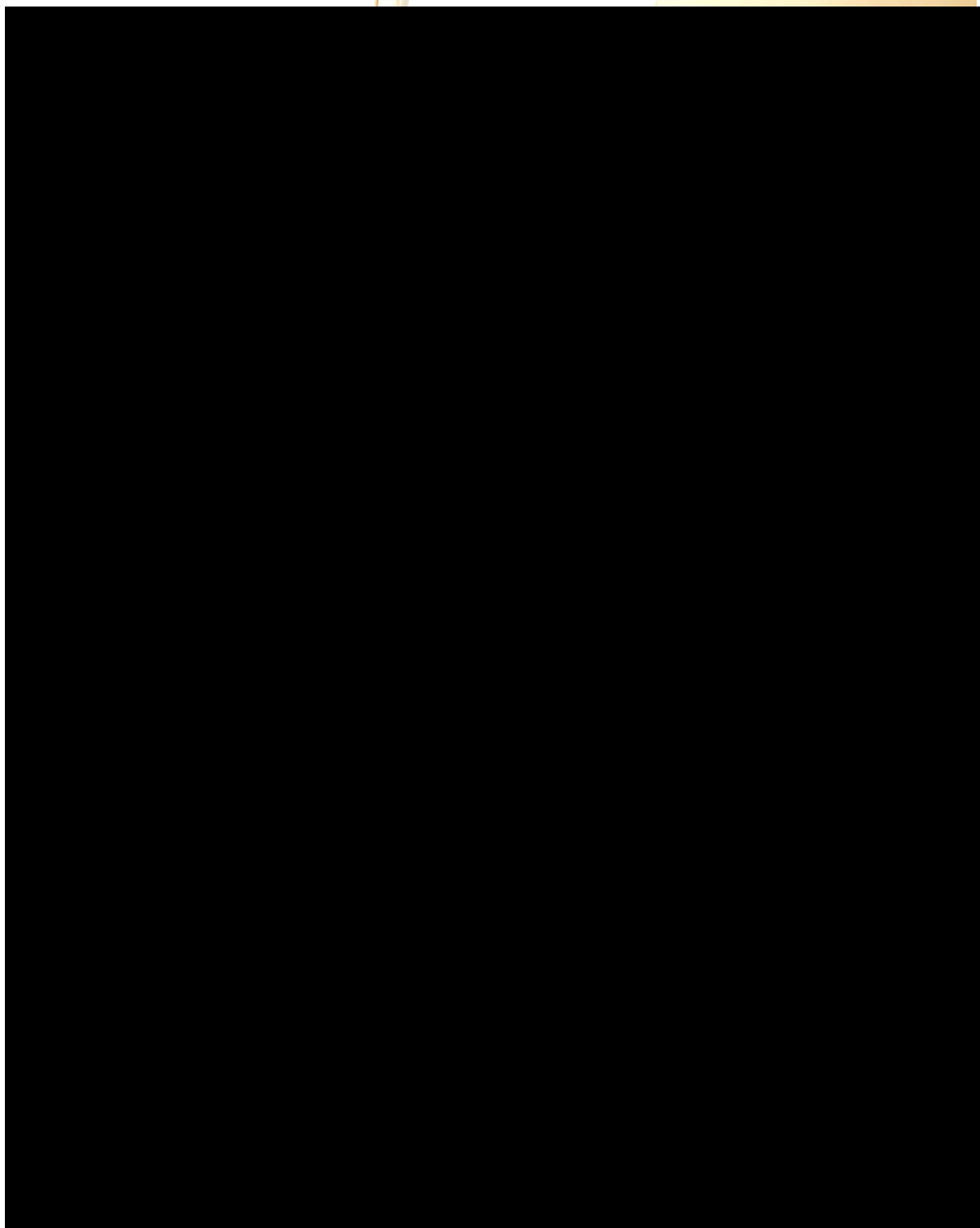
Nahoře - Rozestoupená prasklina.
Dole – příklad otlučení střepeu.

13/ ST – 01786 – Kachlová kamna s černou polevou (Velký sál)

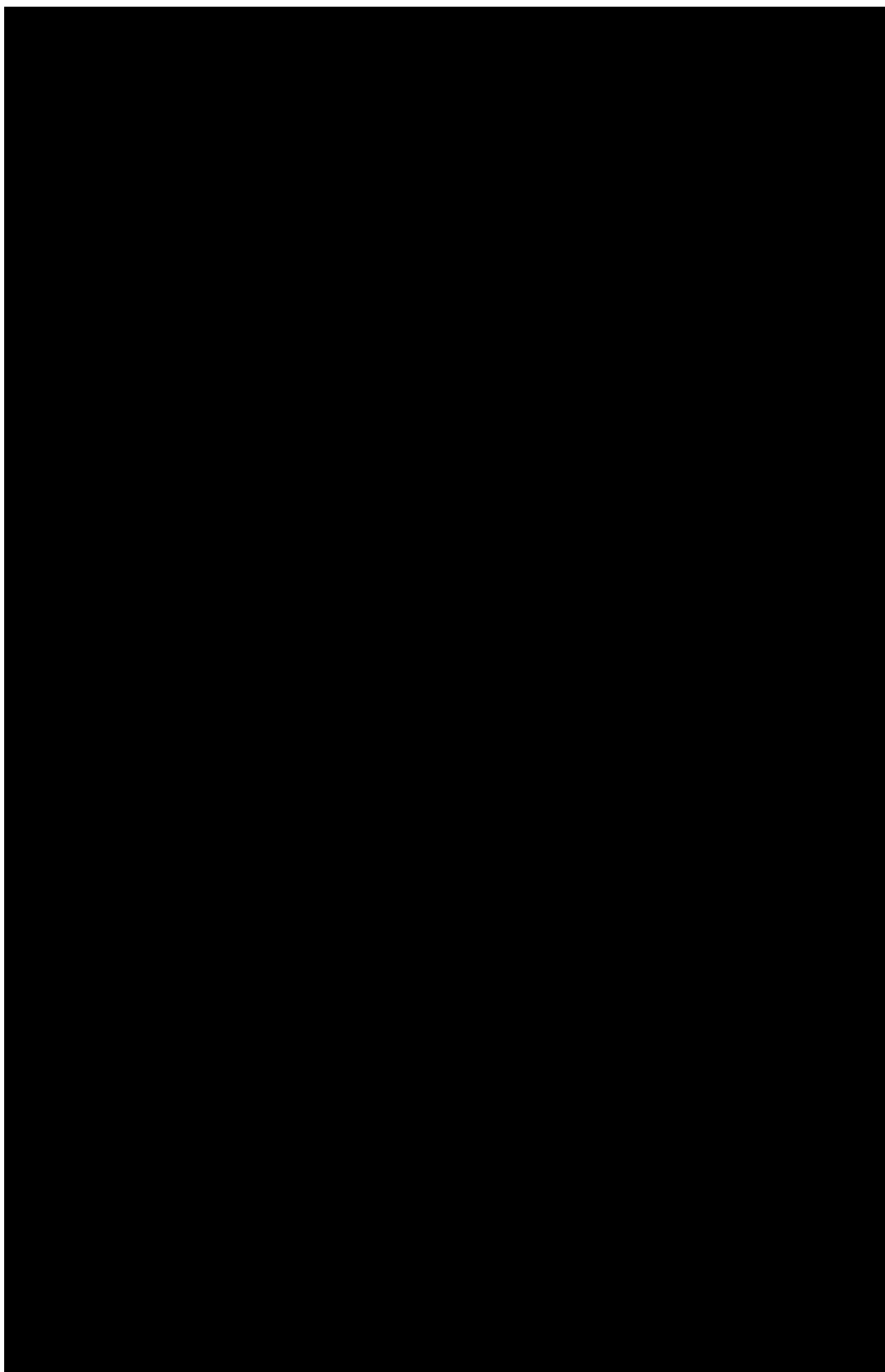
Nahoře – příklad mladšího kachle.

Dole – originál kachle nad střední římsou, nad ním je vidět lesklejší okraj repliky.

13/ ST – 01786 – Kachlová kamna s černou polevou (Velký sál)

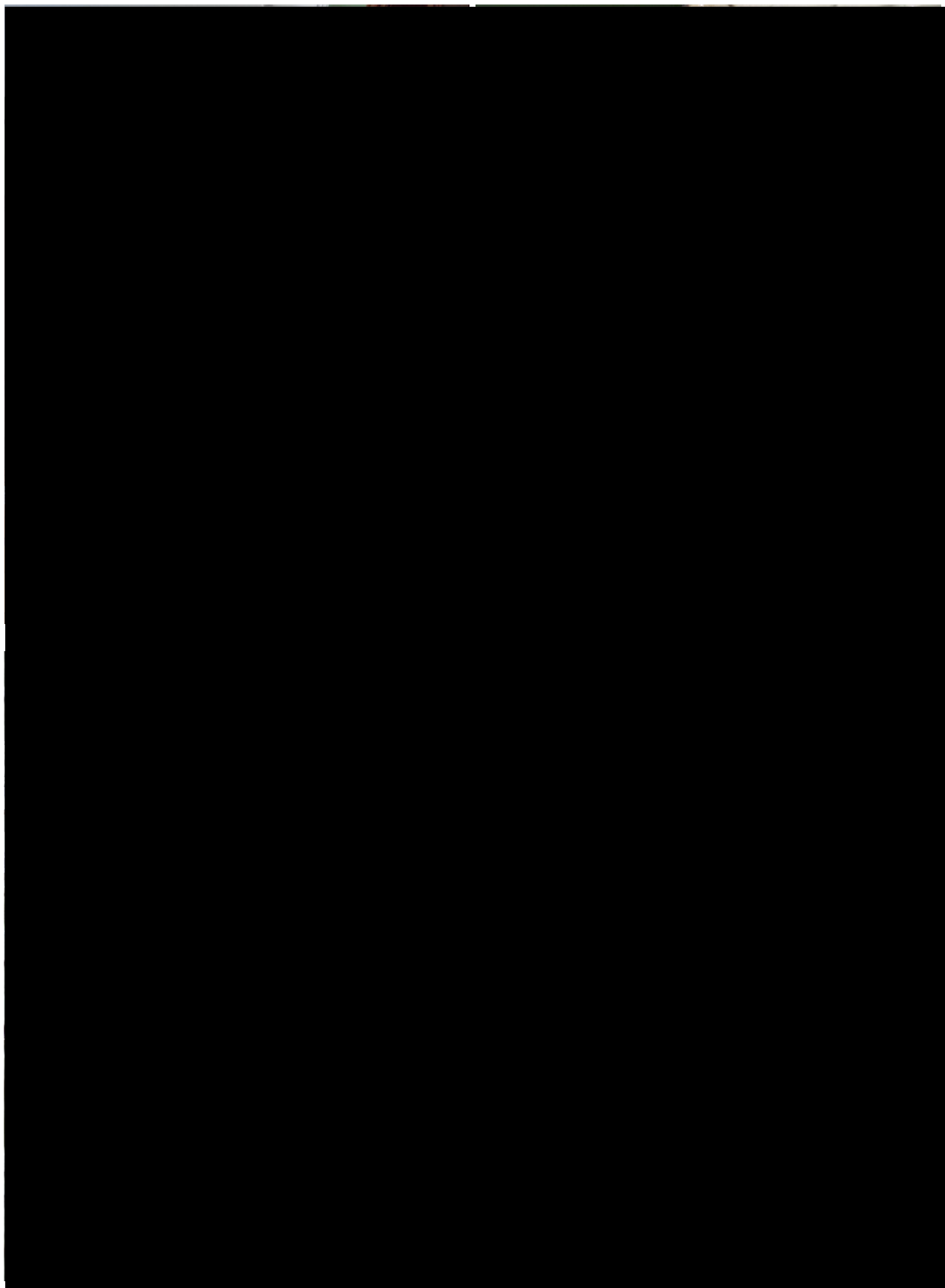
Nahoře – chybějící část kachle akroterie.
Dole - příklad ztmavení spár sazemi.

13/ ST – 01786 – Kachlová kamna s černou polevou (Velký sál)

14/ ST – 01787 – Rokoková kamna (Lovecký pokoj)

14/ ST – 01787 – Rokoková kamna (Lovecký pokoj)

Chybí zadní kachle soklové části, které měly být přisazené ke stěně.

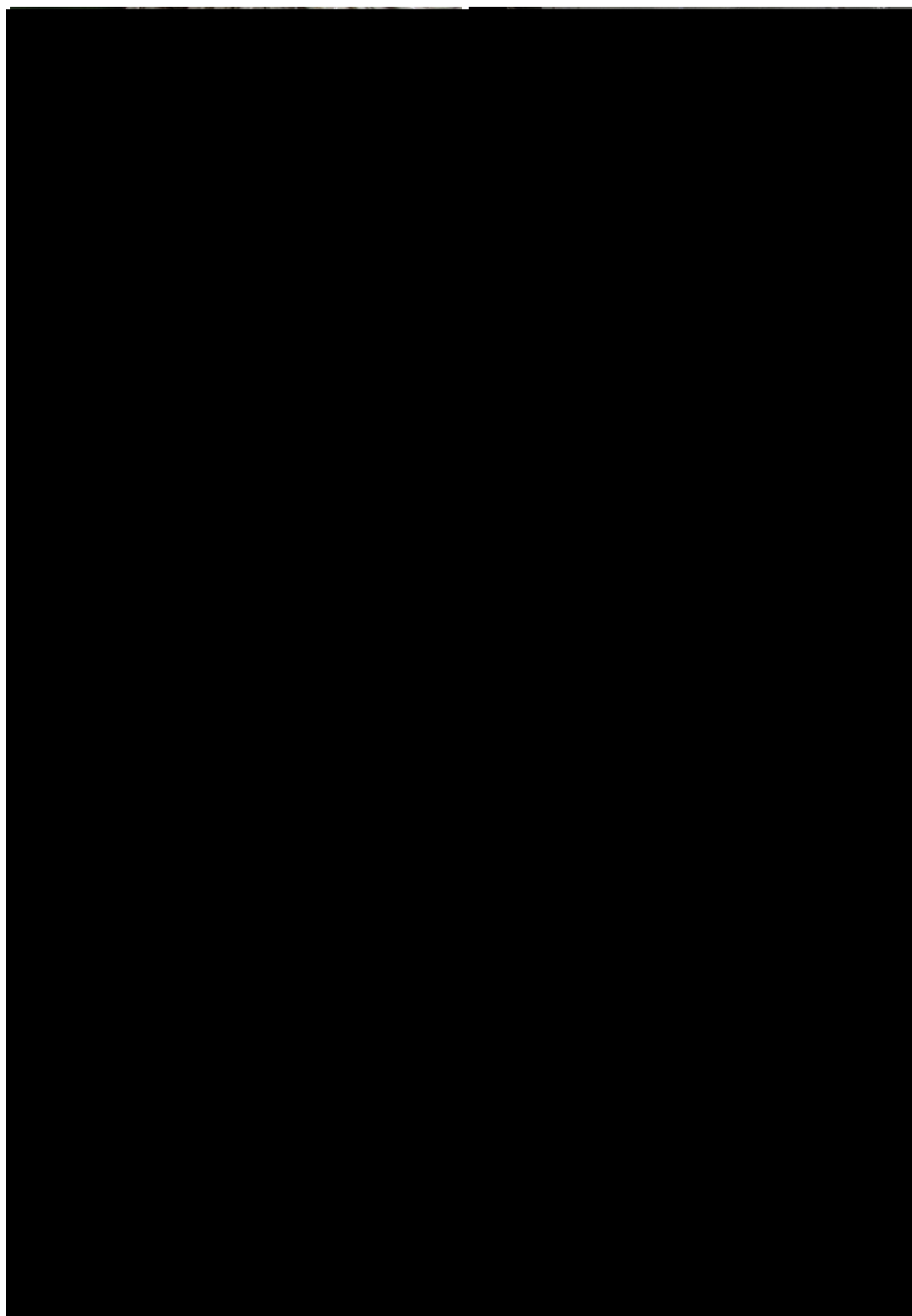
14/ ST – 01787 – Rokoková kamna (Lovecký pokoj)

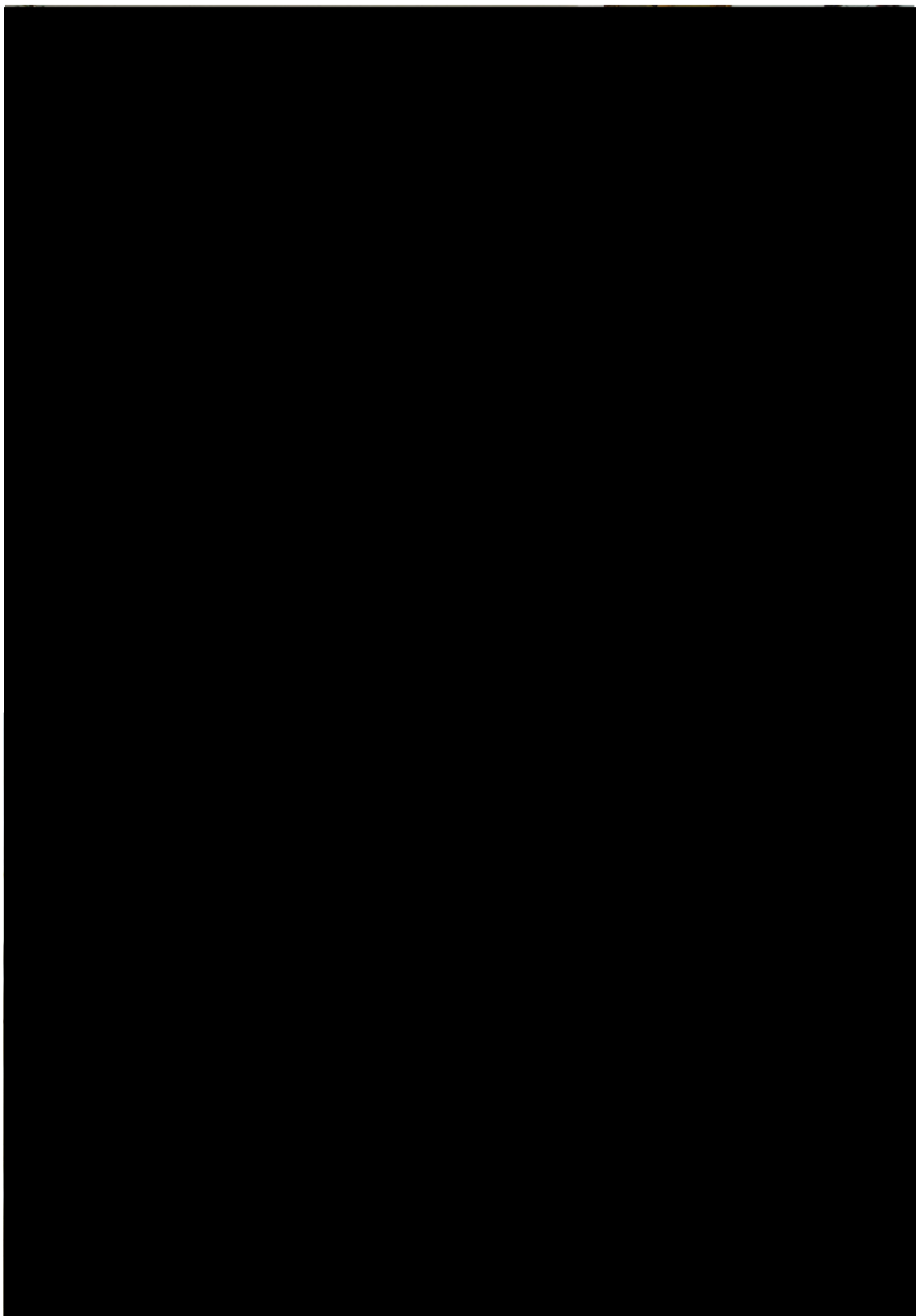
14/ ST – 01787 – Rokoková kamna (Lovecký pokoj)

Chybí velké kusy modelace vystupujícího dekoru.

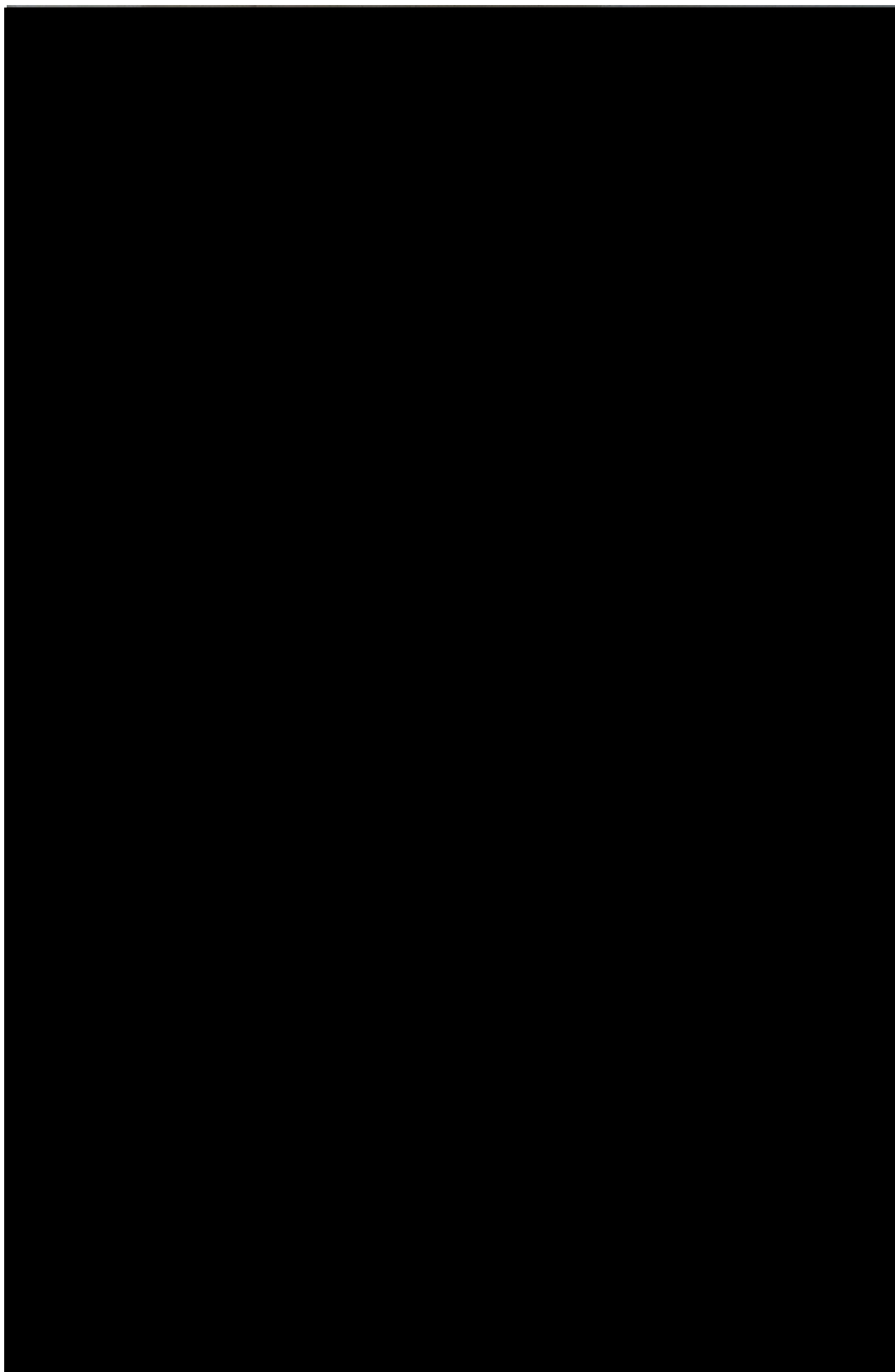

14/ ST – 01787 – Rokoková kamna (Lovecký pokoj)

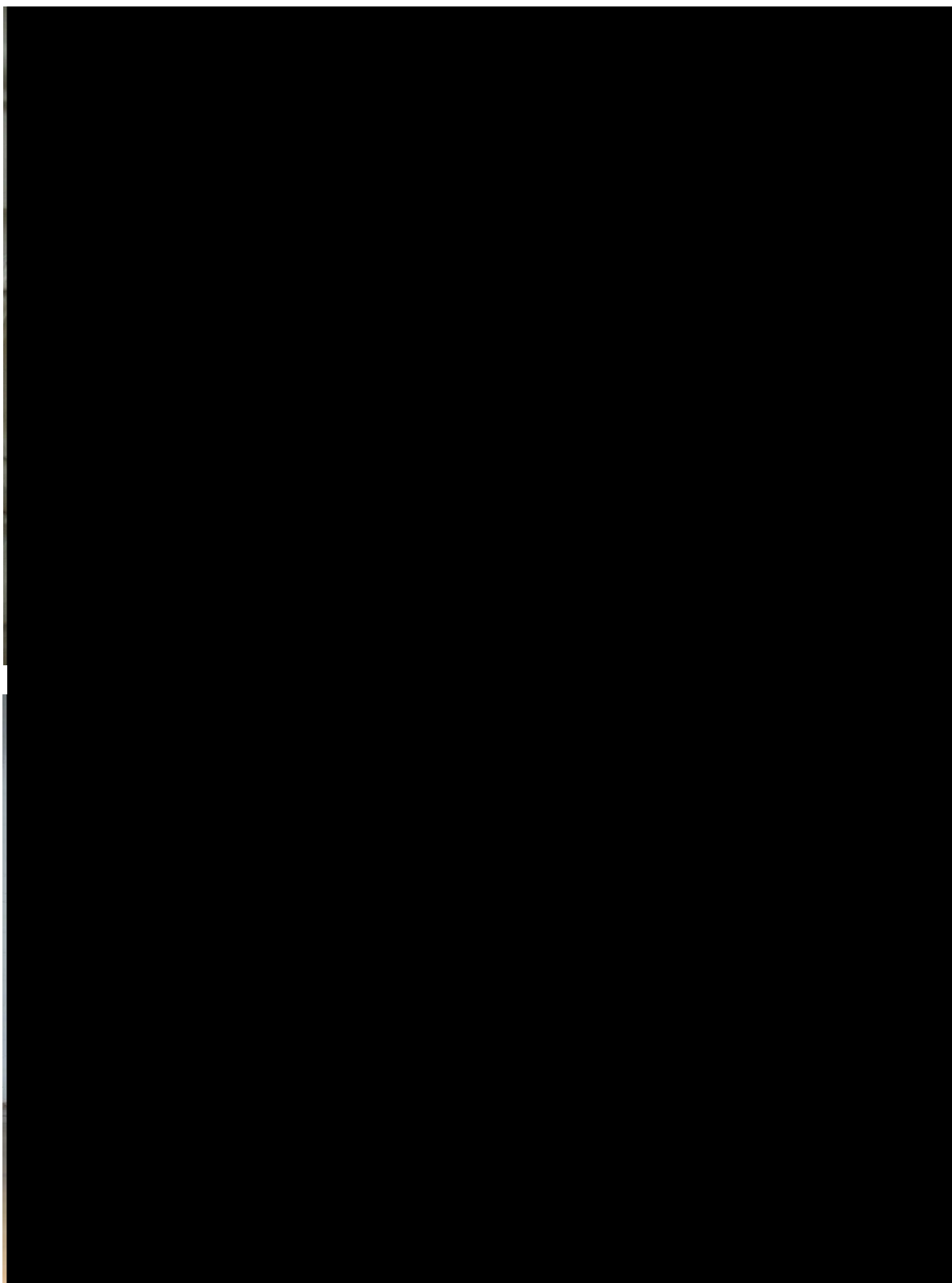
Praskliny jsou zatmelené sádrou.

15/ ST – 01788 – Válcová empírová kamna

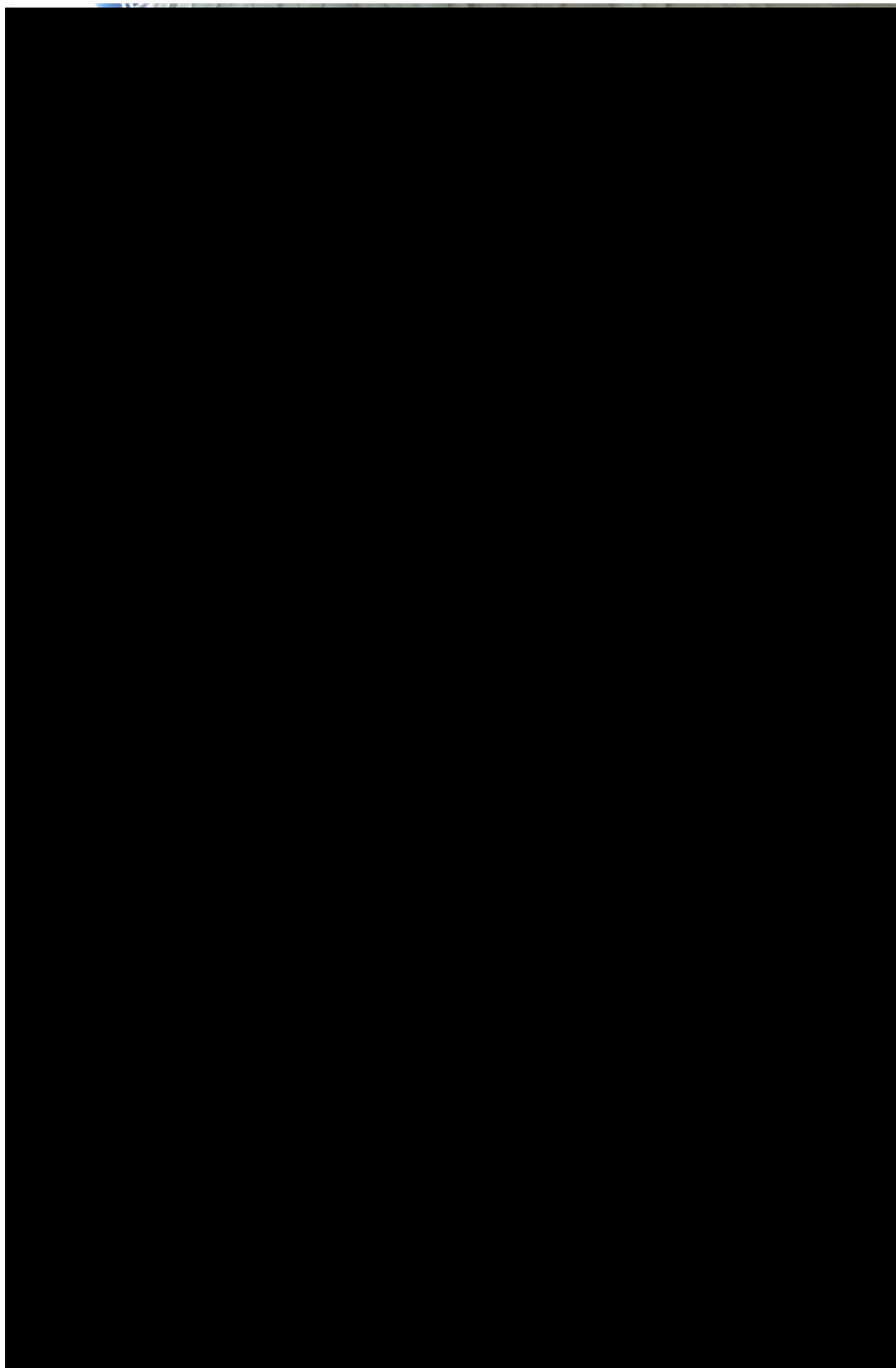

15/ ST – 01788 – Válcová empírová kamna

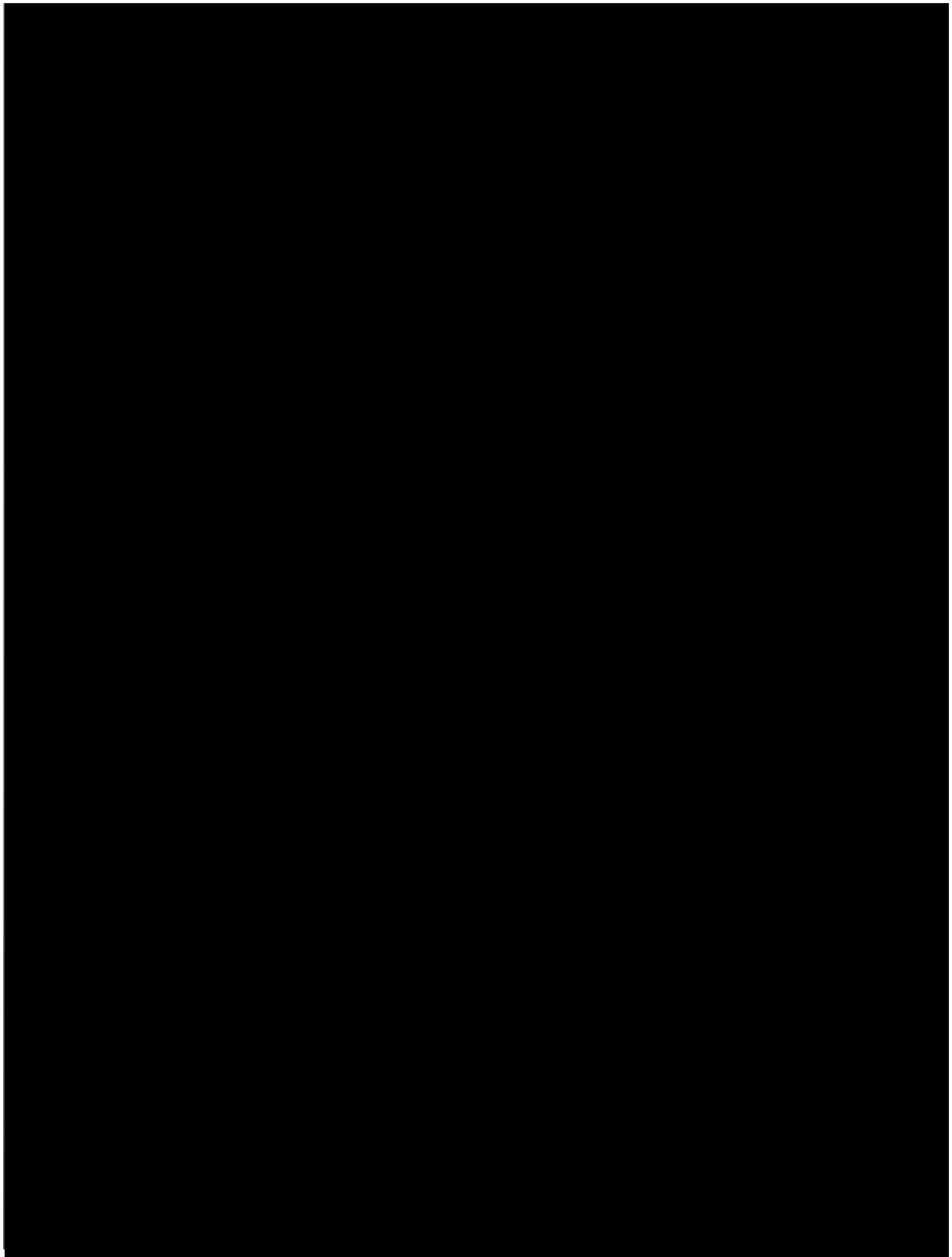
15/ ST – 01788 – Válcová empírová kamna

Chybí topná dvířka, v minulosti nahrazena bílým odlišným kachlem.

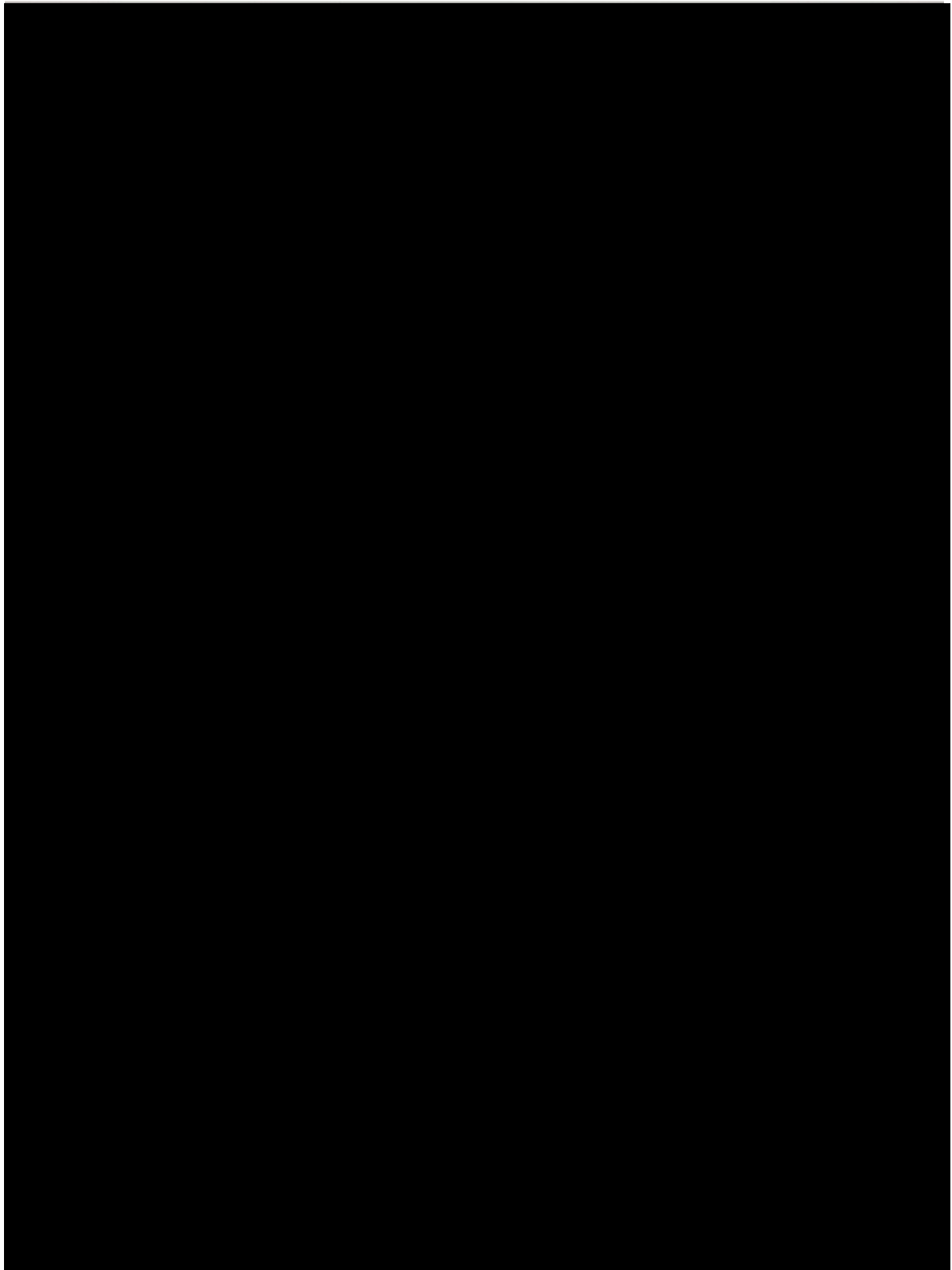
15/ ST – 01788 – Válcová empírová kamna

Nahoře – větší plocha poškozené glazury základny
Dole – uvolněná odpadaná glazura u obruče.

15/ ST – 01788 – Válcová empírová kamna

Kachle nástavce jsou prasklé po celé délce. To bylo patrně důvodem pro stažení kamen obručemi.

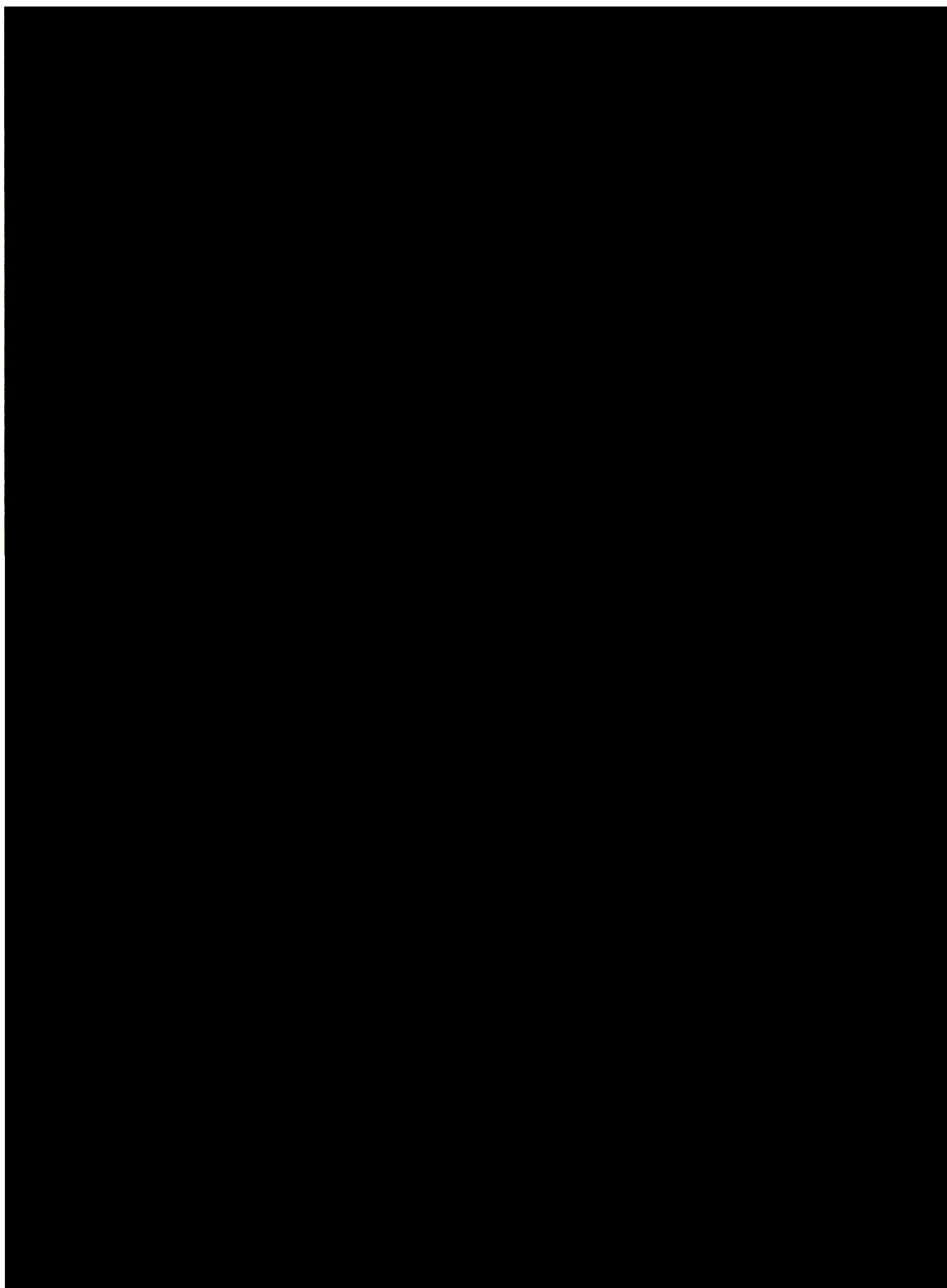

**16/ ST – 01737 – Válcová empírová kamna temně hnědé barvy
Kresebná rekonstrukce**

Záklon a váza chybí – na kresbě je navrženo možné zpracování. Před realizací je třeba dohledat přesnější analogii.

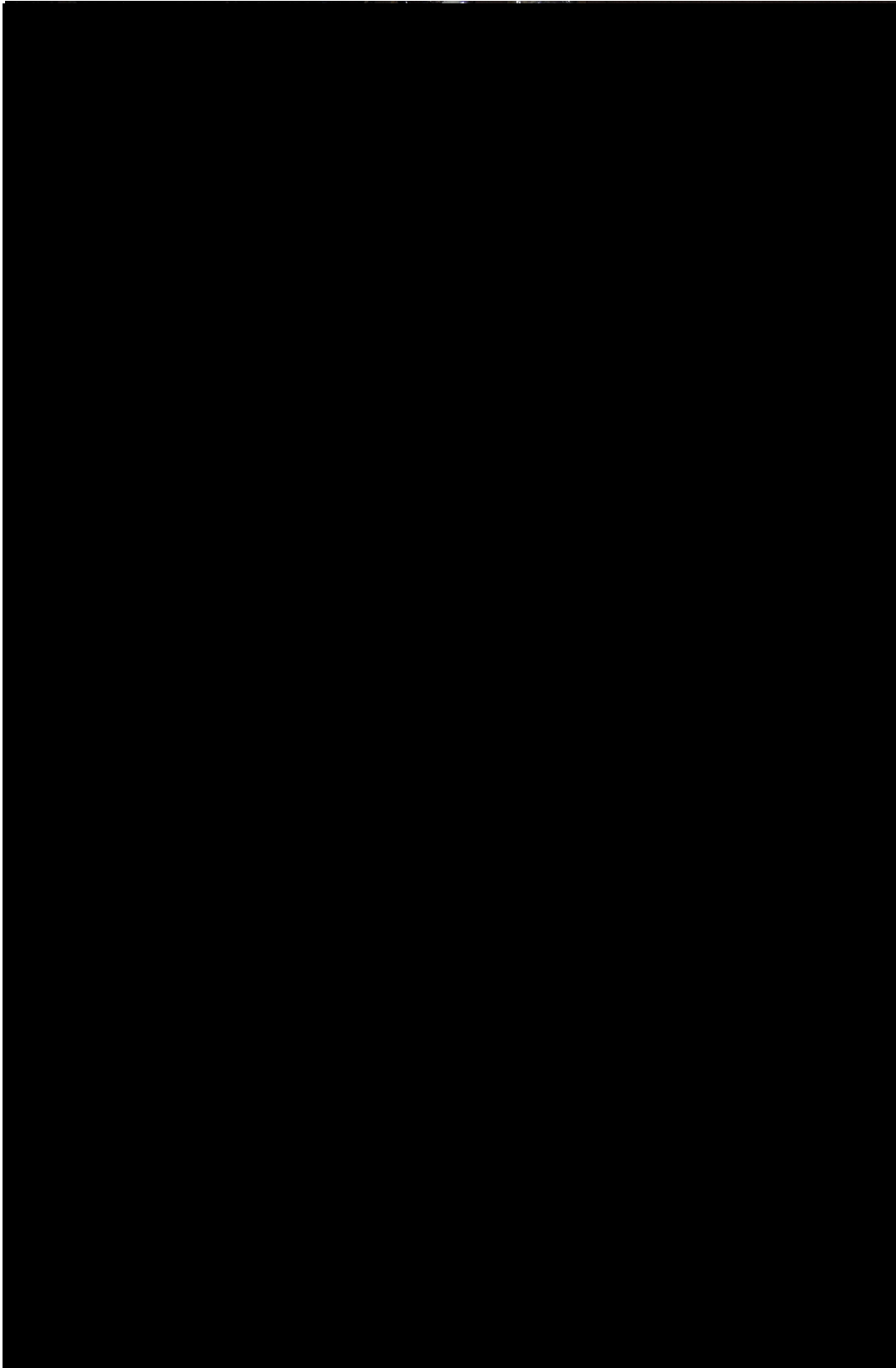
Předpokládaná výška kamen s vázou a nožkami je cca 290 cm.

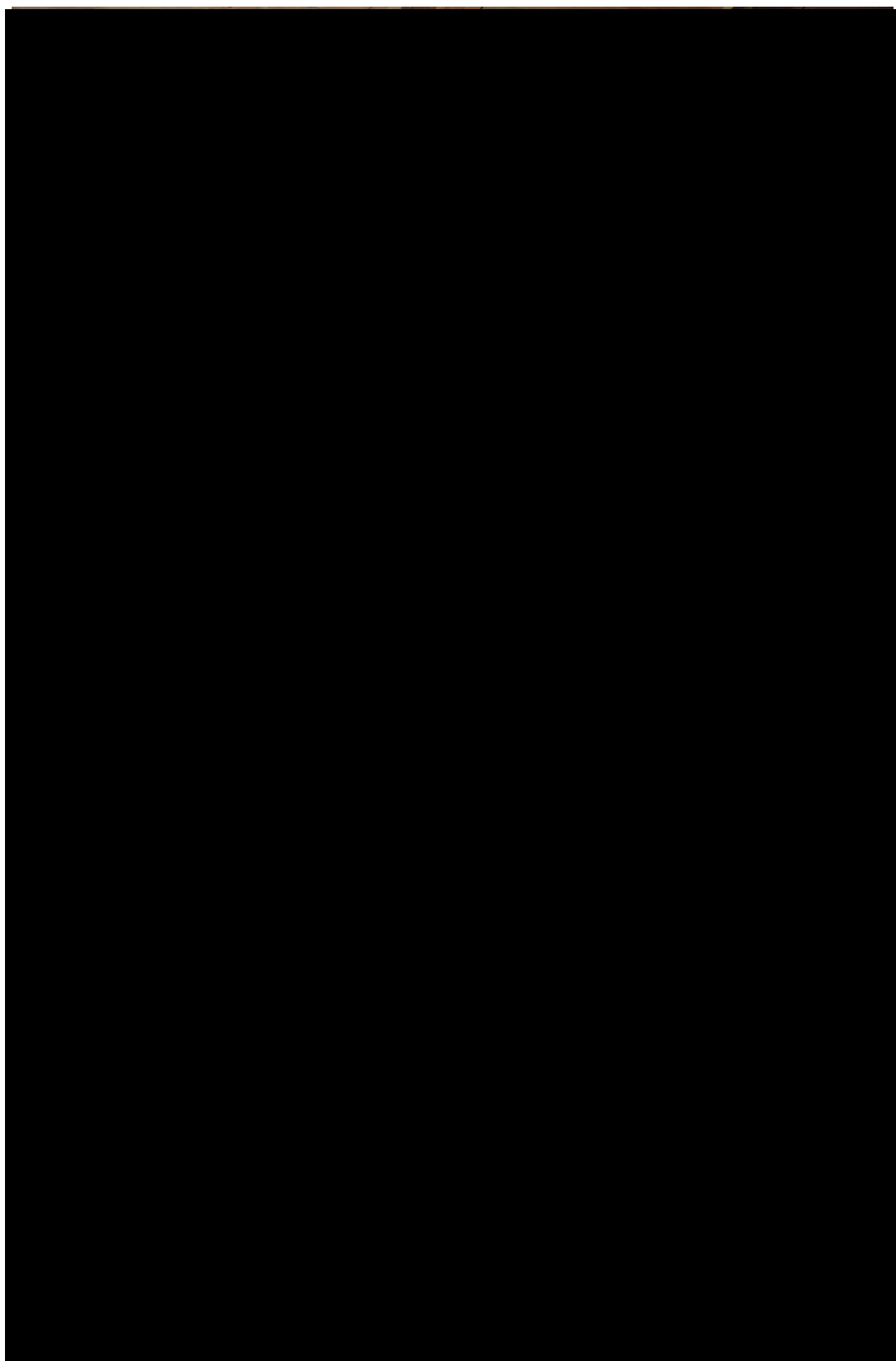
16/ ST – 01737 – Válcová empírová kamna temně hnědé barvy

Rekonstrukce jednotlivých řad.

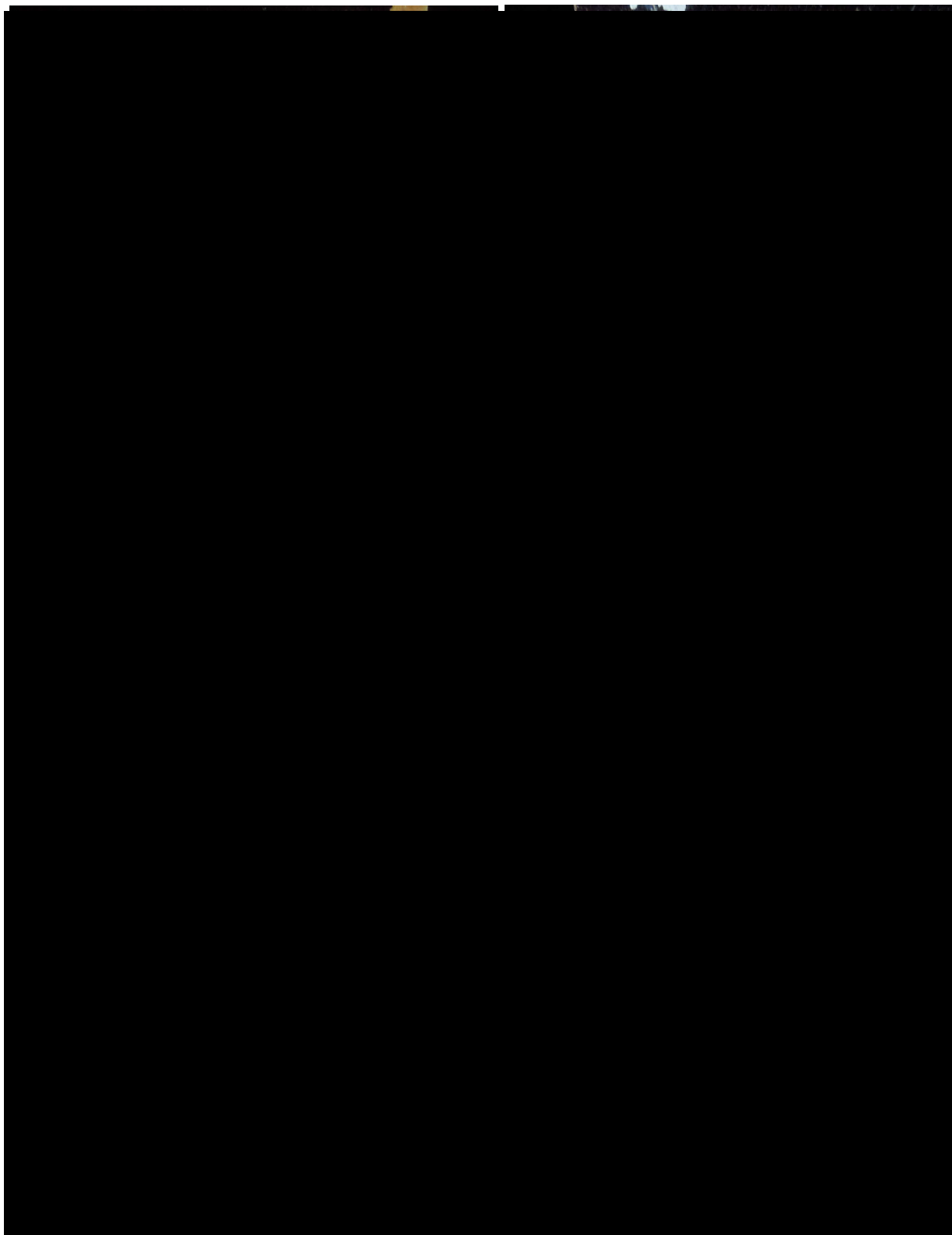

16/ ST – 01737 – Válcová empírová kamna temně hnědé barvy

Chybí kachel bočnice základny, část bočnice střední římsy, záklop topeniště, horní zákloповý kachel a váza kamen.

16/ ST – 01737 – Válcová empírová kamna temně hnědé barvy

16/ ST – 01737 – Válcová empírová kamna temně hnědé barvy

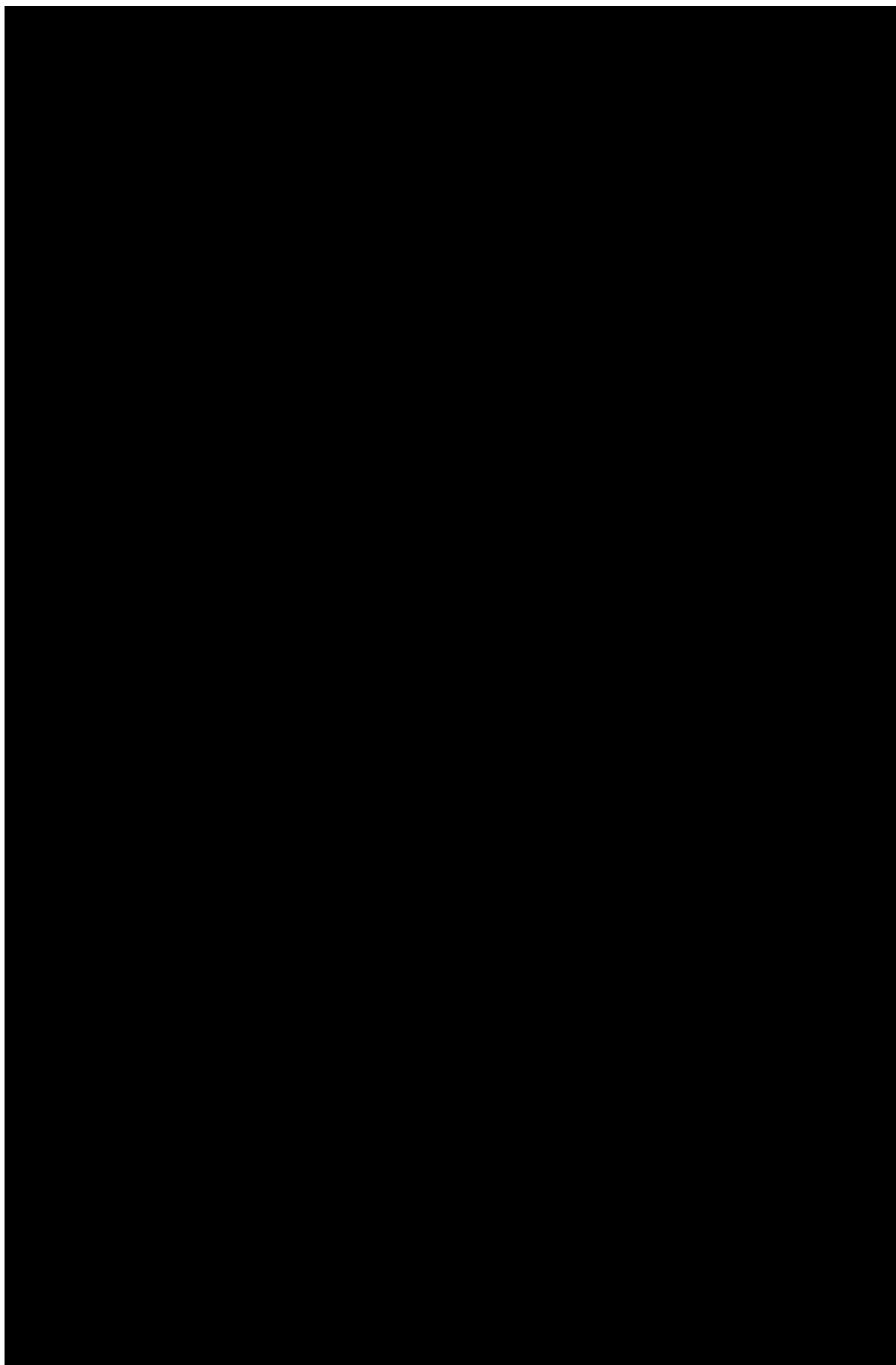
Kachle jsou znečištěné a poškozené otlučením v hranách a dekoru.

Na žebrech kachlů je výrobní číslo „N 6“.

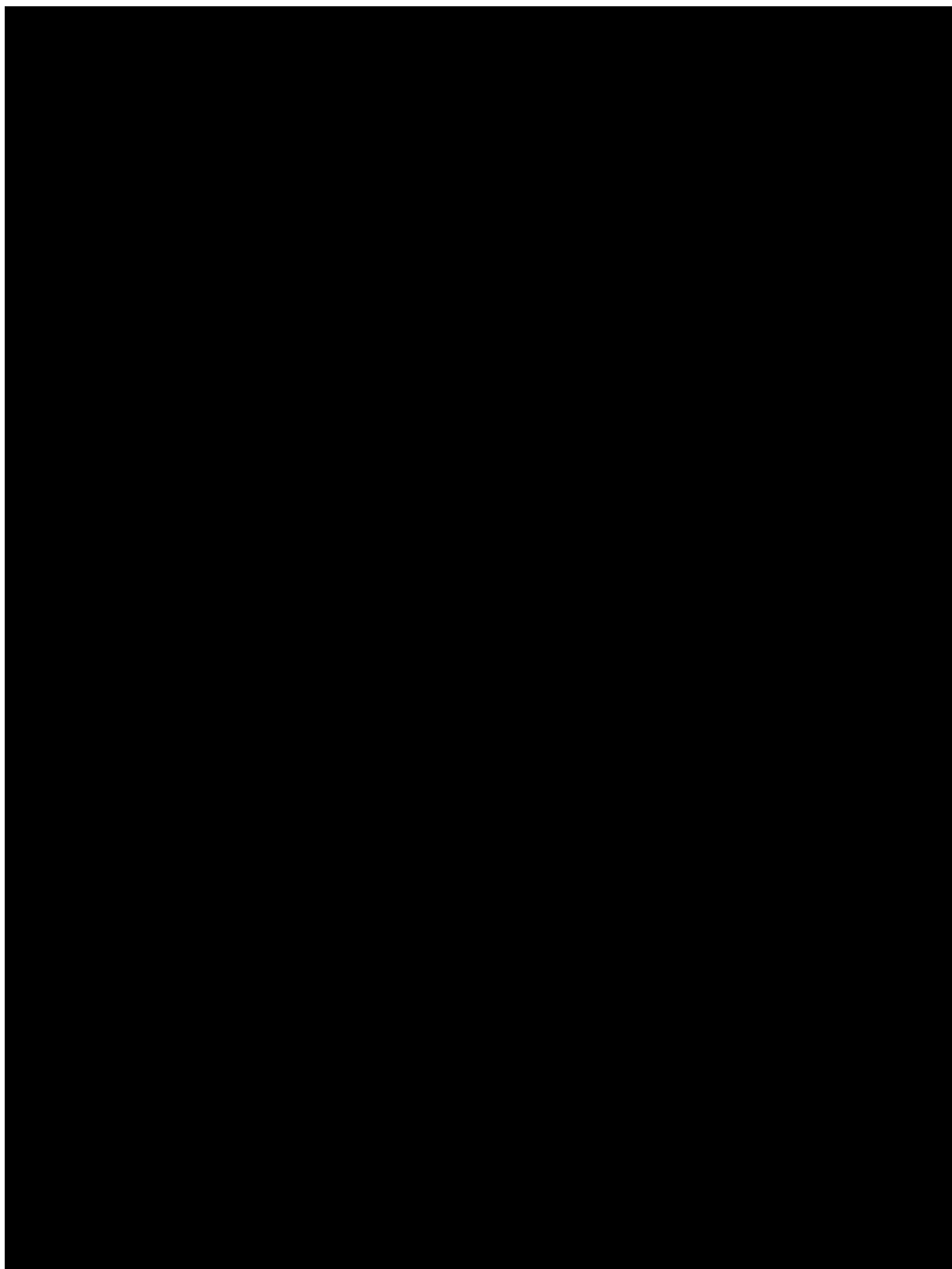

**17/ ST – bez.inv.č. – Tahová kamna šedo-modré barvy – „J . 17“
Kresebná rekonstrukce původní podoby kamen**

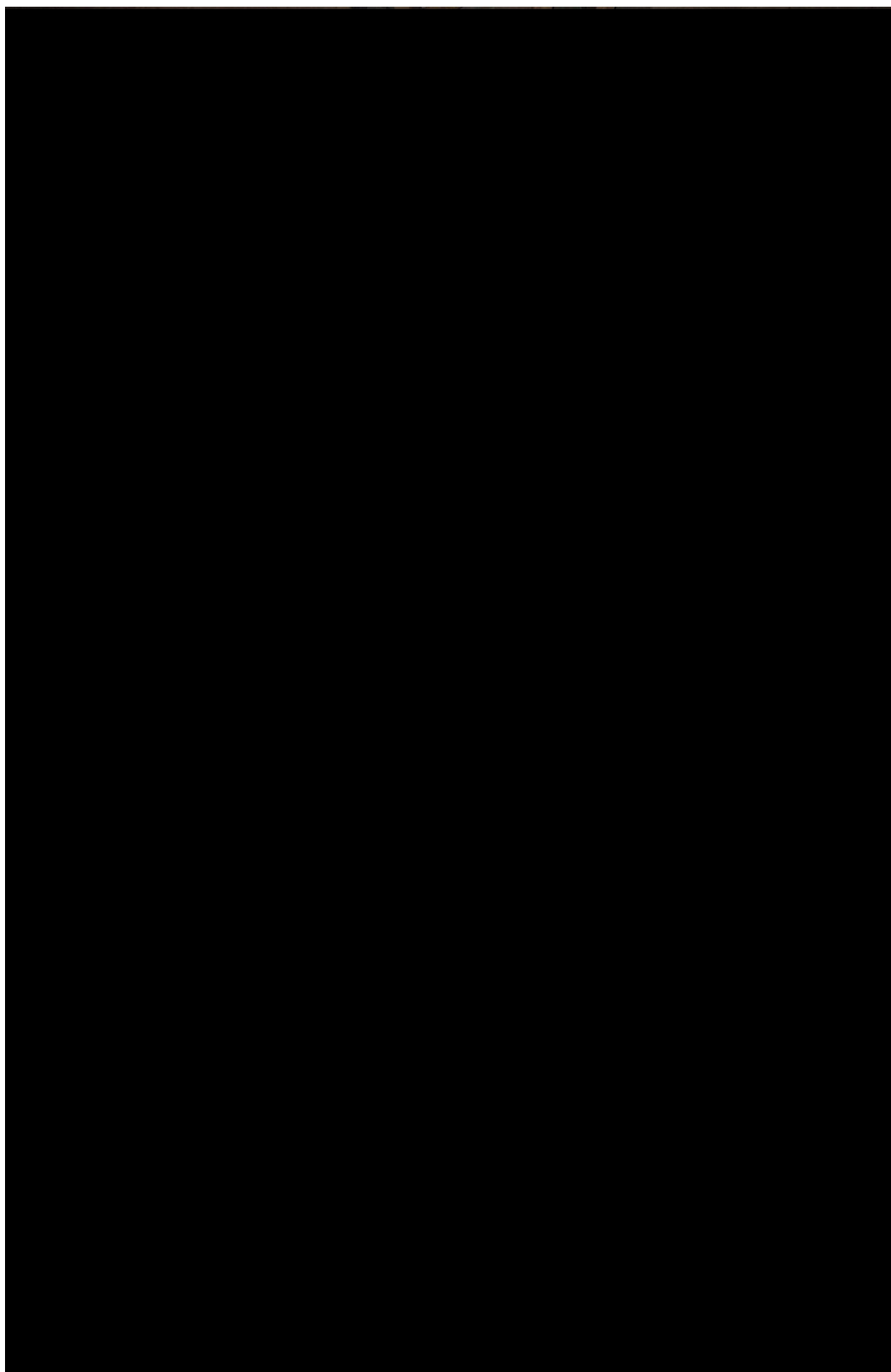
Výška kamen: cca 215 cm
Rozměry základny: 80 x 60 cm

17/ ST – bez.inv.č. – Tahová kamna šedo-modré barvy – „J . 17“

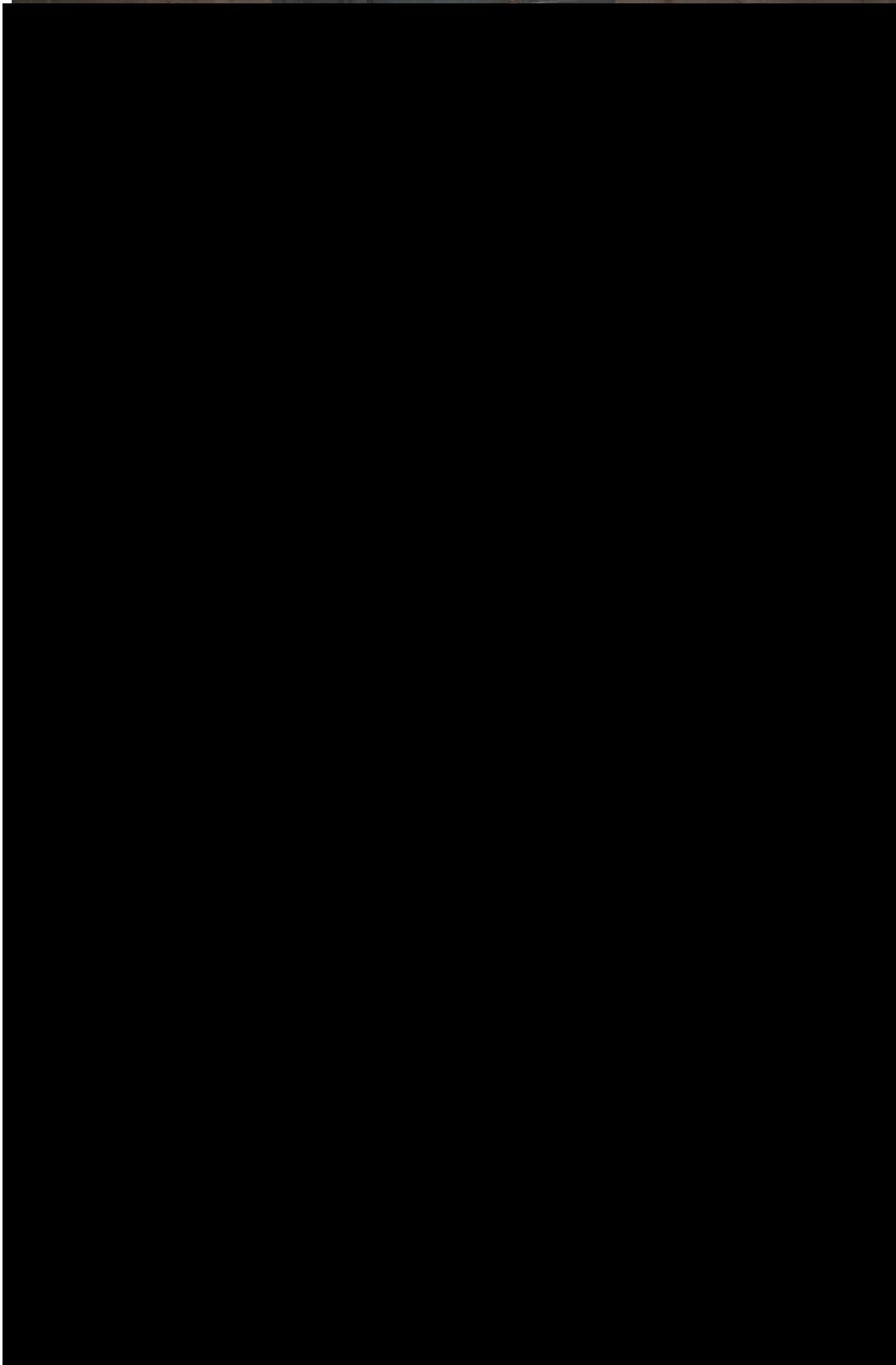
17/ ST – bez.inv.č. – Tahová kamna šedo-modré barvy – „J . 17“

17/ ST – bez.inv.č. – Tahová kamna šedo-modré barvy – „J . 17“

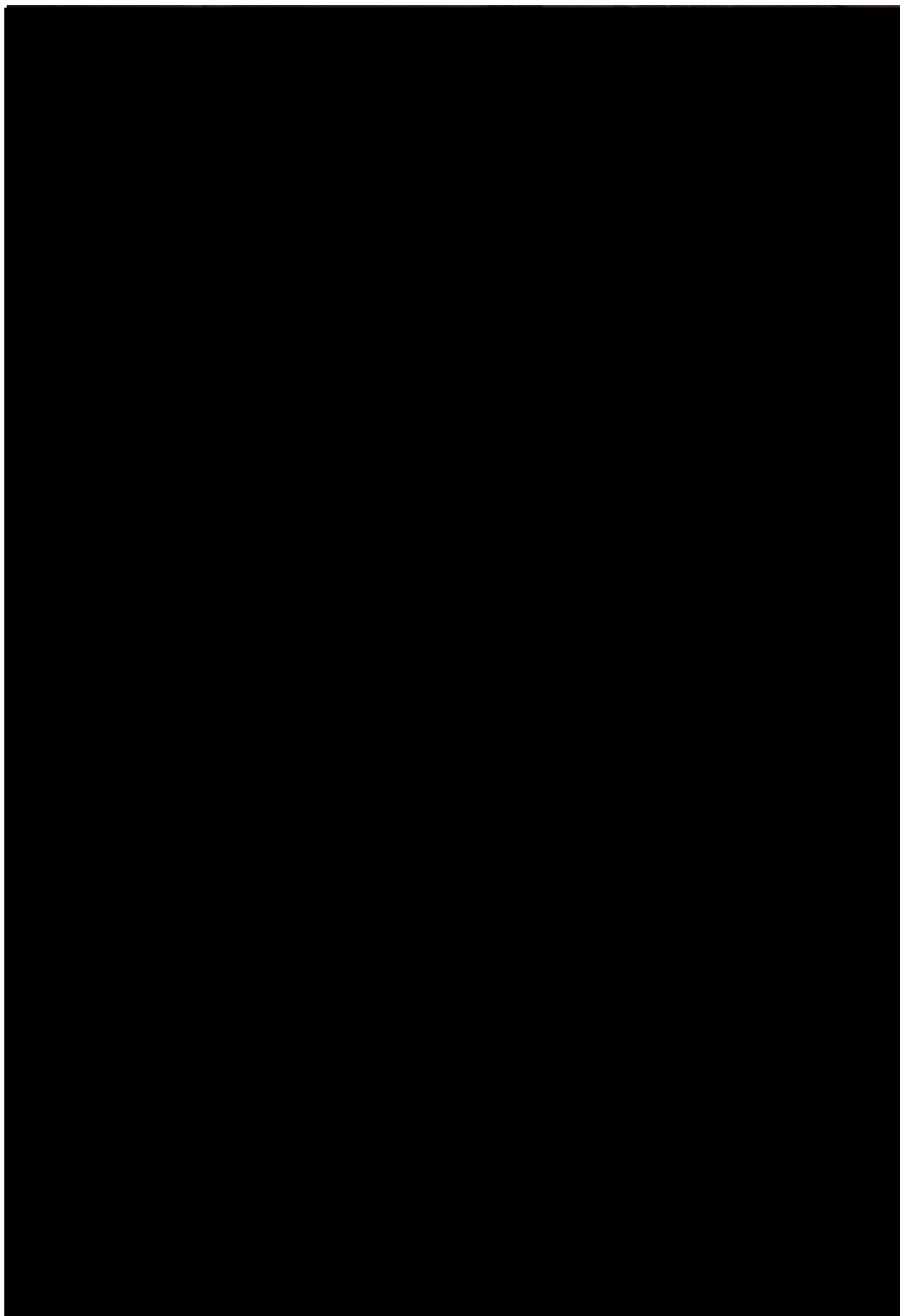
V. řada - Základna – chybí rohový kachel.

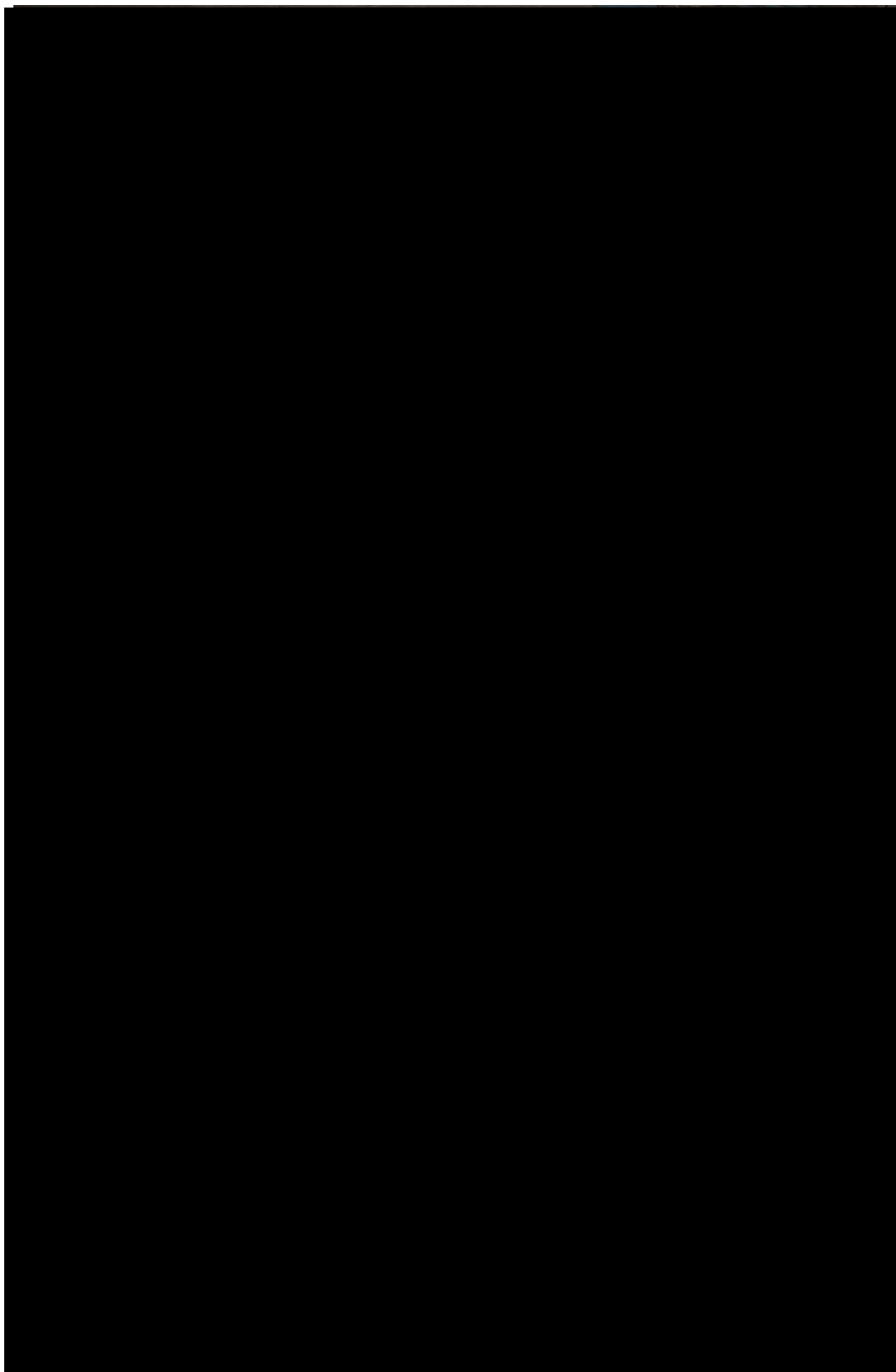
17/ ST – bez.inv.č. – Tahová kamna šedo-modré barvy – „J . 17“

IV. rada – kachle topeniště – rozlámané a naprasklé, chybí větší zlomky tří kachlů a topná dvířka.

17/ ST – bez.inv.č. – Tahová kamna šedo-modré barvy – „J . 17“

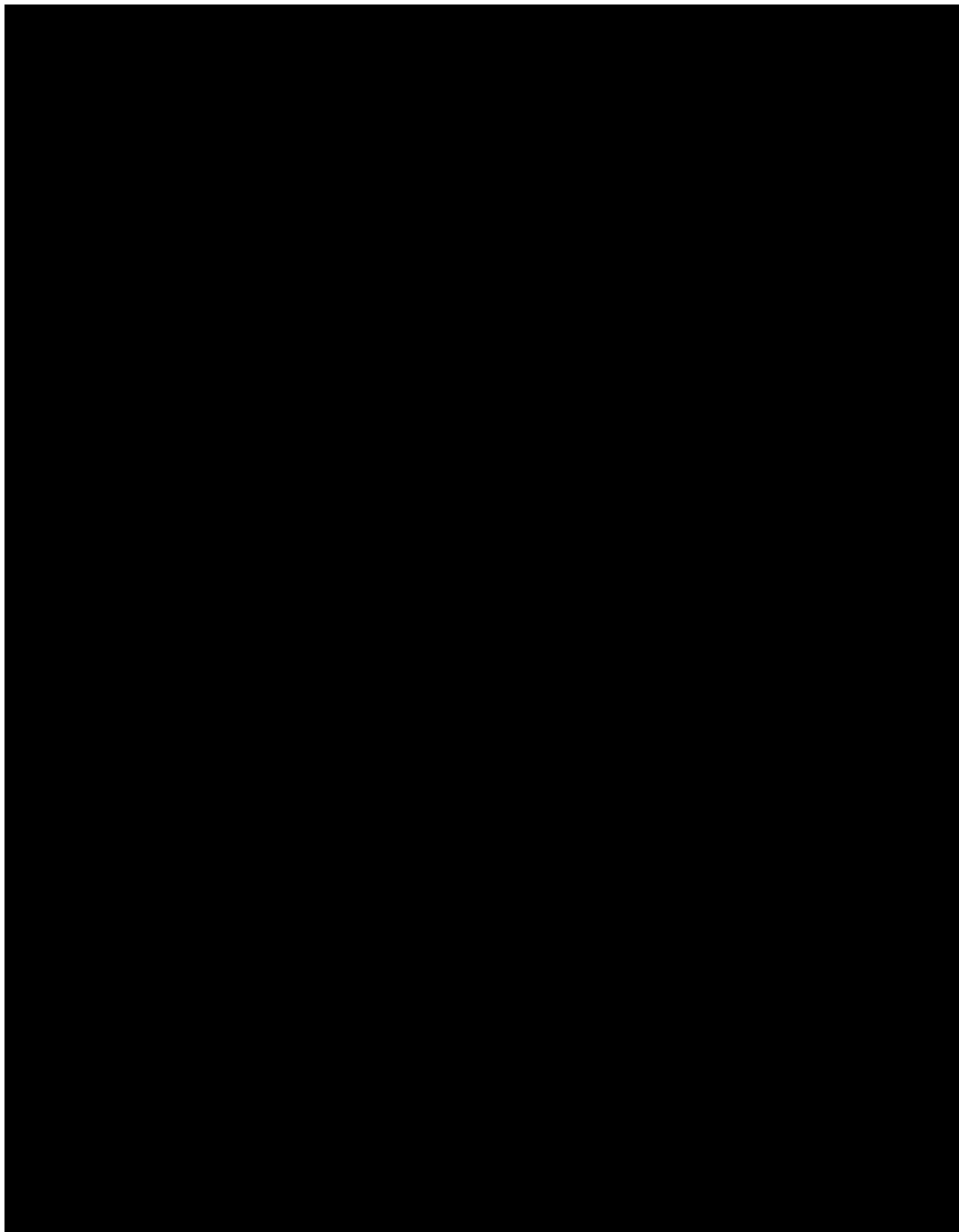
III. řada – kachle rozlámané, chybí část jednoho ze sloupkových kachlů a zlomky žeber.

17/ ST – bez.inv.č. – Tahová kamna šedo-modré barvy – „J . 17“

II. řada – Horní římsa a kouřovod – rozlámané, chybí části žeber

I. řada záklopové kachle – rozlámané.

17/ ST – bez.inv.č. – Tahová kamna šedo-modré barvy – „J . 17“

Značení na záklopových kachlích kamen: „W.J. N. 17“
28“

Na ostatních kachlích je jen výrobní číslo “J . 17“